

Любо ДЕРЕШ

АРХЕ

монолог, який усе ще триває

Любко Дереш
АРХЕ
монолог, який усе ще триває
Роман

ОБЕРЕЖНО! Даний текст самоусвідомлюється.

Архетипові формати:

- звичайний режим уваги;
- *стан зміненої свідомості тексту*;
- **розширене сприйняття текстом читача**;
- **СТАН ГОТОВНОСТІ**;
- розчинення смислів.

Надмірна концентрація уваги на Об'єктах може призвести до короткотривалих емоційних коливань. Не розглядати за кермом.

ТЕРЕЗКА І ТОЩО

*У художньому оформленні обкладинки використано роботу
Майкла Мерфенка з циклу «Пурифікація»,
дозвіл на використання якої люб'язно надано Автором*

The edition outside Ukraine is authorized only from the written approval
of Calvaria Publishing House.

Calvaria Publishing House, P.O.B. 328, Lviv, 79000, Ukraine
E-mail: anetta@calvaria.org

Усі права застережені. Переклади, відтворення або передача будь-якої частини цього видання у будь-якій формі та будь-яким способом категорично заборонені без письмової згоди **ТОВ «Кальварія».**

ISBN 966-663-151-2

© Любко Дереш, текст, 2004, 2005
© «Кальварія», 2004, 2005

*Терезі, шукачці свободи,
любительці кашалотів*

*...потім він вигадав новий спосіб запису слів, коли літери
не вимальовувались послідовно одна за одною, а накладались
одна на одну. Вже після дванадцятої літери
на пергаменті виникав суцільний чорний квадрат.
В.Єшкілев, Квадрати чорний та червоний*

Терезка і води тиші

1

Своєю появою десь між пермом і тріасом сонечко семи-краткове (також знане як *Coccinella septempunctata*) створило справжню архаїчну сенсацію.

Воно вилізло з-за обрію бруньки на самісінькому чубковій дерева гінґко, вказуючи білими цятками на палаючий оранжем захід. У мить тріумфу сонечко нагадувало сяючу планету, що затулила сонце. На півкулі маренового в чорну цятку панцира лищали неозорі хітинові полиски. Сонечко завмерло на тлі велетенського сонячного диска і вмиротворено заворушило вусиками.

Так на світ необов'язковим транзитом з'явилося сонечко, найгармонійніша серед присутніх на планеті істот. І хоч у реальності, доступній нашому сприйняттю, сонечка семи-краткові проводять всього шосту частину відведеного їм часу, саме вони підтримують у людині відчуття спокою та злагоди із самим собою. У світовій свідомості образ сонечка так міцно пов'язаний з епохою праящерів, що й досі, коли бачиш цього щокатого малюка, згадуються не корови на леваді — згадуються папороті, плауни і динозаври.

Лускатий циліндр попелу відлупився від сигарети і впав у траву. Терезка зупинила зір на жевріючому кінчику, що сам собою тягнувся до фільтра. Сонечко вилізло на травину. Терезка перевернулася на живіт, затягнулася й пустила дим у небо серпня.

Був останній день літа.

Що могла Терезка на прізвисько Температура розповісти про саму себе?

Вона була жакликим співрозмовником — поки видавиш із неї слово, всі нерви з'їси. Більшість народу, з яким вона спілкувалася, і досі переконана, що з них невимушено знущалися.

Кожен дослідник біографії Температури на перших же кроках відчував, як невідома сила стає на заваді й не дозволяє бачити образ Терезки *цілісно*. У гру вступає неояснима тугість, яка затягує внутрішній зір рябим шерехтінням. (Це драгує — коли дивишся на когось, але не можеш побачити його двома очима нараз). На цю дівчинку взагалі важко дивитися прямо, важко у фізичному значенні: очі несамохить зісковзують униз і вправо. А хто дивиться просто, у того ріже в очах і болить голова. Це не можна пояснити, але це правда.

(Підказка: причина — в особливому гатунку магії, який опанувала Терезка. Свідченням її сили є відсутність зачіпок, уже помічена уявним біографом.)

Заглядати в чужі сумки цікаво і трохи небезпечно. Що там?

Ксерокопії конспектів лекцій проф. Лобачевського (дуже цінні, треба повернути доцентів Козлику). Компас; люстерко; засохла живиця; воронячі пера; букові горішки; фотоапарат-«мільниця»; пляшечка прозора (наповнена в'язкою, пінистою від слини субстанцією, закручена білим корком) і пляшечка зелена (із жовтим корком, практично порожня, на дні два ковтки води). Жменя слимакових мушель кольору «бірюза» (у темряві мушельки світяться).

Навіщо, питається? Навіщо це тобі, мишко? Чи ти здуріла?

Температура вважала себе боягузкою. Вона важила сорок дев'ять кілограмів і мала худі ноги. Комплексувала з приводу власної зовнішності, але це типово. (Звідти, між іншим, можна простежити її бажання стати невидимкою). Була завбільшки з лилика, гарячою та прозорою, з бровами, що нагадували вуса шовкопряда кульбабкового (*Lemonie tagahasi*), і з сухожиллями, напнутими, немов линви на вітрильнику. У неї серце кита — велике і спокійне. Чотирикамерне.

Терезка схильна до ніяковинь.

Їй видавалося, що ніяковиння — *найтактовніший* спосіб переконати співрозмовника, буцім сказане на правду заганяє її в глухий кут. Наче її це *зачінає*. Наче вона — хо-хо-хо! — *справді чула*, про що з нею говорять. Коли Ви думаєте, що Тереза киває Вам на підтвердження Ваших слів, не будьте смішними. Їй просто подобається відчувати, як по шії ковзають сухожилля.

Ви будете сміятись, але кожного разу, коли вона вдавала, буцім ніяковіє, губить слова чи втрачає думку, їй просто робилося ліньки підтримувати таку нав'язливу галюцинацію, як Ви (з приводу чого див. вище).

Терезка Температура, найхоробріша дівчинка на світі, любила дітей і твердо вирішила стати вихователькою в дитсадочку. Це було таке рішення, яке приймається у *стані особливого загострення* свідомості. Коли хтось, наприклад, остаточно вирішує стати геологом, або богословом, чи океанологом. Коли *інтерес* до предмета *затмарює* сам предмет. Якраз такий шлях вона й подолала.

Малі діти усвідомлюють, як щосекунди бачать НОВЕ. Дорослі на тлі дітей здавалися сліпими. Дорослі з оточення Терезки були впевнені, буцім встигли побачити *все*, і це робило їх важкими і кумарними.

Тому з дітьми їй було легко. Вони виділяли якесь молочко.

Літо цього року видалося їй найтихішим літом у житті. Кожна дія, кожен жест вібував особливою увагою, наче перебував у фокусі невидимого ультрафіолету. Кожен погляд заштовхував її у німоту — затишну, віддалену і прохолодну. Якось цим поглядом вона збила з ніг перемогого.

Снідала вона салатом із посолених настурцій на олії та кананкою з сиром. Запивала це чаєм — чорним, якщо виспалась, і зеленим, якщо ні. Вмикала радіоколгоспник. Зранку їй подобалося, як від холодних стін кухні відбивається голос диктора, той самий, що у дитинстві.

По трапезі Терезка викурювала сигарету. Палила вона вже понад рік, і збиралася кинути. Бридкий смак заїдала двома ложками згущеного молока або жменькою митих родзинок.

Потім націджувала воду в пластикову пляшечку з-під лимонаду, вдягала шльопки і набирала з баклажки повний рот води. Замикала квартиру і рушала геть.

Відколи Терезка почала збирати «води тиші», її накрило світлом.

Літо звучало як масивний гул безмов'я. Очі стали гарячими, розкрилися по кутиках і безперестанку іскрили. Цілий день Терезка слухала, як за спиною шльопають по п'ятках шльопки. Гіпноотично.

Всі речі, що з ними доводилося мати справу цього літа, чомусь поверталися тим боком, з якого роздивлятися їх було найприємніше. Цілолітня тиша і безстрашність закували її у сяючу невидиму броню — міцну й невагому. І жодна неприємність не могла підкрастися ближче, ніж на відстань прямого копняка. Невидима сила напнулася довкола неї прохолодним вітерцем, що циркулював зліва направо і зверху вниз, а також у зворотніх напрямках, наче Терезка стала невеличким циклоном.

Терезка,

(цей кажан серед білого дня — цей прозорий, нечутний нетопирець із розфокусованим поглядом, шустка вечірниця гігантська, нічниця триколірна, великий підковоніс, широковух звичайний — навіть не знаю, з ким ще порівняти: вони всі гарні)

уся ця кажаняча, личина, розфокусованоока Терезка слухала шльопанці, лазила Львовом і рахувала ворон. Бувало, вона занурювалася в себе так глибоко, що все довкола зникало. Видалося, ніби не йде вона, а пливе повітрям, як мовчазний цеппелін, з кожним кроком здіймаючись усе вище й вище. Інколи вона здіймалася так високо, що аж скроні торкались верхівок дерев.

Але варто було впіймати себе на цьому, як думки поверталися, а п'ятки знову торкали бруківку. Тоді Температура спльовувала воду в порожню пляшечку і набирала до рота свіжої.

У хвилини перепочинку Тереза прикривала долонею очі від сонця і дивилася за обрій так напружено, ніби то був овид пустелі. Збоку вона нагадувала маленьку, суху бушменку, дивовижно енергійну і світлу завдяки цілодобовому перебуванню на свіжому повітрі. Скупу на слова, пряму, з небесно-сірими очима. Непомітну та ембіентну.

Вона роззиралася, ніколи не забуваючи глянути на небо. Цього літа все виходило так, що, коли вона дивилася вгору, над головою пролітала чорна хмара вороння. Вона бачила **блакитне і чорне**, і це було дивно.

Блакитне і чорне. Температура глибоко вдихала, набирала до рота свіжої води і рушала вглиб пустелі.

Певне, так і було. Терезка виявилась останнім бушменом.

Іноді вона сідала під деревом, ховала пальчики на ногах у холодну траву, а цибаті коліна — у спідницю. Розпружувала очі й видивлялася в тінь. Думала, чи не закрapati собі очі. Думала, куди дівся нафтизиновий бум.

Нафтизиновий бум у Львові почався ранньої весни, ще десь у березні. Розгортався бум самовільно, з непередбачуваним розмахом. Хронологія того сенсаційного нарकोперевороту така:

7

У кінці лютого на котромусь російськомовному (певне, омському) сайті, присвяченому наркотикам, від декого *hoo_Poe* (e-mail: antihooroe@yandex.ru) з'являється не надто переконливе повідомлення про галюцинаторну дію емульсії кількох сортів очних крапель. Рецепт, спершу піднятий на кпини, за пару тижнів здобуває серця сотень фармаколюбів, про що свідчать численні повідомлення на тому ж таки сайті.

Початок березня – на споріднених тематикою сайтах з'являються десятки захоплених відгуків щодо рецептури, запропонованої *hoo_Poe*. Інформація про сенсаційну знахідку шириться Інтернетом із сервера на сервер. Центральні поліси СНД криє нафтизиновою лихоманкою. Емульсію, одержану в результаті змішування атропіну, лідокаїну, ксилометазоліну та інших складників, називають «архй». У колах, схильних до ажіотажу, вона приживається як «плазма».

На третю декаду березня відважні експериментатори встановлюють:

- марихуана знижує дію «архе» практично до нуля;
- опіати й похідні барбітурової кислоти в поєднанні з краплями викликають судоми астматичного характеру;
- мікшування з іншою комунальною фармакопеею (кетамін, дипразин, галоперидол, похідні ефедрину, ацетон) призводить до анафілактичного шоку із загрозою для життя.

З висновками не забарилися: «архе» починають приймати на чисту голову. Це збагатило ритуал закрапування заморочками на кшталт очищувального посту, священного промивання очей, нарко- та ліброцелібату¹ тощо.

¹ Ліброцелібат – добровільна відмова від читання. Практикувалася ентузіастами крапель для навіювання специфічного настрою перед закрапуванням. Ліброцелібат викликав нездоровий інтерес у середовищі бібліофілів-інтелектуалів.

У Львів синхронно входять квітень і хімічна революція. З'являються перші зразки «плазми», закалатані і кустарних умовах. Ошалілі від успіху неофіти пробують зберегти таємницю рецепту при собі. Семеро студентів-хіміків, які першими вивели пропорційний склад «архе», за копійки збувають на книжковому ринку біля Федорова підручники, а на виручені кошти закупають нечувану кількість «Нафтизину», сульфацилу натрію, 0,1%-го р-ну атропіну та ще кількох видів крапель. Попередньо закалатавши близько п'ятдесяти порцій «плазми», вони знищують усі хімічні рівняння у страху, що відкриття вийде за межі їх вузького кола й «архе» піде по людях. Хіміки проголошують себе «КЛАНОМ АРХЕ», приймають рішення забарикадуватися в кімнаті й не впускати нікого, поки не спорожняться запаси очних крапель. Протягом чотирьох днів семеро архе-акцепторів у цілковитому заціпенінні споглядають «плазму».

Хлопців урятували товариші по гуртожитку, які запідозрили негаразди завдяки міцному запаху екскрементів, що вибивався з-під дверей кімнати. Юнаків віком від вісімнадцяти до двадцяти двох років доставлено у стані глибокого зневоднення у Львівську обласну реанімацію. Один із горестудентів, третьокурсник Денис Р., досі перебуває у комі. Решта членів Клану зазнали глибоких і невідворотних змін у психіці: поведінка в'яла, реакції на оточуючих відсутні або порушені, загальна глибока регресія, аутизм.

Жодної інформації про «архе» у зв'язку з цим випадком у масовій періодиці не зауважено. Завдяки Інтернету нафтизиновий бум проникає в Івано-Франківськ, Луцьк і Володимир-Волинськ. Чергова хвиля повідомлень про «плазму» з Омська накриває Харків, Запоріжжя і Дніпропетровськ.

Два тижні Львів у паузі. Підвищення активності на Сонці. Аматори реторт і спиртівок гарячково комбінують. На кінець другого тижня у місті відчувається зрозуміле полегшення – геомагнітні коливання стихають, і без усяких попе-

реджень стається колосальний, ні з чим не порівнюваний прорив.

Це стається одночасно і незалежно у трьох кінцях Львова — приблизно у дні сильних квітневих буревіїв, про які чимало писалось у пресі. Рецептуру плазми відновлено. Формується новий цикл «архе».

Враховуючи досвід попередників, друга хвиля львівських плазматиків ставиться до споглядання «плазми» більш відчужено, що дозволяє утриматися від повного занурення у світ крапельних видінь.

Стає модним носити чисту піпетку та свіжу пачку гігієнічних серветок.

Несподіваної популярності здобуває свист-авангард — маловідомий до цього вид акустичного мистецтва. З приходом «архе» свист, як і саме поняття звуку, кардинально переосмислюється, що призводить до справжнього культурного вибуху в середовищі львівського underground'у.

На кілька тижнів масовим стає захоплення *дахівницями*², однак двійко нещасних випадків охолоджують цей запал. Наступний місяць іронічно названо «поземним» — для подальших офтальмологічних експериментів архемани починають віддавати перевагу відкритим місцям ближче до Землі.

Багато хто відмічає специфічний дух радикального ревізіонізму, притаманного людям, котрі спробували краплі. Переоцінці піддаються базові соціальні догми, самоспростовуються раніше незаперечні цінності спілкування.

Доба «архе» багата на різні ексцентричні нововведення. Завдяки поширенню «плазми», особливо сортів «Ехолалія» та «Неопубл», зазнає змін молодіжний балак. Найзаповзятіші плазматика повністю відмовляються від мови, якою

² Дахівниця-сейшн — нічне закрапування «плазми» на дахах будинків заради споглядання зоряної карти. Тісно пов'язане з феноменом underground'у, концептуальні засади якого були спричинені Зоряном Безкоровайним (сорт «Nameless»). (примітки за: А.М.Давихам, неопубл.).

вони спілкувались у «попередньому житті», нагомість беруться вигадувати власні фонетичні системи. Балаки «архе» виказують вражаючу внутрішню схожість.

Вираз «видіти плазму» перестає різати слух незвичністю. Єдине слово, яке видці³ зуміли підібрати до пережитого, — це назва емульсії. Вона виявилась останнім упізнаваним орієнтиром поміж звичайним баченням і *видженням плазми*.

Кінець травня ставить крапки хіба під знаками запитань: ???

Терезка пригадувала ту ні на що не схожу весну. Ті осяяні атропіном зіниці, розширені від переповнюючої їх таємниці... Їх можна було стріти на кожному кроці, особливо у поглядах молоді. Перехожі сміливо дивилися одне одному у вічі. Не відводили поглядів, а вдивлялися глибше. Над містом відкрився отвір — наче у Бога, що спостерігав за нами, від здивування розширилася зіниця. Кожен, хто був уважним, глянув догори, у Теum Oculi, і *зувидів Небуденне*. Люди пізнали щось більше. «Архе міняє», — любили повторювати архемани. «Архе розсіює, архе збирає», — додавали вони.

Практично кожен, хто закрапувався хоч би раз, виносив зі своїх видінь тверде переконання: краплі готують людству НОВУ ДОБУ. Не ЧЕРГОВУ добу, а НОВУ. Щось реально радикальне, кардинальне, нелінійно-перпендикулярне! Амфотерне! Ноосферне! Все віщувало зсув небачених масштабів. Сила крапель була такою, що тільки той, хто не пробував їх, — тільки той хіба не вірив тому, що «архе» міняє світ.

«Плазмою» зацікавилися львівські наркобарони. Найспритніші з них вирішують організувати картель. У найкоротші терміни картель набирає з вулиці торгашів краплями до очей і засилає тих у місця, де не ступала ще нога наркобариги. Картель діє нахабно і продумано: продає «плазму» у бібліотеках, музеях, театрах, картинних галереях тощо.

³ Архе-акцептори, «ті, що виділи плазму»; візіонери. (примітки за: А.М.Давихам, неопубл.)

Відразу ж з'являються й шукачі легкої наживи — люди в беретках та окулярах, котрі видають себе за представників львівського картелю. Періодично вони з'являються на мистецьких капищах і продають легковажним клієнтам звичайну дистильовану воду. Правда, незабаром місцеві мешканці повідомляють про вісім трупів, знайдених у кар'єрі біля озера Комсомольського, що за Львовом. На тілах загиблих знайдено сліди катувань, а з очних ям у кожного стирчало по уламкові піпетки. У подальшому спроби несанкціонованого продажу «плазми» суттєво зменшуються.

Десь у середині червня число молодих людей, які «виділи плазму», починає скорочуватися. Прошарок населення, котре виказувало щодо «архе» спеціальний інтерес (особи віком від 14 до 33 років), тоншає, стає більш відокремленим. До послуг картелю вдаються хіба цілком некомпетентні особи, які не вираховували власного «золотого» співвідношення між компонентами. Бували видці «плазми» віддають перевагу краплям, скалапуцьканим⁴ власноруч.

Зауважується, що внаслідок постійних тривалих закрапувань накопичується пост-ефект, званий «ментол-ефектом»⁵. Багато хто саме в ньому *видить* імпульс, який призвів до самовщухання буму. Архемани-ентузіастки розбиваються на невеличкі групи за інтересом: *видці* тіней, *видці* шумів, *видці* небесних тіл. Здебільшого вони заперечують факт

⁴ Скалапуцькати — закалатати краплі. Н.В.: «замутити краплі» — означає зіпсути, зробити краплі каламутними, непридатними для використання. (за: А.М.Давихам, неопубл.).

⁵ «Ментол-ефект», або ж «ефект відчуження» — особливий настрій самотньої свіжості всього організму. Навіює думки про цілковиту самодостатність та автономність індивіда, робить спілкування зі собі подібними непотрібним і надлишковим. Як унікальний психофізіологічний стан, ментол-ефект супроводжується відчуттям м'ятної прохолоди у цілому тілі, високим життєвим тонусом, враженням абсолютного здоров'я. Помітне психологічне відсторонення, непричетність, споглядання речей з відстані. Людина, котра перебуває під ментол-ефектом, відчуває напливи «м'ятного морозу», від якого «німіє» не тільки тіло, але й весь процес мислення. *Видець-у-ментолі*, якщо його певний час не тривожить, падає у цілковите м'ягке заціпеніння, звідки й вираз: «ціпенити на причандалах (малімонах)» (див. далі) (за: А.М.Давихам, неопубл.).

закрапування, робляться відлюдьками, шукають фізичної самотності.

Тотальний рух за *видження* «плазми» до початку липня зводиться нанівець. Більшість колишніх краплярів закидують піпетки, лишають скляночки й носовички. Увага великих мас легко відволікається на нові подразники. На зміну братствам і кланам «архе» приходять свіжі віяння, не менш екзотичні: відв'язні парафреніки з немитими очима та парафреніки-аннігілісти з кисневими подушками; помпезне Товариство Абстрактних Богів; слизький Котар, чиї послідовники ледь не спалили дурдін на Кульпарківській; веселий сексапіл Оранжевих оподельдоків і готична антисанітарія «Немитих Трутнів» — хіба не досить?

Тому під тиском моди і громади маса тих, хто був помічений у причетності до крапель, поспішає покінути із минулим. Тема крапель ураз виявляється дуже непопулярною, про неї кажуть: «зав'язла на зубах». Навіть у колах вже згаданих відв'язних парафреніків «архе»-истерія звинувачується у «штучності», «надуманості» і взагалі — піддається Огульній Критиці. Публічне поширення про особисті переживання «плазми» стає ознакою поганого тону. Воно допускається хіба серед початківців, або в колі друзів-побратимів. Решта суспільного фронту «чистить зуби».

Хтось із *видців* зауважив: «Натовпу лячно пригадувати ці дні власної величі, дні свободи — дні «архе». Важко не погодитись. Колишні агітатори за *видження* «плазми» вчасно зрозуміли: «колективне спасіння» нікому непотрібне, навіть на халяву. Куди цікавіше натягнути гетри і гуляти топлес разом з іншими Оподельдоками.

Легкі до змін *видці*, чий дух волів *видіти* й надалі, змотали жилки і перестали навіть признаватися, що колись мали справу з «тими краплями».

Чи хтось крапає «архе» й досі, невідомо. Напевно, так.

Терезка пригадує

1

Надвечір Температура сиділа біля відчиненого вікна і малювала простим олівцем. В якийсь момент їй це набридло, і дівчина вихилилася через вікно надвір.

Надворі було тепло. Повітря пронизували шаруваті пролежні холоду десь із півночі — типово на початок осені.

Між підвіконням повзало пару сонечок. Кілька хвилин Терезка вичікувала, чи не будуть сонечка злягатися. Не спостерігши нічого екстравагантного, пішла на кухню ставити чайник.

Запарила мате. (Цього літа всі пили мате — таке вже літо). Сіла на ліжку, запивала ним бублики і сіяла дрібки довкола. Вона завжди купувала бублики, коли передчувала загострення геометричності. Бублики у цьому плані були бездоганними. Бублики робили їй добре.

Терезка зітхнула від млоску. Від запаху осені скубло у переніссі. Вона вгризла сушку, запила гірким запаром (на грудях — легко-легко), і, для годиться, пригадала школу.

2

У десятому класі Тереза Температура впала у містичне передчуття.

Їй захотілося чогось окультного і герметичного, бажано — прикладного і наочного. Терезка гадала, що в ній прокидається Геній. Невідомо, що то з нею було, але їй хотілося чогось такого-претякого, що рознесло б голову на друзки від здивування і зачарування.

Те, що з нею коїлося, було цілковито невиразимим. То був настрій, то було відчуття десь під ложечкою, десь у потилиці, у переніссі. Це було Казна-що з великої літери, позаяк зовсім не піддавалося окресленню. Шукаючи джерело загадкового подразника, Терезка уявляла себе нетопирем, що вперше пробує керуватися за допомогою ультразвуку. Вона бачила себе мікроскопічною бульбашкою

серед колосальних потоків, маленькою ікринкою Тайни, випорснutoю на мілководдя Світу силою, що править у час Нересту Безконечності.

Хто б повірив, що такі несподівані енергії бурлять у такому звичайнішому на вигляд дівчиську?

3

Можливо, якби Терезка спрямувала цей таємничий намір на щось людське — на конкретного молодого чоловіка, що самотів за нею в сусідній аудиторії, або на відомого бас-гітариста, чи на сексапільного мікробіолога — якби така сублімація мала місце, то виникло б велике і дуже людське почуття.

Натомість Температура мітила в абстрактне. Туди, де не місце теплим людським тавтологізмам, де прохолодно і стерильно.

Внаслідок вервиці малопомітних синхронізмів Терезка опинилася перед геометрією. Все у ній в один мент підтвердило велику здогадку — ключ до безконечності десь тут, у геометрії. Залишилося придумати, куди цей ключик пхати.

Думка про те, що геометрія містить у собі *певний Секрет*, так перейняла її, що за якийсь час Терезка уже не могла нормально ні їсти, ні спати. Усі ці розлади вона списувала на симптоми пробудження Генія. Щось у Температурі накручувалося дедалі тугіше. Сміх робився гострим і неприродним, а довгі паузи тиші чергувалися з невимовним словесним потоком, яким вона парила свого сусіда по парті, невиразного енурезника-зубрилу Сашка: геометрія, геометрія, геометрія!

4

За тиждень до кінця навчання Сашко, задовбаний зумотінням своєї неспокійної товарки-лихоманки, жартома а чи всерйоз, вирішив звести Терезку з деяким обивателем, таким собі Петькою на прізвисько Кварк.

Петя Кварк був задупленим крабоподібним довгов'язом, похуїстом і хамом у п'ятому коліні, істотою з немитим

волоссям, банькатими очима і збитим підборіддям. Коли до нього зверталися першим, Петя підкреслено зосереджено курив зі спущеного рукава папіроску і вдивлявся за обрій, ігноруючи усіх довкола. Він вів ізольоване існування.

Періодично Кваркова задупленість вилуплювалась назовні у дуже *неспокійні* веселощі, і тоді було краще відійти на крок назад. У випадку жвавості ця істота нагадувала зачакловане опудало, що ріже краков'як (кварков'як?) серед залитого містичним сьайвом поля. До всирачки моторошно. Й водночас весело.

Спілкування з Петью для багатьох оберталось нежданим смисловим екстримом. Своїми потойбічними жартами він міг налякати до смерті.

Петя Кварк поводився так, наче володів усіма Істинами, доступними людині, і знав, що йому за це нічого не буде. Дивні манери й інопланетна пластика надавали таїнам, що були в розпорядженні його немитих клешень, особливого тремору. На Кваркових руках бракувало трьох пальців: кожна спроба закурити негайно перетворювалася на атракційний перформенс, що викликав болючий інтерес у школярів, які диміли поруч. Коли з покалічених рук падала запальничка або сигарета, Кварк заходився в реготі, хапався клешнями за боки і пускав слину.

5

Кварка вона зустріла під каштаном за школою.

За порадою Сашка Температура прогулювала урок хімії. Сонце стояло в зеніті, і все довкола маювало. Кварк самотньо стояв під каштаном і палив папіросу. В повітрі висіла причинність кіно. Терезка стала поруч, плечем до курця, і, не дивлячись на того, запалила й собі.

Прогледівши малу наскрізь, Кварк скашлянув. Терезка потупилась і збила з сигарети попіл.

— А чи відомо Вам, Глибокоуважаема Добродійко, — нагнувся до неї Петя, тримаючись за кутик окулярів. — Чи відомо Вам, що сьогорічного Нобеля було вручено не кому іншому, як есто-оо-нцю?

Терезка сказала, що вперше про таке чує.

— А я чув від Сашка, Ви великий Ерудит і Спеціаліст від точних наук...— заманював монстр.

Терезка сказала, що подібні заяви Сашкові честі не роблять.

— Тоді я повинен Вам повідомити, миленька моя, *Огромней-шую Тайну*, — не розгубився Кварк. Він зиркнув на неї з-під окулярів і хижо заусміхався. Боже, оце так зуби! — Ви готові пірнути зі мною до самих бездн Метаматики?..

Терезка сказала, що завжди готова, бо ніколи ні на що не чекає.

— Цьогорічну Нобелівську премію, — артистично кривляючись і витягуючись, повідомив Петя, — було вручено есто-ОО-нському метаматикові. Бо есто-О-онець геометрично бездоганно показав, що людина живе всередині нерухомої сфери-яйця з радіусом, рівним відстані, на яку сягають витягнуті кінцівки людини. — Петя екзальтовано махав руками, окреслюючи межі яйцесфери. Він махав руками і крутився довкола, мов крокуючий циркуль.

З нього полилися бурхливі потоки аргументів. За неповну хвилину він створив шуму і гамору більше, ніж паровий автомобіль. Терезці на лице осідала Кваркова слина, але вона, оглушена такою лавиною одкровень, нічого не чула. Терезка слухала щось своє. В очах її заграв непояснимий запал. Вона знайшла замкову щілину.

6

Спосіб, у який божевільний Кварк розповів про відкриття, справив на Терезку глибинне, гіпнотизуюче враження. З тої часини ні про що інше вона й думати не могла, як про есто-онця і його сенсаційну знахідку.

7

Цілий тиждень Терезка перебудовувала свої уявлення стосовно простору.

Для практики уявляла себе ходячою яйцесферою. Практика дала рішучі, об'єктивні і повторювані результати.

Все, що її оточувало, раптом почало осмислюватися не інакше, як мереживний візерунок на внутрішній стороні писанки-геометрії.

Їй робилося дуже незвично.

8

На лінійку з приводу закінчення навчального року Терезка прийшла накрученою до межі. Кожен рух, який вона робила, запалена свідомість миттю проектувала на «шкаралупу» «писанки» з позицій суть яйцесферних. Спостерегалось поступове ущільнення яйцесфери. Виразно окреслювався прорив у Таємницю.

Терезка зробилася відчуженою, сприймала оточення мов крізь дистанцію порожнечі. Більше навіть не сумнівалася, що світ, який ми звикли бачити від народження, насправді є тільки внутрішньою стороною персонального яйця-райця, або ж Писанки, зітканої з відчуттів дотику, зору, слуху і тощо.

9

КОЛИ ЗАДЗВЕНІВ ДЗВІНОК, УСЕРЕДИНІ ЩОСЬ ЗАВМЕРЛО, ВІДСЛОЇЛОСЯ, І ВОНА ПОБАЧИЛА НАТОВП ЛЮДЕЙ У ВИГЛЯДІ ЛОТКА ЕСТОНСЬКИХ ЯЙЦЕСФЕР.

10

Щось у ній тріснуло і потекло. Мабуть, шкаралупа.

Вона відчула, як підгинаються коліна. Очі знову намацали нормальний світ, але серце її розлетілось на друзки. Вона почала осідати, хтось із учнів підтримав її, закричали: «Води!», але їй стало трохи краще.

З нею щось коїлось. У голові крутилися клапті образів, а розум відмовлявся вірити у побачене. Розум панічно шукав зачіпку, яка б спростувала усе побачене. Адже не могло бути так, що все життя вона бачила одне, а в Реальності усе виявилось по-іншому. По-яйцесферному.

І тут розум знайшовся.

Терезка пішла за школу.

Кварк наче ждав її — стояв під тим самим каштаном і палив папіросу. Він був готовий відповісти на любе запитання, а у Терезки якраз було одне. Якраз те, через яке вона ледь не з'їхала з глузду, коли побачила яйцесфери.

Терезка підійшла впритул до монстра і заявила, що математикам Нобеля не дають. Вона звинуватила Кварка у тому, що про писанки він вигадав усе сам, а вона через нього ледь не здуріла. Навіть галюцинації почалися.

Петя вислухав, глянув по-зміїному і відказав, сміючись, що так, звісно — у нього не було права на помилку, га-га-га, але він таки справді дещо переплутав, за що й просить пробачення. Го-го-го!

«ГА-ГА-ГА! ЕСТОНЦЕВІ ДАЛИ ПРЕМІЮ НЕ З МЕТАМАТИКИ, А З ПСИХОЛОГІЇ!» — виреготав Кварк, і на її очах перетворився в яйцесферу, миттю ■

11

Коли Температура опам'яталася, на неї напав копотун. Вона загубилася в істеричі. Душа законопатилась у щось німе й туге, схоже на гамівну сорочку, виткану з новокаїну. Як дурна, на автопілоті добралася додому, скрутилася калачиком, забилася в кут і заскиглила.

У неї не просто їхав дах — під ногами розбігалася підлога. Хто переживав подібне, розуміє, що мова йде не про банальну нерводрайку, а нервовий зрив, що здригає основи кімнати, кімнати цілком конкретної, сповненої того душевного рику, від якого тріскає камінь, сиплеться штукатурка, гнуться зі скрипом гвіздки і злітають один за одним листи шиферу — злітають і птицями зникають у мирній безодні неба.

(Терезка, що сиділа навпроти вікна і хрумкала гарячими бубликами, не могла пригадувати ті події інакше як сон, *невимовно* далекий і німий.)

Пригадувала точно, як десь тижнів зо два лежала в ліжку і нікого не впізнавала — пригадувала із чималим недовір'ям, як і всякий, кому перепало пережити щось таке, не від світу сього. Сяючі яйцесфери більше її не тривожили. Пам'ять про них відійшла у ті реєстри, де зберігаються спогади про липкість, леткість, текучість і тощо. Натомість добре запам'яталося їй ось що: ліжкові вилежування були густо присмачені страхом, і страх її на смак був як суха пакля, як забитий пилом войлок у знеслиненому роті.)

Під час тих страшних лідокаїнових жбурлянь подушкою, з присмаком пилу на губах, зі стоматитом і температурою, із ломотою в крижах і гусячою шкірою на болючих пипках, чутливих, мов кошачий вус, до Терезки прийшло спасіння.

То було видіння. Воно підказало, як переламати лінійність її становища. Ідея насправді була настільки дикою, що зважитися на неї могла хіба зовсім відчужена особа.

О, що це був за час! Магія була докола. Зажовкли кульбаби, ожили подорожники, а повітря запахло нектаром. Того раннього літа

(сім? десять років тому?? Цього червня???) Як усе нелінійно!

вона за один вечір окинула поглядом цілісіньке своє життя. Сиділа у куточку, палила цигарку за цигаркою, бо думала, що її то деконцентрує. Пригадувала найсоковитіше, витягувала з нього кісточки і щоразу питала себе:

Так чи ні? Так чи ні?

Побачила, що цінного в її житті мало. Побачила, що вона геть заплуталася в собі. Заплутаніше вже не буде. Речення ставали відірваними, абзаци сяяли обламами.

кришаться

крижані провалля між голими кусками тексту

Вирішила спробувати.

Чому б і ні? Чому б і ні? Бляха. Так боюсь, але чому б і ні?

В одну з парких червневих ночей Терезка вийшла з дому і направилася в керунку телебашти на Високому Замку. У парку було порожньо і страшно. Мимо проїхав патруль, але вона вчасно сховалася. Дійшла до телебачення — низької будівлі, схожої на обитель радіолюбителя-гігантомана. Будинок був темний, при вході жовкла тьмяна лампа. Порожня автостоянка. О третій ночі Терезка перелізла невисоку огорожу. Біля підніжжя вежі почала відлік часу.

Доторк у темряві до полушеної поверхні опори. Під пальцями луцилася фарба. Червона барва. Пригадалося красиве слово: *умбра*.

Терезка оглянула місце висадки. Її лякало те, що вежа освітлена. Взагалі лякало все на купу, але вона спитала себе: *так чи ні?* І взяла себе в руки.

На мить запанікувала: вихід на монтерський місток знаходився на рівні другого поверху. Входили на нього з будинку. Обійшла будиночок у пошуках пожежної драбини. Думала залізти на дах, а звідти на вежу. Драбини не було. Ринва для такої цілі видалася ненадійною.

Вона набралася хороброї й полізла вгору по косій трубі, як по стовбуру. Запам'ятала мить, коли її ноги відірвалися від землі. Запам'ятала відчуття, що назад дороги немає. Це підбадьорювало.

Дотягнулася до щаблин драбини і просунулася всередину захисного каркасу, під обручі. Терезка зосередилася на руках і вже за сім хвилин видерлася на перше гніздо техобслуговування, де й зробила привал.

Терезка робила фотографії довколишньої темряви, засвідчуючи спалахом пам'яті кожен проліт. Футуристичні накипи антен і тарілок, шум дерев у парку, нічні вогні. Жодного разу не зірвавшись, успішно досягла середини телевежі, де знаходилася площадка-хрестовина. Полізла далі. Нив живіт.

Врешті опинилася на верхівці, на тій площадці, де вже не було захисних перилець. Ногами відчувала, як повільно погойдуються чубок вежі. Тут було відчутно прохолодніше. І значно страшніше, ніж на всіх решту станціях. Коли вітер дув сильніше, ставало геть жажно.

Температура зацінила виднокіл. Обрежно глянула вниз і затулила долонею рот. Подивувалася саяву Львівського двірця, викурила на вершечку сигарету, подихала повітрям. Для розминки зробила серію дитячого *цигун* «Песик бореться з ведмедиком».

Видихнула, вдихнула. І рушила донизу.

Спустившись таким простим робом на поверхню планети Земля вдруге, Терезка відчула, як змінилася. Дві секунди підряд вже не були однаковими. Наповнюючись нічним тріумфом, вона виконала вправу гуцульського *цигун* «Молодий гуцул, озброєний саперною лопаткою, кидається на танк і перемагає». Вправу закінчила диким видихом: «ГОЙ!», і весь парк у цей момент зблиснув, як від Божого фотоспалаху, і все довкола наче скинуло із себе шкаралупу зціпеніння.

Тіло, раніше затиснуте корчами страху, відпустило. Воно зробилося м'яким і повітряним, стало продуватися нічними вітерцями.

12

І стала вона блаженною. І було їй лагідно і легко, як після пологів, і захотілося не плакати, але й не сміятися, а чогось одночасного і переповнюючого. І вона віддалася цьому переповненню.

13

Тепер у натовпі її зраджував хіба той легкий шарм рукокрилих: сколочене волосся, гарпунні постріли очей, відстовбурчені вуха і закушуючі губу зуби. Ця худенька істота просвічувала, мов крильце кажана проти сонця, а

рухалася швидко-швидко, мов кажанячий пульс. Вона стала незрозумілим *чимось*, схожим до напівпрозорого корінця іскор. Безгучним салютом завбільшки з дитячий силует. Істотою, про котру кажуть: ТОЩО.

14

Свідомість плавно в'їхала в *тепер*. Терезка покліпала очима, розтерла лице. Сонце вже сховалося за сусіднім будинком. Ні сіло ні впало Терезка вирішила піти завтра на крапку. Піти і прикупити собі трохи «плазми».

Ледь тепле мате пахло хлібом. Терезка надпила трохи, зділа з ліжка і зазирнула до гаманця. Приклавши пальця до вуст, щось порахувала і подивилася за вікно.

І сіла малювати далі. Малювала моржа.

Терезка зустрічає Антона

1

Снідала Температура абияк.

На кухні о дев'ятій ранку було ще тінисто й холодно. Терезка увімкнула Радіоколгоспник, по чому завмерла над чайником, чекаючи, поки закипить вода. Спостерігаючи за її спокійними бровами й розгладженим чолом, навряд чи хтось би запідозрив, як за лобовою кісткою шалено впучуються гіперсфери, потріскують фрактали, самозаковтуються пляшки Кляйна... І правильно зробив би: з самого ранку у голові стояла відмінна погода — ніяких бубликів.

Тиша.

Судячи по клаптеві, що виднівсь у вікні, небо мусило бути чистим. Внизу, вздовж холодних дерев, повз пісочницю та турнікет, молода мама вела двох дітей у дитсадок. Для неї це, далєбі, добрий знак.

Від тінистої прохолоди хотілося розсипати мармуром сталеві кульки. Терезка висунулася з вікна і, проводячи поглядом щасливу маму, допивала чай.

Набрала в рот води, закинула на плечі сумку, вхопила пальцями ніг по шльопанцю і пошльопала геть.

2

Найпопулярнішим місцем на піку нафтизинового буму вважався Високий замок і дільниця довкола. Сквер навпроти Академії друкарства належав якраз до таких. Опустілі археманівські території ще зберігали позитивну ілюмінацію, залишену натовпами *видців*, і на цих прогрітих порожнинах вилежувалась різна шваль. У серпні тут збиралася зграйка захіпованих, невихованих жумчок-малоліток, косметизованих і наглючих. Жумчки вдягалися так, наче хотіли за останні дні канікул відтрахати цілий світ. Лукаві, пропірсинговані уздовж і впоперек недорослі стріляли в перехожих цигарки і реготали за їх спинами так, що *мурашки по шкірі*.

«Р-р-р-р-р-р-р», — подумала Терезка. Присутність жучок викликала суперечливі почуття: кортіло наставити їм двійок у щоденник, або відпороти по голій сраці указкою, чи запатентувати автогеном. Юні істоти не визнавали бюстгальтерів, що наче виправдовувало їхні добротних розмірів груди. Дівчатка на лавках мали рівні ніжки, рівні й достатньо вгодовані, місцями навіть грубі. Для Температури це було як образа. Вона розправила складки на спідниці, щоб не стирчали коліна. Такі ж худі, як і вся вона, схожа на нетопира. «Так, нетопира — але такого *дуже доброго*», — втішила себе Терезка.

Оцінюючи цю антроподегенеративну руїну так неоднозначно, Температура впевнилася: у даний момент руїна виглядає когось із плазматиків-ветеранів — когось із тих, що зав'язали.

Сутаністі зав'язки⁶ більше не ходили строем. Вони любили тинятися місцями слави поодиночі. І справа зовсім не у ефекті відчуження. Більшість зав'язків страждає патологічним бажанням знаходитись у центрі уваги. Ауди-

⁶ Зав'язок — людина, яка припинила архе-сесії (за: А.М.Давихам, неопубл.).

торію, яку Терезка застала біля Академії, слід було вважати досконалою. Зав'язок-одинак, який натрапить на подібну жилу уваги, може цілими днями упиватися розповідями про те, як йому зривало черепицю: і на даху крапав, і на Сонце втикав, а з шумами взагалі — ледь не залишився у полоні звукової цивілізації з віддаленої метagalактики, ось.

Загалом, такий персонаж, попри начіпну браваду, залишав враження розгубленої особистості, переповненої витісненими реакціями і страхами.

Терезка примостилася на лавці ближче до пожежної частини. Уявила себе хамелеоном. Набривши невидимої барви, завмерла у строкатій яєшні зі світла та тіней листочків дерев.

Тиша.

Яєшня колишеться на вітрі, відшаровуючись від землі.

Перехоплює подих.

У протилежному кінці вулиці вийшла темна постать. Терезка придивилася. Звідти до компанії дівчат близився певний юнак. Культурний герой намірявся увійти в контакт. «Зав'язок», — подумала вона.

Хлопчина (куций самурайський хвостик, жирне чоло, піжонські штани-«багами», нашійний ланчик з медальйоном) підійшов до малявок. Руки в кишенях. Зав'язалася балачка. Хлопчина пригладжував зачіску і щось розпитував. Найактивніша із тусівниць, лідер середовища, закушувала губу і кивала головою. Вона закладала за вухо пасмо волосся і показувала рукою в браслетах у керунку Академії — здається, звідти мав звичку являтися крапляр.

Хлопчина, втомлений чеканням навстоячки, сів до дівчат. Хі-хі, ха-ха. Дівчата штурхаються. Піжон либється.

Поки Терезка оцінювала розклади, на вулиці з'явився підозрілий суб'єкт. Це був живий архефакт доби архе. У такт нечутній музиці він крутив головою в береті, кивав негеленим підборіддям, розкошував своїми шортами-«вітрилами», глядів спонад своїх малинових окулярів і човгав сандалями на босу ногу. Рукою він притримував сумку,

перекинуту через плече. Одним словом, поводився, як правдивий архе-фактор⁷. Крапляр прошкував тінистим боком вулиці й тихенько зумотів у русяву борідку: «плаз-зма», «плаз-з-зма», «плаз-зма». З кожним кроком з-під шортів спекулянта визирали волохаті коліна, а по задниці м'яко гупала сумка.

Терезка пробіглася поглядом вздовж вулиці, але *нунція* не помітила. Барига працював на свій ризик. Похвально. Чи, може, *нунцій* — то самурайчик на лавочці?

Компашка затихла. Поглядами вони ловили кроки торгоша. Хлопчина кілька разів силкувався піднятися, але щораз безсило осідав, ніяковів і напружувався. Дівчата стали гнати його в шию. На штивних ногах той піднявся і послідував за штовхачем. Терезка витягла з наплечника жовту пляшечку, сплюнула туди «воду тиші», витерла рукою губи й вийшла з тіні. (На сонці спека.)

Коли молодик у береті прочовгав повз, Терезка впала йому на хвіст.

— Плаз-зз-ззз-зз-зма-плазма-плазма-плазма-плазма... — нашіптував молодик. Раптом він гикнув, здригнувся і на ходу глянув через плече.

Терезка, підлаштовуючи крок, спитала:

— Скільки флакон...?

Молодик сповільнився — Терезка теж. Він знову гикнув, роззирнувся і примружив очі. Мружити очі — найперша ознака битого архемана.

— Десятка.

⁷ Архе-фактор — людина, яка продає власноруч закалатані краплі, штовхач. Через картель у «час архе» далеко не кожен наважувався продавати краплі на вулиці заради ідеї. Тому для безпеки архе-фактори брали в напарники *нунція* — людину, яка попередньо готує місце контакту. ТанDEM фактора і нунція породив низку міфологем, мотто яких — діалектична спряженість цих людей. У Львові певний час був відомий танDEM видців Сантехніка і Курсанта. Вони безпосередньо причетні до вибухового поширення «плазми» на природничих факультетах вищих навчальних закладів міста. Архе-пушер — найманий робітник, який продає краплі для картелю чи іншої організації. (за: А.М.Давихам, неопубл.).

— Це на скільки раз? Юнак розгледівся по боках і поправив окуляри.

— А ти шо, не крапала? — не допетрав той і пляцнув себе по лобі: — Ну й дурень! Якби крапала, не питала би...

— То скільки?

— У флаконі десять порцій. По двадцять крапель на око. Якщо гарно оком розкрутити, то в'ючить⁸ дець години три.

Юнак знову сторожко озирнувся і гикнув утретє. Помружився. Помітно було, як очі спіймали нового клієнта. Самурайський Хвіст ніяково оглядався назад, шукаючи підтримки серед дівчаток. Крапляр глянув поверх Терезки, зненацька здер із голови берета і шмигонув у найближчу браму.

Терезка знизала плечима і послідувала за баригєю. У під'їзді було по-ранковому прохолодно і темно. Пахло гливами. З-за спини долинули кроки хлопаки.

Хлопчур зайшов у під'їзд, зміряв Терезку поглядом. Подивився на сходи догори і спитав:

— Де він?

Терезка вдала, ніби не знає, *о що ходзі?*

— Та ладно, не мнися, я тоже хочу собі закрапатись. — Хлопчина топтався з ноги на ногу. Розгублений і насуплений, він Терезі не подобався.

Тому вона спитала першою:

— А ти вже крапав колись?

— Не, я власне хотів попробувати, наслухався, знаєш, в себе в школі тих історій, то, виявилось, поки я екзамени здавав, тут ТАКЕ відбувалося! Кажуть, тут на краплях цілий

⁸ Бути *нав'юченим*, *в'ючити* (син.: *печеніжити*, *шурити*, *грицати*, *пацючити*) — перебувати у стані зміщеної (посиленої) свідомості, як правило, внаслідок вживання офтальмологічних психоделіків; для опису нав'язливих інтоксикацій, викликаних барбітуратами, транквілізаторами, психотропами використовують більш влучне дієслово «марамулити». На певній стадії одурманення дієслово «марамулити» по відношенню до «мармулядити» стає антонімічним. Рос. сурж. аналог: ковбасити. (за: А. М. Давихам, неопубл.).

⁹ У чому справа (япон.).

бум тривав! А потім усі чогось узяли і покинули те діло, от, віриш, не розумію, з чого би це, то, думаю, треба й самому спробувати...

Ну, ясно. Цей, на противагу Терезі, мовчати не звик.

Із підвалу вигулькнуло знекровлене від страху лице крапляра. Окуляри та берет він заховав до сумки і на дану мить нічим особливим не вирізнявся.

— Гляньте, чи там за дверима нікого немає, — сказав він. — Таких старших чоловіків... з ломиками. В оранжєвих безрукавках...

Проноза з хвостиком визирнув.

— Нема?

— Чисто. А за тобою що, погоня? — поцікавився піжон і підморгнув Терезі. Їй стало зле.

Плазматик пригласкав борідку і, мовби виправдовуючись, мовив:

— Я ж насправді не від картелю чувак. Я так собі — підробляю самопалом... Тільки не думайте, що я вам воду хотів продати. Крапельки супер, сорт «Мьобіус»...

— «Мебіус»?

— «Мьобіус». Ну, ви в курсах. Це тридцятипроцентний, на лідокаїні. Досі ще їх крапаю... То як, берете?

Хвилю хлопчур вирішував, дурять його чи ні. Врешті кивнув.

— А цього... «фрактала» восьмипроцентного не маєш?

— Е, братику, «фрактал» тільки під замовлення роблять. Це ж на бромі. Гривень на сорок потягне. Елітний... Ну, то як? — торгашеві краплинами не терпілося скинути речові докази. — Будеш брати, не?

— Один флакончик... Ой, не, *два флакони*, ще один для Олі та Юлі, — хлопчина вказав вухом на двері, за якими сиділа ранкова тусня жужок. — О, слухай, а як їх крапати? Слухай, а може, давай заприятелюємо? Мене от Бубою звати, а тебе?

— Антон.

— О, Антон! Антон... гм... Чекай-чекай... то ти, може, Бронкса знаєш? Коля його звати. Колян мій друг, також

«архе» колись на вулиці талкав. Знаєш? Таке волосся довге, от десь доци. Русяве таке... У чорній футболці з рибою такою. Не знаєш?

— Не.

— А Курсанта *мусиш* знати. Льолік Курсант — це ж найолдовіший видець, він мій друг! Льолік досі «плазму» крапає, уявляєш?! Ну, так знаєш Льоліка? — Буба посмінувся ширше: — Та-а-а... Курсант у тих ділах грицаний-перегрицаний¹⁰. Хто-хто, а Курсант — так той в натурі щурить по сутанах¹¹. Він мій друг, питаєшся, чи він Бубу пам'ятає...

— Курсант минулого місяця загинув...

— Ага. *ОЙ, СПРАВДІ?!* Та ти шо!.. От чорт. Ну, та й архе з ним. Послухай, Антоне, що я радив би тобі: давай разом підемо десь на Високий Замок і крапнемо собі по двадцяточці, як ти на таке дивишся?.. Чи ти, може, зайнятий?

— У мене ще справи з оцією дівчиною. До слова, ти хто? — спитав Антон у Терезки.

Температура знизала плечима. Вдала, що ніяковіє.

— Мені теж флакон, — сказала вона і простягла купюру горе-баризі.

Антон сховав гроші, а із сумки видобув дві пластмасові пляшечки з-під заводських крапель, халтурно запаєні на газовому пальникові. Корок пляшечки був обладнаний спеціальною піпеткою.

Терезка відчула, як перед животом ворухнулося щось живе. Передчуття *забави*.

— Слухай, — сказав Антон. — Ти ще також не крапала? Йдемо тоді вже втрюх!

— Серйозно, давай! — загорівся Буба.

¹⁰ Грицаний — бувалий, стріляний, олдовий. Від прізвища першої львівської дівчини-археманки (за: *А. М. Давихам, неопубл.*).

¹¹ *Щурити по сутанах* — орієнтуватися у всіх змінах всередині певної субкультури, відчувати найтонші, капілярні переткання емоцій в компанії в результаті закрапування «плазми». Див. також: *щурити, сутанити*. (примітки за: *А. М. Давихам, неопубл.*).

Терезка змовчала, подумки оцінюючи Антона. Зокрема, чи в силах той скомпенсувати нав'язливу присутність Буби, вічного знайомого всіх знайомих. Історії, які вона чула, радили вперше крапатись «архе» під наглядом досвідченого плазматика.

Терезка поборолла гнітюче відчуття, наче її *змусили* погодитись, і мовчки приєдналась до ентузіастів.

3

Антон і Буба йшли попереду, Терезка крокувала за ними. У Буби рот не закривався ні на мить — він сотав свої спекуляції і час від часу вимушував Антона погоджуватись і доповнювати висловлені припущення реальними фактами.

— А от скажи, Антон, як це — перший раз крапати очі? Пече? — запитував Буба. — Бо я чув, що це *просто* нестерпно.

— Так є. Перший раз — дуже сильно, — вже трохи втомлено відповідав Антон. — Очі аж горять. У мене перший раз був такий малімон¹², ніби очі стали завбільшки з два сонця. Такі ж розпечені. Можеш собі таке уявити?

Буба захоплено, аж недовірливо, кивав головою.

— Подумати тільки! Два сонця! Не, ти чуєш?.. Як там тебе? — Буба озирнувся через плече до Терезки. — Давай, може, познайомимось?

— Тереза, — буркнула вона.

¹² Малімони (причандали) — полісемантична формація, асоціативно близька як із лексеєю «глюк» (в значенні перцептивної облуди), так із вичерпалим себе в українському ідейному полі терміном «ізмена» в його онтологічному тлумаченні (а саме: циркуляція ідей, несподівана експлозія емоцій тощо). Категоріальна та субстанційна приналежність причандалів (малімонів) аморфна, однак асоціативно там однозначно має місце причина, чехарда, малина, лимони, анемони і, можливо, амоніти-белемінти. Себто, весь комплекс ідей, які виражають гедз (див. *Гедз*). Причандали: сутаняяться, в'ються, мотаються; малімони: приходять, скрикують, скапують, в'ючать; з малімонів: зіскакують, зісковзують, гепаються (останнє передає найвищий ступінь екзистенції, щось типу: *впасти в небо*, але догори ногами і задом наперед); на причандалах: сканяють, ціпеніють, остигають тощо. Для описування причандалів епікурейського складу використовують дієслово: «мармулядити», «печеніжити». Див. також: «марамулити» (за: *А.М. Давихам, неопубл.*).

— Буба, — він грайливо нагадав свою кличку і знову підморгнув. Терезку ледь не вивернуло. Вона секунду вагалася, чи не піти закрапатися на самоті. Але Антон глянув на неї так, що в животі перевернулася на інший бік одна із недавніх мрій про хлопчика.

Буба продовжив розпитувати.

— Ага. Значить, як два Сонця, кажеш, — вдумливо повторив він, повертаючи Антонову увагу. — А я не здурію від того? Ну, коли відчую, що в мене очні яблука розмірами як зірка?

— Всяке може бути. Якщо психіка слабенька — *легко!* Тільки так. Під «плазмою» здуріти — простіше, ніж із табуретки впасти. Між іншим, ти в туалет не хочеш?

Буба замислився.

— Ну... Не знаю. А що? Буде здаватися, ги-ги, ніби я *космос* з'їв?

— Не. Просто всраєшся, і все.

Терезка слухала ці балачки і тихо йшла за їхніми тінями. Час від часу вона притримувала крок — вирівнювала дистанцію у два метри. У зіпрілому кулаці стискала флакончик «архе». Інколи скалатувала його і спостерігала на сонці, як розчиняються бульбашки, підносила до носа, щоби вловити ледь відчутний аптечний аромат.

спека

— Перед тим, як закрапатися, — радив упівголоса Антон, — *обов'язково* сходи на природу. З першого разу практично всі, хто не сходив, роблять у штани. Закон жанру.

— Давай повернемося до самого закрапування... Значить, крапаю собі по двадцятчці, відчуваю, як пече, так? А далі?

— Далі крутиш очними яблуками, розганяєш краплі по поверхні рогівки. Це найголовніше. Чим ліпше розігрієш очні м'язи, тим повніше засвоїться «плазма». Зрозуміло, так? А далі збираєш всю силу в кулак і змушуєш себе розплющити очі, хоча це й дуже важко, бо пече несамотовито. Якраз тут і лізуть ковбаски.

— Ну та що ж там такого, скажи?! Ну приблизно, хоч натякни якомсь! — Буба зробив мужнє лице, від чого Антон

заусміхався, а Терезка мало не розреготалась. Антон поворушив губами, наче шукав потрібні слова.

— Не можу сказати, — зітхнув він. — Далі йде чиста плазма. Архе. Це тільки відчуття. Неначе пальці стали бачити. В сенсі, *видіти*. А очі навчилися мацати. Це архе, і все.

Буба скривився. Здається, він навіть загнувся, що Антон не зумів пояснити все як належить. Антон покосився на Терезку, що безгучно крокувала за їх спинами, і поспішив заспокоїти Бубу:

— Можеш не перейматися. Ти збагнеш **ТО** при будь-якому розкладі.

Вони видерлися на Високий Замок із того боку, де оглядова площадка. Якраз навпроти міліції.

Парк оглушував безлюддям. Кував на спеку дикий голуб, а бите скло блищало під ногами, ніби очі закопаних у землю роботів. Антон запропонував сісти тут же, на схилі гори, і поспостерігати за містом. Терезка скинула зі спини наплечник, сіла на траву і, як просив Антон, поспостерегла.

Внизу сіріли смітники та асфальти. Між сухих кульбаб обабіч її ніг лазило сонечко. Цвірчали цвіркуни.

Буба з Антоном палили щось дешеве і злободенне. За їх спинами відкривалася бетонна площадка і вижухлий травник, зарослий дерев'ям. Обабіч — вузький і плутаний шлях крізь колюче гілляччя, павутину і спеку. Над головою виднілося гаряче небо, на колір біле. Попереду — зтягнута серпанком Ратуша і діорама Львова. Довкола панував той різновид полуденної тиші, коли під ногами сюрчать цвірконики і десь далеко репетують діти.

Терезка попросила цигарку. Буба з незрозумілою усмішкою простягнув одну і зразу ж нагнувся припалити. Терезі закортіло відсахнутись, але вона стрималася. Зі схожим притиском поборолла бажання загасити цигарку, припалену цим хлопчаком, об нього ж, і попросити вогню в Антона. Натомість глибоко вдихнула, збрала нав'язливі думки у жменю й видихнула п'ятами, вганяючи все у землю.

Легше.

Ще легше.

Терезка заспокоїлася і розтягнулася на траві, поклавши сумку під голову. Поруч, на травині, займався йогою павук.

— А скільки часу в'ючить? — озвалася вона до Антона, вдосталь надивившись на павука.

Антон задумався.

— Якщо вперше, то в'юк¹³ може зтягнутися години десь на дві. І терпуга¹⁴ ше на добу.

— А яка терпуга може бути?

— Нічого страшного. Пряма дія атропіну. Зір розфокусований, все розпливається і так далі. Світло разить. А може й навпаки бути — все чітким, ясним робиться. У тебе який зір?

— На ліве мінус два, а на праве півтора.

— Після «плазми» будеш мати стопроцентний. Навіть більше.

Буба міряв поглядом то її, то Антона, і з невідомо яких причин почав хмурніти. Докурили мовчки. Буба насуплено сопів.

Цвіркуни. **Лящить у вухах.**

На спеці Терезка впала в легкий транс, але Антон прокашлявся, зібрався з Духом і сказав:

— Отож.

Буба підняв голову. Йому щось не подобалось.

— Хто хоче, сходіть звільніться. Бо всраєтесь *тільки так*. — Антон клацнув пальцями, показуючи, як то легко може статися, і виразно глянув на Бубу.

— Не хочу, — буркнув той, але для перестраховки поплентався в кущі. Терезка вирішила зекономити сили й не зав'язувати розмови; тепер її погляд ковзав по прямій між цигаркою та сонечком навпроти. Лускатий циліндр

¹³ В'юк — час дії офтальмоделіка від гедза до терпуги. Англomовний аналог — *trip*. Див. також: «гедзяти», «терпуга» (за: *А.М. Давихам, неопубл.*).

¹⁴ Терпуга — відхідняк, час найвищих терпінь та на(п)руги. Гедз — момент шквального западання фокусу бачення, настає відразу по заркапуванні і триває від трьох до двадцяти хвилин. (за: *А. М. Давихам, неопубл.*).

попелу відлупився від цигарки і впав десь у траву. Вона зупинила зір на жевріючому кінчику, що сам собою тягнувся до фільтра. Перевернулася на живіт, затягнулася й пустила дим у небо серпня.

Антон теж зауважив сонечко, кашлянув і мовив:

— Деякі мої знайомі, старі плазматиками, кажуть, що сонечка — це загуслі краплини «архе». Не живі істотки, а народний малімон. Та частина «плазми», яку ми призвичаїлися бачити нормальними очима. *Закислими очима*, якщо ти розумієш.

Терезка насупила брови. Останнім часом у неї виникали проблеми зі слухом: здавалося, до неї звертаються не то грецькою, не то японською. Так само щойно — не розібрала ні слова. «Ай, пофіг...»

Із кущів повернувся Буба, і їй не довелося перепитувати.

— Крапаємо, — бадьоро смикнувся той. Це Терезка зрозуміла.

4.

Терезка розправила слідницю. Витягнула з кишені пляшечку. Побачила, як Антон розкорковує свою кишеньковим ножом, і попросила й собі.

Надрізала целофанову запайку, розкрутила і понюхала. Пахло, як у прогрійтій лабораторії. На кінчику піпетки виблискувала металом крапелька «архе».

Кілька разів глибоко вдихнула, щоб якимось втихомирити нерви.

— А скоро почне діяти? — спитала вона.

— Так по-справжньому — хвилини через десять. *Повний малевич*¹⁵.

Терезка стиснула спітнілі сідниці і знову втягнула ніздрями гаряче повітря (пахло сіном і кропом). Розслабилась.

¹⁵ Малевичі — зони підвищеної семантичної невизначеності, квадранти поглинання інтерпретацій. Археями вважають малевичі отворами у *вертикальний* спосіб усвідомлення, який веде безпосередньо до антицентру. Див. також: «велике тощо». (за: А. М. Давихам, неопубл.).

Набрала в піпетку розчин і закинула голову. Знову тяжко втягнула повітря.— Може, допомогти тобі? — турботливо поцікавився Буба.

Терезка заперечливо мотнула головою, міцно зажмурилася, потім розслабила очі й стиснула пальцями гумовий резервуар на піпетці. З кінчика потекло, і в очах стало

МОКРО

Без пауз відміряла пару крапель в друге око. Втягнула носом сльози і швидко почала обертати очима за годинниковою стрілкою.

С-С-С-С-ЧОРТАЛЕМЕНЕПЕЧЕ

Ще раз ліве око.

І знову в праве. Хутко засмоктавши піпеткою ще, вона докrapала необхідну кількість. Знову завітала очима.

ПЕЧЕ АЙ ПЕЧЕ ПЕЧЕ МЕНЕ ПЕЧЕ МЕНЕ ПЕЧЕ

Терезка закліпала . З очей порснули сльози , і Терезка застогнала. Пекло все сильніше (*пече пече пече*) . *Пальці дрібно задримали* . Долонями вона обережно втерла сльози. Злякалася , як би не виплакати всю «плазму» . *Щось відбувалося* .

— *АЙ, МЕНЕ ПЕЧЕ! ЛЮДИ, ЧУСТЕ, МЕНЕ ПЕЧЕ!!!* — почувся розпачливий клич Буби. Терезка закусила губу і теж застогнала. Очі спалахнули білим перцем, а в голові все так перемакітрилося, що вона вже не знала, де право, *ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ* де ліво. Очніці вибухали щораз потужнішими порціями киплячої білиЗНИ.

(ШОЗІМНОЮРОБИТЬСЯ)

Терезка застогнала, відчуття жару в очах стало непереборним, *ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ* вона танула в білих озерах *ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ* вона танула в білих озерах *ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ* полум'я в очницях, очниці розбухали, їхні краї віддалилися десь за обрій, стали завбільшки з два кратери на Місяці, боже, які в неї тепер велетенські очниці, о боже, *ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ ПЕЧЕ* а очі які, та я просто не вірю, я ж у них і впасти

можу, гей, обережно, тільки б не втратити рівновагу, а то ще полечу вниз головою вони завбільшки з атомну станцію! та що там — два велетенські розпечені Сонця дві зірки одна дірка на два кінці

ПЕЧЕ

— Я БАЧУ!!! БОГ ТИ МІЙ! Я БАЧУ! — хрипить вона і знає: **ЯКЩО ЗАРАЗ НЕ РОЗПЛЮЩИТЬ ОЧІ, ОЧІ РОЗПЛЮЩАТЬ ЇЇ**. Неймовірно, але ноги продовжують відчувати асфальт, вуха — чути цвіркунів, а тіло продовжує БАЧИТИ. Терезка робить зусилля над повіками, і нею спалахує відчуття, наче вона не просто розкрила очі, вона *вибила* їх, наче віконниці, вилупила навстіж із такою силою, що повіки не витримують і шматуються в клоччя, розлігаються разом із цілим тілом, друкуються і шматками зникають у

Я БАЧУ

Терезка пробує кліпнути, але не може знайти, де це — повіки. Її переповнює Я БАЧУ. Вона дивиться впритул на літери, з яких складається це відчуття, вона бачить я, бачить б, а, також ч і у. Вона переводить погляд на себе. Спочатку вона бачить загадкові сяючі кореневища, іскристе павутиння, задимлене дзеркальною імлою літер. Шаруваті маси темряви вовтузяться в калюжах світла, шшшшшш очі вхоплюють фокус, і вона з болючою різкістю видить

ТЕРЕЗКА

Я літери, видить вона у дзеркальних струминах диму й починає реготати. *Я — погляд*.

— Ти чуєш мене? — питає зовсім поруч Антон, і вона киває. Чути, як стогне Буба. Не по-живому виразно вона **ВИДИТЬ** усе, що відбувається.

— Що це? — питає вона. — Просто шалено! Невже?.. мене **НЕ МОЖЕ** так шурити!

— Ти *видиш*?

Тереза не тратить сил на описи, просто каже:

— **ВСЕ НАСТІЛЬКИ БУКВАЛЬНО!**.. Ха-ха-ха, як класно! Так просто! Уяви собі: що би ти зараз не казав, я все розумію добре, як ніколи! Виявляється, Все настільки просте, таке **ОДНОЧАСНЕ**... О, довкола якісь молекули. Перетікають у різні форми... АГАААА! ЯСНО! Оце клас! **ЦЕ ВЕЛИКО!**

— Вааааааааа! — кричить Буба. — Ваааааааааа!

— Поглянь на себе, Буба, тільки не лякайся. Це *літери!* Ми з таких і складаємося.

— Я — не літера! Я — не літера! — долинають Бубині крики. — Я не можу бути буквою! *Я не такий!* **Я СПРАВЖНІЙ!!!**

— Ну звичайно, — іронізує Антон. — А ти, мала, тримайся. Це ж тільки g

Що це було? Терезка роззирається. Довкола знову зависли лігери. Вона силкується пригадати, де був її погляд секунду назад. Очний сплеск.

Простір. Не-букви. Сріблясті молекули. Молекули живі. Піняться.

— Мені все розпливається. Мені тоне фокус. Тебе очі не печуть?

– Не. Тобі теж зараз пройде. Зосередься на смугах. Бачиш їх? Згрупуй літери у смуги. Спробуй. Схоже на рівчаки, світлі і темні. Знайшла?

– Бачу.

– Це ти бачиш свої вії крізь архе. Зосередься на темних зернятах. Розпружся... обережно на коми.

– Бачу шось темне... трохи двоїться...

– А тепер виверни те, що бачиш.

– О Господи, **ЦЕ Ж НЕМОЖЛИВО!!!**

– Давай-давай. Вивертай!

– Бути такого не може!!! Та тут ціла щілина між світами!

А он ще одна! Ціла пустеля горизонтів!

– Не фіксуйся. Це тільки пунктуація. Точки напруженості Архе. Краще фокусуй себе на рядках! Вони довгі-довгі, і

г о р и з о н т а л ь н і

– У-у-у-ух ти!!! Ну ти й сказанув! Мені аж дух захопило: г о р и з о н т а л ь н і... Ціла пустеля горизонтів!

– Не фіксуйсь, а то філологом станеш!

– ОгоГОгоГО!!! **ЛОГОГОЛОГОМ?!** Але мене малімонить! *Я все зрозуміла!* Як влучно! Та я просто не ві-і-і-ірю! Уааааа!

– Сприймай це відсторонено. Ніби книгу читаєш. Просто пірни ■

– Вау! Вау! Я вийшла! Вийшла на це! Я вивернула, Антон! Це тощо! **ТОЩО!** Я **ЗРОЗУМІЛА!** **ЦЕ ТОЩО!**

ОНВ О Н О Щ О!!!

ТОЩО!

– Антоне? Це ти?

Постать без чітких контурів кивнула головою, і Терезка знову замружилась. Дико кололо в очах. Пальцями розчепірила повіки, зойкнула від яскравого проміння і знову зажмурилася. Біль стихав.

Хтось сів поруч.

Терезка спробувала пригадати, що відбувалося кілька секунд назад. Здається, на цей раз шось цілком космічне.

Їй захотілося плакати: щойно вона знаходилася всередині таїни, а зараз навіть не пам'ятала, у чому ж приваба загадки, яку вона виділа. Хоч убий, не пригадала би. Залишилося хіба враження чогось страшенно потрібного. Вона почувала себе достоту так, мовби осягнула, як наяву можна літати, але наступної ж миті все забула.

– Ти виділа плазму? – спитав Антон. – Кажі: виділа, ні?

Терезка кивнула. Перед очима пливли мокрі плями, де-не-де відторочені пекучими порізами світла.

– Точно пам'ятаю, шо виділа. Навіть зараз, коли згадую про неї, трішки наповнююся тим світлом. У тебе нема такого? А де цей, другий?

– Буба? Буба впав у кому. Його затягнуло десь далеко-далеко. Образно кажучи, десь на край книжки. Ну, ти розумієш.

До її вух долинуло черкання сірника і звук припалюваної цигарки. Запахло димом. Довелось перебороти себе, щоб не вирвати. Антонові губи розліпилися, і він заговорив:

– Антоне? Це ти?

Постать без чітких контурів кивнула головою, і Терезка знову заплющила очі. Дико кололо світло.

Пальцями вона розчепірила повіки, зойкнула від яскравого проміння і знову зажмурилася. Біль стихав. Хтось присів поруч.

Терезка спробувала пригадати, що ж такого небувалого відбувалося кілька секунд назад. Здається, щось геть потойбічне.

— Ми вже крапали? Ах, ми вже крапали! — згадала Терезка й зітхнула. Їй захотілося плакати: щойно вона знаходилася всередині загадки, а зараз навіть не пам'ятала, в чому ж полягала приваба тої загадки, яку вона *виділа*. Хоч убий, не пригадала би. Залишилося хіба враження чогось страшенно потрібного. Якщо пояснити на прикладі, то вона почувала себе так, мовби на секунду осягнула, як наяву можна літати, але наступної миті все забула.

— Ти виділа плазму? — спитав Антон. — Кажі: виділа, ні?

Перед очима пливли мокрі плями, де-не-де відторчені пекучими зрізами світла.

— Точно пам'ятаю, що **виділа... Ого! Навіть** зараз, коли згадую про неї, трішки ніби наповнююся нею. У тебе нема такого?.. Слухай, а де цей другий?

— Буба? Буба впав у кому. Або в апостроф. По-любому, зтягнуло десь далеко-далеко. Образно кажучи, на край книжки. Ну, ти розумієш.

До її вух долинуло черкання сірника і звук припалюваної цигарки. Запахло димом. Терезку вивернуло спазмом, довелося переборювати. Антонові губи з тихим звуком розліпилися, і він заговорив:

— Ти виділа «плазму»? — спитав Антон. — Кажі: виділа, не?

Терезка кивнула головою.

— **Виділа.**

— І як? Сильно?

— **Сильно. Навіть** зараз, коли пригадую собі, роблюся іншою. **Чим більше пригадую, тим більше наповнююся. Тим більше інакшаю. Зауважую більше, буквально на льоту. Але згадати повністю не можу.** А де цей, другий?

— А, Буба? Е-е-е, Буба впав у кому... чи у крапку. Про таке кажуть: погорів на пунктуації. В Архе багато пасток.

Буба прийняв «плазму» занадто особистісно. Тому його й зтягнуло — далеко-далеко. Десь аж на сам край книжки. А шкода. Був би з нього колоритний персонаж. А тепер бовтається десь, неборак, недоречний, як до паска рукав. Ну але нехай...

До її вух долинуло черкання сірника і звук припалюваної цигарки. Зтягнуло димом. Губи Антона розліпилися, і він заговорив:

— «Плазма» діє на нас, як атмосфера на метеорит. Коли той влітає у густі шари, практично повністю згоряє. Зате уламок, який падає в море — набуває нечуваної міці. А Буба твій ПУУ УУ УУ

X

X X X Xxxx xxx x xx x x

xxx x x

Зненацька Терезка зірвалася з місця. Щойно вона пережила диявольськи реалістичний малімон.

— Як ти це зробив? — вона закліпала очима й обмацала лице. Сон чи ні?

— Що «зробив»?

— Ну! Так дмухнув: пух-х... а мене, як пір'їну в порохотяг, засмоктало!.. Башка — пух-ф-ф! Як хлопавка!.. Тьфу, аж мороз обдер, — Терезка розтерла гусячу шкіру на ліктях. — В мене мало очі на лоба не вилізли! Дивлюся я на тебе, а тут ти починаєш тягнутися і паф! Хлоп! В шиї — трісь! У носі — хрясь! А очі взагалі в боки роз'їжджаються, як у п'яної.

— *І що, побачила щось нове?*

— *Так! Там є новий фокус!* Ти якось розтягнув це... упорядкував. Ти показав мені, де шукати *новий фокус* для очей! Я не можу це пояснити, але... Ти взагалі розумієш, про що я, чи це малімони? Ти ніби розтягнув простір, звільнив його від

— Виділа. Точно виділа... Сильно. Навіть зараз, коли пригадую собі, як я виділа, потрохи наповнююся нею. Роблюся іншою. Навіть здається: чим більше пригадую, тим більше наповнююся. Тим більше я *інакшаю*... А де цей, другий?

— Буба? Буба впав у кому. Задивився у щілину між світами і йобнувся вниз головою.

— І де він зараз?

— Не знаю. Певне, далеко-далеко. Десь на краю книжки. Надто м'який для «плазми», — пояснив Антон. — А ти — ні. Тобі не цікаво, чому?

До її вух долинули черкання сірника і звук припалюваної цигарки. Затягнуло димом. Терезку ледь не вивернуло. Вона пересилила нудоту. Антонові губи з тихим звуком розліпилися, і він заговорив:

— Мені це бачиться як астероїд. Він влітає в атмосферу і майже весь згорає. Зате у ла мок, який падає в мо ре — той улам ок гартується. Ну, і так далі. Січеш, н е? А Буба ПУУУУ У УУХХ Х Х Ххх хх х х х хх х

x
xxx x x x
x
x
xxxx хх х

Терезка зірвалася, наче з неї щось порснуло.

— Як ти це зробив? — вона закліпала очима й обмацала лице, перевіряючи, чи не спить.

— Що «зробив»?

— Ну. Так дмухнув: пух-х — і ніби пір'іна вилетіла! А мене цілу аж мороз обдер! Ти мені очі цим ледь не вивернув. Вкидуєшся, про що **я?** Господи, **Я ЗРОЗУМІЛА!**..

— Шо? Скажи, що ти зрозуміла!

— **На моїх очах існує постійний спазм. А тобі вдалося цей корч на мить напружити, щоби він попустився! Існує також інший фокус для зору — не тільки прямолінійний! А ти — ти ніби розтягнув простір, звільнив його **ЦЕ ВЖЕ БУЛО ТИ ВЖЕ РОБИВ ЦЕ! ТИ РОБИВ ЦЕ!!!****

Антон затягнувся цигаркою. Потер неголене підборіддя. Зміряв Терезку поглядом. Пустив носом по струміні диму й посміхнувся кутиком рота.

Затяжка. Видих. А між ними свист.

Терезка, незважаючи на шок, встигла подумати: «Який він все-таки сопляк!». Раптом Антон їй перестав подобатися. І це було дивно.

Фацет затягнувся ще раз.

— Значить, усе-таки **виділа**, — мовив Антон розважливо і затягнувся. — Бо не виділа б — не знайшла би і фокусу.

Затяжка (свист). Видихнув дим і продовжив:

— Ти виділа «плазму». І Буба видів. Але Бубу, як уже було сказано, не могло врятувати ніщо. Він булькнув у безко-нечність.

Терезка розгублено кліпнула.

— Я не про те, — сказала вона. — Я говорю: ти вже робив це колись. Навіть не так: робив це не КОЛИСЬ, а саме ТОДІ, КОЛИ ти це робив... От бля, все перемакітрилося задом наперед, — вона облизала пересохлі губи. Болоче бракувало слів. — Суцільне дежав'ю якесь...

Антон затягнувся цигаркою. (Цей свист затяжки — чому Терезка відчуває його аж по сам чубок голови? Наче по тім'ячку водять смичком.)

— Я розумію, про що ти, — промовив Антон, видихаючи. — Не хвилюйся. Це одна з форм утечі від свободи архе. Тобі не переповідали історій про те, що дехто з плазматиків губився в «плазмі»? Не витримували її спопеляючої свободи і тікали в галюцинації. Та ти й сама розумієш...

Терезка знизала плечима.

— Ну... — знову затяжка і свист аж у корені голови, там, на маківці. — Уяви собі: є крапочки. Так? А тут ти вирішила їх порахувати, і починаються в тебе галюцинації на ґрунті математики. Ну, це так, на хлопський розум.

Терезка зміряла Антона своїм новим поглядом і переконалася: барига не просто перестав викликати симпатії. Хай тепер навіть на довіру не розраховує.

— А хто рахує? — спитала вона.
— Шо рахує?
— Крапочки. Нашо їх рахувати?
— Є такі. Заставляють цим займатися. Насправді крапочки — це не крапочки, а такі собі півкрапочки. Я навіть знаю, як вони називаються. Ноони, шуриш?
— Про що ми взагалі говоримо?! Малімон якийсь!
— Серйозно. Слухай-слухай! Потім сама мені розкажеш. Я сам відкрив їх. Це такі часточки, які не можуть існувати повністю у нашому світі. Кажучи мудрими словами, вони є базисом паліндромічної реальності. Дзеркальність свідомості. Ноо-. ноон. Дзеркальний горизонтально і дзеркальний вертикально. Те, що він дзеркальний вертикально, можна тільки підозрювати... або закрпатись архе. Є навіть ціла контора — «Архе-8». Це люди, які

Антон заперечливо мотнув головою. Затягнувся цигаркою. (Цей свист... звідкіля цей свист такий впізнаваний?)

— Але я розумію, про що ти, — повторює Антон, видихаючи. — Не філюйся. Це тільки одна із форм утечі від архе. Тобі не розказували, що насправді «плазма» попускає тому, що «плазматика» втікали від неї? Розумієш, вони дозволяли, щоби їх попустило! Якби видець не боявся крижаної свободи, яку пропонує архе, він пірнув би у краплі раз і назавжди. Як ті, з Клану Архе. А люди, яких я знав, не могли витримувати її просторої простоти, тому тікали десь у галюцинації. Та ти й сама розумієш...

Терезка знизала плечима.

— Але є люди, які присвятили себе вивченню природи таких галюцинацій. Серйозно. «Архе-8». Це прості люди. Але вони вміють **видіти** так само, як це **видно** під «архе». Тому я їх так назвав. Архе-8.

— А чого вісім? Їх що — восьмеро?

— Не. Скорше думаю, чотири. Але вісім — це чотири, побачене у дзеркалі. — *Затяжка. Свист. Видих.* — А це вже підводить нас до теми паліндромічної реальності і ноонів. Я не розказував тобі, що таке ноони?

Пауза.

— Я розкусив їх, — впевнено закінчив Антон і рукою з папіросом відсік щось у повітрі.

Терезка змовчала. Події останніх десяти хвилин змішалися у безконечний, невідчитуваний паліндром. У голові стогнало щось: «Ноон! Ноон!».

«Ну мене й причандалить!» — подумала Терезка. Вона вловлювала стільки площин різних значень, скільки тіло наважувалось сприймати. Терезка відчувала, що віжки можна відпустити — *але хто зна*, шепотів страх, *хто зна*, чи не загубишся ти так само, як Буба.

Затяжка. Свист. Видих.

У фокусі — Антон. Повільніше: затяжка... свист... видих...

Антон втупився у неї примруженими очима і зnavісніло затягувався цигаркою. У Температурі бурлило незрозуміле бажання полоснути його по очах кігтями. *До дідька, звідкіля стільки неприязні?*

Затяжка. Свист. Видих.

Затяжка.

Свист.

Видих.

Памороки в голові та пальцях. Форсоване дежав'ю. Довкола — суцільне дежав'ю без кінця-краю.

Щоби не випасти з себе, Терезка охопила руками коліна. Вона зауважила, що у такій позі відстежувати думки зручніше. Здалося навіть: трохи пильності, й вона спіймає момент дежав'ю за зябра, як старого сома.

Тим часом щось посувало її все далі *вбік і вбік*, наче *хвиля за хвилею, свс, свс* під час відпливу. А ще цей Антон, — теревенило далі її я. — Чому він раптом зробився таким напружним? Чому довкола все так дратує? Ускладнення. Безупинне ускладнення значень. Чому предмети такі неживі і незграбні? Чому все довкола так підозріло не відповідає своїм назвам? Наче дехто свідомо паралізує текст, морить речення етером і викладає бідачок на папір напівзомлілими кириличними ціп'яками.

— Ну, я кш о в ж е р о з м о в л я є ш з і м н о ю, т о м о ж е, х і б а щ е р а з. А л е п е в н е, б і л ь ш е н і, — сказав Антон і поплескав Терезку по плечі. — І тільки й того.

Терезка глибоко втягнула повітря і почула, як заново розкриваються легені — два м'ясисті прозорі тюльпани. Її тіло стало звичайним тілом, а не бронєю, котра вивертає реальність і зупиняє потоки літер крізь очі.

Вона зафіксувалася. Пам'ятаючи Антонову пораду, Терезка вхопилася за відчуття десь у горлі, відчуття обрисів потойбічної піктограми:

4

Терезка спробувала зорієнтуватися і визначити джерело млюсної тривоги. Перше, що зробила для подолання цього стану — підтягнула до ніг наплечник і добула звідти пляшечку з водою.

Озирнулася. Спека стала жирною і липкою, мов лікувальна багнюка. Що ближче робилося до вечора, то більше тіні нагадували отвори, продерті в золотій фользі.

Вони сиділи на краєчку бордюра, на тій самій площадці з панорамою на Львів, де й починався спільний в'юк. Трохи далі, на траві під кущем валявся скоцюблений Буба. Побачивши, що з Бубою все гаразд (у плані присутності), Терезці відлягло: поки нею ковзало, вона свято вірила, що бідолаху й справді засмоктало у невідоме.

Терезка лигнула теплої води, мовчки запропонувала Антонові. Той відмовився. Барига курих, ховаючи лукаву посмішку між пальців з недопалком. Пашіла теплом рівна земля. Терезка лягла на траву й підперла голову руками. Її відпустило, і на душі стало страшно приємно. Легеням зробилося легко-легко, наче з грудей злетів корсет. Терезка пальцем відтягнула майку і подула собі на зіпрілі циці. Прохолодно. Приємно.

Очі здавалися відпочилими і повними сил, як два келишки з росою. Зір зробився до болю гострим: світ кришився від надміру деталей. Гостро. Дуже гостро.

— Ну, як тобі мої дзеркала? — запитав Антон, не відводячи погляду від цілющого вечірнього сонця. Ще кілька хвилин, і жарке світило сховається за деревами. Вечоріло. — Маєш щось від них для мене?

Терезка струсила головою. Запитували, очевидно, у неї. Насилу розтуливши рота, вона випірнула з солодких вод мовчання. Скашлянула.

— А-а-а-а... ти про двійників?

Відірвала очі від сонечка, якого щойно вистежила своїм супер-зором, і подивилася на Антона.

— Про тих, з якими говорила, коли ковзала?

— Так, так, про них, ріднесеньких.

— Відверто кажучи, паскудні.

— А що, злі?.. Чи трохи нормальні якісь?

Терезка байдуже знизала плечима. Антон, хоч і пробував приховати інтерес до двійників, напружився.

— Не, не злі. Тільки страшенно надуті. Зазнайкуваті. Про ноон шось чесали.

— А-а-а-а, — Антон вдав, що йому то по цимбалах. Дізнавшись, що в інших положеннях він не такий ідеальний, як собі уявляв, його вже не цікавило, що то за ноон. Терезка зчитувала це, як із книжки. Вона підмітила, як тріпотять Антонові ніздрі, й потай посміхнулася. (Пальчики несвідомо вовтузились із зав'язками сумки, сплетеними не так, як завжди.)

Очі підмічали на порядок більше, і це було по-новому. Напинання екрана, фокусування діапроектора — ось на що це подібно. Очі ловили вовтузіння кожної рисочки на Антоновій шкірі, таке ж розбірливе й закономірне, як рух мурах коло мурашника.

ВІТЕР. ШЕРХІТ СУХОЇ ТРАВИ

Її аж підкинуло від несподіванки. «Ого!.. Оце так чіткість!»

Смикнувся Буба. Застогнав і сіпнувся вдруге. Схотів перевернутися на інший бік, натомість сів і очманіло

розгледівся довкола. Він скидався на осліпленого пророка-невдачу.

Буба щось прохрипів і простягнув руку в їх керунку. Мовчки Терезка запропонувала плящину з водою. Буба жестом показав, що мова не про те, і потягнувся до Антонового недопалка. Затягнувшись кілька разів, він зітхнув із полегшенням.

У повній тиші Буба спробував повернути недопалок Антону, але той махнув: «можеш добити». Поки Буба пожадливо смоктав дим, Антон відкинув голову до заходу й насолоджувався промінням. Терезка зауважила, що він дивився на сонце, зовсім не кліпаючи. Антону, як плазматикові з досвідом, сонце більше не разило. Значить, даремно кажуть, що «плазма» перетворює людські очі на орлині. Інакше звідки у неї, по життю короткозорого крота, взявся той гострий погляд, що виколював деталі, мов дорогоцінні камінці?

— То чому я так «їздила»? — спитала вона.

Буба підняв голову, мовби на слух визначав, звідки йде звук. Його очі нагадували риб'ячі.

— Ніхто сього не відає, — сказав Антон, зажурений і задивлений. — Це *Загадка*. Архе — се холодний вогонь... Ти це відчула, пра'? Зазвичай кажуть так: коли закрапуєшся, ти губиш нитку розповіді, а читати починаєш із того місця, яке першим покажеться на очі. Не сподобалося — шукаєш далі. Ви зрозуміли? — він покосився на Бубу, що з відкритим ротом, у цілковитій нерухомості витріщався на Антона.

Терезка кивнула, хоча думала зовсім про своє.

— Якщо ви виділи, як виглядає «плазма», можемо погомоніти й про «Архе-8», — продовжив Антон і знову зміряв поглядом нерухомого Бубу.

Терезка наморщилася.

— Котресь із твоїх дзеркал вже цим займалося. Ноон, блін, крапочки... Такий завал, що здохнути. Даремно час гаяти. Певне, тупенька я.

Антон задумався і посмикав бороду. Йому хотілось виправити враження від дзеркал. Йому хотілося (вона

відчувала це) відновити у Терезці перше враження приємного і незазнайкуватого молодика, якому є що розказати.

— Ти давай все поволі. По реченню, — піддалася Терезка. — Так, шоби я зрозуміла. Окі-докі?

Антон, ще поскубавши свою рослинність, розпочав із такого:

5

— Я зрозумів, що існує змова, — сказав він і на підтвердження кивнув підборіддям.

Терезка кивнула й собі: можливо. Буба втягнув кутиком рота слину, що стікала по підборіддю.

— Наступне. Я зрозумів, якого роду це змова. Я назвав її змовою команд. Схоже, ті, хто регулюють еволюцію, вирішили покорити людину. Це, сказати би, змова самої еволюції проти людини. Бо, виявляється, все, що б людина не робила, вона робить по команді.

Терезка дала знак спинитися.

— Які ще, до біса, команди?

— Геометричні, — сказав Антон і насупив брови.

Терезчин регіт як обрізало. Сплило кілька назв: Лобачевський, «Сумнівання» (неопубл.). Риман, «Проникнення в неточковість» (неопубл.). Гаусс, «Введення в нелінійність» (неопубл.). Лжеєвклід¹⁶ і його «Антицентр». Теж неопубл.

¹⁶ Лжеєвклід, він же Сантехнік — один із львівських видців. Прославився завдяки своїй геометричній антидоктрині, зведеної у праці «Антицентр». Сантехнік був одним із перших видців, які не належали до «Клану Архе». Згідно легенди, він написав «Антицентр» за одну ніч, одразу після свого першого в'юку. Таким чином, «Антицентр» став своєрідним маніфестом руху плазматиків. Апокрифічні варіанти «Антицентру» і досі ходять по руках у вигляді ксерокопій, їх переписують і уважно вивчають. Згідно легенди, Сантехнік викалатав особливий сорт плазми «Albedo», який вкупі з освоєнням його брошури «Антицентр» дає поштовх до остаточного польоту у Велике Тощо. Кажуть, Сантехнік — єдиний зі всієї львівської тусівки плазматиків, котрий остаточно пірнув у Тощо. Принаймні, більше його ніхто не *видів*.

Антицентр — його персональна синтаксична знахідка, свого роду катапульта для переміщення по світах Архе. Одне з ключових понять для розуміння механізму руху плазматиків. Також див: Велике Тощо. (за: А. М. Давихам, неопубл.).

А ось черговий вар'ят, прошу познайомитися: Антон і його «Архе-8». Черговий неопубл.?

«Парафренік», — подумала Терезка і здригнулася. Парафреніки-анннігілісти, яких удосталь розплодилося на попелищі буму, були людьми небезпечними. У плані надцінних ідей вони дуже продуктивні, а їх спекуляції на ґрунті крапель і крапочок часто виявлялись заразними.

Вона піймала себе на тому, що її очі прижмурюються точно так, як Антонові. «Архе таки міняє». Новий, примружений погляд сам покосився убік і зупинився на сумці. Терезку прохромилла бридка підозра: поки вона була нав'ючена, Антон лазив досередини і знайшов папку з безцінними конспектами лекцій маестро Лобачевського, позичені у доцента Козлика.

«Отож, все стає на місце. Історія розвивалася так. Божевільне падло Антон користується нагодою, поки я, бідненька, валяюся нав'ючена: зазирає до мого наплечника і на совість знайомиться з його вмістимим, по чому використовує побачене і заради неясних цілей тампонує мені звивини, — упевнилась вона, — підбирається ближче. Тільки для чого? Молодитися? Якби ж то...». Терезка знов примружила око і уявила себе вороною. Перспектива помінялася. Вона угледіла цього фраєра у зовсім іншому світі.

Фраєр, навіть гадки не маючи, що його розкушено, ніжився на останньому сонці й чіхрав щоки. «Он воно — обличчя справжньої змови!» — Терезка вчергове придивилася до Антонової міни і в душі посміялася над своїми гіпотезами. Ніщо не веселило її так, як вигадування змов... і не тривожило так раптово, як їх підтвердження. Вона припала поглядом до Антонового профілю. У відповідь профіль замерехтів тисячею незаперечних подробиць-доказів, які однозначно свідчили про змовницьку натуру його власника.

Швидко, аби її не розкусили, Терезка набрала подоби уважної, вдумливої дівчинки, — дівчинки, яка легко ніяковіє,

дівчинки, яку легко загнати в кут, дівчинки, яка з'їсть п'ять кіло макаронів і бровою не поведе, — і вражено закліпала очима:

— Ах, *геометричних*?! — підіграла вона. «Бляха, що ж таке робиться?»

— Так, — Антон кивнув і зробився ще серйознішим. — Мені цікаво зараз, хто за цим стоїть. Я вже згадував про «АРХЕ-8»? Людей, які сприяли виникненню нафтизного буму?

— Дуже, м-м-м-м, *побіжно*. Можеш розповісти більш докладно?

Антон кивнув, а Терезка краєчком всевидячого ока помітила, як розлізлося Бубине лице у зловтішній либі.

— Так от. Насправді весь бум довкола «плазми» був майстерно організований командою людей, які називають себе «АРХЕ-8»...

— Ти, певне, маєш на увазі «КЛАН АРХЕ»?

— Та ні, то були просто перші видці. За браком досвіду все наплутали. Поки, врешті, жаба не вдавила, — Антон махнув рукою. — Насправді ніякого Архе-8 і не існує, але є виразний *процес*, який очолюють певні особи. Річ у тім, що людство в образі окремих індивідів веде війну...

— Проти кого?!

— Проти геометрії, звісно. Евклід, Архімед, Декарт — це ж зрадники! Геометрія являлась їм, як Мефістофель Фаусту. Вона пропонувала співпрацю. Задурманила казковими перспективами подвійного бачення, геометричного і текучого. Космічний Симбіоз. Ці *видці* знали, що пропозиція подвійного, кристалічного і некристалічного бачення — насправді підступ, однак вони знехтували цим фактом. Вони хотіли величі, вже і зараз, а геометрія вимагала надто високу ціну. Зате більшість із них легко платила той оброк. Античні товстолобики занастали людство в обмін на пам'ять про себе. Всяке геометричне відкриття — це торжество окремого самолюбивого егоїста, якого геометрія підкупила незмірними багатствами душі. Розумієш?

— Красномовно. Але нашо? В сенсі, для чого геометрії підкупляти самолюбивих егоїстів? Якщо вона і так повсюди?

— Щоби жититися нашою увагою! Увага — її щоденний харч, її тіло і сила. Розумієш? Геометрія за природою паразит. Раніше її так багато не було. Взагалі було всюди чисто від неї. Але століття за століттям, через своїх глашатаїв, геометрія впіймала всіх. Геометрія — це структура, схожа на вірус. Вона вмонтовується у людську свідомість, кристалізує її певним неприродним чином. Так, що ми починаємо некеровано сприймати світ як певну відчуттєву матрицю, як обмежений набір шаблонів сприйняття. А ми за це живимо її своєю увагою. Раніше, за часів Великих Геометричних Відкриттів, ці порції уваги були цілком поміркованими. Але вона не задовільнялася малим, та й ніколи не мала на меті задовільнитися. Геометрія *розросталася*. А що уваги при цьому потребувала щораз більше, то це нас виснажило настільки, що тепер ми геть охляли. Стали такими, якими й потрібні геометрії. Ледь живими й напівпритомними! Фактично, ми спимо на ходу! У нас вистачає уваги тільки на те, щоби слідувати за автоматизмами, запропонованими геометрією. Терезко, ми у полоні. І найбільша катастрофа в історії людства — це те, що ми навіть НЕ ЗАУВАЖУЄМО цього!

Антон робився пафосним, немов Господній глас:

— Геометрія обнагліла! Тепер вона навіть не криється. Вона щосекунди перед самісіньким носом, наче хизується тим, що ніхто більше не в силах її ігнорувати. Вона слабне тільки тоді, коли на неї *агресивно* не звертати уваги. Скажімо, коли довгий час не ідентифікувати коло як коло, а квадрат як квадрат, ти перестаєш знаходити їх серед того, що бачиш. Але людство прогало геометрії...

— Що, все аж так фатально?

— А що, тобі відома хоч одна людина, яка не знає, як виглядає трикутник, а як — квадрат? Сама бачиш: не залишається нічого іншого, як займатися диверсією.

— Якою диверсією?

— *Уважною*. Такою, яка витісняє з мізків геометричність. Скажімо, споглядання диму. Архемани знали, що роблять. Вони зрозуміли це і стали боротися навіть за найменші крихти своєї внутрішньої уваги. Просто мало хто міг витримати таку боротьбу. Дим, між іншим — це все ще не-геометрія, тому «архе» часто порівнюють хто з димом, хто з вогнем, то з полисками на воді. Як тільки математик здогадається, якими формулами можна задати динамічне рівняння, скажімо, для диму, він наче звільниться з полону і його сприйняття опиниться у «плазмі» без жодних попереджень. Але який божественний фрактал, яке міжгалактичне дифрівняння потрапить описати цей хроносинкластичний інфундибулум?.. Дехто з АРХЕ-8 утямив, що геометрію не здолати раціональністю. Тому ці люди побачили інший шлях. Вони винайшли карплі.

— Але щось у них не спрацювало, — посміхнулася Терезка. — Бум щез, а геометрія як була, так і залишилася. Хіба ні?

Антон розвів руками.

— Тим, кому це *потрібно*, «плазма» відкрилася, а це головне. Краплі самі знаходили людей, у яких кристалізованість геометрією була не такою міцною. Це не містика, все відбувалося за законами лінійного мислення: рідина стікала у ділянках із підвищеною кривизною.

Він перевів подих, вочевидь, підійшов у своїй ораторії до пафосного звершення, аж тут:

— *Не вір йому! Це в нього такий задум!* — втрутився Буба напрочуд рішуче. — Поки ви тут пиздякали, **я TAKE TAM** зувидів, що вам і не снилося! Я про вас тепер все-все знаю! — сказав він і захвилювався від спогадів. — А той... цей... — Буба тицьнув пальцем на Антона. — А він взагалі цей-во... *енурезник!*

Терезка перевела погляд з одного на іншого, потім назад і розсміялася. Невже «плазма» справді зірвала хлопцям дах?

Антон, якого на секунду вибили із сідла, взяв себе в руки. Він розвернувся до Буби і, дібравши з арсеналу найбільш іронічний тон, сказав:

— То розкажи нам, що ти бачив! Із задоволенням послухаємо! — і покосився на Терезку, неначе силоміць вплітаючи її в колаборацію супроти Буби.

Буба паскудно заусміхався, а пальці його заметушилися по траві.

— Хочеш мене переманити на свою віру, та, Антон? Геометрія, тра-ля-ля! Ге-е-е-е, не на того напав! Не вір йому, Терезко, я знаю краще за нього, як то все має бути, — при цих словах Буба ухитрився ще й підморгнути. Терезка здригнулася. Від упевненості, що бриніла в Бубиному голосі, робилося незатишно. Буба продовжив:

— Вірите, я знаю наперед, як має відбуватися розмова! Я вже все то *повидів!* І я про вас обидвох всьо-всьо-оо-о дізнався!.. Ти би знала, Терезко, *що* то є насправді за один! То такий хитрун! Такий гівнюк! Отак утертися в довіру?! Знала би ти, як він усе це прорахував! До міліметра!!! А я спочатку й сам купився! Думав, він такий покладистий, такий добренький... ех, наївна я душенька...

Антон увесь пожорсткішав і загострився. Він скептично підсміхався і похитував головою, чим відразу ж переводив кожне Бубине слово на жарт. Буба піймав його погляд і збуджено замахав руками:

— Не, ти поглянь на нього! Ти бачиш, який він засранець? Та він же насміхається з нас! Я знаю, до чого то! Він хоче забрати в тебе твою папку з ксерокопіями доцента Козлика, яку ти нам показувала. А тепер буде на ходу вигадувати різні побрехеньки, лиш би вимацати папку! — і Буба глянув на неї таким навіженим поглядом, що довкола серця стислися судини.

Дещо розгублено Терезка сказала:

— Але ж я не показувала вам ніякої папки! І про Козлика не говорила...

— Ну та, теж скажеш — «не показувала»! А хто нам про геометрію торочив тут цілу годину? Я, скажеш? Та в тебе ж рот не закривався!

— Не було такого! — сказала вона і глянула на Антона.

Антон подивився на неї і сказав:

— Ну, не зовсім так. Про геометрію ти, звичайно, розказувала, інакше з якого то дива став би я про АРХЕ-8 отут розпинатися?.. Але папки з собою ти не мала, тут Буба щось конфабулює. У тебе в сумці лежать *мої документи*. Коли ми йшли на Замок, я попросив тебе понести їх у наплічнику. Щоби не загубилися, коли ми тут закрапаємося.

Терезка швидко розв'язала торбу, заглянула, впізнала свою папку на шнурівки і, навіть не заглянувши до неї, негайно зав'язала сумку назад.

— У сумці тільки мої ксерокопії.

Буба вихопив у повітря вказівного пальця і запально продовжив:

— А бачиш? Я *видів* то! Я кажу тобі, що так ся мало стати! Ти мала розкрити сумку, аби він ще раз подивився на ту папку, а тепер він змусить тебе різними вмовляннями віддати папочку, або, принаймні, витягти її з сумки. Тоді він вирве її в тебе і відразу втече. Бо тільки ті листочки йому й потрібні. **ЙОГО ПІДСЛАЛИ ЗАБРАТИ ЙХ!**

6

Тут Антон кашлянув. Сплюнув і м'яко посміхнувся.

— Так, звичайно. Я такий. Бандюга з широкої дороги, підсланий математичними мафіозі, які давно вже точать зуб і на доцента Козлика, і на професора Бурачка, і на всю кафедру асинхронної геотерики... Ха-ха. *Терезко, пригадай, як ми йшли сюди, нагору, ми зупинилися покурити. Я попросив тебе покласти деякі листки до себе в папку.* Ти поклала. А тепер я би волів іти додому — сама бачиш, сутеніється. Сонце низенько, вечір близенько. І хотів би отримати свої листки назад. То ж є дуже цінні копії... Я повинен їх переписати. Ти навіть не уявляєш, що вони значать для мене і від кого дістались!

Щось смикнуло Терезку за нутроці, бо відчула, як мимоволі опинилася у геть лажовій ситуації. На Високому

замку вже спочило, і поміж кущами почали увижатися якісь обличчя. Стало страшно. Температура збиралася з духом і заявила:

— Значить так. По-перше. Я вам нічого про геометрію не розказувала і папку свою не показувала...

Буба гмикнув: «Ну та, якраз! Може, досить дурочку ламати?..»

— По-друге, — продовжила вона. — ніяких документів я від тебе не брала, це я твердо знаю. Нашо ти, Антон, вигадав таку історію, мені не зрозуміло. По-третє, вже зовсім стемнілося, а ви обидва перестали мені подобатися, так що я йду на маршрутку, а ви собі як хочете. Дякую за компанію і...

Терезка спробувала піднятися, але Антон вхопив її за лікоть і крізь зуби видавив:

— Не, сядь.

Терезка стерпла. «Пі-і-іздец. — тільки й подумала вона. — Оце так вляпалася!»

— Терезо. Давай серйозно. Я не жартую. Віддай мої документи. Мені дуже потрібно повернути їх одній людині.

— А ти відпусти мене.

— Я відпущу, але ти сядь.

— Перше відпусти.

— Сядь, я сказав.

Терезка сіла. Антон відпустив. Рука, там де її стиснув Антон, пекла. Горло стиснулося від передчуття неприємностей.

— Давай розійдемося нормально, без ексцесів. Сюда ми йшли з порожніми руками... Це ти пам'ятаєш? — спитав Антон.

Терезка кивнула, збрала всю волю у погляд і заглянула в Антонові очі.

— Але пригадай, що ми зробили, як тільки-но ви купили в мене флакончик «плазми». Ми йшли біля пожежної частини, зупинилися. Я витягнув нам по цигарці, і ми курили, балакали. Було таке, правда? А тепер пригадай, що в мене було в руках, крім цигарки?

— Нічого! Руки в тебе були вільні! Я добре пам'ятаю!

— Ой чи...? Я мав з собою папочку, всередині папери — дуже важливі. Я попросив потримати їх, шоби ми не загубили, коли підемо крапатись. Ти сказала: *добре*, і запхала їх до сумки! Ну, пригадай! Це ти мусиш пам'ятати! Як ти могла таке забути!

— А ти не злися! Не брала я ніякої папки в тебе! Шо ти взагалі від мене хочеш?

— Я не злюся! Я просто хочу забрати в тебе документи!

— Ага, попався! — триумфував Буба. — Ти чуєш? Сам каже, шо хоче *забрати* їх в тебе.

— А ти взагалі не втикайся, не твоя справа! — визвірів Антон. — Пиздуй звідси, поки не дали в радіо... Не, серйозно, Терезко, я розумію тебе. Коли перший раз крапати «плазму», завжди якісь малімони із пам'яттю. Всяке буває: це забудеш, то переплутаєш...

Буба сплеснув руками, вочевидь, вражений безцеремонною брехнею.

— І ти його ще слухаєш? Ти тільки вдумайся, *шо він каже!*.. Білими нитками шито, хлопче! Я ж тебе наскрізь, — Буба закотив пальцем повіку, — чуєш, наскрізь оцим-во бачу!

Антон підняв руку до голови, втомлений безглуздістю ситуації. Секундна пауза, і він, начебто заспокоєний, невимушеним тоном звернувся до Терезки.

— Послухай. Терезко. Ми з тобою тільки сьогодні як познайомилися. Я не знаю, нашо тобі здалися мої документи, шо ти їх не хочеш віддавати. Можливо, ти просто вирішила пожартувати. Я таке розумію. Але мені вони позаріз потрібні ще нині. Тому давай без цих, без дурниць. Якщо боїшся, просто в сумці привідкрий свою папку і переконайся, шо там лежать *мої* документи. Я тобі сірником присвічу...

— Не смій! — стрепенувся Буба, і Терезка зіщулилася з переляку. Матка охолола до кімнатної температури, зате в голову ударило щось гаряче. — Не смій йому навіть показувати! — Буба підскочив до Терезки, готовий, в разі

чого, захищати її від агресора. — Пригадай, що я кавав: захоче в тебе їх *відібрати!*

— Дай їй подивитися! Не лізь у чужу справу, ти, блядь, простокваша ходяча!

— Терезко! Навіть не розв'язуй! Ти знаєш, чим це може скінчитися!

Крапляр сплюнув. Терезка побачила, що він уже справді лютий.

— Все, — *наказав* Антон. — Досить того маскараду. Або ти віддаєш мені мою папку, або...

Антон різко піднявся, Терезка пискнула з жаху й зірвалася на ноги в темряву. Вона помчала дико і несамо-вито, притискаючи сумку з дорогоцінною папочкою до грудей, скочила через балку, протовклася через кропиву, бігла, бігла, бігла вниз, поки не добігла до колії.

На світлофорі, як по магії, біля неї пригальмував трамвай. Тереза копнула двері, і ті відчинились. Терезка заскочила.

Двері закрилися.

7

Щойно замкнувши двері на ключ, Температура дозволила собі зорієнтуватись. Намацала у темряві вимикач, клац, у плафоні спалахнула жарівка.

Вона кинула сумку на підлогу і почала панічно розшнуровувати зав'язку. Понадта поспішність тільки ускладнила вузол, у хід пішли зуби, поки на силу не розшнурувала наплічник. Видобула папку, розв'язала шнурівки, відкрила і отетеріла. Поверх ксерокопій лекцій Лобачевського лежали видерті з зошита листки. Списані з нитки до нитки синім чорнилом, косим тоненьким почерком.

Перший абзац у купі листів починався так:

Невже це почалось із писемністю? Невже ті істоти були ЗАМІСТЬ НАС уже тоді? Можливо, нас почали контролювати відтоді, як мавпоподібний адам намалював перший символ?

Вона не могла не здогадатися, що це за текст. Так починався Лжеєвклідів «Антицентр».

Терезка читає

1

Дома було як завжди: прохолодна кімната, закидана підручниками хімії («Хімії? — кортіло здивуватися їй, та не знайшлося сил. — Хіба я мала книжки з колоїдної хімії?»), годинник без батарейки і знайома їй пара сонечок на підвіконні.

Не відчуваючи проблисків апетиту, Терезка сіла на кухні і викурила цигарку, з кожним вдихом по-новому пригадуючи день. Зненацька вона впіймала свою пам'ять за неприпустимим ділом. Пам'ять, з невинною усмішкою на устах, випаровувала спогади про «плазму».

Терезка сполошилась і забичкувала сигарету. Щось у ній докладало всіх старань, аби списати просто колосальний спогад у розряд непотребу. Її охопило дивне збентеження. Одна можливість *забути, втратити цю чудотворну жилку в погляді, тендітний контакт зі світлом* і знову стати присліпкуватою недорікою, жажала. *Забути і не зауважити* — оце в натурі страшно.

Неспокій і туга за чимось *безповоротно загубленим* не зникли навіть тоді, коли їй повністю пригадався в'юк. Згадалося навіть подвійне, але ніскільки не зрозуміліше g

2

Архемани казали, що переживання втрати, які можна відчути після першого в'юку, особливо загострюються при усвідомленні плину часу та спогляданні величі природи: світанків, сутнків, злив з блискавицями, веселок, неба тощо. За умови нагляду більш досвідчених видців цей дискомфорт легко перетворити у настрій, відомий як «свист у вухах».

«Свист у вухах» — це особливе зміцнення Духу, добре знайоме всім плазматикам. Багато чим воно схоже до перемоги над лінню. Наприклад, замість того, щоб іпохондрично чіхрати сраку на канапі, людина зривається і їде в гори. Така перемога повертає життєвість і дає почуття свободи. Стан супроводжується напливом сил, розкутістю рухів, м'ятним холодом усередині черепної коробки та живота. Відчуття «свисту», яке в першу чергу асоціюється з внутрішньою розкутістю, можна навчитись викликати самовільно, закрапавши «плазму» і запам'ятавши елементи правильного настрою. Тоді просте пригадування цих елементів легко налаштує на потрібний лад.

«Свист у вухах» є одним з етапів досягнення повноцінного ментол-ефекту, одного з найвищих досягнень у видженні «плазми». Вважається, що видець, який досконало опанував ментол-ефект, легко *ціпеніє* і виходить у *видження плазми* без допомоги крапель.

Якщо ж нав'язливі симптоми «втраченої пам'яті про головне» запустити без нагляду, людину сковає в'ялотекуча меланхолія, виробляється відроза до «плазми», а досвід закрупування безповоротно губиться.

3

Терезка погладила себе по животу. З невідомих науці причин матка почала гудіти на тиждень швидше. «Сходити в аптеку», — відмітила в думках вона, заодно пригадавши, що сьогодні збиралася помити голову.

Терезка поставила грітися баняк з водою. З незачиненого вікна до лампи налетів цілий виводок нічних метеликів та комарів. Терезка розтягнула невдало припалену від газового пальника цигарку і задумалася, навіщо Антон підкинув їй свої папери. Чи справді вона не пригадає той момент, коли взяла на себе відповідальність за їх збереження? Звідки у нього міг узятися «Антицентр», ще й, судячи з почерку, оригінал?

З-під сумбурних подій пережитого вечора вчувалося холодне сяйво «плазми». Недарма все-таки ходили чутки,

начебто «архе» торкається не тільки внутрішнього світу, але й зовнішнього. Воно сплавлює межі між першим і другим так зухвало, що багато археманів поплатилися за любов до такої дифузії повним розчиненням у середовищі. Справжній ембієнт. Сторонньому важко робити висновки, наскільки жахливим чи прекрасним є подібний досвід, але достеменним є одне: деякі люди справді губилися. Крапали очі й зникали саме в ту секунду, коли від них відводили погляд.

Терезка принесла на кухню, яка вже сповнилася гарячої пари з неприкритого покришкою баняка, Антонові папери.

Листок, списаний чийось гострим, нерозбірливим почерком Лжеєвкліда, починався так:

Хто б міг припустити: геометрія.

Хто б подумав: геометрія. Ця, здавалося б, найлояльніша наука всіх часів і режимів, дисципліна, яку не можна було запідозрити у жодній змові, жодному непослуху.

Хто повірив би: геометрія!

Геометрія — це Вірус. Геометрія — це код. Але код веде тільки вглиб себе.

Мої підозри видаються неймовірними навіть для самого себе, але вони НЕСПРОСТОВНІ, і я не можу відкинути їх просто так. Геометрія — НЕЗАПЕРЕЧНИЙ доказ їх невольної присутності. Вони настільки впевнені у своїй нездоланності, що зуміли покорити людство чимось таким очевидним як геометрія. Питання:

ХТО ВОНИ?

позаземний інтелект вбудувався в людську свідомість, познайомивши нас із тепер такими близькими колами, прямокутниками, трикутниками тощо. Дивує: чому людство досі не збагнуло, що всі ті трикутники та паралелограми — це щупальця чужорідної свідомості?

Невже це почалось із писемністю? Невже ті істоти були ЗАМІСТЬ НАС уже тоді? Можливо, нас почали контро-

ловати відтоді, як мавпоподібний Адам намалював перший символ?

З кожною перегорнутою сторінкою Терезку нудило чимраз більше; так, як, мабуть, нудить старі годинники, коли закінчується завід і пружина здавлює коліщатка. Вона гортала листки чимраз швидше, похапцем пробігаючи по написаному: **КОМАНДИ ІСНУЮТЬ НЕ ПРОСТО НА РІВНІ ІНФОРМАТИВНОМУ, НЕ ПРОСТО НА РІВНІ ВЕРБАЛЬНОМУ ЧИ СЕНСУАЛЬНОМУ, ХОЧ І ВКЛЮЧАЮТЬ ЇХ. ВОНИ ІСНУЮТЬ НА РІВНІ ГРАФІЧНОМУ, БО Є СИМВОЛОМ, ІЗ ЯКОГО ПОЧАВСЯ ТОТАЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ ЛЮДСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ. ЦІ КОМАНДИ, ВХОПЛЕНІ У КІЛЬКОХ ГЕОМЕТРИЧНИХ РЕВЕРАНСАХ, НАВІКИ ПІДКОРИЛИ ЛЮДСТВО ДЛЯ ВЛАСНИХ КОРИСЛИВИХ ЦІЛЕЙ.**

Звідси випливає, що й геометрія накреслення Літер уже є нічим іншим, як кодом. Судячи з досвіду архе, ми полонили самі себе остаточно і безповоротно. Ми набір геометричних автоматизмів. Межа між психікою і геометрією при ближчому розгляді розчиняється.

А що, як побудова КОМАНДИ є настільки замкнутою на себе, що не потребує втручання ззовні? Виходить, що й мої думки теж є не більше ніж

Терезка перегорнула ще кілька сторінок.

Марення, записані на листочках, разили чимраз глибшою прірвою, істинним бездонням плазми. Її нудило так, як, мабуть, нудить старі годинники, коли закінчується завід і пружина давить на коліщатка.

«О ні, тільки не дежав'ю. Ще одного сьогодні я не переживу», — Терезка прислухалась до себе, але більше викривлень не спіймала.

Точка на площині. Точка — це координата Абсолюту. Найбільше табу, нав'язане соціумом (за винятком фашис-

тоїдної концепції «здорового глузду») — питання про існування самої точки. Формулювання «точка — це умовність» чомусь сприймається саме як об'єктивна даність. Для того, щоб людина визнала існування точки як такої, в її уяві повинно відклатися певне священне місце для слів, які б тлумачили, що ж воно таке — точка. Підкорення команді точки рівне визнанню власної упослідженості перед Зовнішнім. Команді точки як графічній формі існування можна протиставити смерть того, хто за точкою спостерігає. Тільки смерть може внести у це безглузде визначення міри уявності точки конкретну межу. Адже вмирають всі, а смерть ірраціональна. Тому команду точки можна окреслити так: за означенням «здоровому глуздові» властива впевненість у судженнях, але, попри все, він вагається. Я ж тепер не впевнений ні в чому — саме тому я більше не вагаюсь. Моя впевненість іншого гатунку. Вона — це тунель за межі світу команд. Це **не-точковість**.

Пряма. Найзагадковіша з команд, оскільки є, на мою думку, найдавнішою. Пряма першою пішла на абордаж людського сприйняття. Пряма розбиває хаос першопростору на співплощини, на «тут» і «там». Пряма — це сутність розділеності, осердя ілюзій, корінь агресора. Пряма породжує «глибину» (відстань) — так обман за обманом у нас відбирають простір, чи то пак, уявлення про нього. Пряма — це стик безмежно великих співплощин по неіснуючій межі. Але людина чомусь бере до уваги слово «стик», при цьому умудряється забувати про слово «неіснуючий». Пряма — це найглибша рана, яку будь-коли наносили людській свідомості. Мало хто виживає після такого удару.

Перетин прямих. Вертикаль-горизонталь. Він все-ляє в людей нічим не підкріплену надію на те, що існує така річ, як Вертикаль. Звідси, наскільки видно, беруться усі базові режими соціалюцінацій: принцип ієрархії як руху від точки перетину. Вертикаль-горизонталь нав'язливо мусує ідею про те, що світ докола нас структурований. Але знову ж таки: він (світ) видається структурованим тільки тоді, коли

приймається за чисту монету ідея про те, що прями в принципі здатні перетнутися. Абсурд! Декарт — це новітній пілат, що розір'яв реальність на хресті координат.

Коло. Це те, що викликає в мене істеріку. Мені лячно бодай уявити, який нервовий зрив пережила перша людина, котра здогадалася замкнути пряму в коло. Це психоз за задумом. Довкола колеса у свій час навмисне нагніталася атмосфера сакрального — саме для підкорення тих умів, котрі шукали Невиразимо у знаках. Показово, що сама концепція «сакрального» досі живе у соціально-обумовленій, «невпевненій» свідомості. «Здоровий глузд» є внутрішньо властивою, замкнутою на собі функцією відторгнення соціумом не орієнтованих на точку описових команд. Соціум — це фашизм у найбрутальнішій його формі, «здоровий глузд» — внутрішній диктатор, якому життєво необхідно перебувати в компанії собі подібних. Гніт кола довкола точки як зерна раціонального робить людину рабом не стільки зовнішнім, як внутрішнім. Впишіть у коло точку, і ви все зрозумієте.

Вона піднялася і потупотіла до лазнички. На півдорозі відчула, як у горло б'є кислотна юха, негайно впала на коліна і, спазм за спазмом, притискаючись до підлоги, виригала їдку кашу-малашу, пінисту від слини. Ще трохи покашляла над калюжею, сплюнула залишки блювотиння, лайнулася і, не підводячись, відкинула з очей пасмо волосся.

Стало легше, але йшла обертом голова. Витирати калюжу не було бажання, але зробити довелося б рано чи пізно. Очистивши підлогу, Терезка вже почувалася краще. Вона потягнулася за новим аркушиком і прочитала ще кілька абзаців:

Трикутник. Ілюзія. Одна з наймайстерніших ілюзій, розвінчаних анти-центром Архе-8. Рівносторонній трикутник настільки спокусливий до інтерпретацій, що закрадається підозра, чи не володіють трикутники якоюсь герметичною (геотеричною) формою самоусвідомлення. Може

здатися, що це рецептори, які за кількістю нагромадження себе у смислового полі здатні робити висновки про стан свідомості. Хоча насправді висновок — чергова описова фікція, результат гніту «здорового глузду». Просто «висновки» подаються у поле впливів Архе як нові команди. PR-демони вклали в команду трикутника таку наказову силу, що людство укотре побачило в цьому проблиск сакрального. В результаті — намагання підлаштувати під нього одну з гомологій Абсолюту — «Святу Трійцю». Не більше, ніж онтологічна спроба намацати зв'язки з точкою. Насправді ж трикутник не значить нічого. Нехай ця команда залишиться не-зрозумілою. Бо команда — це знак. А я пообіцяв собі не тлумачити знаки, бо тлумачення — це і є команда трикутника.

Квадрат. Принцип відносності, на якому так полюбляє спекулювати соціум. Квадрат — це базова цеглина керунку тлумачень команд Вірусу. Ключовим є момент, коли людина пробує помислити себе відносно команди: всередині чи зназовні квадрата. Гадаю, квадрати кодують моделі поведінки типу «if-then-else».

Фігура Т — гіпотетичний ключ до розщеплення системи. Насправді — можливість її розширення через подальший опис її ж деструкції. Перпендикулярність — спосіб змінити масований напрям команд, коли вичерпує себе попередній, перемикає на інший пучок причин-наслідків. Цікаво, що поєднання двох Т-фігур дає найзагадковіший знак Кирилиці, Літеру, яка виявляє себе тісно прив'язаною до **непізнаного, незбагненого, нескінченного та решти парадоксальних, заперечливих не-форм, характерних для слов'ян. Мова йде про Літеру Н**

Вона відчула, як довкола взявся мерехтінням простір. Повільно прослідкувала поглядом арабески тріщин підлоги. Все опливало. Очі облущувались. Вона вгрузала в підлогу, як у густий мармелад.

КВАДРАТ ТРИКУТНИК ЛІНІЇ ТОЧКИ

Голова крутанулась, як у центрифусі. Терезка навіть не помітила, як опинилася на підлозі. Протяг з вікна надув фіранку і здув зі столу папір.

Закипів баняк, і крізь відчинене вікно влетіло ще три сонечка. Цим невеличким авіашоу й закінчився день, коли Терезка закрापала очі.

Настала осінь.

Терезка бачить Дереша

1

Спочатку я подумав: це буде повість.

Я приготував більш-менш удалу відповідь на той випадок, якщо хто закине вторинність. «Історія кохання чи вбивства, — сказав би я, — завжди така сама. Змінюються лицедії та декорації, а Природний театр — незмінний».

Коли я особисто зустрів Терезку, бажання пояснювати чи виправдовуватися стало неактуальним. Ми зустрілися, і я збагнув, що то вже далеко не література, а, радше, різновид магії — Психургія чи Некромантия, чи інше слово з великої літери, котре в наш атомний вік пора писати з малої. Якщо поети звикли вправлятися в тому, що називають молодшою сестрою магії, то мені поталанило познайомитися з їх люблячим праотцем — Книгою Мертвих.

Коли я зустрівся з Терезкою віч-на-віч у визначений мною час, я зрозумів — йти нікуди.

Я вже в Безконечності.

2

Про *це* писали Борхес (якого в романі «Культ» я по простоті душевній назвав іспанцем) і Умберто Еко (якого я, незважаючи на викривальні репліки критиків, не читав¹⁷).

¹⁷ Вже під час остаточного редагування роману до моїх рук таки потрапив «Маятник Фуко». Що ж — критики мали рацію: ідеї Умберто Еко в адаптованому вигляді я зустрічав у Джанні Родарі. Про що не наважився писати Родарі, те чітко озвучив Н.Носов у своїй космоопері «Незнайко на Місяці».

Про існування цього феномену знали чимало: для прикладу — Курт Воннегут, Джон Фаулз чи той же Стівен Кінг. Очевидно, *це* відомо ще багатьом-багатьом іншим.

Я теж не раз мав нагоду пересвідчитись, що *це* — не вигадки: познайомився, наприклад, з Юрком Банзаєм, зустрів Дарцю Борхес, знав, що Федя з «Поклоніння ящірці» і Федя з Пустомит — на переконання одного з читачів (його звати Хімік) — ті ж самі люди, і так далі. Побачивши, що неопублікований роман «Industrial» почав збуватися теж, я злякався по-справжньому.

А потім заспокоївся і подумав: чому б не написати про майбутнє щось продумане?

3

Коли був готовий чорновий варіант розділу «Терезка і тощо», я вже знав, що така дівчина дійсно мешкає у Львові. Має манію блукання, любить сидіти, набравши в рот води, і слухати тіні каменів. «Каміння — інший бік квітів», — не раз можна почути від неї. А не раз — і не почути.

Якби я опинився на місці Терезки, то й сам би не знав, як поводитися. Тому, коли вона о 13.23 за київським часом 6 вересня 2003 року з'явилася з-за рогу вул. Вірменської, я просто чекав на неї. Чекав, що з того вийде.

4

Безперечно, це був шок. Перед очима з'явилася дівоча постать. Секунду я сумнівався... але, коли дівча відірвало очі від бетону й пропекло мене поглядом, серце закрипло з переляку. Я впізнав її кажанячі очі.

То була Температура.

Все збулося саме так, як і було задумано. Ба навіть точніше, ніж я припускав. У глибині душі я зберігав переконаність, що реальна Терезка дещо відрізнятиметься від її образу в моїх думках — і збулося *навіть це*. Я залишив для себе можливість бодай трохи здивуватися, і Слово задовольнило мене.

Вона з'явилася такою, якою й уявлялася, і перше, про що я подумав, упізнавши її, — *нестиглі абрикоси*. Тверді, терпкі, вогкі і ще трохи зелені. Ними пахли її голова та волосся.

Я знав усі її фобії, неврози і підозри; я знав епітети, якими вона описує себе перед дзеркалом; знав те, чому вона малює нігті на чорно (це пов'язано з мертвими воронами); знав, що довгі спідниці — це від нав'язливої думки про худі ноги; знав, що білизна під спідницею чорна (ха!) — але хто би міг припустити, що Тереза вибирала її під колір власної зіниці? Між іншим, її очі сірі, як у годинникаря — а Терезка, наївна, зве їх зеленими.

Зраджу більше: я б не відмовився побачити її голою серед настурцій та анемонів. Ніхто не знає її так, як у будь-яку секунду можу знати я. У кожному жесті я видів нові знаки відстороненості. Ознаки переходу.

Тереза, яку я побачив, мала фатальний погляд. Навіть носика втирала з таким виглядом, наче була готова замість невинних пастельно-салатових сопельок побачити на пальцях яскравий мазок крові. Видно, зустріч із «плазмою» багато чого навчила її.

5

І от, уявіть собі таку картину: я зиркаю на годинник, 13.23, піднімаю очі і помічаю її — **чорна сорочка, напівзакочені рукави** (надворі, пам'ятаємо, бабине літо) і **пістрява краватка з вільним вузлом**. Мафіозі, курча!

Так я зустрівся зі своєю уявою, і ця зустріч видалася дуже емоційною. На секунду я навіть відчув спазму страху, поле зору заповнилося гострими тріщинами і темними лакунами — так, так, Дереш злякався. Але я втягнув у легені побільше повітря, і все стало на місце.

Пальцем намацав у кишені клаптик сторінки зі шкільного зошита, де писало:

Терезі:

Набережна, 7/18

Зі зворотного боку записки я жартома, а чи пророче, дописав:

СТЕРЕЖИСЯ КУЛЬОЧКІВ!

Вдаючи, буцім ніяковію, я поцікавився в дівчинки, чи то не її, бува, звать Терезою. Терезка стрельнула поглядом вправо-вліво, намацуючи шляхи відступу.

— Залежно що Ви маєте на увазі... — зникла вона.

Я в захопленні. Її устами я відповів би так само — слово в слово! Вклав їй у прохолодну долоню клопоть паперу. Зробив для куражу загадковий пас рукою і розчинився в натовпі студентів, уявляючи себе котримось із містичних персонажів Девіда Лінча. Відчуття нереальності розтеклося моїми венами та капілярами густою нугою, схожою на терпку мікстуру від кашлю. Мені навіть здалося, наче я сам потрапив у чийсь фільм (хотілося вірити — Лінча).

Заходячи у корпус універу, про всяк випадок помахав невидимій камері. А раптом і справді знімають? Присівши в аудиторії за стіл, у записнику вивів:

6

Не встигши нічого й втямити до пуття, Терезка побачила, як несподіваний знайомий розчинився в натовпі студентів. «Косить під Лінча», — подумала вона.

Я перестав писати і подумки з нею погодився. Буквально з нізвідки на блокнот упало сонечко. Я розсміявся.

6

Не встигши нічого й втямити до пуття, Терезка побачила, як несподіваний знайомий розчинився в натовпі студентів. «Косить під Лінча», — подумала вона. Тоді розгорнула записку й пробіглася очима по каракулях (каліграфія завжди була для мене атрибутом Бога — *Л.Д.*).

Вона підняла погляд понад папір і відчула, як зупиняється. Інакше, ніж словом «зупиняється», пояснити це було важко. Вона пододала бар'єр гальмування, проскочила цю оперу скрипу, а тепер, коли сповільнення підійшло до завершення, пора зупинитися назавсім.

1

«На неділю, — вирішила Терезка, — махну до вуйка в Мідні Буки».

Як на її смак — забагато товстого шрифту. Космічні полотнища чорно-білої яєчні, як із розбитого яйця-райця, з котрого мала вилупитись шахова фігура, ферзь чи кінь, стояли за книжковими полицками пам'яті і підсміювалися над усіма її спробами роздивитися їх зблизька. Ці спогади ніби й не займали особливого місця, але ставати в рядок таких же файлів, як і всі, навідріз відмовлялися. Терезка відчувала, як пам'ять зажила окремим життям. До того ж, вискакувала з-за рогу якимось нереальним спогадом тоді, коли її менше за все просили.

Але що таке спогади — пусті каплички! Терезка з жахом помічала, як із неї вивітрилося практично все, що було в день Архе. Про її досвід свідчили хіба якісь гарячі відчуття, ніби насиджені місцини, де щойно вилежувався невідомий звір: зубр, носоріг, а може, мнемотавр? Терезі навіть здавалося, що той звір без нагляду блукає десь поблизу. Несамовиті краплі розбудили Сплячого, і тепер він тинявся по лабіринту пам'яті, шукаючи, чим би перекусити. Ознаки його побуту Температура віднаходила практично в кожній думці. Яка ціль блукань того породження пам'яті? Невідомо. Мабуть, він пробуджував спогади.

З тривогою Терезка зрозуміла: «Я міняюся!».

2

Другою точкою (яку фізики назвали би *точкою роси*, а математики — *точкою епсилон*), точкою випадання конденсату, стала думка, що за нею певний час стежили... або й досі стежать. Хтось мусив навести на неї того араба — того самого, що вручив їй записку з адресою та містичним застереженням. Цілком імовірно, це було пов'язано з Антоном. Саме припущення про те, що її ім'я стає відомим усе більший

кількості невідомих осіб, кидало Терезку в жар. Вона випала з літньої гармонії.

Незнайомий юнак із лицем набожного бедуїна — авжеж, таких вона знала. Схожі на муедзинів, а виявляються психопатами. Бедуїн показав їй страх в пригорщі пилу.

Страх був новим.

3

Страх був новим.

Це вже був не той страх, котрий фоткають із верхівки телевежі. *Цей* страх прийшов звуком, неспокоєм, схожим на брилу бочкового меду, проникнути вглиб якої можна хіба розпеченим ломом. Страх лили холодним ополоником їй на хребет, і той поволі стікав уздовж хребців липким слимачком аж до попереку, до незахищених місць нижче пояса, затікав між сідниць, поміж ноги, де все німіло, і навіть робилося лячно, як би ненароком не впісятися. Терезі було маркотно. Близилась місячні.

Щоби вберегти себе від усеможливих нервових здвигів, Терезка взяла тайм-аут.

4

Юлько Торба, або ж просто вуйцьо Юлік, її вуйко по маминій лінії, був людиною душевною. Коли топляться мізки, хтось дивиться телевизор, хтось для розрядки береться рахувати гроші, хтось лущить фасолю на насіння, можна міняти ґрунт в акваріумі — технік багато. Терезка в такому випадку їхала ранковим поїздом до Мідних Буків — слухати байки про вуйкові походеньки.

Замолоду вуйко Юлік працював лісником у Вовчівському лісництві — ще *тоді, коли*. Вуйко тримав багато бобін зі старою музикою, за якою вмирав — *тоді, коли*. На антресолях вуйко переховував поношені «вельвети», солідну підшивку журналів «Ровесник» і кілька тек вирізок зі статтями про монстрів гард-року — на незабудь про *тоді, коли*.

Її вуйко був СТРАШНИМ ХІПІ — теж *тоді, коли*.
І, ясне діло, він завжди був ПРОТИ.

(принаймні, *тоді, коли*)

Різниця у 30 років дозволяла вуйку Юліку переповідати Терезі власне життя у манері «знайди дві тисячі сто сімдесят п'ять відмінностей».

Байки були щоразу іншими — і щораз правдивішими, натурально. Для Терезки не існувало кращого релаксу, ніж довіритися вуйкові у тих невинних, безглузких побрехеньках, поданих під соусом із настільки непереконливих деталей, що рот мимоволі розпливався у посмішці: мовляв «Ну-ну... та ні, чому ж не вірю — вірю, тільки от...»

Останніх років зо три у думках вуйця Юліка витав гнилісний дух мейнстриму. Він влаштувався завгоспом у музичній школі й на старості літ здивував рідню, коли одружився на тутешній училці — місцевому генетичному курйозі з чорними рухливими брівками довкола рота, які він (курйоз) регулярно голів Юліковою бритвою.

До дітей у них справа не дійшла. Вуйкова половинка, цюця Настя, зосередилась на тому, аби поскорше покінчити з неспокойним хіпівським минулим її хатнього зайчика.

Зайчика, бля.

5

Того ж вечора, коли я підсунув Температурі записку (розраховуючи на зовсім іншу реакцію — більш невротичну), дівчисько-феномен вразило мене своєю твердістю. Бо мало хто, закрапавши «плазму» вперше, наважиться фокусувати силу зору на безжальності. Тим часом кожен, хто спостерігав за Терезчиними діями, упевнився, що вона дійсно ходячий феномен.

Так от. Дівчисько-феномен спакувало у наплічник дощовик, наготувало «карпатські» черевики (які вдягало тільки тоді, коли їхало в гори), перевірило, чи заряджена

плівка у фотоапараті (про який воно у найпотрібніші хвилини завжди забувало) і докинуло пару книжок з геометрії.

Потім Терезка стояла на балконі, перехилившись через перегородку, крутила задом і мугикала якусь мелодію. Часом завмирала і дослухалася, як матюкаються і копають м'яча дітиська внизу. У повітрі стояв запах осиних яблук. На душі чогось було так сумно, що аж хотілося малювати простим олівцем. Пахло далекими вітрами з моря.

У місто прибувало солоне повітря з Антарктиди.

Терезка спробувала уявити, *як* воно там: неозорі пласти білого, і тільки де-не-де темні плями проталин. Антарктида нагадувала їй про «плазму».)

БІЛЕ

Чим холодніше ставало надворі, тим тихіше робилося їй на душі. Коли на балконі стало зимно стояти босою, вона вилізла з ногами на ліжко. Підлогу надалі вкривали підручники з хімії, походження яких залишалось невизначеним. Кульковою ручкою Температура малювала на ковдрі великого полярного моржа.

Потім пішла у туалет. Почалися місячні.

6

Вночі було зимно і пахло морем. У кімнату крізь незачинену квартиру залетіло аж вісім сонечок.

Терезка і станція «Бескиди»

1

Вагон, у якому їй довелося їхати до самих Мідних Бук, був забитий тхнучими сутностями без форми та імені, що тіснились по п'ятеро на полиці; страшні чорні мадяри, схожі на переспілу ожину, голі по пояс, вусаті, з кудлатими животами, сиділи в тамбурі на своїх клунках, не інакше як наповнених відрубаними головами, курили, а хрестики на

їхніх шиях від поту ставали гарячими й липкими, і здавалося, десь далі, ближче до локомотива, в котрійсь із засраних параш криється портал прямісінько в пекло, звідки ці функціонери Люципера й приперлися на перекур.

2

На перон вона вийшла з помітним полегшенням. З гір тягнуло холодом.

3

Ноги її вже відчували втому.

Полотно колії знайшлося, коли сонце минуло зеніт. За останні три години блукань горами її наплічник відчутно полегшав — там залишалося якихось три пляшки пива.

Вуйко Юлік, завгосп і хіпан, товстунець і веселун-екстраверт, відійшов на кілька кроків убік — відлити. Робив він це діло напрочуд артистично: манірно розстібав ремінь, з виразом благоання про милість богів закидав голову до сосен, з виглядом битого бітломана кивав у такт пругкому шумові сечі по моху. Для досвідченого ока цей драмгурток свідчив про одне: вуйко Юлік набрався.

На плече тим часом упало яскраве червоно-чорне сонечко. Втягнуло крильця і поповзло за ший. Поруч, під буком, вуйко голосно, зі смаком зітхнув, ніби після сечоспускання в легенях зібрався млосний вихлоп, струсив невидиме шупальце і почав запралятися.

Тереза дістала з кишені м'яту пачку «Прилук», добула пштричком погнуту цигарку і недбало вставила ту в кутик рота.

— О! — коли вуйко побачив цей жест, його очі спалахнули. — І мені так! Як хуліганові!

Терезка приліпила до пересохлих вуйкових вуст сигарету і припалила сірником на двох. Вуйко Юлік по-школярськи витягнув губи і випустив дим. Він глянув на своє відображення у сонячних окулярах Терезки і з блаженною посмішкою підтягнув штани.

— Ти мене звільняєш, Терезко. От ніхто так не вмє, як ти, їй Богу, — сказав вуйко і виконав довкола неї невеличкий танок п'яної бджоли. При цьому вуйко вимахував нижньою губою, до якої прилипла папіроска. Папіроска смикалася як жива. Вуйко махав долоньками на єврейський манір і крутив задом. Було весело.

Терезка гмикнула. Затяглась «прилучиною» і по-бандитськи схаркнула.

— Я себе зараз *таккою хипіською* почуваю, що то капець! — довірливо сказала вона. Ці слова мали слугувати своєрідним камертоном, за яким вуйко будував подальші речитативи. — От повернемося на хату, включиш мені Боба Дилана, гаразд?..

— Тю, питаєш! Ти ж знаєш, ми з тобою зараз — останні хіпі. Останні якщо не в Україні, то у Львівській області точно. Думаєш, зараз ще хтось *нашу* музику слухає? ТА НІ-ФІ-ГА! Це тільки *ми* такі к-кллльові... Ббоже-боже! Подумати тільки: єдині у всій Львівській області, хто ще слухає «Джеферсонс ейрплейн»! І перші почали, блін!

— Як у Біблії, — підкинула дровець Терезка. — Будьмо уважні: з землі прийшли, в землю вернемося.

— А «Пінк Флойда» все одно слухати будемо.

— Точно! Скажу тобі широко, — Терезка пацнула вуйка по плечу. — Ми з тобою, вуйку, *такі класні*...

На вуйковому лиці розлилася посмішка: «Оо-о-о-ооо! Ну такі-і-і-і вже кла-а-а-асні!..». Вуйкові кортіло обійняти цілий світ, вловити момент звільнення кожною чутливою волосиною свого тіла.

— Боже, які ми класні, — нагадала Терезка і покосилася на вуйка. — Вуйку! Ми вільні! Ні жони твоєї вольтанутої, ні роботи, ні школи! А музика? Ах, ах, яка з нами божественна музика, вуйку! Ах, «Джетро Талл»! Ах, «Дорс»! А «Пінк Флойд»?! Ах-ах-ах!

— ТА ТО ОБШЕ КАПЕЦ!

— Мене ВЖЕ в'ючить, — закінчила вона пальчиком і завмерла в передчутті.

І вуйко не підкачав:

— Ой, правдоньку кажеш. Ми вільні, як перші й останні хіпі! Ми покоління Літа Любови! Ми діти Революції номер Дев'ять! Ми квіти в люфках автоматів...

— Ми пташки божі!

— Ми ослики!

— Ми песики! Ми качечки!!!

— Ми точечки!!!

— Ми дужечки!!!! Медузочки!!!!

— *Але ж ми класні!* — і вуйцьо Юлік зіжмурився від щастя, мов котяра. І, ніби зважившись на подвиг, додав:

— Ми такі класні, що я *ПРОСТО ХУЙЮ!!!*

Терезка шанобливо посміхнулася. «А ти вже хвилювалася, що вуйка не прорве» — сказав їй голос.

— Ну то вйо, вуйку! — скомандувала вона. — Вперед, на колію! Далеко ще?

Вуйко озирнувся і почіхрав задницю.

— Там, — він показав рукою на схід, у темряву крон і паркість папороті.

Терезка поправила наплічник, струсила попіл і підняла голову. У дзеркальцях окулярів зблиснула паволока хмар. Вздовж неба прокаркала ворона.

Вуйко рушив, на ходу смалючи й розказуючи чергову побрехеньку.

4

— Я, ше як був у такому віці, як ти, мав патла, — почав він.

— Як у Фредді Меркюрі?

— Ну... Може, не такі довгі, як ти собі думаєш... приблизно так десь по вуха. Але в школі хто би таке допустив?! Написали про мене і про Мацька Пожежу навіть у шкільній стінгазеті! Кажали, галстука заберуть, з комсомолу виженуть. Але ти ж знаєш, як я тоді страшно хіпував! Тоді вони, значить, шо? Кличуть мене до директора, так? А він і каже, мовляв, так і так, «Товаришу Торба, от ми зараз викликаємо Ваших батьків і або ти сам, сука патлата, ідеш в парихма-

херську, або самі знаєте, товаришу Торба, шо тоді ми вам відірвемо...» . Ну, ти розумієш, про шо я. Про значок ГеТеО. А я взяв і не пішов у парихмахерську! І думаю: а, хай! Хай відривають! А на ранок приходжу до школи, там у коридорі школярі гасають, а ми з Мацьком *такі* вже хіпові, стилияги, блін, ну такі, шо ну його нафіг! А тут біля вікна директор стоїть, нас, видно, чекає, перевірити, постриглися чи не. Ну, і тут він як гляне на нас, так всім зразу ясно стало: піздец пацанам. Розкриває він рота і до мене так-во: «Товаришу Торба!..». А я таково став, руки в боки, і кажу: «А я Вам не товариш!». В коридорі тиша, всі на ципоньках, а тута забігає наша географічка йобнута, та, шо глобуси колекціонувала, з двома глобусами в руках і кричить на все горло: ...*О, так он де він!*

Вуйко тицьнув пальцем на куц папороті. Терезка нагнула черевиком папороть і серед налипів глиці та злиплого листя побачила головку іржавого костиля. Скопнула листяний наст. Костиль забитий у прогнилу, врослу в землю дерев'яку.

— Вона? — спитала Терезка.

— Вона. Тут усе трохи заросло... Далі видно краще.

За кілька кроків вона справді побачила шпалу — вогкий кусень чорної трухи. Шпалу вздовж і впоперек споясали блискучі траси слимаків.

Терезка змела ногою злипле у пласт торішне листя. Залізна пластина і черговий чорний костиль. Білі нитки міцелію.

Кроків за двадцять колія показала себе у всій красі.

Шелестіли дерева.

— Вуйку, а от скажи мені: кому це закортіло побудувати посередині Карпат залізницю?

Вуйко знизав плечима.

— У тому то й річ, що ніхто не відає, — сказав він. — Ге! Думаєш, я не питався? Ніхто про це місце навіть не чув. Але я не дурний. Я його нікому не показував, тільки тобі.

Терезка йшла, переступаючи зі шпали на шпалу. В наплічнику подзенькувала тара. Поверх дерев'яних колод тягнулися бурі бордюрки рейок.

Вуйко кривив забавні міни, мов першокласник, що переніс менінгіт:

— Ти ж подумай, Терезо, який це дарунок для нас! Вкинись в саму атмосферу відкриття: от ти, така крута хіпка, і твій вуйко — останній мрійник і невиліковний романтик, а тепер ще й завгосп у музичній школі, йдуть лісом. Карпати. Осінь. Легка імла висить над горами, шумлять ялини. Біле небо кольору стиглого винограду... скоро моє День народження... Нічим не стримувана свобода...

— А виноград який, перепрошую? Ізабелла чи «дамські пальчики»? Чи білий?

— Синій, з нальотом. Слухай далі. Осінь, та? Нічим не стримувана жага свободи, вкидуєшся? І ми, старі хіпуни, находимо у затінку сосен і поростях моху шматок справдешньої залізниці. Скільки їй років? Ніхто не знає. Стара-престара. Але добрі-добрі хіпі знають: така знахідка кудись таки заведе.

5

Запахло грозою.

Ніщо не торкало і не збуджувало Терезу так, як шум лісу і гаряче, біле небо, справді схоже кольором на осінній урожай ізабелли. Вона підняла голову. Далеко попереду засвітила просіка.

— Уяви, вуйку, а якби зняти з цього фільм? — сказала вона, натхненна раптовим генієм. — Такий дуже тонкий та елегантний. Русинський імпресіонізм у світовому кінематографі. Естетизуючі дегенерати на руїнах нації. Як тобі?

— По-моєму, заєбись ідея.

— Правда? От, наприклад, такий ряд: ідуть двоє в лісі вздовж закинутої залізничної гілки. Все чорно-біле, майже сіре, наповнене саявом. Лиця людей оповиті серпанком добра і гуманізму.

— Та, але в руках чоловік несе алюмінієвий тазик з капостою, а дівчина — гумову качечку... і кріп у жмені...

— Чи навіть не кріп, а конторну рахівницю. Арифмометр. Вуйко скривив губи.

— Глядач подивиться і подумає собі: «Ага, рахівниця. Ну, ясно. Ідуть шось рахувати». Нам закинуть поверхневу предметність.

Терезка промовчала.

— Слухай, — озвалася вона. — А тебе ніколи не причадили реклами придумувати?

Вуйко низав плечима.

— Ну, тоді слухай, бо мене спричадалило. Значить, телевізійна реклама журналу мод. Такого дуже просунутого й ультраструйового. На кухні сидить юнак спиною до камери. Чути, як запалюється сірник. Чути, як чувак затягується. Половина думаючого населення України зразу викупує, що до чого, — чувак дує бамбалачу. Чутно, як він затягується, а потім — наростаючий звук ударів серця, як у Пінк Флойда. Люди сидять, чекають, коли ж він видихне, час іде, нарешті чувак видихає дим і починає тихенько так підсміюватися. Потім голосно ірже. Потім він регоче, як несповна розуму, і голосно вигукує: «WHAT A BEAUTIFUL LIFE!!!». Тут з'являються обкладинка свіжого випуску журналу, там якась «Бурда мода» чи альманах «Пізнайко», і титри англійською:

We also think that way

— Ого, нівроку! Хоч, як на мене, надто буржуазно. Я от, наприклад, вже таку собі бачу: ніби ідуть лісом двоє грибників і нічого не можуть знайти. Стають отак біля берізки, заморилися, поспиралися на патички, на порожні лубочки втикають. Тут один каже: «От зараз би піци». А другий в'їдливо так відповідає: «Ахуїци, бля!». І разом, мов осяяні, вигукують: «Піца «Ахуїца»! Хтось набирає по мобільнику номер, замовляє піцу-ахуїцу з грибами і сиром, і ми вже бачимо, як поміж берізками біжить пінгвін зі срібною тацею на піднятому крилі. Підбігає до охуїлих

грибників, знімає з таці покришку, а там — паруюча духмяна піца. Грибники беруть по шматочку і кусають, примовляючи: «Справжня піца — піца «Ахуїца»!

Терезка засміялася, а вуйко знову зупинився попсіяти.

— «Пиво «Львівське», — сказав він, заправляючи майку в штани. — Відчуй полегшення!» Між іншим, можу тобі ще одну запропонувати: стоять двоє чуваків над панорамою нічного міста. Асоціативний ряд — декаданс там, екологічна катастрофа, торжество техніки над человеком... Лиця в чуваків задумані й одухотворені величністю занепаду. Один так риторично воздіває руку над містом і запитує: «*Майбутнє..?*». А інший з таким пафосом йому: «*ВІДСУТНЄ!!!*». І напис: «*ЙОГУРТ «БАБАЙ». УПИР СЕРЕД ЧУМИ*».

— Нівроку так. Колись я теж так забавлялася, коли по місту сама лазила. Теж одну, дуже концептуальну, придумала. Якраз вкладається в рамки русинського імпресіонізму, чи як там було.

— А ну давай.

— Ну, уяви таке. Вздовж Берлінської стіни бредуть собі двоє типків, курять якусь папіроску на двох і копають поперед себе бляшанку з-під «Кока-коли». Ідуть, ідуть, ідуть... На стіні пістрявлюють антифашистські граффіті. Стіна довга-довга... Ідуть, копають, курять... Ідуть... копають... курять... Ідуть. Копають. Курять. По двадцяти хвилинах такого ненав'язливого відеоряду один закумарений чувак, не витягуючи рук із кишень, копає бляшанку з-під «Коки» сильніше, і та відлітає десь убік. Слоган: PEPSI. *FUCK IT!*

Вуйко радісно кивнув.

— Винятково для галицької ментальности рекомендую: ПЕПСІ. *ПОХУЙ!* — додав він, люто розкурюючи чергову цигарку, ніби висмоктуючи з неї душу. — У принципі, радикально. Але можна й жорсткіше. Значить, так: панорама Єрусалима. Над Голгофою сідає сонце, і силуети хрестів на ній геть чорні. Камера показує лиця двох розіп'ятих мучеників — вони виснажені болем і сонцем. Їхні губи

потріскалися від спраги. Камера показує центральний хрест... але він порожній! Наступний кадр — гурт римських воїнів оточив Ісуса. Хтось пригощає Його «Спрайтом», решта дружньо плескають Христа по плечі. Ісус із насолодою робить ковток і відригує. Всі сміються. Грає увертюра з «Jesus Christ Superstar». На вечірньому небі спалахує напис:

SPRITE

ІМІДЖ — НІЩО. СЛУХАЙСЯ СПРАГИ!

6

Наступної, четвертої по рахунку секунди, обидвоє різко зупинилися, зачакловані. Ноги вийшли на просіку, й очам відкрилося те, про що не хотів говорити завчасу вуйцьо Юлік.

Колія закінчувалася тупиком. Дерев'яна загорода, помальована колись чорними і білими смугами, помітно вицвіла й облущилась.

Тупик, остаточна зупинка. Найколючальніше: те, що не вкладається в рамки уявлень про Карпати. Зліва була залізнична станція — справжнісінька, сказати б, автентична залізнична станція, така ж, як і в місті. Проста будова з високим входом, вибитим вікном і брудно-блакитною колоною. Це радше нагадувало не зупинку, а циганський навіс від дощу. Таких-от навісів між Мукачевим і Львовом — по сотні на кілометр.

Напис на будівлі (звідки взяли букви у лісі?) говорив:

★

СТАНЦІЯ
БЕСКИДЫ

Її свідомість заціпеніла.

— А я казав, що то є ШОСЬ?! — здалека долинув голос вуйка.

Вона кивнула, вся ватяна: закривати рота чи трохи повтикати від здивування?

Вуйко Юлік молодецьким смиком вискочив на перон. Сперся руками в боки, задер голову до неба і голосно втягнув повітря. З насолодою видихнув.

— Боже, але тут файно! — сказав він і пацнув себе по товстенькому стегну.

Терезка озирнулася довкола. Руді стовбури сосен, потикані цурпалками сухих гілок, крони в небі стиглого винограду, шум потоку десь поруч і, забери його біс прямо тут і зараз, **НАТУРАЛЬНА ЗАЛІЗНИЧНА СТАНЦІЯ!** Щось таке, що *оглушує* своєю присутністю.

В кінці колії, де шлях замкнувся знаком тупика, стирчав незрозумілого призначення важіль. Терезка підійшла ближче і придивилася. Важіль впирався в іржавий кожух чорного механізму. Терезка потягла важіль на себе, потім штурхнула вперед. «Під дощем метал росте швидше, ніж у приміщенні, — подумала вона. — Так і важелі — врастають у механізм».

— А! Це колію переводити колись таке було, — озвався вуйко з платформи. — Лізь до мене, тута ще стільки цікавого...

Терезка потягнула важіль сильніше, і той піддався туго, але по-справжньому *функціонально*. На секунду в ній кольнувся ляк, як би не пустити під укіс якийсь потяг. Обережно відійшла від механізму, але в руках залишилось переконання, що десь щось вона справді змінила — і то змінила кардинально. Вчинила невеличкий зсуф. Десь у паралельному вимірі від цієї секунди лінії напруження завібували іншими координатами.

Повільно пройшлася вздовж платформи, смакуючи теплом нагрітого бетону. Поклала руку на асфальтовану поверхню.

Гаряча, шерехата, суха.

Прекрасно.

Аби вилізти нагору, довелося задерти ногу. Вуйко зупинився на самому краєчку бетонного прямокутника. Запахав руки в кишені, зажмурився й підставив обличчя білому сонцю. Терезка випрямилася на повний зріст,

скинула зі спини наплічник і вигнула спину, рахуючи, скільки разів хрусне. Ледь чутно у її голові перевели колію: легкий поштовх, ніби час почав трохи пізнити. Можливо, його стало більше *тут і зараз*.

Вдих.

Станція «Бескиды» нагадувала колиску найблаженнішого спокою, який тільки доводилося відчувати. А ще воно було місцем незрозумілої конденсації дежав'ю. Якщо й бувають полюси вжебаченого, то це — переконливо один із них.

Температура перетнула платформу й заглянула у тінь навісу. «Де я це вже могла бачити?»

Видих.

На стіні, відразу навпроти віконця каси, красувалася стильна мозаїка, викладена з кольорового скла, як то було модно в часи розквіту бароко — у радянському трактуванні. Доповнювало барочний настрій світло. Станція Бескиди в цей хмарний день своїм освітленням нагадувала собор у зливу.

Вдих.

Частина смальти встигла відвалитися (нею була всіяна підлога відразу під мозаїкою), і це додало настрою нових обертонів. *Деструкція*.

Вона задерла голову, щоб належно оцінити красу. З-під стелі на неї дивився суворий смальтовий гуцул. На очі насунута кресаня з пером, на плечі — топірець, на грудях кептарик. Sex appeal.

Видих.

Зліва — забите бляхою віконце каси. Поруч висів практично втрачений в якості культурної спадщини розклад руху поїздів. Піддалось розшифруванню: «Бескиды — Львов 17 ²²».

Вдих.

Погляд упав на металевий кістяк лавки. У нанесеному вітром листі валялася яєчна шкаралупа. Трохи далі — суха купа собачого лайна.

Видих.

І останній мазок — у кутку висів телефонний апарат.

Терезка підійшла на крок ближче, звідки можна було розгледіти цифри в отворах диска. Підійшовши впритул, Тереза побачила потьмянілу табличку:

ПОЖАРНАЯ БРИГАДА	01
МИЛИЦИЯ	02
СКОРАЯ ПОМОЩЬ	03
ТОВАРИЦЬ, ПОМНИ: БОЛТУН У ТЕЛЕФОНА — НАХОДКА ДЛЯ ШПИОНА	

Немовби ненароком, вона зиркнула через плече. Крім вуйка, котрий сопів над зав'язками її наплічника (добирався до запасів пива), більше нікого. Шпигуни ховалися в ожині й лежали там тихо-тихо, навіть не дихали.

— І давно ти знайшов її? — спитала **Терезка, водячи пальцем по отворах диска. Сім. Дев'ять. Один.**

— Ше як у березні.

Два.

— Ціле літо сюда приходив. Прийду, знаєш, сюда з пивком, сяду так, подумаю. І зразу легко так стає на душі, що ну.

Три. Чотири. П'ять. Крутнула диском і послухала, як торохтить усередині барабан.

— Дуже чисте місце, вуйку. Духовне. Шоб на душі отак світло робилося.

— А що я казав? Спеціально для світлих людей. Таких, як ми!

Тупик. Рейки. Хмари. Свист у вухах.

Терезка обвилася телефонним шнуром, як удавом, і притулила слухавку до вуха.

Тиша.

— Телефон класний, — сказала, повісивши слухавку назад.

Вуйко Юлік витяг мокру плящину пива і вдав, ніби відтикає корок бровою. При цьому кутиком рота він тихенько сичав. Не відриваючись від цього заняття й не дивлячись на Терезку, вуйцьо докинув:

— Він якось дзвонив.

Терезка озирнулася й недбало сперла лікоть на ящик телефона. Вуйко перестав сичати і підняв голову.

— Дзвонив, бігме! Коли я так само сидів собі тут, ворон рахував. І тут як смикнуся! Чую — шось за спиною дзвонить. Я такво озираюся — а то телефон дзвонить. Мені аж руки стерпли. Чую, задниця вся зіпріла... Десь, може, хвилину дзвонив. А потім так само перестав.

— Та йди...

— Бігме не брешу.

— То, може, ти собі, вуйку, трохи... ну, вмазав перед тим? Ну, пивка там... Може, кислячка того з яблук, шо в тебе в пивниці?

— Та то дурниці, шо я там випив. І то ше коли я пив, ше як зранку! А як почув, шо та іржава будка дзвонить, то весь хміль відразу вивітрився.

Вуйко відіткав нарешті пляшку і зсьорбнув піну. У повній тиші він передав пиво Терезі. Та ковтнула й собі. Пиво спінилось і потекло на руку.

— А чого ти слухавку не брав? — спитала нарешті вона, витираючи долоні об джинси.

Вуйко не доніс плящину до вуст на якийсь сантиметр.

Завмерши на секунду, він відставив пляшку вбік і уважно, з якоюсь осудливою недовірою глянув на її лице, наче всього хвилину назад мав про свою небогу набагато вищу думку.

— Хіба не ясно? Я Ж БОЯВСЯ!

Зійшовши з гір до міста, вони знову затарилися в магазині пивом. Не інакше як після сьомого пива вуйко увійшов у

стан підвищеної сейсмічної чутливості. Усі нерівності простору він сприймав дуже гостро. Сказати б, *уособлено*. В цю діру врата було приїжджати хоча б заради цього п'яного марення і нав'язливих вибачань перед перекинутими пляшками чи зачепленим ногою табуретом. Її вуйцьо, коли п'янів, робився натуральним пупси́ком.

Єдине, що могло проламати цей стан душевної витонченості, схожий на *huten* хористки (трохи вправо, трохи вліво — і вуйцьо, спотикаючись і вибачаючись, біжить ригати з балкона), — так це вуйкова жона, цьоця Настя. Цьоця повинна була повернутися не раніше сьомої: вона їздила на роботу в райцентр Бобехів — до школи. Цьоця Настя, химера в оренбурзькій хустині, вміла так псувати забаву, як ніхто. Різала по живому. Практично кожні її відвідини родини знаменувалися шлейфом затяжних скандалів і здавлених кухонних сліз.

Цьоця Настя була нестерпна. Дитя індустріальної хімії, злісна вигадка зоотехніків і похмільний жарт таксидермістів, істота з плескигласу, клізма в сраку на Івана Купала, поліуретановий жах целки-патріотки. Коротше, манда їбанута, по-іншому й не скажеш.

— Ну шо, вуйку, будемо слухати музику? — поцікавилася Терезка, коли той вгніздився у зручному фотельчику навпроти відчиненого балкона. Теплий протяг надував фіранки білими вітрилами. Було дуже по-недільному і надзвичайно післяобідньо, як у селі на празнику.

Те, що наступив час медитувати на музику, виражалося в певному рівні вуйкової розкріпаченості — попіл від цигарок він струшував прямо в улюблену мисочку цьоці Насті, ту, що з орнаментом. Час від часу вуйко либився, показував на мисочку і п'яньким голосом промовляв:

— Боже, яке міщанство! Яке міщанство!.. — і струшував туди попіл.

Все. Вуйко був готовий ділитися своїм героїчним минулим.

Терезка включила «The Doors» (Break on through, вуйку), підсунула свій фотель до вуйкового так, щоб можна було зручно викласти ноги на поручні, й приготувалася слухати.

— Ну, розкажуй, — скомандувала вона, і вуйко слухняно почав.

8

— Значить, як був я ще молодим, я СТРАШЕННО хіпував. От ти знаєш тих всіх олдових? Алік, Пензель, Пружина, та? Так вони всі — СИНКИ в порівнянні зі мною!

Був я ще, значить, у школі. І шо? І ріс би собі простим хлопчиком із жирним волоссям, *а не!* Знав я тоді такого собі Мацька Пожежу, єдиного нормального пацана на цілі Мідні Буки. Він жив на розі Щорса, біля «Утюжка», де колись була парихмахерська. Я тобі розкажував про парихмахерську? Ну ладно, це потім. А в Мацька були родичі в Чехословаччині. То якось вони прислали йому «Виш'ю вер Хер» «Пінк Флойда», на пластинці. Новесенька, нерозпечатана ще. Як зараз пам'ятаю: там на обкладинці такий дядько, весь у полум'ї, тисне руку іншому. І якісь ангари. Мацько сказав мені, що то Брежнев і Хоннекер. Внизу там так по-ненашому «MUZA» писало. То якось Мацькова мама поїхала десь до вуйни, а я пішов до нього на ніч. Ми з ним закрилися на кухні, принесли туди програвач і сиділи і слухали. Ми ще тоді, пам'ятаю, купили папіросів — фраєрували собі. Сиділи, курили і слухали. То ми, як перший раз послухали, подумали, що то якась радянська естрада. А ще раз послухали, то нас так пройняло, що ми потім слухали ще разів з п'ять підряд. Нам не треба було наркотиків, нас крило так, що хотілося плакати, сміятися, кричати, катулятися — все нараз. А найбільше, що я відчував — то вдячність невідомо до кого. Певно, до тих Людей, які створили таку прекрасну музику. Ми слухали і слухали цілу ніч. І кожен раз — оргазм. Над ранок ми лазили Мідними Буками, як п'яні, й горланили: «Каманхія Діабой, Хевасіра! Югонагоуфа!». Це були хвилини мого єднання з Абсолютом, Терезко. Я був на небі

в алмазах, і все в мені кричало: «Ше! Ше!». Я тоді їсти, не збрешу, *тиждень* не міг! Тільки про ту музику й думав!

Ми з Мацьком до Львова як поїхали хіпувати, стусувалися з такими собі Китайцем і Рудольою, постійно бухали з ними, а потім давали чувакам переписувати в нас «Пінк Флойда»!.. А вони собі на тому бабки робили — переписували іншим на бобіни за три рублі штука. Ех, молоді ше були. Ідейні.

— ...Або ше таке було: раз я запустив патла, а мене директор до кабінету викликав. Не розказував? Говорив мені директор, щоби я постригся, бо зі школи виженуть. Та! Розглядали мій випадок на педраді, і постановили: ...

— ...Або як я пішов пішки з Мідних Буків до Львова, оце я хіпував!

— ...Або як я в клубі танці робив! А сам напився! Та то взагалі був гаплик, які мене тоді малімони спричандалили!

— ...Або як я гашиш курив, ото я хіпував! Не розказував хіба? Приходжу я, значить, якимось в десятку общагу, а там жили такі два бангладешці, називалися Абдул та Ібрагім. Перший рік їх ніхто не міг відрізнити, тому всі просто казали: «Абдул-Абстул-Абтабуретку». Так-от: завалюю, значить, я в триста третю, в сумці снаряд «чорнило», а ти знаєш, як я заходив, не? Я **НОГОЮ** двері відкривав! Ото я розумію — ото я дійсно хіпував!.. Ага. Ну, і ті бангладешці кажуть мені: «Бронік, мілий, хочешь, гашишь пакурім, да?». То я з ними пішов у кімнату. Включили ми, як ото зараз, «Дорсів». Витягують вони той цілий свій гашиш, а то, виявляється, смола така. Загорнута в листок тютюну і ниткою чорною перемотана. Ну, я подивився, «Та добре, — кажу. — Куримо!». Пам'ятаю, дуже сильно від нього кашляв. Куримо ми, аж тут чуємо — «The End» починається. Хтось звук як влабав, так ми всі в осад і випали! А за стінкою якийсь араб п'яний спав. То він з того всього аж прокинувся і прийшов до нас, каже: «Включіть мені **ТО** ше раз!»! От такі деньки то були!.. А гашиш не цепив мене! Я зразу поняв: наркотики — то не для мене! Тільки голова від них болить і спати хочеться!..

Сухий паркет у коридорі зарипів, і в кімнату, яка встигла вже згубити чіткі контури за клубами диму, ввійшла цьоця Настя.

Але вуйко не розгубився і першим радісно вигукнув:

— Настя! Дивися, які ми хіпі!

— Йой! Боже! Ти здурів, Юльку! У вітальні курити?! Терезка?! То ти куриш?! Ану вже кинула з рук! Йой! ТА ВИ **П'ЯНИ!** То ти мені дівку споїв, ти, скотино!

— Ми хіпі! Ми хіпі! — в екстазі вигукував вуйко Юлік і розмахував у повітрі складеними буквою **V** пальцями. — Я старий хіпун, а ти хто?

— Йой, хіпун?! Та ти срака стара! Подивися, на що ти подібний! П'яний, як бельок! Ану вже мені тут всьо поперевітрювали! Йой! В **МОЮ ТАРІЛЬОЧКУ** — І **ПОПІЛ?** **Ти безсовісний!!!**

— Ціхо! Ми з Терезкою тутай хіпуєм, а ти що тут робиш, я не знаю! Ти на роботі маєш бути! Ти міщанка! А я старий хіпі! Я з бангладешцями гашиш курив!

— Йой, будеш мені ту байки розказувати! Гашиш! Тоже таке скажеш! Ану, Терезко, **вже** мені музику тихше зробила! Шо сусіди скажуть?!

— Та срала я на Ваших сусідів!

— Гі-і-і! Дівко, май Бога в серці! Та тебе ні один кавалер не захоче, як будеш таке казати!

— І я срав, ясно?! Ми з Терезкою обидвоє срали! І то з високого горба! Бо ми такі хіпуни, що тільки дай дорогу!

— А ти що тишишся, старий осел? Подивися, що з дівки зробив! Але чекай, чекай! Я тобі таких хіпунів дам, що будеш знати, як у вітальні курити! Чекай, чекай, Матінка Божа всьо бачить! — і цьоця Настя люто тицьнула в образ, що висів над килимом.

На що вуйко аналогічним жестом показав на балкон:

— А хочеш, ми тебе з Терезкою з другого поверху викинем? Х-ха! Думаєш, не зможемо? І не таких викидали! Та я, коли в общазі жив, та я з афганістанцями знаєш що робив? Я гашиш курив!

— З бангладешцями, вуйку.

— Та один хуй. Ну шо, Терезко, заходь зліва, а я таково справа... І таково її попід руки, і-і-і-і-і ррраз!.. І-і-і-і дв-в-ва!

— Пусти, зараза! Пус-ст-ти, зволоч! Ай, людоньки! Кидають!

— Та ж ми, вуйку, хіпі! Ми ж такі добрі!.. Зла нікому не... Ех, пізно...

... ..

— Точно, пізно. Треба було їй раніше думати. А вона думала, шо я такий простий! А я не-е-е, я хіпі!.. Між іншим, про афганістанців. Ми з ними з дев'ятого поверху викидували чучела. А в чучела клали банку з томатним соком. І головою вниз! Об асфальт! Бац! А сік — хляп! Піздец, кароче. Це я, блядь, хіпував — так хіпував. Оце були деньки!..

9

Аж раптом вуйкові відсікло.

10

Терезка, тепер уже нічим не переймаючись, струсила попіл на турецький килим і лигнула пива.

Вуйко, зажмурившись, слухав музику і зі щораз меншим успіхом удавав, наче не сталося нічого етапного.

За кілька хвилин йому зробилося трохи не по собі.

— Оце ми да-а-а-али...

— Оце ТИ дав, вуйку. Теж придумав: жінку — з балкона. Тільки ногами, бідна, фуркнула. Хоча... Певно, лежить зараз в агристі зі звернутою шиєю... Ще пива?

— Не.

Запала чергова пауза.

11

— Ну, Терезко, — знову почав своє вуйко. — шо не кажи, а вона сама напрошувалася.

— Абсолютно. Тільки так. Лізла, як жаба під косу, — Терезка кивнула, склала руки на животі й заплющила очі. Вона світилася спокоєм, наче сита молода мама.

Вуйко намагався щось вимовити, але напружена внутрішня боротьба відтягувала цей момент за обрій можливого. Коли на душі у вуйка Юліка, старого хіпі, завгоспа, а тепер ще й вдівця, зробилося зовсім сцикотно, він витиснув:

— Знаєш шо, Терезко?

Терезка запитально кивнула, не розкриваючи очей.

— Іхала би ти собі додому. Я вже щось нахіпувався.

12

Делікатно розпрощавшись із вуйцьом Юліком, вийшла з хати завчасу — до поїзда ще цілих дві години. Терезка заглянула в садок під злощасний балкон. Пишні кущі агрусу проламалися під чимось важким, звідки неприродно вертикально задерлася нога у сандалику. Заглядати всередину кратера, утвореного погнутих галуззям, вона не наважилася.

Щоб не плестися перед часу на вокзал, вирішила піти на річку. Було безлюдно, тільки здалеку чулося повільне баламкання дзвіночка на шиї корови.

Посиділа собі трохи на мості, звисивши ноги з висоти; кидала камінці у винесений на берег повинню іржавий кістяк фургона. Крило й отвір для фари.

«Унікальний колір», — подумала Терезка. Нарешті камінець попав по металу. **Іржа**. Сполохані дзенькотом, з верби при воді спурхнули горобчики. Зачепившись об одну з гілляк, на вітрі шелестів блакитний кульок. Коли Терезка зауважила це, у п'яти кольнув страх.

«Поїду-но додому... і так усі помруть. І я помру. Хіба мені є шо втрачати? Очевидачки, не», — подумала Терезка, найхоробріша дівчинка на світі (і я готовий був аплодувати їй стоячи).

Сонце хилилося до заходу. Тіні у лісі поруч нагадували колекцію відтінків щонайрідкісніших гатунків високогірного чаю та якнайделікатніших порід шоколаду.

Терезка ще раз — уже вкотре — витягла з кишені мою записку. «Стережися кульочків! — кричали літери. — **СТЕРЕЖИСЯ КУЛЬОЧКІВ!**»

Пробіглася очима, пробуючи відчитати щось у моєму почерку. Та марно.

На записку приземлилося сонечко і задоволено потерло руки.

Терезка слухає Антона

1

Фраєра-горе-баригу Терезка підстерегла там, де й сподівалася — недалеко від вулиці Беранже, де був розміщений закинутий будинок. Про будинок досить було сказати: «той, що горів» — і кожен відразу розумів, про який будинок ідеться. Внизу вулиці Беранже, біля скверу, ще місяць тому громадилися найризиковіші споживачі «архе». Там же ж, у архе-пушерів можна було придбати краплі «заводського розливу». Казали, картель викупив цілий будинок у Бродях, де організував серйозну фабрику-лабораторію з оперативного фасування крапель. Але «серійні» краплі не цінувалися — картельники кріпили емульсію витягами з аконіту. Ходили чутки, буцім від бродівських крапель можна підхопити гнійний кон'юнктивіт.

Через знайомих «плазматиків»-видців можна було дістати щось поміцніше, ніж «броди». Існували такі вигадливі гатунки емульсії, як «мебіус», «семіосфера», ба навіть «амфотерна глюкоза» чи «гамма-міопія». Чи той же ж восьмипроцентний «fractal 8» — сорт, що зробив справжній переворот у середовищі математиків.

Горе-барига сидів на лавочці, меланхолійно бовтав ніжкою і дивився на голубів у керунку, протилежному тому, звідки явилася Терезка. На небі прокаркала зграя ворон.

Тихо, у властивій їй покрадьковій манері підійшла до цього неляканого птаха й дала знати про себе привітанням.

Її антре справило на Антона вражіння петарди, покладеної під язик замість валідолу. Антон вкляк, крякнув і випустив з рота цигарку.

— Тримай, — сказала вона і вставила Антону в рота піднятий недопалок. Витягнула «Антицентр» і так само тицьнула в руки. — Нашо ти їх підкинув?

— Я... я не підкидав їх! Ти сама забрала!..

Терезка змовчала.

Розвернувшись іти назад, вона приклала палець до скроні, вдала, наче щось нагадала собі й, держачи дистанцію у десять кроків, спитала:

— А такої адреси ти, бува, не чув? — і показала записку.

Антонові, з його відточеним «плазмою» зором, навіть не потрібно було придивлятися. Він прочитав адресу і перевів погляд на Терезку.

— А де ти її взяла?

— Взяла десь. Дав один. Ну, то як, чув щось?

Антон замислився. Зміряв її вітряну, точену синім тлом неба постать, і відказав:

— Значить, тебе все-таки знайшли.

2

— У Львові такої вулиці як «Набережна» не існує. Це я тобі гарантую.

Терезка пробувала зрозуміти, яким у дану мить видався Антон: розгубленим чи окриленим? Вона мовчала й чекала, що цей тип втиратиме далі.

Антон втер:

— У Львові її немає, але могла би бути... Знаєш, де є вулиця Беранже?

Терезка кивнула.

— Але поклянися перше, що будеш мовчати, як риба... Це не можна говорити нікому іншому. Чуєш?

Терезка поклялася.

— *На підручнику з геометрії*, — для певності попросив Антон і чомусь подивився через плече.

Терезка влаштувала цьому божевільному й таку розвагу — благо, завжди носила книжку при собі. Щойно по тому Антон сказав щось суттєве.

— Ти про Льоліка Курсанта чула? — спитав перше, закурюючи нову цигарку.

Терезка невизначено поворушила губами. І виловила призабутий образ: шапка-вушанка.

Ціле атропінове літо Курсант проходив у шапці-вушанці: казав, боїться, як би йому не знесло голову. Воно і ясно — казали, Льолік крапався *місяць*, не просихаючи. При цьому **зувидів** щось **ТАКЕ**, від чого йому зривало шифер із цвяхами і кроквами. Зокрема, побутувала версія, буцім Курсант осягнув, чому в Ісуса була перша група крові, але Терезка вважала, що то мусило бути щось серйозніше. Казали, потім Льолік облишив «архе» і подався на Шипіт¹⁸. Уже в Карпатах на Купала той, мовляв, роздягнувся біля ватри до трусів і взявся танцювати на жаринах. А потім р-раз — і пирнув себе у живіт ножем. І пішов, мокрий від крові, вниз до річки. І не повернувся. То, казали, його вушанку собі панки з Шостки забрали.

— Ше як був живий Льолік Курсант, ми з ним побували на Набережній. Льолік мав друга, Сантехніка. Вони на пару скидували краплі, Льолік був нунцієм, а Саня факторив. А потім Сантехнік відкрив якийсь *лаз*, те, що він називав Тощо. Він розповів про це Курсанту, пропонував дослідити, але Льолік казав, що не готовий туди *видіти*. А Сантехнік пішов одного разу на дах, закрапався і зник. І ніхто його більше не бачив. Мене Льолік у той час мав за помічника, асистента, я йому в аптеки ганяв, туди-сюди. А він мені показував різні хитрі комбінації під «плазмою». Вчив правильно краплі калапуцькати.

Так от. Вже як Сантехнік щез, ми з Льоліком зблизилися. Стали друзяками. Льолік на нас нову пропорцію досліджував, навіть назву придумали: «ноон». Паліндромічна штука, скажу тобі. Після неї деякий проміжок себе проживаєш у зворотньому часі і нормальному — одночасно. Лівим

¹⁸ Мається на увазі щорічний неформальний фестиваль біля водоспаду Шипіт у Карпатах.

оком бачиш усе вперед, а правим — усе назад. Думали, будемо на фізичному продавати. Сканували ми собі на причандалах, а ти сама знаєш, як то: причандалитися на «архе» і дивитися на людей, на хмари, на бруківку... То ти спочатку **видиш «бруківку» БУКВАЛЬНО**, а «бруківка» вибухає міриадами обсидіанових епітетів, ніби дібраних от кутюр до кожної подряпини на її поверхні. Ну, та ти вже знаєш. Так-от. Ідемо собі з Курсантом із Коптської на Беранже, такі намалімонені, що небо кришиться, глип на назву вулиці — а то вже ніяка не Беранже, а натуральна тобі «Набережна». Ми тремо очі, тремо, роззираємося, але сама розумієш — шом там вже під «архе» очі терти. Та!.. Шо вже *про пальці* казати — боїшся, як би то поміж них поглядом не заблукати. Курсант мені й каже, що ми вже не у Львові. **Я виджу то все** як на газеті і пояснюю: Львів-то хоч і Львів, але вже тепер зовсім інший, паралельний. Тоді ми раптом вкидуємося, що це просто інша лексична панорама Львова. Інші лексеми, особливий синтаксис. А будинок... той цілий сім-вісімнадцять стовбичить посеред вулиці, як отвір. По-моєму, він колись горів. І ми розуміємо, що то знак. Бо з даху того будинку щез Сантехнік.

— Ви лазили у нього?

— Ну... Та. Але ми кров'ю заприсяглися не розказувати, що такого там Льолік... що ми з ним там надибали... Потім ми повернулися у той Львів, який знають всі. Де все, як годиться: площа Ринок, Франко, Шевченко, Беранже — ти розумієш. Тоді ше вся тусня «плазматиків» трималася купи, кожної п'ятниці збиралися, обмінювалися досвідом... Виявилось, ми з Курсантом — перші, хто відкрив *паралельні лексикони* Львова. Після Сані. Саня взагалі був велетнем у цьому ділі. А тепер шо? Про Набережну, сім-вісімнадцять пам'ятають хіба грицані одиниці. Вони називають його Останньою територією. Не чула?

Терезка заперечливо похитала головою.

— Про сім-вісімнадцять знають *дуже деякі люди*... Їх називали *Клубом ненормативної лексики*. Ти розумієш, про кого я... люди, які трохи на дечому знаються. Вони сказали

мені, що той будинок якраз і є, в принципі, тим, що Сантехнік називав антицентром. Буквально через пару днів, як ти закралася, ти знову незбагненим способом віднаходиш мене. Це не спроста. Кажеш, незнайомий хлопчина дав тобі цю адресу просто посеред вулиці?

Терезка кивнула, Антон продовжив мудрувати:

— Це теж не просто так.

— А як?

— А так, мишко моя, що його насправді не існує. Того хлопця. Запам'ятай це: *його не існує*.

— Але ж я бачила його.

— Ти бачила те, чого не могла не побачити. Для тебе є очевидним факт, що, раз людина підходить до тебе, значить, вона реально існує. Однак архе спростовує ці забобони. Ніщо з того, що існує за Набережною, не є схожим на нас. На наш світ. Так мені розказував Курсант. Він прогулявся туди і назад. Льолік насправді дуже мало зумів пояснити мені, що там, на іншому боці тексту. Але він сказав, що все, що приходить до нас звідти, має в собі стільки причинної сили, що ми не в силах опиратися цьому. А тобою якраз і зацікавилися. З тамтої сторони, — Антон невизначено кивнув головою і нервово посміхнувся, потерши носа. — Тобі потрібно заглянути на Останню територію.

— Ах, так? — Терезка зробила круглі очка. — А навіщо, скажи?

— Хіба ти не зауважила змін? Зміни самого принципу, за яким колись у тобі могли відбуватися якісь зміни?

Терезка не розуміла, про що це він, але заради власної безпеки кивнула.

— Я так і знав! — вигукнув Антон. — Я зрозумів ще тоді, коли ти не хотіла віддавати мої записки. Ти й не могла пам'ятати, як я клав їх тобі до наплічника, бо то була зовсім не ти! Пам'ятаєш, як ти їздила між різних варіацій на тему? Тепер я розумію: ти — це насправді для мене вже не ти, так само я вже не той я для тебе, якого ти зустріла. Ти так і не повернулася у свою початкову точку!

Терезка знизала плечима, і частина Антонового ентузіазму випарувалася.

— Чого ти так хочеш, щоби я пішла туди?

Кілька секунд простоявши з відкритим ротом, Антон сковтнув і тихо мовив:

— Мене цікавить істина. Та істина, яка лежить у «плазмі». «Плазма» вже кілька разів показувала мені на Останню територію, але я, коли чесно, ні разу так і не зважився сходити туди, — сказав він і затягнувся папіросою. — Це, знаєш, нагадує момент, коли біля тебе раптом дзвонить телефон. Ти можеш підняти його, але тоді береш відповідальність за все, що стається після того, як ти знімеш слухавку. А не знімеш — воно наче й спокійніше, але потім дуже вже муляє. Тобі ніколи не дізнатися, хто це був. І як би змінилося твоє життя від цього дзвіночка.

«О, а це звідки?» — сполошилася вона. Від прозріння, що зараз, **саме зараз** на станції «Бескиди» дзеленчить телефон, тіло самовільно смикнулось.

— Я хочу взнати, що лежить за Останньою територією. Хочу дізнатися, чим є Набережна, сім-вісімнадцять, зісередини. Це таїна таїн львівських археманів, але я боюся туди йти. І я не можу перебороти себе. А тобі тицяють адресу Останньої території прямо в руки, і ти ще питаєш, чого я хочу, щоби ти туди сходила? Мені *жахливо* цікаво. І мені соромно, що я не підняв слухавки. Ну, ти розумієш, про що я.

4

Антон сказав, що їм слід прогулятися парком. Вони піднялися на Високий Замок по ще свіжому в пам'яті маршруту. Терезка подумала, що зараз для повної компанії бракує хіба Буби. Хто зна, може, той зараз і вигулькне.

— До Набережної мені відомо два шляхи. Можна кілька днів підряд крапатися «плазмою», а потім лізти у місто. Але це відпадає. Ти не зуміла повернутися у свій світ, значить, ти потенційно можеш загубитися у місцях, вільних від словникового запасу. Як це ледь не сталося зі мною. Нам

треба спіймати *номада*, — сказав Антон, докурюючи чергову цигарку. — Так проникнути у паралелізм навіть простіше. Між іншим, *номади* — теж відкриття *видців*.

— А це ще хто такі? — спитала Температура і поправила лямку наплічника. Повз них пройшла компанія поляків-пенсіонерів. Туристи.

Об'єкт №1. НОМАД

З раціональної точки зору *номад* незрозумілий. Він схожий на вир води, що засмоктує сам себе досередини завдяки тиску, створеному його усвідомленням ззовні. Дехто стверджує, що видить *номада* як сферу з рухомим антицентром, котрий постійно тікає всередину себе.

Живучи у вічній зміні світів, *номади* украй рідко зауважують магію свого руху. Власне кажучи, для них метафізика — це фіксованість. Грузнучи у товщі Всесвіту, мов у гліцерині, опускаючись дедалі глибше від свого першопочаткового походження, *номади* залишають специфічні викривлення простору, щось на кшталт лійки. Людина, яка перебуває поруч із *номадом*, опиняється на похилій цієї воронки й мимоволі вимушена переміститися десь углиб, загрузнути в гліцерині сприйняття. Як правило, довго такий контакт не триває — здебільшого тому, що *всі номади відлякують*. Закутані у чорні клобуки страшні жebraчки, що стеляться долом; стікаючі кров'ю паршивці-алкоголіки; лукаві покорошені бомжі в оточенні об'їдків целофану; тощо.

У ролі *номада* можна також використовувати безпритульних псів із «окулярами» — білими колами довкола очей. *Номадами* можуть стати перелітні зграї вороння або винятково гучний шум.

Потужних *номадів* можна спіткати в Карпатах. Це т.зв. «вічні туристи», схожі на людей істоти, вдягнуті в костюми радянських туристів 70-х років. Правда, ніколи не відомо наперед, до чого приведе контакт із *номадами* у горах — місці мурашників, нір та каміння (як відомо, мурашники та нори

являють собою два протилежні типи проникнення нашого світу в суміжний; велике каміння своєю від'ємною швидкістю не дозволяє тріщинам, що утворилися на місцях проникнення, розпороти наш світ на клоччя), місці, обжитому структурами, що вистежують і відлунюють голоси.

Анахронізм є найпершою ознакою близької присутності *номада*.

Щоб затагнути у вир *номада*, необов'язково розмовляти з ним (хоча це й полегшить процес). Достатньо впасти йому на хвіст і переслідувати непоміченим так довго, як це видається потрібним.

У Львові *номадів* найчастіше можна зустріти на Високому Замку.

— Та? А чому саме тут? — поцікавилась вона, коли Антон закінчив свій інструктаж.

— Високий Замок, увесь цей парк — живий організм. Він самоусвідомлюється. Від кожної людини, яка там прогулюється, він черпає енергію. Йому вигідно, коли по ньому ходять якомога довше. Тому пагорб розвинув на собі *пастку* — повпливав на окупований собою простір таким чином, що паркові стежки утворили енергетичний лабіринт. А поскільки він сам як та воронка, то й притягує *номадів*. Високий Замок — *номад*. Тільки не такий *текучий*, як ті, яких використовують видці. *Повільніший*. Щоби просочитися під час спілкування з Високим Замком на таку ж відстань, як при годинному спілкуванні з людиноподібним *номадом*, потрібно прожити на його території кілька років.

— А ті люди, що живуть біля підніжжя гори, вони як?

— А вони зовсім не люди, — посміхнувся Антон.

5

Ведучи таку розмову, вони блукали парком і копали купи сухого листя. Потім спустилися схилом пагорба, аж поки не знайшли зручної криївки між дерев і чагарника.

— Тут проходить одна з їхніх *ліній*, — повідомив Антон і сів на зігнутий стовбур дерева. Терезка кинула на землю свій наплічник і сіла поруч. Антон глянув на годинник.

Рух сонця. Усвідом це.

По годині мовчанки біля їхніх ніг сформувалася гірка недопалків. У Терезки своя — з білими фільтрами, в Антона своя — колекція жовтогілих, із позолоченими обідками. На кількох білих недопалках рожевіли залишки помади.

Терезка спробувала уявити собі людину, яка випадково натрапить на цей гербарій. «Сиділи собі хлопець і дівчина, — подумає такий перехожий. — З одного класу. Прийшли, мовляв, після уроків, посидіти, побазарити. Він — бикуватий і самозакоханий, вона — блядовита, але по-своєму вперта. Сиділи, говорили про кохання, про останню дискотеку, яка й дала привід для подібної зустрічі в кущах; про Колю, евентуального суперника бикуватого та самозакоханого однокласника, який перериває постійні павзи в розмові риторичним: «Ну так ШО?». А вперта дівчина, відводячи від напوماженого рота білофільтрову цигарку, відповідає: «А що тобі взагалі треба?». Однокласник боїться висловити свої наміри, тому красномовно сопе. І курить.»

«Як романтично, — замріялась Терезка. — Зі мною так не розмовляли.»

Нагадавши собі дещо, вона озвалася:

— От ти тусувався з Курсантом...

Антон кивнув головою.

— То ти знаєш, де він подівся?

Небуденна гра міміки на його обличчі змусила подумати, що для неї це залишиться таємницею. Однак Антон відповів:

— Курсант упав у небо.

— Як це? Метафорично?

— Ніскілечки. Я бачив на власні очі. Ну, ти чула про ту історію, як він у ніч на Купала собі пузо порізавав?

— Ну. І пішов у ліс. Більше з тої пори ніхто його не бачив.

— Я там був разом із ним. Як тільки-но взялося сіріти, я пішов шукати його. Знайшов його аж на вершині. Нівроку так вимахав, виліз на сам верх.

Спершу побачив простягнуті волохаті ноги. П'ятки чорні, потріскані, а де-не-де чисто-бежеві. Злізла шкіра після танців на приску. Спочатку я вирішив, що Льолік спить. А потім підійшов ближче і побачив його лице. На секунду подумав навіть: краще вдати, буцім я Льоліка так і не знайшов — от яке в нього було тоді лице.

Я вважаю, Льолік завдяки краплям чи завдяки горам намацав у собі якісь *двері*. Може, ті, про які говорив Саня. Але сталося так, що він відкрити то їх відкрив, але не зайшов, як Сантехнік. І не міг їх закрити, а з них... як би це... дув протяг. Можливо, так і має бути, коли вітер осяянь вимітає тебе — піщинка за піщинкою. Ти не можеш сховатися від нього навіть за заплющеними очима.

— І ти також пережив це?

Антон знову замислився. Терезка відчула, наскільки солодкою видавалася йому спокуса відповісти: «ТАК». І вдавати, що всі повірили.

— Гарзд. Не муч себе, я зрозуміла. Кажі краще, що з Курсантом далі було.

6

— Коли я знайшов Льоліка, він лежав без свідомості. Я почав приводити його до тями. Можливо, не варто було робити цього на просторі, Льолік останні дні дуже боявся відкритих місць... і все-таки шукав їх, попри свій жах перед ними. Ми були з ним схожі: він забоявся іти в Тощо, я забоявся іти на 7/18. Льолік хотів бути схожим на Сантехніка, а я — бодай на Льоліка.

Я почав плескати Льоліка про щоках. Той зірвався, зміряв мене таким поглядом, що мені аж у п'ятках зашкарубло. Потім глянь на небо — і як не закричить! Відразу ж упав на землю і вчепився в траву, ніби хотів заховатися від того, що бачив.

Я подивився довкола, і мене вразило. Я дуже чітко відчував настрій тої години. Пекуче гірське сонце, яке буває на початку спекотного дня в середині липня. Безапеляційне безлюддя і зелена, майже вишнева чорниця.

І голий, перемазаний землею та засохлою кров'ю Льолік. У нього була волохата дупа. Вона мене вразила найдужче: голе тіло Курсанта, яке все дрижить від нелюдського страху — і волохата задниця на тлі хребта гір.

Можливо, тому я не впав услід за ним. Його волохата задниця справила незгладиме враження.

Він дер землю і пошепки ричав від жаху. Рідко який крик проймає так сильно, як той — пошепки. Десь хвилин через п'ятнадцять Льоліка ніби трохи попустило. Він пальцями вп'явся в кущі трави. Взагалі поводився так, ніби боявся впасти, хоча й так лежав на землі. Я задер голову, глянув і собі на небо. Хотів зрозуміти, що в ньому так налякало Курсанта.

Але небо було як небо — безхмарне і синє. Глибоке.

Курсант розслабився. Я розслабився теж і наново відкрив у собі слух. Голосно сюрчали коники в траві. Аж тут, зовсім несподівано, я відчув прилив жаху, такого ж, як і в Курсанта. Це був навіть не жах, це істерика, це гола паніка, ми були в облозі, а вороги нападали. Це було так страшно. Я не бачив нічого довкола, крім прозорого повітря, але було страшно, як при повітряній тривозі. Нас крило небом. Безконечністю. Я відчув, як обісцявся.

Страх брав зісередини, брав тим самим, чим узяв і Льоліка: я гостро усвідомив оточуючу мене панораму, так гостро, наче й справді наколовся на вістря. Вершина гори, залита яскравим сонцем. Мокра, дика зелень трави довкола. Збоку. Внизу. Відкритий простір — це відчуття недосяжності лінії обр'ю, незважаючи на виразну присутність поруч.

І просто розчахнуте навстіж небо.

І наче підземне джерело, у голову постійно біла думка, що я на висоті хмар. А це — дуже, ДУЖЕ ВИСОКО. Я закричав і повалився навколішки біля Курсанта, сховав

голову між колін. Було чутно, як повертається відлуння мого крику. І було чутно, як той крик вичерпується у тиші гарячого ранку. Мій крик для гір не означав нічого. І це потрясло. Думки вперлися в небо і сонце. І в усвідомлення висоти.

Не знаю, як довго ми лежали й тремтіли з жаху перед цим відкритим, просто безмежним простором. Аж раптом я відчув, як сила, котра накочувалася на нас, відпустила.

Я перевів подих і розпрямився. І я сказав тоді до Курсанта:

— Льолік, можеш вставати!

Він озирнувся через плече і побачив не оглушаюче небо, а мою тінь. О тій порі тіні чіткі та об'ємні.

Льолік сів навкарачки, потупивши погляд, — я розумів, що він боїться глянути в небо. Я прислухався: його дихання стало рівномірним. Я відчув, як потроху корчі відпускають мій живіт. Мені стало легше.

Курсант глипнув на мене, але, здається, не впізнав, тоді підняв погляд вище, і я побачив, як в одну мить його лице перекосив спазм жаху, жаху глибокого настільки, що прочищає від усіх нечистот і шлакових завалів диким криком. Курсант кричав так голосно, що я зрозумів: це кричить не людина, але те, що мешкає в людському тілі. Той, *другий*. Рик його *іншого*.

Він кричав і ричав, але не міг відвести погляду від глибини. Я збагнув, що Льолік *повидів* у глибині неба щось набагато більше — можливо, саму *суть глибини*.

І тут він почав панічно хапатися за кущики трави, але якась сила тягнула Льоліка у небо. Це виглядало так, ніби на нього перестала діяти сила тяжіння. Льоліка перевернуло догори ногами, але пальцями він усе ще судомно видирав траву, хапаючись щораз за інші кущики, рятуючись від падіння. Я бачив на власні очі, як він розмахував ногами у повітрі і як копіювала Льолікові рухи його тінь. А потім якийсь кущик чорниці не витримав і видерся із землі. І Курсант полетів сторчма у небо, як у прірву. Я тільки

витріщився на те, як голе тіло на тлі блакиті неба в секунду перетворюється на чорну пляму, а там і зовсім зникає з очей.

Я залишився сам.

Тільки що біля мене лежав мій товариш, аж тут він провалився в небо, залишивши по собі повисмикувану траву.

Так закінчив Льолік.

Терезка сідлає номада

1

Він вітер заслинені губи.

— І ти можеш це пояснити? — спитала Терезка.

— Звичайно, але навіщо?

— Просто так, для мене.

— Курсант перестав вірити у силу тяжіння. Точніше, перестав їй довіряти. З видцями таке буває.

Раптом кущі затріщали. Терезка здригнулася.

Крізь зарості в їхньому керунку продиралася якась жінка. За хвилину жінка повністю вилізла з кущів і спинилася перевести подих.

— Добрий день! — голосно привітав її Антон.

Жінка глянула на нього і кивнула головою. Тереза зміряла з'яву поглядом і відчула, як у голові зсунулися плити. **Стало тихо.**

Свист у вухах. І лопотіння крил. Кажани чи ворони?

Жінка виглядала років десь так на п'ятдесят, сива, з розлізлою завивкою і сірим, як старий циферблат, обличчям. У правій руці вона тримала плоскогубці з сіро-блакитними ручками, у лівій — незапалену сигарету (ПРИЛУКИ, відмітила Терезка. БУДЬ ОСОБЛИВИМ).

Жінка з певним острахом окинула їх поглядом.

— У вас не будзе вагню? — врешті наважилася та.

Антон, припалюючи дрібно тремтячу цигарку, сказав:

— Не стійте. Сідайте он, покуріть з нами, розкажіть щось...

Я Антон, а то — Тереза.

— А мене Марією звати. Розказаць? — перепитала вона, розкурюючи сигарету. — Та що вам розказаць, діти?

— А от що на душі лежить, те й розкажіть.

Жінка знову недовіриливо глипнула на Антона, але той вдумливо куриє. Перехопивши її погляд, він підбадьорив кивком голови.

— Ой, що на душі лежиць... Дуже тяжко мені на душі, діти.

— А що таке?

— Та маю такий клопіт дома... нема спакою. Ой, нема дома у мене спакою. Зі свекрухою сваримся... маю сина, то він у них живе, і не знаю, як то тепер будзе, з такою невісткою.

— А що, невістка нездала?

— Та ні, невістка хороша така, на роботу ходиць, вище образование має. А мій син простий такий, він плотнік. Знаєте, тут недалеко шосте училище? То він його окончиу, і зараз работаєць.

— А що, може, з чоловіком Ви не добре живете?

Жінка махнула рукою з плоскогубцями і подивилася кудись убік, ніби не бажала чіпати цю тему. Зітхнувши, вона заговорила більш упевнено.

— Ну, то дуже довго розказуваць. Але як уже почала... Я тобі так скажу, — жінка зиркнула Терезі в очі й торкнулась її руки плоскогубцями. — Чоловік мій п'є.

— Що, сильно?

— Ну так не дуже, але деколи, як напиваєця, то може й мене вдариць, може й бацьку. Але то всьо не його вина, бо він п'є через свекруху. І отець його тоже п'є.

— А чого?

Жінка знову затяглася і струсила попіл.

— Я багато не курю, — сказала вона вже цілком по-свояцьки. — Тільки у маї почала... Я сама з Бреста, з Беларусі. Та, з 39-го... Ну, то й переїхала я до Львова, стала тут работаць, познакомилася зі своїм мужем. І ми дуже сильно любили адне одного, і нам усе сильно завидували. Ну, вже коли син народився, то нам видали нову квартиру, муж на «Електрон» пішоу, став ув очередь на машину. Ну, і всьо у

нас дуже складувалося. А потім син по жениуся. А свьокр і свекровь такі були щасливі. *Але я то ПОЧУСТВОВАЛА!* Я тільки зайшла до ніх у квартиру, а свекруха так на мене глянула, шо я поняла: ми з нею прирощенні враги. Спочатку то вона там бігала, випитувалася, як здоров'я, радилися з нею, чай пили, секретнічали, але я душою чувствовала, шо то всьо нещиро. І в нас у хаті з чоловіком почалися проблеми. Муж пиць начау, у мене зриви почалися, тоже пиць пробовала. Да так, шо й на Кульпарківську мене возили.

— А скажіть, — перебив її Антон. — Оті всі ваші невдачі, вони ж від свекрухи?

— Та, то тільки від неї, зміюки такої.

— А Ви як вважаєте, чи це не пов'язано з тим, шо можна окреслити таким посполитим словом як *вроки*?

Жінка завмерла і міцніше стисла плоскогубці. Вона втупила погляд на Антона й відкрила рота.

— Ну та, іменно! Тільки так! Вона як на мене глянула, я *зразу* поняла. От так і поняла: «Ми враги». Ну та, тут і почались усі проблеми. Син мій, так він ніколи не пиу, а потім пішов у такі запої, шо страшно згадуваць. І сват мій.

— А чоловік?

— Та він обще олігофрен! Він со мною на дурці лежав. Я в наркологіческому, а він в отому, де псіхи. Та ше й сват мій по мусорникам лазиць. Я йому кажу: «Тату, та не чіпайте то, не беріть до хати. Бог ведь знає, які люди то перед тобою мали». Ну, так то ж різні енергії нехороші, інфекції... Ну так?

Терезка загіпнотизовано кивнула. Антон непомітно щипнув її за литку, але Терезка не реагувала. Вона відчувала, як переживання жінки щосекунди стають їй ближчими... і ближчими.

— А часто Ви тут гуляєте?

— Шовечора. Відколи куриць начала. Ше як з мая.

Терезка порснула сміхом.

— А шо ти смієшся? — спитала жінка, докурюючи сигарету. **Терезка тільки щойно зрозуміла, що вся увага жінки дивним чином зосередилася на ній.** — Я дурна! Мене на дурку забирали.

Місто ховалося в теплій зотлілій імлі. Було красиво.

Красиво дуже — з усіма тими зеленими банями, бурими дахами й дзвіницями. Терезка й сама ледь не заплакала. Стан її духу нагадував ті відчуття, коли з операційних швів знімають марлеві пов'язки.

Вітер несе бинти за горизонт.

Поволі Терезка піднялася. Вибрала з волосся сухі листочки, розчесалася, розправила спідницю й озирнулася в пошуках Антона.

Скидалося на те, що в чагарнику вона валялася одна.

Погляд вхопився за дві купки недопалків — білих і рудих. В її голові відразу ж зародилася історія стосовно походження купок. Сиділи собі хлопець і дівчина, з одного класу. Прийшли, мовляв, після уроків, бо «Треба, Настюха, побазарити». Він — бикуватий і самозакоханій, вона — блядовита, але...

Терезка завмерла. Десь уже вона це чула... Ні, вона ніби ледь задрімала, та вчасно спохопилася. «Цікаво — сама вигадала, а ледь не купилася!»

Тільки Терезка знала: те, що було вигадкою в звичлому світі, її світі (у всякому випадку — попередньому світі), виявлялося правдою в сусідньому.

З нею була жінка. **Божевільна. Номад.**

— Кинув мене, гад. — сплюнула Терезка і сама ледве почувала, що сказала. Голос був далеко-далеко...

Вона зітхнула. Всередині легенів ковзнула приємна прохолода, як від плачу. На душі було так дивно, як ніколи.

Дивно-дивно.

Ну просто **ШАЛЕНО** дивно. (Так дивуються курчата, коли вилуплюються з колумбового яйця.)

Під ногами зблиснула копійка.

Монета номіналом у 10 коп. чеканки 1982 року. Ну хто ще міг загубити монету, крім їхньої знайомої пані «Прилуки-будь особливим»?

— А з чим? З алкоголізмом? — спитала Терезка. Власний голос здався незмірно далеким.

— Три рази з алкагалізмом, а сім раз із нервовим срывом. Я плакала... не могла перестати плакати, рідних не узнавала. Спала дуже багато. Зривалася, втікала з хати, нікого не помнила.

Терезка відчула, як її накриває повільна хвиля таких причандалів, наче вона самотужки втулила руру дуру.

Тереза повністю ототожнила з жінкою. До її середини, до того найчутливішого місця душі, яке називають серцем, на тонкій струні причепили важкезний рояль.

Терезка недовірливо перепитала:

— Скільки, кажете, Ви мали нервових зривів? **СИМ?!!**

— Да, я мала сім нервових срывів!

Слова, мов блискавки, проскочили всередину, і вона відчула, як

(т р і с к а й)

тонка струна обірвалася, і гранд-рояль зі свистом полетів униз. Її ликнула така легкість, що Терезка заверещала

(п р о р и в а й с я)

(п р р р р р о р и в а й с я, СУКО)

Лоскочуча легкість виявилася чистим пухнастим божевіллям, вздовж котрого вона пролетіла на шаленій швидкості. Прийшло просте знання — не думання, а пізнання:

Я ПЕРЕЖИЛА СІМ НЕРВОВИХ ЗРИВІВ, ОДИН ЗА ОДИМ, І Я ЗАЛИШИЛАСЯ ПРИ ЗДОРОВОМУ ГЛУЗДІ! Я ПЕРЕЖИЛА ЇХ І НЕ ЗБОЖЕВОЛІЛА! Я НЕ ЗБОЖЕВОЛІЛА! О БОЖЕ, Я НЕ БОЖЕВІЛЬНА! НЕ БОЖЕВІЛЬНА!!!

Радість і полегшення навалилися на неї незмірною ношею, перед очима потемніло

Знову тілом пробігся легкий струм і злегка *задежав'ючило*. Жінка прохопилася, що вона з тридцять дев'ятого. А виглядала років десь на п'ятдесят, не більше. Певно, старій і досі видається, що зараз кінець вісімдесятих. Не оправилася після фіаско московської Олімпіади.

Божевільна. *Номад*.

Номад.

Адже я колись користалася з їхніх послуг. І не раз.

Всі ми це робили. У дитинстві. Декотрі з нас погубилися. Пам'ятаєте?

На кілька подихів вона справді повірила, нібито божевільна Марія на прізвисько Плоскогубці перенесла її в інший вимір. І що дивне *дежав'ю* — це загадки з дитинства.

Оглядовий майданчик заповнила групка туристів — жодних видимих ознак номадизму. Терезка відчула, як повертається тривіальність, а разом з нею — і затишок. Все в порядку. Світ залишився таким, яким і був.

Але думка, що вона вже **НЕ ТУТ** (от кумедно! **А ДЕ Ж?!**), не полишала.

«Можливо, саме так це й виглядає? Ходиш, ходиш, розглядаєшся, аж тут бац! — і ти вже не тут, а хрінзнаде. І все-то ніби й таке саме, але відчуття ж інші...»

«Хитро, — подумала вона. — До біса хитро задумано. Вірити, не вірячи. Те, що я люблю. Врешті-решт, це завжди гра з самим собою.»

Вийшовши з території Високого Замку, Терезка попрямувала в напрямку вулиці Коптської, щоб зорієнтуватися, як іти додому. Зупинила її явна мішанина букв у назві вулиці.

Замість

вул. БЕРАНЖЕ

чомусь писало:

вул. НАБЕРЕЖНА

Кілька вдихів і видихів вона вчитувалася в напис. Стільки ж часу дивилася на руки з невідступною думкою: **ЦЕ ЯКАСЬ ГРА!** Ні, вона не спала, принаймні, наразі ознак сну (окрім неправильної назви вулиці) виявити не вдалося. Всередині шлунка щось смикнулося. Терезка витягла адресу.

Стара будівля світила сірим небом, що проглядало крізь почорнілі від пожежі вікна й діри в даху. На масивних, перекошених дверях білим коректором хтось написав:

ОСТАННЯ ТЕРИТОРІЯ

«Будинок собі як будинок, абсолютно такий же, як і на Беранже, — шепотів голос, котрий заспокоював сам себе. — Тільки чого мені так дивно? Ніби я сплю, хоч і розумію, що спати я ну ніяк не можу, справді, не можу ж я спати і думати, що я не можу спати... це однозначно **ДУЖЕ ХИМЕРНА ГРА**».

Відчинити двері — раз плюнути.

В обличчя їй війнуло потойбічним штином гнилизни, а перед очима відкрився зелено-чорний коридор, завалений найнеможливішим непотребом. Цей шлам здавався настільки строкатим, наскільки взагалі можуть перебувати в асоціативному дисонансі предмети, і їй доводилося по-секундно щипати себе за стегно, щоб не згубити нитки реальності. Очі різало від неправильної побудови перспективи. Холодний сморід уперся прямо у лице. Перед нею проскочив далекий спогад із попереднього життя — **важкі, наповнені темною сирістю підвали-коридори — й тамті образи дивною римкою пронеслися гладдю її пам'яті. Ось перед нею коридори-канали, тунелі-коридори, коридоримости, вогкі, сирі, мокрі, похилі, підтоплені водою штольні, де лежать поруч набряклі мерці-матраци і розкислі гофровані пласти картону, сплавлені в єдиний організм всепроникними еманациями плісняви, надтріснуті дзвони, покорощені неймовірними ландшафтами тьмяної іржі, розпухлі чорні ноти, проламані кларнети, насправді ж не кларнети, а ніжки табуретів, і не ноти, виявляється, а**

жмакані куски шпалер, заримовані з уламками коричневого скла, гумові скати, позеленені мідною плівкою ритуальні обрізки труб і нудотна пухка піна на поверхні води, обкінчані цвіллю порножурнали, розбухлі двері, розпливчаті кабалистичні петрогліфи на стінах, сліпі холодні хробаки, викопні ребра калориферів, кавальці розтрошеного кахлю, сахари розпорошеної штукатурки, внутрішні монголії смороду, тібе ти імлі і го ндв ани піль м и і т д і т п

НЕ В І Р Ю Я НЕ вір ю

не спати!

швидко звернувши наліво,
(«Я виділа, але не помічала! Трішечки, але таки виділа! Виділа без архе!»)

Терезка вийшла на сходи. Скриплячими лабіринтами прострочені у безодню висоти будинку забивали памороки. Здалося, за секунду десь із схованих на піддашші кімнат долине п'янке воркотіння.

Лопотіння крил. Свист зі сну.

Терезка вибігла, задираючи голову до світла на піддашші, затупотіла гвинтом стоптаного дерева, скрипучого дерева сходів і небезпечних перил, від яких іде обертом голова, минаючи за поверхом поверх, поки не вибігла на піддашшя.

Зі сходової клітини вона потрапила у простору кімнату. Зал, який відкрився її зору, ситився пронизливим вітром. Розлючено шелестіли вітрила подертого целофану (колись ним були забиті вікна). Терезка розгледілась і обімліла.

Стіни до останньої п'яді були вкриті вугільним графіті, анахронічними реверансами ностальгуючим сімдесятим — закинутим будівлям, сигаретам, сумнівній компанії та клею «Момент» з а м і с т ь у р о к і в

сади стичні сцени несподіваної жорстокості розсмаковані безіменними художниками дефекації й еякуляції одностатеві coiti та felatio грубо та впевнено

прописані фалоси дефлоративно стирчали із анусів постатей з ерегованими прутнями і розбухлими яйцями мастурбаційні акти примітивістсько наївні дитдомівсько-збочені геть зовсім безсоромні вливалися в сороміцькі хореографічні гравюри танка пизди і хуя демонстративно вульгарне майстерно прочеркнуте вуглиною зображення роззявленої закривавленої манди з якої вилазить зубата лиса диня з дикими розкосими очима

Під малюнком пологів розпливалася пляма чогось рудого — наче художник володів такою силою, що таки примусив стіну вичавити із себе потвору.

«Що за маячня? Куди мене занесло?» — торкнуло її зісередини, і Терезка поспіхом пересікла галерею, рухаючись до сусідньої кімнати. Ступила в порожній простір лускатих стін і здутої штукатурки й відчула, як стислося її відчуття присутності — до меж єдиної кімнати, наче поза кімнатою не існувало нічого, а отже все, зібране тут, уміщало цілий світ.

Перед очима полискували спалахи денного світла — воно лилося з потоком повітря крізь пропалене вікно, крізь діру у проламаній стелі. Звук... характерний звук.

Терезка переступила поріг кімнати, з кожним кроком відчуваючи, як сповільнюється її сприйняття — немов перед розфокусованим поглядом пролітає гальмуюче метро.

Біле світло дежав'ю спалахнуло люмінісцентним молоком.

«Але це ж очевидно! Я сто разів тут була!» — подумала Терезка, і ця думка останньою втонула у леткій тиші сили.

Кімната була такою СВІТЛОЮ, такою ЧИСТОЮ, такою СВІЖОЮ в порівнянні з попереднім залом садового графіті, що Терезка відразу ж подумала: «Тут живе магія».

Сильний порив вітру спинив її, змусивши повільно-повільно підняти руку для захисту очей. Вона виразно чула тріпотіння целофану, і вона

побачила, що знаходиться серед Відчуття, заповненого шиплячими вібруючими лініями, вона придивляється і зі здивуванням бачить себе серед простору, затягнутого сяючими шнурками, на яких сушиться білизна. Білі простирадла, величезні клапті сяючої тканини, важкої від вологи, з білизни скрапує вода, вітер змушує їх тріпотіти, хлопає і плескає ними, як прапорами, і це наче згряя біло-срібних птахів, біло-срібних ворон тріпоче довкола неї, голова йде обертом, скрізь вітер полоще полотнища, Терезка губиться і

ой, я, здається, задрімала, – подумала Терезка, і видіння білосніжних, мокрих прапорів-підодіяльників тане, залишається тільки запах свіжості, такий притаманний цьому моменту. З підводною повільністю Терезка поправила волосся і в передчутті **ЧОГОСЬ** облизала уста. Глянула скося на стіну. На плечі мокрим кожухом навалилося розуміння очевидного й samozрозумілого факту.

Біля неї, на стіні цієї безлюдної келії сили, була написана остаточна Істина Світу, і цей напис був як **НОСТАЛЬГІЯ**

Живіт занімів. Матку викручувало важільцями. Чула, як по ногах стікає теплий менструм.

Вона хоче глянути *за вікно, за вікно, хочу подивитися за вікно*, але щось всередині не радило, не рекомендувало, *чорт забирай Я ЗАБОРОНЯЮ тобі дивитися ти чуєш? Я ЗАБОРОНЯЮ*, та Терезка все менше й менше дослухалася до нього.

Балансуючи на вістрі паніки, вона втупилась у білий прямокутник світла. Вслухалася у свист вітру і пластикове шелестіння.

На підвіконні сиділа велика ворона. Вона роздувалася, химерно ворушила крильми і намагалася злетіти. При цьому чувся звук, наче шарудить целофан. Терезка відчувала, що якась сила утримує птаха на місці.

Терезка відвернула погляд до напису, але очі боялися. Вони збігли вниз і пробували не дивитися ні на лякаючу ворону, ні на письмена. Щоб паніка не захопила її, Терезка волею піднімала погляд міліметр за міліметром, виколоючи зором гострі тріщини стіни, тектонічні розлами штукатурки, все вище і вище до літер.

На стіні писало

(пластикове шелестіння крил)

**Истина ошеломляющая;
она настолько невероятна,
что мы каждую секунду предаем ее
ради жизни во лжи**

Терезка кліпнула.

Пластикове шелестіння пакета.

Вона пробігла фразою ще раз, але не змогла проникнути всередину змісту. Раптом затихло все,

(шелестіння)

і Терезка знайшла відповідник фрази у світі ідей. Відчула, як усесвіт звуків заповнився всепоглинаючим шелестом целофану на вітрі. Оглушливим шелестом целофану, який линув з воронячого пір'я.

Вона прочитала вислів іще раз.

Вітер подув сильніше і вирвав ворону з полону. Очі поміняли фокус, і Терезка збагнула, що “ворона” — то простий кульок на сміття. На підвіконні кімнати хтось притиснув цеглиною чорний целофан, що голосно тріпотів на вітрі.

Пластикове шелестіння крил.

ПЛАСТИКОВЕ ШЕЛЕСТИННЯ ПАКЕТА

Зіниці її розчахнулися, неначе пара чорних краплин у крижаній воді.

Тріскотливе заламування поліетиленових фактур на вітрі.

Вигинання довжелезних, повільних ланцюгів макромолекул полімера.

П Л А С Т И К О В Е · Ш Е Л Е С Т І Н Н Я ·

ПАКЕТА

Її очі розтулилися, і до них дуже спокійно, к і н е м а т о г р а ф і ч н о - с п о к і й н о влилося оглушливе, о с л і п л ю ю ч о - о г л у ш л и в е р о з г о р т а н н я с п і р а л і і і с т и н и

■ коли Терезка з'являється на вапнякові, я вдаю, буцім дивлюся за грозовий горизонт; намагаюся надати своєму обличчю вигляду висіченості з каменю — такий собі Кен-Орліні-Яйця. Поруч, обіпершись на лопати, стоять маестро та Менделеев. Маестро курить «ПРИМУ рабочую». Дмитро Іванович глибокодумно мне пальцями грудку землі і жує вуса.

— Прийшла, — відзначає маестро і натягує плетеного гольфа на носа. При черговому пориві вітру він намагається схватися ще й за піднятий комір шкірянки (фасон: чорний раднарком). Менделеев морщиться.

Терезка озирається. За спиною — темне ніщо горизонту. Попереду — рубці могил і перспектива дерев'яних тичок у безконечність. На кожному патику, встромленому в землю, похитується по дохлій вороні.

Як на мене, це — круто.

Найбільше мені тут подобається земля: попіл торішнього моху пересипаний бірюзовими мушельками степових слимачків. Крізь попіл прорізається молоденька травичка. Вона така яскраво-зелена, що кортить пустити сльозу. Так мило. Довкола нас вапняк, і це тішить. Хвала Аллаху, чорноземи теж іноді виходять з моди.

— Бери лопату і давай копай! Малолетка, блін, — кидає маестро із прихистку натягнутого на вуха гольфа. Я не витримую і починаю реготати. Менделеев гмикає і дивиться за обрій.

— Тобі ще вчитися і вчитися, а ти чим займаєшся? Розпиваєш лікьоро-водочні ізделія у підозрілих компаніях! — маестро уважно дивиться Терезі на спину, примружує очі й рече:

— І взагалі, дитино... Знаєш, піди до лікаря, провірся: у тебе нирки хворі. В мене це, знаєш, від бабки... Даа-а-а... вона така жінщина була: раз гляне на людину і зразу скаже, де в кого яка болячка. Да-аа-а, це в мене від неї, стопудово.

Терезка здивовано глипає спершу собі на пупа і щойно потім — на серйозне обличчя маестро.

— Шо, *чесно*? — питає вона. — А знаєш, може бути... так-так, мені навіть на медогляді казали. Так шо ти правий.

Я вже ледь не пускаю по ногах зі сміху. Сам до себе маестро мовить:

— Будда прав, Будда лев, а посередіне Будда тігр... Ми тут, кароче, товариство йобнутих буддистів, — пояснює він і, кумедно кривлячись, поправляє пальцем окуляри. Я стежу за маестровою пантомімою — той виставляє ногу вперед у позі відчайдушного радянського стиляги і шморгає носом:

— Хочеш — приєднуйся.

Терезка хмуриє чоло.

— А можна?

В судомах сміху я валюся на мох. До вух долинає гомеричний регіт Менделеева.

— Це шо? *Все так і є?* — дивується та малеча, видно, потроху розуміючи, що до чого.

На хвилю ми не на жарт замислюємось.

— Саме так все і є, — підтверджує нарешті Менделеев. — Але все так не буде.

Тут не витримує і починає реготати маестро

■ Терезка сидить із маестром на свіжій могилці, курить не в тягу «Приму рабочу», посекудно спльовуючи з язика дрібки тютюну, і запитує в нас дивовижними запитаннями.

— То чим ви тут займаєтесь? Це що, чистилисько?

— Більше. Сказав би — сад. А ми — садівники.

— Які ше садівники?

— Ну, ми таяк би і гробарі, але, з другої сторони, тіпа і деміурги. Це Дерешеве визначення, — він киває на мене. — Художнікі від'ємного.

— О, це завдяки Єшкілеву, — шаріюся, вдаючи скромного, я.

Терезка заливається усмішкою, наче пригадала раптом якусь презабавну інвалізію (чи то пак, проклубацію). А я здивовано починаю розуміти, що просто причарований її присутністю. Від Терезки линуть м'які хвилі абрикосового млоску, які наказують мені стати перед нею на коліна і з рук нагодувати це дитя митою малиною. Шкода, але тут немає малини — я помив би її і нагодував. Правду кажуть: учителям не можна закохуватися в учнів, а писакам — у персонажів.

— Та нівроку... А ти, значить, Дереш? Той, що з Б. тусується?

— Ну та, — стенаю плечима, показуючи, що для мене з Б. тусуватися — все одно, що газету читати.

— А мені Антон казав: тебе не існує... Між іншим, на хріна ти мене так із тою запискою спричандалив?

Я прикидую, як ефектно прозвучить сказане, і випалюю:

— Бо я тебе вигдав!

— Оце, блін, загробний епатаж, — підкидає дрівець маестро.

Терезка розуміюче киває. Дмитро уважно дивиться на її міміку (а це щось на правду варте уваги). Маестро ховає посмішку.

— Ага, — відповідає вона і призамислюється. Здається, вона відчуває, що ми від неї щось приховуємо. — Ага. То мене не існує?

Не хочеться її розчарувувати, та я відчуваю потребу сказати всю правду:

— Ні! Ти, на жаль, ще існуєш. Але вже зовсім-зовсім... гм... *покрадьки*. Я би сказав навіть: «у лапках». У

свідомості котрогось із нас. Точніше, ми всі — одна свідомість, але яка не хоче цього визнати. Та про це дивись нижче.

Вітер. Тут вітряно.

— А що нам скаже гаспадин Мандалеев? — питає маестро, плескає Дмитра Івановича по спині й шморгає носом.

Менделеев гмикає і обсмоктує пшеничні вуса нижньою губою.

— Ти, Терезко, напевне, вже все зрозуміла. Ні? Весь світ — це підказка-ералаш до Істини. Тобто, істину як таку неможливо пізнати словесно, але словами на неї можна *натякнути*. Ніби як побудувати з певних фраз якесь умовне коло, а потім мовчки зазирнути всередину. І ми тут для того, щоби натякати одне одному на можливу природу розгадки.

— Ми як чотири стихії... — я загадково натякаю невідомо на що і дивлюся на компанію.

— І дванадцять місяців, — саркастично додає маестро. — Скажи, Дереш, а ти по гороскопу часом не Баран?

Дмитро Іванович продовжує:

— Можна зараз розглядати себе як чотири асоціативні начала, за якими відкриваються чотири упроявлення комбінаторної безконечності. Ми кілька слів на устах у Бога. Чотири літери івриту.

— І ми — це земля, вода, вогонь, повітря?

— Ага, он Мандалеев, — «земля-воздух»...

— Чисто асоціативно — так, — погоджується з маестро Менделеев. — Бо найефемерніше, як-от асоціації, виявилось найфундаментальнішим. Все це зводиться до двох горизонтів руху асоціацій.

— І до боротьби двох естетик, — знову пхаюся я.

Терезка уважно вислуховує наші версії і відважує, як ковзанами по обличчю:

— Та ну... це Reality TV. Знаєте?.. Гра така. Шоу для естетів! Одна з умов — забути, що це гра. Приблизно так:

ТРИ!
ДВА!!
ОДИН!!!

в и в ш о у

— Із самим собою, — зловтішно додає маестро. —
Метафізичний онанізм.

Терезка розуміюче киває.

— Власне! Але це — тільки один зі способів розуміння.
Ага! І ми — це наочні приклади чотирьох шляхів сходження
до кінця?

— Ну так. Але ми — це комбінаторна гра, набір асоціацій
вічності. Поєднання абсурдних, непок'єднаних елементів,
які виглядають природними і логічними тільки тому й тоді,
коли розташовані на достатній відстані один від одного.
Наше усвідомлення — тільки жбурляння асоціативного
ландцюга з відром уваги у криницю безмежного, — завершую
я. Тю, «криниця безмежного». Як низько!

— І, в кінцевому результаті, світ — це нитки комбінаций
присутності, такий собі міцелій Будди.

— Гаразд. А от скажи-но мені, будь-ласка, о наймуд-
ріший серед просвітлених, якого хріна ти ще ТУТ? І чого,
незважаючи на таке добре розуміння, ти ше не ТАМ?

— Та *бо того*, що я ще говорю. Всякий вербаліз відділяє
мене і тебе від Присутності. Логічним мисленням цього не
схопиш. Раціо тут не в силах сказати нічого, крім як мляво
зіслатися на Канта і компанію. А ти — ти допоможеш
котромусь із нас проникнути ТУДИ. Так само як і хтось
може допомогти й тобі. Ми повинні знайти цю резонуючу
відмінність у наших способах мислення — наскільки я
розумію, в кожному зараз рівно по четвертині, так би
мовити, «істини»?

Маестро знизує плечима.

— Цілком можливо, але лічно я б щітав це так:
контролірована квадрофренія з розщепленням особистості.
С резонансом на вищі світи. Мощно, скажи?

Ми з Дмитром закивали. Терезка, сплюнувши черговий
клаптик січеного тютюну, впевнено доєдналася.

— Тільки не чотирьох, а п'яти! — я знову вчасно схаме-
нувся. — Не забувайте про Читача! Гра закінчується в першу
чергу тоді, коли згадає про Своє існування Читач. Це, так
би мовити, хід зназовні. Бог із машини.

— Ага. Смагрю в Книгу, *віж*у фігу...

— Ми не спроможні вловити момент, коли прокидається
Читач, але можемо прокинутися самотужки, якщо змусимо
Текст вичерпати себе. Перевести його в потойбічну
вертикаль

■ слухайте, — пожвавлюється Терезка. — А могили —
це до чого?

— Це ми типчиків різних закопуємо. Поки тебе не було,
майже всіх закопали. Ми з Дерешом приходимо, а вони тут
усі обіймаються: китайоси-негритоси різні, всі такі веселі,
такі щасливі, шо аж йой. Діти різні бігають, мамів своїх
упізнають... Ягнята з левами разом ходили, мечі з леме-
шами... Одним словом, заєбись.

— Та-а-а, спочатку було класно...

— А ми взяли і всіх закопали.

— Тому нас так мало?

— Але вони б нам тільки заважали, повір мені, —
продовжує маестро. — Подумай сама: постійно тільки то й
роблять, шо якусь хуйню пиздять. Мене, приміром, навіть
Діаволом обзивали. Сатаною. І за шо, спрашується? Ет,
погані люди. Так шо решту будеш робити ти. Поки всього
не закопаємо, ТАМ не опинимося. Хіба... Хіба би ти змогла
сама. Тоді ми захоронимо тебе. Усікла?

— Ага! Це така техніка — закопування! І весь цей ваш
Могильник — він також немовби в остаточній уяві? В уяві
уяви, так би мовити? І ми тут саме на грозовому вітряному
полі, серед патиків із дохлими воронами тільки тому, шо
комусь із нас такі асоціації естетично прийнятніші за
яблуневий сад у травні?

Маестро здивовано гмикає.

— Талант! — хвалить він. — Але ти вкидуєшся, шо це
кладбище — воно как-би *безособове*? І будь-яких емоціо-

нально-негативних резонансів немає тому, що ми їх всіх уже закопали, да? Просто кайф, як од красиво нарисованої картини.

— Звичайно. Ми привносимо від'ємність у своє сприйняття і просто спостерігаємо зміну краси.

— Нам залишається тільки переглядати свої колишні асоціації, «попередні життя», кажучи дуже умовно. — озивається Менделєєв. — Ми вже не раз опинялися тут і вище — аж до самого кінця. Але щоразу повертаємося, бо завжди існує тільки зараз. Завжди залишаються певні належно непоціновані естетичні грані присутнього. Але тут, знову ж таки, ідуть інтерпретації, властиві чотирьом знакам, уможливленнями котрих є ми. На іншому рівні це можна вважати порівнянням двох енергій — зауваж, не кажу *протилежних*.

— Або Автора і Тексту, — вкотре нагадую про себе я і кажу з глибокодумністю: — Коли світ завмирає у паузі, Бог вставляє в друкарську машинку чистий аркуш.

Терезка розуміюче киває.

— Або як це робив мій знайомий, Антон. Шукав істину в геометричних командах, поки не зрозумів, що тлумачення команди — це команда тлумачення.

— Цілком вірно. Ще один класичний приклад: СЛОВО. Воно значить тільки саме себе — *я є той, хто я є*. Дзеркало, задивлене у власну глибину. Головне — зрозуміти, *згадати*, що ти як дзеркало дивишся в саме себе. І що ти означаєш не щось інше, а сама себе. Дурниці, скажете?

— Зовсім ні. Адже на початку є Слово. Воно тотожне Самому Собі й означає тільки Саме Себе. Графічний знак — **Я Є**. Воно самоусвідомлюється. У певний момент, можливо, момент вселенської нудьги, Воно розуміє: якщо Воно усвідомлює Себе, значить, є хтось, хто усвідомлює, і є хтось, кого усвідомлюють. Я Є ТОЙ, чи просто Я Є. Маємо Ціле і те, що Його розділяє. ІДЕЯ РОЗДІЛЕННЯ.

Воно розуміє, що усвідомлює тільки саме себе, оскільки, незважаючи на розділеність, Воно все ж таки все, що тільки

може бути. Я Є ТОЙ, ХТО Я Є. Знак, незважаючи на розділення графіки, залишається Знаком. Я Є. Розуміння того, що означаюче й означуване тотожні у своєму проявленні, у Слові.

— Але ж, — зауважує маестро. — Є місця, де спочатку було СЛОВО, а є й такі, де спочатку СЛОВА не було... На те вона й безмежність

■ а я от тієї фішки зі стихіями не зрозуміла... — по якійсь паузі знову озивається Терезка.

— Це визначається твоїм способом сприйняття. Такого *ну дуже* глибинного. Люди вогню бачать світ як язика полум'я, як відблиски на скелі... От Платон — він, наприклад, був *Вогонь*. Ну, і так далі: водяні люди сприймають світ мокрими мазками, повітряні — аерозольним зависом, земляні — як статичні струни натягу. Ну, ти вкинулася? Стихія, що стоїть за людиною, пронизує її силою свого притягання. Я як Вогонь не можу пояснити тобі, істоті Води, як ти бачиш світ. Коли мені вдасться *побачити* світ як одночасне поєднання чотирьох знаків стихій, мене тут не стане.

— А де тебе стане?

— Now. Here, — я киваю за темний горизонт. — Now here¹⁹

■ а от коли я зайшла в ту світлу кімнату, таку свіжу, там на стіні була написана якась фраза... У вас теж були схожі причадали?

— Ну та. Це, так би мовити, місця направленої інтерпретації. Наперед визначено не *що*, але *як* ти це бачитимеш. Тамта кімната — місце, де Першознак безпосередньо торкається поверхні твого сприйняття. Це як відбиток пальця Бога — коли ти бачиш Його, ти не можеш продовжувати переконувати себе, буцім бачиш *просто чорнильну пляму*.

¹⁹ now i here — зараз і тут; nowhere — ніде.

— Але якщо ти баран, то тобі й Бог — шо хот-дог.

Терезка переварює інформацію. Її лице розгладжується, і вона продовжує мою думку:

— Та тут можна копнути і глибше!.. Якщо слова — це раціо, а розуміння слів — те, *інше*, **ВЕЛИКЕ НЕЛІНІЙНЕ**, то можна сказати, що такі місця — точки дотику плюс- і мінус-безконечності...

— Саме так! Парадокс — це нелінійна форма паліндрома. Ну, як прозоре дзеркало. З одного боку в нього вдивляємося ми, а з протилежного до нього припав Бог

■ нате краще яблучка поїжте, — маестро простягає нам по яблукові.

Терезка гризе і думає невідомо що, Менделєєв натирає рукавом своє яблуко до блиску.

— Досить солодкі, як на мене. А де, ти скажи, ябка дістав?

Маестро невизначено махає головою.

— Там лежали... Назбирав. Там їх узагалі цілий сад. Ніштяковий садочок...

— *І вужака отакенний* повзає! — підтримую я. — А винце, яке ви там з Дімічем замутили, воно як?

— Ах, *вінчік!* — і маестро витягає з-за пазухи пляшку портвейну. — Казав я тобі, Дімка: *істина завісіт от полноти налітого стакана*. А ти, дурний, впирався... Вчитися тобі ще і вчитися.

Він закидає голову і могутніми ковтками споловинює вміст. Ми по черзі робимо кілька ковтків (кислячок — мабуть, ще не перебродило). Терезка, до якої пляшка доходить в останню чергу, глипає на етикетку.

— Портвейн «*Адонаї полусладке*»?

Маестро киває головою і, щоб Терезка не побачила його посмішки, відводить погляд убік.

— Ти краще розкажи Терезі, — він робить черговий ковток і дивиться на Діміча. — Розкажи, як ти дійшов до того, що з ненормальними на цвинтарі людей закопуєш. А ми собі винцем побалуємось. Дай прикуру.

— Зараз, — намагається зосередитися Дмитро Іванович. — Я приготував тобі красивий посил. Спеціально для Терезки від гаспадіна Менделєєва.

**ДМИТРО МЕНДЄЛЄЄВ
І КЛУБ ГАЛОГЕНІВ**

1

Я — хімік.

2

Коли ідея просякає тебе до останнього волоконця, неначе кров — учорашні бинти, неможливо жити по-іншому. Це кажу я — одвічний заручник ковалентності, фаворит реторт і реактивів, той, хто завжди вбачатиме в небі глобули четвертинної структури білків, у розташуванні дохлих мух між вікнами — нільс-борівську модель атома сірки, а у пацифіці — не символ миру, а тільки проекцію молекули метану. Суцільний вогонь окислення переслідуює мене нічним пітнінням; успішний синтез приносить зтяжний оргазм. У всіх прутнях світу я ніколи не згублю відкритого профілю молекули ацетилену, а в кільцях і перстнях до останнього свого подиху приречений упізнавати бездоганні, мов еритроцити Крішни, карбоциклічні ядра бензолу.

3

Я — хімік.

Гадаю, тепер це звучить переконливіше?

4

Я почув про Клуб галогенів відразу по зимових канікулах. Був сильний мороз, мінус двадцять, може, мінус тридцять. Вечірнє сонце багрянило наші лиця, і ми з Андрієм блукали засніженим Високим Замком, час від часу прикладаючись до пляшки сухого ординарного.

Андрій мій товариш, він меломан. Тонкий знавець берлінської школи електронної музики середини сімдесятих. І теж хімік. Ми з ним разом провчилися багато-багато років, і я його страшенно люблю. Я завжди казав Андронові, що ми з ним — як Менделєєв і Меншуткін. А він мене, між іншим, так і називав — не просто Джимом, не тільки Менделєєвим, а *Дмитром Івановичем*. Тим більше сьогодні — в останній день, коли Андрон поруч.

— Бачиш, он ті дерева, — Андрон указав рукою в задубілій на морозі рукавиці десь на схід. Невеликий гайок якихось дерев покрився інеєм і тепер блищав на сонці, викликаючи в серці щем недосяжності прекрасного. За кілька секунд, поки ми робили ще по ковткові, сонце перемістилося на захід, й іній на деревах зі сліпучо-золотого зробився пастельно-блакитним.

— Вони з Ісландії. Дуже рідкісний сорт. В Європі такі ж є хіба у Франції і десь у Норвегії. А в нас — такі, акліматизовані. Гіршенькі, звичайно.

Хвилину я розглядав їх.

— А що в них особливого?

— Кілька таких завезли у Париж десь усередині сімнадцятого століття. А якийсь польський граф зі Львова підпільно викупив пару щеп із двору самого Людовика п'ятнадцятого! Бачиш, он іній на них синій.

Я кивнув головою, не маючи сил ігнорувати пекучо-прекрасні й до болю холодні пастелі.

— А секрет їх у тому, що влітку вони — дерева як дерева, а взимі іній на них забарвлюється в певний колір.

— Та ну!

— Ти ж бачиш! Став би я в останній день вішати тобі локшу на вуха. Мікроорганізми, старий. Бачиш, вони наче світяться!

Справді, здавалося, блакитний іній на деревах світився тихим внутрішнім світлом.

— А там-он далі — блідо-персикові, он там — ледь фіолетові. О, глянь сюди. Бачиш, які чудесні? Чистий рожевий. Здуріти можна. І я звідси їду.

Я зачаровано м'яцкав поглядом м'які гами, зі смаком підібрані плавні переходи кольорів. Здавалося, просто гра світла при заході, але ж он воно як все непросто...

Андрій передав мені пляшку, і, поки я робив затяжний гольг, він, мов ненароком, кинув:

— Ти чув про Клуб галогенів?

Я вже хотів було відповісти, але вкусив себе за язик. І вчасно, а то б зразу виникли підозри: звідки чув, хто сказав... і таке.

— Але поклянися перше, що нікому не скажеш.

— Клянусь.

Андрій недовірливо глянув на дно пляшки.

— *Ти Таблицею поклянися.*

Я швидко витягнув накреслену власноруч періодичну таблицю Менделєєва, поклав заціпенілі пучки десь між галієм і стибієм і врочисто промовив:

— Клянуся Періодичним законом і Дмитром Івановичем Менделєєвим!

Андрій здивувався. Присягатися іменем Хімічного Батька він не просив, та я вирішив довести, що вартий найвищої довіри.

— *У нас на факультеті існує таємне товариство фанатів Хімії*, — чітко вимовляючи кожне слово, відважив Андрій. Вам мене, звичайно, не зрозуміти, але таке визнання прозвучало в моїх вухах як офіційне підтвердження існування світової змови.

— *Справжніх фанатів*, — продовжив він. — Таких, як ми. Та що там ми! Крутіших у сто разів!

— Скільки їх? — хрипким від хвилювання голосом спитав я.

— Четверо. І ще один.

— П'ятеро?

— П'ятеро. По одному на галоген. Фтор. Хлор. Бром. Йод. І п'ятий — Астат. Але його рідко видно. Він найкрутіший і найзадушеніший чувак у цілому Львові. Я був членом Клубу галогенів три роки. Вибач, що тобі не казав нічого —

заборонено. Я був Бромом. Але тепер мої старі їдуть, і я звільняю місце в Клубі. Я *випаровуюсь*. Я розповів Клубові про тебе, і Клуб вирішив, що ти їм підійдеш.

— І я тепер можу зайняти твоє місце, так?

— Якщо захочеш.

Я розплився в посмішці. І знов ледь не видав себе.

— Слухай, а чим той Клуб займається? — поцікавився я. Бо за цим питанням і починалася справжня terra incognita. Все, що можна було дізнатися від надійних джерел, — це тільки те, що в Клубі «люблять Менделєєва».

— Ми... Ну, ми... Вшановуємо пам'ять Хімічного Батька. Тільки на свій манір. Клуб збирається раз на рік — 17 лютого. На честь Просвітлення Дмитра Івановича.

Сакральна дата — 17.II.1869 — спалахнула в мені фосфорним вогнем, але знову ж таки я не подав вигляду. Тільки захоплено подумав: «Які люди! *Які люди!*»

Андрій продовжив:

— Ми також шукаємо Просвітлення. У вечір 17 лютого ми проводимо Ритуал галогенів. Власне, на Ритуалі галогенів і тримається весь Клуб. Якщо ж говорити зовсім прямо: Клуб — це Ритуал. Просто не говори нікому, куди ти зникаєш у ніч на сімнадцяте. І не патякай, що таке Клуб, коли дізнаєшся більше.

Я уважно вислухав усі заборони Клубу, визнаючи їх про себе цілком справедливими.

— А в чому суть Ритуалу? — спитав я буцім буденним голосом. Але все одно в горлі дерло, а пальці дрижали. Ось вона — легка мить щастя!

— *Ми кричимо імена галогенів*, — з найглибшою серйозністю повідомив мені Андрій і голосно заржав.

Андрон допив останній ковток білого міцного (тільки чому воно завжди *ординарне?*) і пожбури в тару в кущі.

— Тобі доведеться знайти членів Клубу самотужки. Називати імен я не маю права. Максимум, кого можу підказати: шукай Гену Фторного. Як будеш кого питати,

скажеш: «Євгеній, що з Омська приїхав». Ти зможеш вийти на Фторного через П'явку. Його ти знаєш?

Хто такий П'явка, я знав. П'явку знають, мабуть, усі.

— Дивися, зараз почнеться, — змінив інтонацію Андрон.

Я знову глянув на гайок ісландських дерев.

— Дуже важко вловити момент. Якщо надто світло — здається, дерева світяться через захід сонця. Надто темно — взагалі не помітиш... О! Тепер! *Лови! Боже, ЦЕ КАПУТ!*

Останній розпечений кантик сонця зник за обрієм. Зненацька хтось ніби ввімкнув ланцюг велетенських гірлянд — ісландські дерева спалахнули тихим пастельним вогнем. Мої очі металися, бажаючи всотати цю миттєву красу до останньої п'яді, до останнього відтінку світла. Бежевий, і кремований, і рожевий, і фіалковий, і бузковий, індиго, ультрамарин і ще такі кольори, виокремити які зі спектру я не наважився б навіть сп'яну, залишаючи цю справу на Бога.

— Бережи таємницю, — сказав Андрій, намагаючись охопити цими словами все своє буття, і ми обійнялися на прощання.

5

Коли Андрона проводжали в останню путь на автобус, я ревів, як дитя.

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ

Мій найкращий товариш зник у *заграниці значень*, так. Проте Андрон вказав мені на щось колосальне. Він вклав мені у долоні нитку до несамовитої таємниці. Все, про що я мріяв, отримало шанс стати справжнім. Залишалась елементарщина.

Вечір 17 лютого хотілося провести в тісному колі членів Клубу галогенів, тягнути шампусик і жувати канапе зі шпротами, а прокинутися серед конфетті та пістрявих серпантинів. Я повинен був діяти активно.

Все то так. Але у мене почалися менструації.

1. Менструації

Ці духовні виділення відвідували мене раз на сезон. Під час тічки з моїх мізків цілодобово вибульдувалося щось дуже схоже на відпрацьовану кров: спогади про несказане, обіцяне і непереглянуте. Я затикав тічку як міг — розказував безглузді секонд-гендівські анекдоти, брехав, писав вірші, вив сичем на герань і лабав на гітарі. Це допомагало зосередитися на виділеннях. (Так, нічого особливого, просто малоприємні спогади з дитинства. Усе те, що коштувало мені нервів).

Найчастіше під час менструацій я тупо сидів і *тік*.

Я сидів у кімнаті, заваленій старими зошитами, пожмаканим папером, списаним рівняннями окисно-відновних реакцій, немитими майонезними слоїчками із засохлим жовтявим осадом на стінках, зловісно почорнілими мензурками, дрібками розбитих пробірок, довгими волосинами, спаленими сірниками, недокуреними цигарками, старими зашкарубленими капцями, несвіжими крихтами черствого печива — серед усього цього милого срачу, цієї дратуючої нав'язливої всюдисущої хуйні я сидів і втикав у стінку. І мені було пофіг.

Я тік.

2. Гніздо

Десь років так із п'ять тому я вирішив зробити зі своєї кімнати Музей однієї людини. Властиво, музей самого себе.

Покрити своєю присутністю кожен шпару, кожен пляму, кожен кутик кімнати, клеючи й слинячи, повзаючи і випорожнюючись тут і там, як велетенська оса-амффіла.

Зробити осине гніздо.

Коли ідея ця прийшла до голови, я здався собі чистим і легким, як дотик каліграфу до паперу. Коли помру, думав я собі, в мою кімнату-музей бажаних поселатимуть, як у готель. За тиждень відвідувач скромних дванадцяти квадратних метрів Осиною Гнізда, вкритих знаками моєї присутності, буде отримувати встановлений раціон, який

один до одного відповідатиме кулінарним смакам покійника. Постійно гратиме улюблена музика покійника — для входження в атмосферу. Решту часу шановний добродій відвідувач смакуватиме найгустовнішу протопоезію побуту: залишені мною артефакти.

Мінерали, розкидані купками, пластами й нашаруваннями по хаті — берлінська блакить, силікатний пісок, гіпс, корунд, цирконій, берилій, брунатні розсипи бромю, безліч пробірок з ароматними речовинами, схожими на киселі-концентрати. «...Але обережно, шановний! — застерігатиме рекламний проспекти до музею. — Покійник добре знався на хімії, тож вважай — не натрап на отруту!». Сухі тільця комах, заплутані у павутиння, схожі на карту Гондвани і Лавразії плями потопу з квартири поверхом вище, химерно орнаментовані воронячим пір'ям і тролейбусними квитками тріщини в кутках, порості добре вгодованої колонії плісені (я удобрював її спеціальними розсолами), м'які, плавні кільця волосин, схожі на лискучих вужів, якщо розглядати їх під лупою, вростання моєї органіки в бабусині розбиті годинники з потрісканим склом на циферблатах, перероблений на кальян апарат Кіпа з налиплим на стінки гашишем і з порохом, налиплим на гашиш, мензурки, клаптики подертих фотографій дівчат — витончена насолода самотнього фетишиста... велетенські шматки нігтів з великих пальців на ногах, схожі на засохлий, потертий на грубій терці твердий сир, погнуті ланки давно загублених ланцюжків, шпильки, трибки, браслети від годинників і ключики від «катеринок», старі батарейки моделей А, АА і ААА, «Крона» і «Сатурн», які з роками стають липкішими, а за язик щипають уже ледве-ледь. Газовий лічильник, розгаратаний спеціально до такої межі, щоб деркотів усередині: це деркотіння імітувало барабанний дріб дощу по бляшаному підвіконню. Ціла колекція *предметів без назви*: я умовно розділяв ці артефакти на Металевий і Склокерамічний періоди. Згодом додався ще й третій — «Найзагорнутіший», тому що я навіть не міг конкретно визначити, *що я перед собою бачу*. І чи не галюциную, бува.

3. Предмети без назви

Кілька слів про колекцію речей без назв. Усі вони мали загадковий вигляд, огорнуте невизначеністю походження й абсолютно сюрреалістичне призначення. Найтривіальніші об'єкти можна було порівняти з деякими предметами світу буденності: з гребенем для розчісування мідних дротів, наприклад, або з відламаним лезом ковзана, яким зручно пиляти черствий хліб, чи з затичкою до ванни, оздобленою компасом. Чи з футляром від подвійної підкови. Або з лупою для розглядання розсипаної солі (хто не знає, нагадаю: цей прилад кріпиться спеціальними затисками до шийки столової ложки чи виделки). Але таких предметів були одиниці. Решта — чорні діри інтерпретацій.

Я ретельно оберігав свою колекцію і не хотів, щоби хтось бачив її до моєї смерті. А то покажу комусь із необережності, а тут якийсь, блядь, кухонний ерудит відразу візьме й випалить: «Так це ж звичайнісінький штангенциркуль!». Чи там «зілбергштуцель» якийсь. І все — магія неназваного відразу зникне. Тому я дуже дорожу ними — небаченими і неназваними. Невпізнаними.

Колекцію неназваних речей стороннє око бачило тільки раз, і це око належало Андрієві — найближчому з найпосвяченіших. Попередньо я взяв з Андрона обітницю *не називати* мої об'єкти. Хай навіть подумки. Він оглянув їх і захоплено сказав: «Дмитре Івановичу, *ти моз-зз-зг*».

Я й сам знав це: такі речі, як у мене, рідко де можна знайти. Про них не можна говорити конкретно. Я вже казав. Але на них можна натякати: «Глянь, яка в мене *цік-кава штук-к-ка!*».

Зраджу секрет: у мене є кілька таких артефактів, що дуже влучно підходять до цього визначення — *цікава штука*. Ці екзоти свіжі й непередбачувані — якщо ти, читачу, намагаєшся уявити їх, пускай фантазію чимдалі: пружинки, стрілочки, циферблатики, шкалочки, насічечки, тумблєрчики, діодики, дивні дзьобики й вічка, вушка, петельки, лапки, вмонтовані клепсидрочки з метрономіками — все

там. І ще купа такого всякого, що страшно й згадати. Три речі видавалися мені просто несамовитими — вони були такими незрозумілими, такими *неозначеними*, що пускати свою фантазію їхніми потойбічними поверхнями було для мене як пірнати на гумовому тросі в холодне провалля. Можливо, думав я, десь — на закинутому заводі грам-платівок, на кладовищі будильників, під велетенським сірим верстатом, на пустирищі під іржавою сіткою — припадає курявою зразок такої хитромудрої *шняги*, чи *штуки*, чи *фіговини*, що при одному тільки погляді на неї гумовий трос обірветься, і я опинюся наглухо замкнутим у безконечно вузькому тунелі однієї-єдиної назви²⁰.

4. Плацебо

Між іншим, колись у мене була теорія щодо походження речей без назви. Певний період життя видавалося, що всі люди перебувають на обстеженні у величезному дурдомі, який відтворює клімат, сприятливий для генезису властивої пацієнтові недуги. У ті дні я буквально поклонявся психотерапевтичному значенню таких фіктивних структур, як держава, традиція, сім'я чи соціум. В одній книжці писало, що такий метод терапії носить назву ПЛАЦЕБО. З іншого боку, це нагадало мені прийом, який застосовують при білій гарячці — хворому показують чистий аркуш паперу й просять описати, що він тут бачить.

Так, невидимі спостерігачі, як впливало зі спостережень, були майстрами абсурду. За способом присутності їх можна було поділити на дві когорти. Перші спостерігали й підштовхували нас у мареннях, званих «буденністю», «рутиною», «повсякденним життям» — займалися тим, що я називав *позитивним спостереженням*.

Другі вивчали гнучкість реакції божевільних. Для цього вони вводили в поле зору деяких пацієнтів предмети НЕ ВІД СВІТУ СЬОГО. У таких *речах без назви* закладена

²⁰ Від самої думки, як виглядатиме такий предмет, як «пиздохрень», у мене бігають мурашки по шкірі.

потенційна можливість заглянути в душу того, хто з ними стикається. Це я називав *динамічним аналізом*.

Спочатку я силкувався уявити собі, які істоти можуть критися за речами без назв. Аналізуючи вигляд цих загадкових артефактів, я пробував зрозуміти, як думає собі істота, котра могла створити подібну річ для спостереження за думками божевільних (сиріч, за мною).

Ніколи не забуду той момент, коли я втямив, що вистежую самого себе.

Згодом довелось відмовитися від цієї теорії. Я зрозумів, що деякі предмети, підслані невидимими дослідниками, можуть маскуватися під цілком буденні й непримітні, на перший погляд, об'єкти. Фактично, кожен предмет міг бути ним, *Об'єктом номер Ікс*.

Я дуже злякався і більше про таке не думав.

З плином часу я вже не міг заперечувати факт, що музей живе самостійним життям. Не раз поринаючи у його картографію (чи можна винайти заняття більш захоплююче?), я надibuвав несподівані новоутвори-мігранти: заношений, але, вочевидь, «старий-добрий» поролоновий бюстгальтер (чорний, зверніть увагу); чийсь білі шкарпетки (я поміряв їх і виявив надто тісними; понюхав — і виявив надто чистими) та інші артефакти, які виносила на крайні орбіти кімнатного всесвіту відцентрова гравітація.

Найбільше мене вражали волосини. Я знаходив їх у себе в ліжку. Довгі русі волосини не відомої мені істоти, яка ночує зі мною під одним коцом (ба більше, її руса голова лежить поруч моєї на одній подушці). Зранку, перш ніж встати з ліжка, я знаходив волосину-другу і кілька хвилин проводив у медитації над їхнім походженням.

Динамічний аналіз.

Волосини, якби росли на голові якоїсь дівчинки, повинні сягати їй по плечі. Я любив таке волосся, і невидимі спостерігачі це знали. Щоранку я з недовірою принюхувався до цих ланцюгових породжень кератину.

Волосся пахло нестиглими абрикосами.

5. Блиск і свист

Деколи видавалося, кімната і зовсім не моя. Я скрупульозно занотовував самого себе на долонях шлакобетону, допоки не спив свою самість до останньої краплі (і не струсив бокал за вітром). В один із днів я мандрував покритими пилом амблігоніту вавилонами енциклопедій, ефесами запорпаних у порох порепаних довідників з органічної хімії, листів, старих календариків і зіпсутих компасів, поношених капронів (знову ж таки чорних: я понюхав їх у міжніжжі — пахло горіхом), навіть *чужих конспектів* з геометрії! Я наклеїв на стіну чергову роботу. На звороті канцелярського бланка акварельками я намалював квітку — витриманий у традиціях японської літографії червоний мак. Під ним дописав короткий афоризм на незабудь:

*квіти серед гівна
пахнуть сильніше
весна у Львові*

Начепив картину на вільний гвіздок і відійшов на крок, щоб помилуватися своєю майстерністю.

Воно прийшло блиском і свистом, гарячим мерехтінням.

Я вловив цей момент. Момент останнього штриха — невігядливої риски на портреті, по чому той оживає.

Я зрозумів: кімната раптом ожила. Я звільнився. Став порожнім. Коли все моє «Я» зафіксувалося на стінах кімнати, не було чому залишатися всередині. По суті, я вивернув себе назовні, а того, хто був усередині, не стало.

Думки? А ось вони — думки. Павутина, волосся, капрони, висухла сперма. Пісок. Таблиці Менделєєва.

Все. Я звільнився.

Тому: *думки? які ще думки?!*

Повільно я обійшов свою кімнату по периметру і зауважив черговий експонат музею невідомого походження. На стіні, обклеєній марками і пільговими тролейбусними квитками, між витинків із часопису «НАШ» і моїх аква-

рельок хтось почепив новий артефакт. Це був видертий аркуш-рекламка з середини якогось журналу. На ньому завмерла алкогольчка з розлізлою завивкою. В затінку кущів, крізь листя й гілки яких пробивалося плоске проміння заходу, вона сиділа на корчі й розмовляла з невидимим співбесідником. В одній руці жінка тримала незапалену, як наразі, сигарету. В іншій — плоскогубці з сіро-блакитними ручками. Під плакатом я прочитав напис:

ПРИЛУКИ. БУДЬ ОСОБЛИВИМ!

Я пішов на кухню, запарив чаю і дрижачою рукою кинув до нього шість ложок цукру. Про всяк випадок ковтнув пару таблеток парацетамолу (знову прийшла температура). Потім дзьобнув собі трохи домашнього винця і заліг спати, намагаючись сховатися під ковдрою, серед волосин із запахом нестиглих абрикосів; сховатися подалі від того жирного шрифту, яким, здається, почало писатися мое життя

■
вночі я прокинувся. Прокинувся і відчув себе повним рішучості віднайти клуб, хай би що там не робилося. В мені забурлила така енергія, наче я перетворився на прогрітий мотор джипа десь в африканській савані, і очі мої світилися, ніби фари у BeTeePa. Все було таким простим і зрозумілим, що я зітхнув із полегшення (чи навіть так: зіткнувся із полегшенням), по чому негайно ■

6

Наступного ж дня специфічний настрої літер типу **Bold** мене покинув, і я з полегкістю вернувся до буденного.

Зранку, відразу після пари я пішов за ріг факультету — в дівчачу курилку, де, як правило, тусувався П'явка. Став, запалив. Біля мене відразу ж утворився діаметр вільного простору — я розумів, чому дівчата сахалися мене. Ще би — довметрове здоровило, вагою у сто кілограмів, у поно-

шеному плащику і дитячій шапочці на зав'язку, я лякав усіх лютістю бороди і диким рухом велетенських очей з-під товстелезних окулярів, лякав кольоровим бамбоном на шапочці, лякав рукавичками, що висіли у мене на спеціальній шворочці, пропханій крізь рукави плащика (щоб не загубилися). Я був пострахом факультету і мав чим пишатись.

Докурюючи, я приміряв до свого імені титул Брому — «Дмитро Шмігель, хімік-маніяк, почесний член Клубу галогенів, Бром». Майже як на врученні Нобеля. В мене колись навіть сон був — що мені Нобелівську премію вручили з геометрії, так що я знаю.

Кури́в, переминаючись із ноги на ногу, намацував у кишені розсипи незрозумілого порошку бурого кольору. Мені подобалися такі фетиші — грудка сульфату міді в носовичку, кілька дрібок ортоклазу в кишені для копійок, блідо-фіалковий нітрат заліза в папірці. А от мої пальці натрапили на згорнутий учетверо аркуш паперу: всередині — порошок перманганату калію. Марганцівку я носив як самозахист — якщо несподівано сипонуть її в очі, у недруга виникнуть серйозні проблеми. Я, знаєте, хоч і пацифіст, але як треба, можу й відпацифіздити.

Тільки-но я поліз у пачку за черговою сигаретою, як почув чийсь ввічливий голос:

— Дуже перепрошую, у Вас не буде цигарки?

Я опустил очі донизу й оцінив свіжий, легкий стиль одягу П'явки. Його миле, беззахисне й відкрите всім вітрам і плювкам лице світилося довірою. Я ледь стримався від того, щоб не загасити сигарету об зволожену рогівку його довірливого ока.

Натомість простягнув цигарку й з усмішкою виплюнув: — Мерсі.

П'явка обвив цигарку своїми манірними пальчиками. Я підніс йому вогонь. П'явка втягнув губками дим. Я напружив вилиці. Я буквально відчував, як П'явка *вже* смокче з

мене енергію, навіть не почавши розмови. *Войовничий пестунчик*, згадалися слова Андрія.

П'явка затягнувся, видихнув дим і

7

— Хух, ой, дякую, що дав закурити, а то на парі так уже мене замучили, а я зранку не встиг, знаєш, я їжджу все тролейбусом, а спати лягаю пізно, а знаєш, як ранком важко вставати, а сьогодні ще запізнився і не встиг перед парою покурити, взагалі, сьогодні якийсь такий день, постійно бігаю. До речі, — П'явка простягнув спітнілу долоньку. — Буба.

Я потис цю в'язанку розпарених медуз і відрекомендувався:

— Дімка. Менделєєв. Джим. Хімік.

П'явка розплився в посмішці.

— Ти шо, таке цікаве прізвище, тобі, певне, всі казали, щоб на хімію йшов! Та й правда, певне, знаєш, вищі сили так направили. Ти шо, *отаке* прізвище, — П'явка показав великого пальця. — Я тоже все життя мріяв про якесь нормальне прізвище, або...

— Це... взагалі-то... *при-і-извисько*, — я навмисне розтягував слова, даючи підсікача його скоромовці.

— Ой, *прізвисько*? Ха, а я думав — ім'я! А в тебе одночасно два прізвиська — Менделєєв і Джим? А чому ти Джим? Це ніби від Дмитра?

Я вайлувато пригладив джим-моррісонівську бороду періоду скандалу в Маямі, вважаючи тему вичерпаною. П'явка розгублено замовк. Його лицем чітко замерехтіли стежини, котрими полились думки на кшталт: *я от хотів з ним поговорити, можливо, дізнатися щось цікаве, можливо, це людина якась цікава, можливо, я йому сподобаюсь, можливо, ми станемо друзями, можливо, будуть якісь нові знайомства, а тут він не хоче відповідати, змовчав, он як, відкритих людей тепер ніде не люблять, ох-ох-ох...*

Я перервав це ментальне пиздіння, просто струсивши головою. Бамбон на шапочці замотилявся. П'явка і справді

внутрішньо завмер. Я бачив: його поманила свобода, з якою я зробив цей жест, так само, як бражника манить нічний ліхтар.

Я глянув і зрозумів. І думайте про мене, що хочете, — що я самозакоханий, егоцентричний і зарозумілий, що насправді лише хочу виділитись із натовпу, що, до того ж, вдається не надто добре, — але я вмить просік усю П'явчину суть. З усіма його мамами, сестрами, бабцями, що закутують дитя в опіку, мов у шалик, а в шалик — наче в зашморг, з усіма виконаними і перевіреними татом домашніми завданнями²¹, він тільки умів бути ідеальним споживачем опіки, колискою родинних тривог та успадкованих страхів. Але перш за все він потребував опіки, хатнього дезоксигідрогероїну — за будь-яку ціну і кожної миті.

Я пошкодував, що не ношу в сумці пляшки з каламутним семом²² — отак би зараз, на здивованих очах П'явки, відважити в горлянку. Ну, суто для вигляду — ви ж розумієте, я не п'ю.

— Слухай, Буб, — я підійшов до П'явки, взяв його під руку і з упевненістю старого содоміта потягнув геть від натовпу. Буба переляканими очима чіплявся за погляди байдужих однокурсниць, мов за останню шаблину.

— Буб, давай поспілкуємося. — П'явка трохи розпружився і властива йому милість плюшевого заєнька знову заповзла на лице шляхетною цвіллю. — Розкажи мені про своїх друзів.

— Ой, друзі... Та що там друзі... Я, знаєш, я більше за все люблю спілкуватися з цікавими людьми. Стільки всякого нового дізнаєшся! От ви різне таке цікаве читаете, а я, знаєш, також, я собі записую книжки, які треба прочитати. От, ти знаєш, так не люблю, коли всі читають оті дешеві детективчики, різні любовні романчики, а я би там про буддизм читав про різні релігії знаєш щось нове пізнавати от до речі я читав що хто цікавиться буддизмом той вже в минулому

²¹ У якнайширшому трактуванні (Джим).

²² Самогоном.

житті був трохи просвітленим *А ТИ ЦІКАВИШСЯ БУДДИЗ-МОМ?*

Я ніяк не міг второпати, чому ж його слова смакували, як гівно в шоколаді: нонконформізм, пошуки себе, ла-ла-ла і таке інше... Відверто кажучи, не викликало це довіри. Відчувалося, що за тим ховається зворушливо-щільне кубельце інтрижок з люблячою бабцею чи мамою в ролі сірого кардинала. Вибух непослуху, спрямованого на пробудження нової порції опіки; злочин заради покарання. Щоб мама думала: «Який він у мене розумний, мій маленький пестунчик» і пригортала міцніше до себе. Бабки-кульбабки, висловлюючись лапідарно.

Повний піздец.

Найпростіше було уявляти П'явку як потужний сервер такої собі людської павутини знайомств. Головне знати, як підійти і коли вводити PIN-код. У нього й не було друзів як таких. Тільки посилання на імена. Безліч знайомих — фрагментарних і далеких. Людина з розряду тих, з ким вітаються мами твоїх однокурсників — причому *таких* однокурсників, яких ти і в лице ніколи не пам'ятаєш; чи гардеробниці у фойє; чи продавщиця в магазині навпроти факультету (щодня ополудні він купляє сто грамів карамельок і пригощає продавщицю: ах, як зворушливо); чи просто незнайомі, яким випала біда щодня їздити з П'явкою в одному троллейбусі. В його вухах цілий день лящить: «Здоров, Буб, як життя, Буб?». Він був маленьким причепливим енергетичним упирцем, якого неможливо відігнати від себе, поки перед очима маячать це миле личко, довірливі оченята й несмілива усмішка. П'явка стояв перед витокami заледве не всіх знайомств. Простіше кажучи, П'явка знав усіх.

Не надійтеся, Вас він знає теж.

— У тебе багато знайомих, правда? От ти знаєш такого Женю? Євгенія з Омська?

Буба потроху оклигував від стресу. Його енергетичні мацаки висмикували останні сили з моєї нікчемної фізичної оболонки.

— Ну, знаєш? Євген Фторний з Омська...

— Фторний... *Женя Фтор*, напевне?! Такий кавказець з носом?

У тому, що в Геня Фторного, якого я шукав, теж є ніс, сумнівів майже не було. Та все ж потрібна зачіпка суттєвіша.

— То, кажеш, його знають під прізвиськом Фтор?

— Ну та, він з Диким дружить. Постійно про хімію говорить. Про інше він говорити не може, тільки про хімію і тонкі світи. От знаєш, я також читав там про тонкі тіла, про різних гуру, а ти читав? От я, наприклад, я не таяк всі, я вважаю, що це все правда, що дійсно були такі вуйки, і з ними різні такі речі творилися, а ти читав про якихось? Ти як думаєш?

— Не знаю, як тебе, а мене від езотерики верне, — сказав я, пригадуючи, як злісно стругав після мухоморів. — А взагалі-то мені цікаво поговорити з тобою про Фтора і його дружбана Дикого. Розкажи мені про нього. Дикий теж на хімії повернутий?

— Ну! Та вони такі дурні, вони собі на спині один одному *tatoo* набили. Уявляєш, набити собі *справжнє тату* — велике ще й до того! Фтора так називають, бо йому Дикий велику букву **F** набив. І двічку маленьку в індексі. А Женя Дикому — «йод два». Типу хімічні знаки. От я не знаю, це вже зовсім як папуаси. Я би собі такого *нік-коли* не зробив. Я би, знаєш, я би собі на плечі колись хотів — таку, знаєш, хортячу морду, *агресивну* таку. Але не зараз, а колись. Та, оце було би дійсно кльово — хортяча морда всередині зірки перевернутої, і такими витими буквами шось написано. Правда, кльово було би? Але я не знаю, це взагалі — робити якісь тату — це ж неприродно, ну, перевідні — ше куда не йшло...

«Тату-ю-ван-ня, — подумки промовив я і переконався, що світ стоїть там, де поклали. — Ну й напружний же ти!»

— Слухай, а де можна Фтора знайти? От де, скажи, вони з Диким люблять ходити?

— О, та вони такі волоцюги, вони навіть раз були на кафедрі в аудиторії ночували! Уявляєш собі? Бо не мали де заночувати. Тоді прибиральниця...

— Вибач, а ДЕ САМЕ ЇХ ШУКАТИ?

— Ой, я зараз не знаю, спробуй під «Жабою» пошукати, може, у «Книжці». Але найімовірніше, в «Опері скрипу». Ти мені знаєш що, ти мені свій телефончик дай, а я тобі, як дізнаюся, обов'язково передзвоню.

— Не маю, — зверхньо відповів я. — Відключили на неуплату.

— А... Ага... О, тоді давай завтра після пар зустрінемося, можемо пошукати їх удвох, як ти на таке дивишся? От у мене сьогодні такі важкі пари, аж після п'ятої закінчуються, а завтра тільки дві практичні, хоча теж, знаєш, не мед...

— Завтра о третій. Тут, — я сплюнув на асфальт, уточнивши, де саме, і глянув йому в очі.

Я побачив там страх.

Але ж я втішився!

8

Я знову сидів у себе вдома і тупо втикав на безлад кімнати, слухав, як тарабанить дощ усередині газового лічильника.

До вищепереліченого інвентарю додалася вагома деталь: на моєму ліжку розвалився, мнучи простирадла й прогинаючи пружини, величезний морж. Він уважно слідкував за мною спокійним поглядом чорних очей і важко дихав. Видно, моржеві було душно.

«Тю, морж», — подумав я, прийшовши додому й заставши тварюку на гарячому. Саме в той час мій новий знайомий важкими чи то стрибками, чи то кидками пересувався по кімнаті, залишаючи по собі кильватер розсунутого тілом сміття.

Тепер, попахкуючи сигаретою і недбало гортаючи підручник з аналітичної хімії, я час від часу глипав на його важку лискучу тушу і знову чомусь думав без здивування: «Тю, морж!». Присутність моржа мене до певної міри заспокоювала — він випромінював рівновагу. Особливо вдало морж гармоніював із покривалом, котре я стелив

поверх ковдри на ліжку. А складки! Боже, я зрозумів, що не бачив ще у світі природнішої речі: грубих складок шкіри на спині моржа і цупких зморщок старенького покривала довкола ввігнутості, яку створювало моржеве тіло на ліжку.

Коли мені видалось, що морж заснув, — його дихання стало глибоким і рівномірним, — я тихенько включив собі оперу «Мойсей». До дідька! Як усе-таки затишно з цими тваринами! Настільну лампу я повернув до стелі — щоби мого друга не разило в очі. Взагалі душевна обставинка — тихенько веде свою арію Азазель, морж спить на ліжку, розсіяне світло і четверговий вечір. Мабуть, варто собі з такої радості запарити чаю.

Я вийшов на кухню і, докурюючи, спостерігав, як із носика чайника валить пара. Наслухав краєм вуха монолог Бога з опери. «Взагалі, опера — це круто», — подумав я і підмітив, що після менструацій роблюся дуже сентиментальним і схильним до узагальнень.

«А як не вийде самому плід той донести...»

«Донести... Донести...»

На підтвердження моїх думок з кімнати долинуло пронизливе ревіння. Чимось нагадувало спроби собаки замукати коровою.

«Донести неспромога, то найкраще увесь той тягар пожити на Бога!»

Знову ревіння, на цей раз уже ближче до тональності арії.

«На Бога! На Бога!» — підспівував хор.

З третьої спроби морж проревів в унісон, і я подумки заплодував. Мені захотілося купити йому букет арктичних фіалок, увірватися до кімнати й кинутися моржеві на шию. З-за спини долинули скрипіння ліжка і звук, мов із батута на підлогу гепнулася товста тітка.

За кілька секунд під акомпанемент шарудінь та порохувань на кухню вповз морж.

Про себе я відзначив, що у майбутньому нам буде важко розминатися — своєю тушею мій новий товариш повністю перегороджував прохід.

Морж вповз приблизно наполовину і зупинився трохи перепочити. За цей час я роздивлявся його бивні — нічого такі, але я б на очі декана з такими не з'являвся. Хтозна-що можуть подумати. Я підійшов до цієї дихаючої гори сала й помацав моржеві вуса. Довгі, жорсткі й просвічують білим.

Морж продовжив свій анабасис на кухню, і я збагнув, куди він тягнеться — до холодильника. Це кинуло певне світло на загадку моржевої об'яви.

Полярний гість, немовби зрозумівши, що його розкусили, додав чаду. Ненароком він перевернув табуретку і посунув стіл — із цукернички злетіла кришечка, вивернулася ложка й розсипала цукор. «Ще сусідів побудить», — подумалось мені, одначе думку розвивати не став.

Морж видав протяжне мукання, надривне, мов у корови, і з силою буцнувся головою об холодильник — так, що той аж похитнувся. Потім буцнувся ще раз і запитально глянув на мене. Мені ж від такого погляду стало зовсім незручно, і я відвів очі вбік. Почував себе достоту так, наче близький друг запропонував зробити щось таке, що йшло врозріз із моїми поглядами на життя.

Морж вдарився в холодильник утретє, і я, заливаючи сухий чай окропом, подумав, що дверці, мабуть, рятувати запізно. Заніс у кімнату чай (виходячи, довелося переступити через масивний хвіст — кухня в мене маленька).

Он як — і двері тепер на кухню не закриєш, бо хвіст не влазить, і назад не затягнеш. Зрештою...

Я підійшов до моржевого хвоста — він закінчувався лапами-плавцями, що зрослися до купи, — обхопив його руками і потягнув. Морж не впирався, але від того, що мені так просто вдалося зрушити з місця таку тушу, я відчув себе як уві сні. Поки я затягував його назад до кімнати, він кілька разів глянув на мене через плече, — шкіра на шії бралася глибокими лискучими складками, — глянув не то осуджуюче, не то з німим проханням. Сумним поглядом він проводжав недосяжні тепер дверці холодильника, а їх вигнуте відображення в очах тварини робилося чимраз меншим.

Морж брикнув хвостом, вирвавшись із моїх рук. Мотнув головою і, натрапивши поглядом на шафу, трохи підповз до неї. А потім почав методично тертися бивнями об її кант, здираючи при цьому лак. З глибин його жирної горлянки чулося задоволене гурчання, як із забитого слиною гелікона. Найбільшу насолоду морж отримував, коли шерехатий кант шафи шкрябав його ясна. Від такої картини я й собі провів язиком по яснах і подумав, що час уже почистити зуби.

Не відкладаючи цю справу надовго, пішов у ванну. Понюхав по дорозі долоні — вони пахли тюлькою. Капа на ліжку теж, мабуть, просмерділася.

Але то все дурниці.

9

О третій точно на місці плювка я чекав свого нового знайомого. Я згорбився і час від часу пошарпував лівим кутиком рота, імітуючи нервовий тик — входив у роль потворного, але до біса харизматичного, до того ж трохи божевільного хіміка-експериментатора.

Побачивши, якими вкрадливими, *плюшевими* кроками наближається П'явка, я подумав, що роль *трохи* божевільного буде, можливо, не зовсім тою. Доречнішою видалася та, котру про себе я звав так: *Поранений в Голову П'є Зеленку*.

— Здоров, Бабу, — кинув я недбало. — Канапку будеш?

Свої перекуски я зазвичай носив у чорних кульках на смітті. Перехожі розцінювали це як акт екстремізму.

П'явка секунду вирішував, наскільки безпечно для кар'єри та здоров'я брати до рук ту страшну архітектурну вигадку з трьох лопат житнього хліба і низки майонезних катастроф, яку я назвав канапкою. Врешті відмовився, і я в гордій самотності віддався провансальному божевіллю.

Витерши з носа дрібки й злизавши з целофану залишки «Провансалу», я дбайливо склав пакет і запхав до кишені.

— А нашо він тобі? — перевіряючи тривожні здогадки, поцікавився П'явка.

Я струшував з борода крихти і, мов між іншим, кинув:

— Та от, клей буду нюхати.

— Та, клей? А ти нюхав вже колись? А взагалі, як ти ставишся до наркотиків? А ти пробував колись якісь наркотики? От я не знаю, я не таяк всі, от я би, знаєш, я би наркоманам безплатно давав шприци, бо ж вони так само люди, і їх також можна зрозуміти, але, знаєш...

Під інтенсивним обстрілом глибинних П'явчиних думок ми брели вздовж незнайомих мені будинків і спортивних майданчиків, де діти відкривали сезон весняних Олімпійських ігор — таких, якими ті були ще за Античності. Я почав було міркувати над цією загадкою антропології, як П'явка переможно вигукнув і підбіг до стовпа, що ряснів облізлими оголошеннями. Він глянув на мене і поманив рукою.

— Дивися! Ми знайшли їх!

Я ще раз глянув на олімпійців і підійшов до стовпа. На зеленому тлі афіші червоніли великі літери:

ОПЕРА СКРИПУ

пророчить:

**сьогодні ввечері —
метаантропологія у 3-х частинах**

ЧАСТИНА 1 скрип *a capella* UNDERGROUND ENVIRONMENT

за будинком №17 біля спортмайданчика

Бормашина — директор обласної клініки спадкових патологій Хосе Паскуда

Гальмуючий трамвай — майстер скрипу Антиноль Zsuf

Іржаві гойдалки — мисткині-психопатки Ірина та Євдокія Цокман

Скрип дверей і замків — квінтет сиріт-аутистів з обласної клініки спадкових патологій

**Гвіздок програми — крик-jam-session «Urban Sounds»
від СЕСТРИЧОК-ІСТЕРИЧОК**

**ЧАСТИНА 2 бенефіс сезону
п'єса не для всіх:**

АРХЕ

**класична опера скрипу в стилі
inteligent creak, neurodance**

та

kamikaze-experience

вокал — Іпомея Кобблепонт (ВІА «Смерть у під'їзді»)

аранжування — dj Другоманов

scratch'n'dust effects — Хашдрахр Міазма

kamikaze-experience dope-show — dj Загребельний

a.k.a. Мышонок Розенбаум

trypthamine-освітлення — Хассан ібн Саббах

(Клуб кольоромузики ім. Чурльоніса, м.Одеса)

початок **ЧАСТИНИ 2** о десятій вечора
у приміщенні Опері скрипу (тут і зараз)

**ЧАСТИНА 3 Пітекантропія:
презентація нового сузір'я Північної півкулі неба
ОПІВНОЧІ — СВЯТКОВИЙ ФЕЄРВЕРК!!!**

— Оце і є «Опера скрипу»?

— Шо, ніколи не бував? Дикий там днює і ночеє.

— Це шо — клуб-кафе у них таке?

— Не знаю. Я тільки раз там був, але мені не сподобалося, знаєш, дуже вже на музику не схоже, може, я занадто консерватор — так, погоджуюсь, але... Принаймні тобі страшенно пощастило, що ми знайшли афішку, — не, клас, шо не кажи! — ти зможеш познайомитися з їхніми ідеями на практиці, до речі, а ось і спортмайданчик, про який в афіші. Класно — тільки стій і слухай.

Я постояв і прислухався.

— Може, це не сьогодні? — озвався я по кількох нотах тиші.

— Сьогодні, не хвилюйся. Мені друзі розказували, що в них афішки тільки один день висять — саме тоді, коли має бути якась акція. Пам'ятаю, раз якось я, Толік з третьої групи і Мирося...

П'явка замовк і нашорошив вуха. Він нахмурило чоло.

Тишу прохромив далекий крик. Потім ще один — наче хтось кликав собаку.

Знову стало тихо, тільки кричали дітлахи.

Я озирнувся довкола — дерева, червона стіна. Коробки гаражів, знову дерева. Обгороджений сіткою спортивний майданчик. Мокро і сніжно. Галчать ворони.

Неподалік старий у береті вигулював таксу. Пес подивився у мій бік із такою жовчною підозрою, що мене осяяла здогадка: собаки грають у нашу Гру тільки тому, що та наразі їм не заважає вести власну. Згадалися клінічні посилання афіші. Невже невидимі психотерапевти-спостерігачі виходять на прямий контакт?

Крик почувся знову.

Він тривав півхвилини, і я зауважив, як повернулися на крик вуха пса і голова його власника. Старий озирнувся, глянув на годинник і витяг з-за пазухи диктофон. Підніс прилад до очей, перевірів, чи світиться червоне вічко, і сказав тихцем кілька слів.

Десь загримотів по металу молоток. Наче порскання макухою приголосьних.

Я озирнувся в пошуках джерела звуку (а разом і чогось, що за настроєм нагадало про себе, як про жирний шриффт). На балконі у відчинених навстіж дверях стояла якась дівчина. Вона прислухалася до кожного звуку з тим самим виразом зосередженості на лиці, що й у старого меломана з диктофоном. Поціновувачі сучасної контркультури, — вирішив я.

Знову закричали, зовсім близько — може, навіть з-за рогу. Йому відповів інший, виразно жіночий, що линув із

протилежного боку. Крик відбився від червоної цегли і завертівся лункою луною, а мене осяяло. Я наче вловив той особливий урбаністичний колорит звуку, який хотіли передати невідомі актори Опери скрипу. Черговий крик, високий і хрипкий, обірвався сухим скрипом, схожим на гальмуючий трамвай.

П'явка з нудьгуючим виразом підійшов до мене і сказав, що варто б нам уже рушати. Я озирнувся довкола, наче намацуючи джерело цього дивного настрою, настрою сітки товстих літер, тої гостроти зору і легкого свисту у вухах від переповнюючої чашу тиші сили. Відходить — і тільки й того, що бавитися словами.

Поки П'явка розважав тишу довкола мене своїми спостереженнями за зовнішнім світом, мої думки, мов за велінням серафима, вознеслися у світлі простори ідей.

Я бачив себе укладачем енциклопедії сучасної контркультури. Зі швидкістю світла я вже описував найдиковинніші, найнечисленніші субкультури, кількісно в десять, п'ять чи навіть дві (та що там — ОДНА! ОДНА!!!) людини, нишпорив у підвороттях і під'їздах, назбирував візуальний матеріал, конспектував тексти їхньої поезії, виділяв фігури сучасної міфології й упивався власною геніальністю, тишився своєю українськістю і вродженою симпатяжністю. Назва тих, ким я хотів зайнятися, сплила сама собою.

«Чорноземи. Історія однієї субкультури».

І густіше, густіше з епітетами. Щоб аж сочилось.

А на першій сторінці рецензії хочу знимку в шапочці.

Нарешті П'явка вивів нас десь ближче до звуків центру міста. Він спинився навпроти заплываної брами під'їзду. Конспіративно мовив:

— Тут.

Я окинув поглядом чорні двері (уквітчані марними спробами здерти цвяхом напис «ОСТАННЯ ТЕРНОПІЛЯ», зроблений канцелярським білилом) і глянув на П'явку. Той

занурився у внутрішню битву. Отримавши перемогу (*хтозна, хтозна...*), П'явка кивнув і дозволив пройти мені першому.

Я хоробро (*надто хоробро*) перейшов через порожню вулицю, прочинив двері до під'їзду й ввійшов. П'явка, мнучись, рушив слідом. Його страх виразно робивсь ірраціональним.

Двері вивели у надвірний прохід, темний, довгий та вузький. Вузький настільки, що в ньому насилу розминалися двоє людей. Від котрого мимоволі напрошувались асоціації з Містом загублених людей. Те, що ми перебуваємо в якомусь архетиповому інферно загублених душ, стало зрозумілим, як тільки ми пройшли крізь куций, освітлений останнім скриком дня, дворик. Назустріч човгали один за одним згорблений наряд пенсіонерок з обчуханими кульками та пропахлі ацетоном темні діди-номади. Щораз по-іншому розминаючись із зустрічними, місячи ногами болото зі снігом і тручись об стіну, я відчув, як мене почала брати за горло тривога. Якусь секунду вона підступила настільки близько, що я буквально *згадав*, як іду цим тьмяним холодним коридором бозна скільки років; я запанікував, але П'явка вчасно звернув убік — у вузький під'їзд зі сходами-серпантином.

Я задер голову до стелі. Та безнадійно просяклася холодною темрявою останніх конвульсій зими. Жарівок не було. П'явка витягнув з кишені запальничку, черкнув нею і перший ступив на скрипучу стоптану сходику.

— Не бійся. Вони там. Нагорі.

Під скрипіння пружини брама затраснулася.

У темряві знову спалахнув П'явчин «Cricket», і ми рушили далі.

На мансардному поверсі сходи вперлися в обдерті двері. Біля дверей — лякаючий архаїчністю дзвінок. Стіну поруч укривала облуплена зелена штукатурка. Поруч вугликом дописано:

*опера скрипу
тут і зараз*

З певною недовірою я глянув на оплавлений гудзик дзвінка.

— Ти тисни, тисни, вони відкриють, — нагадав про себе П'явка, силкуючись розвіяти власну тривогу.

Довкола згустилася атмосфера криміногену, і я буквально зубами відчув: ще секунда — і з-за спини суворий голос вимовить: «Наряд міліції. Пройдімо у відділ».

Я натис на гудзик. По той бік фанери і дерматину почулося знайоме з дитинства кувікання. Закрутилася голова, і я знову почув себе мов уві сні — в ті моменти, коли вдаряєшся при падінні об землю.

Ключ у замку повернувся, і двері прочинилися.

10

П'явка зойкнув і, не виключено, намочив штани.

— Ну, ти заходь, заходь, а я вже, певно, піду... — сказав він і затупотів сходами. Махнув прощально долонькою, явно без надії побачити мене ще раз.

Я знизав плечима. З-за дверей війнуло теплом і сандалом. *Клуб галогенів*, нагадав я собі і безпечно ступив крок в ароматну темряву Опери скрипу.

Проминувши розмальовану якимись чоловічками галерею, я натрапив на тьмяно освітлені двері, подряпані тупим предметом. Схоже, присутні за дверима, перш ніж потрапити туди, неслабо потрудилися над замком. Жарівка над входом кидала оранжеве світло на підлогу — його було достатньо, щоб із користю для себе обминати бархани піску, тирси та потрисканої штукатурки під ногами.

Клямка вкрита чи то порохом, чи напилом гіпсу. Витри руку.

Буду відвертим: я завжди вважав себе ловцем галюцинацій і навіть до найменшенького видіннячка ставився з гідним пошануванням. Я плекав у собі особливу відкритість

до всеможливих затьмарень свідомості, лиш би зі мною робилося щось цікаве. Але коли я зайшов у кімнату, навіть мені, професору Менделєєву, ходячій галюцинації в галошах, стало не по собі. Впродовж кількох міріадів наносекунд²³ я пробував розібратися: чи то мене беруть на понт, чи я таки заснув, чи, може, чимось уколосся.

Неоформлений хаос знадвір'я вигідно відтінив тепле кубельце клубу, негайно причарувавши сутінковою камерністю. Стіни, оббиті картонними плитами, поглинали високі частоти, і гучання клубу видавалося німим і стислим. Від вух, як то кажуть, відлягло. Придившись уважніше, я відмітив, що картон у кілька шарів обклеєний фотографіями: витинанки з газет, полароїдні знімки, глясовані та матові світлини усіх доступних аматору форматів. Схожий антураж видався мені близьким по духу. З десяток столиків згурмились довкола сцени, ледь освітленої оранжевим світлом галогенової лампи. Присутність останньої я поквапився розцінити як знак.

Домінуючим був розчинений у м'яких тінях стигло-жовтий — це колір кори, освітленої заходом сонця, опіум вечора в п'ятницю; колір білого вина при світлі настільної лампи. Добре світло ночі.

Жовтий настрій клубу був старанно проклубочений хмарами запахів, що дозволяли простежити всі естетичні реверанси шанувальників Опери скрипу: кислуватий запах залитої окропом цитрини в цукрі, солодкавий аром сандалу, нав'язливий — сухого жасмину, дзвінкий дух мандаринових шкірок і гострий дотик ментолу, скриплячий поштрик сириці, освіжуючий запах камфори з абсенту, глицевий прошарок скипидару, гіркий мигдаль і черешневі кісточки з компоту. А ще: ваніль, розігрітий на гвоздиці мед, палена церата, розпечена залізна окалина, клей «Барс», гуталін, свіжа фарба і паркий запах перегрітого діапроектора.

Основою ж усіх запахів залишався тютюновий смог, котрий відразу вмикав ланцюг асоціацій винятково

²³ А я встиг розгледіти кожну.

суб'єктивного характеру. Я відшукав очима вільний столик і зайняв стратегічну позицію лицем до входу.

Немов доповнюючи сутінкову ілюмінацію, горище було тихо, але щільно заповнене звуками старої української опери. Якщо не помиляюся, то була сама Соломія Крушельницька. Легке бельканто Оксани із «Запорожця за Дунаєм» і специфічне поскрипування грамофонної платівки створювали вічно дивну атмосферу дежав'ю.

Об'єкт №2. ЧОРНЕ РАДІО

Його корпус, як правило, відлитий у лунку суцільну коробку з важкого ебоніту. Вузькі щілини, в яких осідає пилюка, призначені для виведення звуку. Має коліщатко і шкалу хвиль. *Може бути настроєним.*

Про перебування *чорного радіо* у Львові перші натяки відшукуються на полотнах Євгенія Миська періоду 1923–1928 рр., де *чорне радіо* опосередковано передається візіями затінених вікон, тьмяних бра і мертвих ос («Задуха», *олія, полотно, 1925*). Конкретним власником Чорного Радіо і, відповідно, *власне чорного радіо*, внаслідок дивного збігу обставин (з розряду тих, про які потім кажуть: «То ж треба було такому статися!..») став О. Лососєв. Пану Лососєву вдалося зосередити всю потугу Об'єкта №2 на горищі старого австрійського будинку по вул. ***, де й була заснована Опера скрипу.

Існує версія, нібито саме кризь Об'єкт №2 у наш світ еманує таке явище, як ROCK. Щось, що важко окреслити конкретно, позаяк є тільки миттєвістю, рвучким смиком акорду, торкатися якого раніше не наважувалися. Щось тривожне і в'язке, поглинаюче. Щось смикає. Стискає. Торкає.

IT ROCKS.

ROCK як момент трансценденції, імпульс світла, від якого на секунду ціпеніють і почувають себе скалою.

Чорне радіо, якщо таке присутнє в кімнаті, викликає негайний інтерес і неспокій. Серце тьохне, у душу пропо-

тіває тривога. Чорне радіо наче маленький вулканчик, який невидимо кипить під тьмяною ебонітовою кіркою, готовий у будь-яку хвилину вибухнути жахливими неприємностями. Досвід підказує, що Об'єкт №2, якщо такий потрапив у поле зору, обов'язково вибухне.

Підсумовуючи, отримаємо: Об'єкт №2 *впізнаваний*. Крім того, *it rocks*.

Безумовно, відображенням *чорного радіо* в Опері скрипу того пам'ятного вечора став чорний телефон Дикого.

Особисто мені опера найкраще сприймається, коли є можливість відігратися в теплі після морозу. Тутешній антураж і гудіння калорифера налаштували на сентиментальний лад — мені закортіло процідити скляночку винця.

Підійшов кельнер у невимушеному прикиді початкуючого шизофрена-амбулаторника (відчувалися мотиви ретро типу «Спортлото '82») і вручив стравоспис. Я ще раз глянув на кельнера, особливу увагу вділив слонику зі скляними пацьорками-оченятами, нашитому на грудях безрукавки. Символічно. Помітно, правда, що кельнер — піонер своєї справи. На справжніх, олдових шизах, прикид лежить природно й невимушено, як природно сидить на носі маска аквалангіста під час перегляду «Одіссеї команди Кусто».

— Перепрощую, а по скільки тут сто грамів портвейну? — цілком невинно справився я.

Кельнер-амбулаторник глянув на мене з-під гриви скуйовдженого волосся і шморгнув закладеним носом.

— Прошу пана, то є Опера скрипу. Для вживання алькоголю пошукайте собі місця деінде. До двадцять другої — тільки етер.

— Ага. *Етер*, значить.

— Етер, прошу пана, — підтвердив офіціант і знову шморгнув.

— А опісля?

— Опісля у нас розваги закритого типу. Виключно для членів клубу, прошу пана.

— Ага. І почім тут у вас дозняк етеру, добродію?
— Залежить, як волієте. Можу Вам накрапати на миточку таку, в мене там є, — кельнер тепло усміхнувся, і я не зміг не відповісти взаємністю. Значення скляних оченят у слоненяти прояснилося.

— Але це так собі, крейцарова соната, — продовжив кельнер. — У плані ціни й естетики. Можна кілька крапель на фільтр протигазу. Без прапора — десять. З прапором — двадцять п'ять.

— Гм... А прапор який?

— Японський, звичайно, — знову усміхнувся кельнер, і я проникся симпатією до його зачіски фасону «смерть палеонтолога».

— А для чого прапор, дозвольте поцікавитись?

— Я Вас ним накрию. Можу постояти збоку, поговорити про космос. Це сім відсотків від замовлення. Найновіші віяння — з норкової шапки. Сорок гривень.

— А чогось такого, ексклюзивного... на толуолі... Шоби з вогником так... Немає у вас?

Офіціант знову зігрів мене теплом своєї усмішки й заперечно закивав головою.

— Отже? — нагострив він олівчика.

— Чаю, будь ласка.

Відійшовши від паралізуючого бажання закусити, яке виникає відразу потому, як остаточно відтанеш у теплі, я став витріщатися на тутешню публіку.

Всі розмови велися тут *тихо* або *дуже тихо* — або не велися взагалі: мабуть, щоби не згубити жодної ноти з опери. Судячи з виразу обличчя відвідувачів і з того, як вони вслухалися в найменше потріскування динаміків, найтонше поскрипування грамофонної голки на платівці, я зробив висновок: ці захоплені меломани відкрили в житті для себе щось колосальне. Можливо, альтернативу самому життю.

Немов приманені тутешньою аурою, в Опері скрипу любили погріти кості артисти *лялькового театру* на пенсії.

Сьогодні вони забилися в тихий закуток біля комина під плакатом з Гітлером і написом: «*КУРИТИ? НА ЦЕ НЕМАЄ ЧАСУ!*». Я прозондував поглядом одну із бабусь-лялькаррок — сиділо їх за столом четверо, і ноги їхні були старанно вкутані картатими коцами. Бабуськи попивали ложечками чай, час від часу підсміювались і вели свої герметичні розмови. По всьому видно — життя у них вдалося. Видавалося само собою зрозумілим, що на ніч такі бабусі натирають ноги пахучим кремом з евкаліптом або ароматизованим гліцерином. Мене завжди цікавило: чим керувалася дана бабця, коли йшла на лялькарку, що вона осягнула і що на все це каже внучка. Навіть не наважусь уявити, яку трансценденцію здобуваєш, сорок років поспіль розігруючи виставу «*Гуцик-Буцик*».

Сусідками бабусь були три музи гріховного вигляду з темними кільцями довкола рота — такі бувають, коли довго нюхати клей з целофанового кулька. Музи мовчки пили капучино-еспресо і цілеспрямовано фарбували фломастерами дитячі розмальовки. Їх натхнення не знало меж — сама того не помітивши, одна коматозниця зафарбувала вже добрий шмат стола. Над музами теж висів якийсь колаж.

Придивившись до нього, я вчергове посміхнувся. На фоні космічної станції «*СОЮЗ-6*» накладалися два обличчя космонавтів (особливо ностальгійною видалась аббревіатура «*СССР*» на їхніх гермошоломах — так і війнуло філателією). Один з усміхнених підкорювачів космосу стискав у руді листок канабісу, інший — самокрут. Під плакатом писало:

**БРАТИ КАШЛЮКИ
365 ДІБ У КОСМОСІ**

Поруч мисткинь, за двомісним столиком розсівся юнак із намертво нахмуреним чолом. Він належав до тих типів, котрим ліньки (зимно? лячно?!) скидати головні убори в приміщенні. Він просто зсунув свою плетену шапочку з вух на чубок і перетворився на концептуальну рекламу вітчизняних презервативів. Завдяки кудлатим бровам чувак нагадував молодого Мефістофеля на зимових вакаціях у Східному Берліні 1950-х.

Мефістофель по-снобськи недбало гортав свіжу газету — їх у великій кількості можна було знайти на столику біля комина, що просікав кімнату наскрізь, наче цегляний пілон. Згодом до нього підійшов якийсь горбун із сухою рукою і перекошеним ротом; разом вони завели жваву бесіду. Горбун притискав скручену руку до грудей, наче грак перебиту лапу. Здоровою рукою під час розмови він виминав масну чуприну.

Із сусіднього покою вийшла екстравагантна дамулька в перуці (вибілені дреди) та великих малинових окулярах. Там, звідки вийшла панянка, панувала атмосфера вечірки на урановій шахті: я помітив кількох членів клубу, що сиділи у затишній темряві; продимлену темряву тяли червоні та сині ліхтарики, прикріплені до голови, як у гірників.

Але картонні двері зачинилися, і щільна довершеність п'ятниці знову взяла гору. Дурманна панна легкою ногою небожительки пройшла повз і сіла поруч уже знайомої мені пари. Мадам (ізотопне сяйво огортало її зеленкуватим коконом, і я умовно прозвав її «мадам Кюрі») протягнула горбунові ручку, яку той пристрасно поцілував. Мефістофель посміхнувся краєчком рота і глянув просто на мене. Непомітно штурхнув мадам Кюрі та горбуна. Ті підняли голови, подивилися на мене, переглянулись, підозріло заусміхалися, наче змовники, і почали шептатися. Час від часу хтось із них підіймав голову і дивився на мене, по чому суперечка ставала запеклішою.

Мені зробилося незручно, і я відвів очі. За хвилину вирішив перевірити, чи шепчуться надалі тамті трое.

Але всі наслухали оперу. Так само й обсервована мною трійця — в один момент вони перервали розмову (говорили тепер уже точно не про мене), а чоловіки театральнo приставили пальця до вуха. На їхніх обличчя наповзло таке тремтливе блаженство, ніби вони удвох залізли в гарячу ванну. Коли арія Оксани знову перервалася, горбун і Мефістофель повернулися до бесіди. Дамулька в перуці та окулярах попивала чай, підносячи до рота філіжанку разом із блюдечком.

В Оперу зайшов іще один чоловік — як наразі, ще юнак, але божевільних чомусь легше уявляти у зрілому віці. Він окинув поглядом зал, а коли наткнувся на мене, лице його зігріла тиха усмішка аутиста-дитдомівця. Він упевнено сів поруч і замовив собі зеленого чаю та вареного згущеного молока на блюдечку. Наче ненароком, він поцікавився:

— А ти по зеленому не виступаєш?

— Не, — недбало кинув я. — Пруся тільки по чорному²⁴.

Юнак усміхнувся ширше і витяг з наплічної сумки великий чорний телефон старого зразка — року випуску десь так 1950-го. Ще з тамтих часів, коли дріт між слухавкою і апаратом не скручували у пружинку. На диску телефона у кожному віконечку була цифра 9. Чоловік поправив слухавку і розвернув апарат до мене. Його пальці були перепацькані йодом.

— Подзвониш? — запитав дивак.

— Кому?

— Богу.

Я сковтнув слину.

— Ну давай, — я зняв слухавку. — Переказати Йому щось від тебе?

Дивак посміхнувся.

— Скажи, у Дикого все о'кей.

Я набрав 9-999-99-99-99 — по одній дев'ятці з кожної дірки. Слухавка, як і сподівалося, мовчала.

— Алло? АЛЛО! АЛЛО! БОГ? БОГ!

Раптом у трубці щось скреготнуло, і я переляканим вигуком випустив слухавку на підлогу. Дивак (невже Дикий?!), посміюючись, поклав трубку на важіль.

— Помилився номером?

— Зайнято, — збрехав я.

— Зайнято. Гм. Потім подзвонимо. Якщо Він сам тобі не дзенькне.

²⁴ «Чорним» і «зеленим» можуть бути як гатунки чаїв, так і опіум чи марихуана.

Дикий нахилився через стіл і поплескав мене по зблідлих щоках. Потім вставив мені в рота цигарку і припалив. Я вдячно затягнувся і випустив дим.

— «Прилуки». Три голосні й чотири приголосні. Гіт сезону, — прокоментував Дикий.

Я кивнув головою на знак солідарності.

— А от ти, мабуть, Дикий? — поцікавився я.

Дикий кивнув.

— І у вас тут усі такі йобнуті, чи тільки ти один?

Дикий знову кивнув.

Я спробував підійти з іншого боку:

— Я хотів би зблизитися з Клубом галогенів.

— Вважай, уже зблизився. Ше якісь питання?

— Та.

Дикий підбадьорив кивком підборіддя.

— Тільки одне. **ЯКОГО ХУЯ ВИ ВСІ ТУТА РОБИТЕ?!**

Але моє запитання втратило увесь патос, так і не розквітнувши в тиші Опері пуп'янками поглядів. Бо Дикий кивнув у бік сцени:

— Ти дивись, а я буду розказувати. Це Нестор.

На сцені стояв знайомий мені горбун і стискав своїми клешнями мікрофон. Я придивився уважніше: на лівій у горбуна не вистачало безіменного пальця.

Горбун підніс мікрофон до уст і повільно видихнув у нього, як це заведено робити серед сексуально стурбованих. Він владно возніс руку над своїм горбом і залом. Я побачив його пальці — вони скидалися на сполокане дощем коріння мандрагори. Музика з патефона принишкла, світло зникло, а згори Нестора залило жовте світло.

У трубі світла крутився пил. Все інше — у темряві.

Нестор ще раз видихнув у мікрофон. Гучномовці підсилили цей млосний придих до потріскуючого шуму.

— Доброго вечора, шановні пані, — сказав Нестор *таким* голосом, що я розпластався на кріслі та тільки й зумів, що подумати: «Ого-го!». Його логос — це голос, від якого — тепер я знаю! — мліють жінки. Таким голосом наділені

виняткові. До такого голосу могли наблизитись Елвіс і Фідель, а можливо, ще й Сінатра. Безперечно — але з іншого боку — Том Вейтс. Могли, але не наблизились.

Бо, як бачите, був ще Нестор.

— Доброго вечора, панове. Вам теж, пане Микольцю. — Одна з пенсіонерок кокетливо поворушила пальчиками у відповідь.

— Вітаємо вас на третьому вечорі відеоконцертів «Поваккаці».

Реакцією на те, з яким неперевершеним *pronounce* горбун вимовив назву фестивалю — «Пхоу-уек-кац-цеи» — була хвиля схвальних вигуків типу «Нестор, чаду!». Нестор усміхнувся краєчком свого перекошеного рота і дав чаду:

— Надворітрава! Натравідрова!

«Ще! Ще!» — волала публіка.

— Енебенерабаквінтерфінтержаба!

Публіка завила. Я, скориставшись моментом, витягнув з горнятка вкраю цитрину і покрадьки запхав до рота, по чому теж відчайдушно зааплодував.

Нестор затягнувся сигаретою і, невимушено розвернувшись у профіль, видихнув дим. До дідька, наскільки бездоганим у своєму імпровізі здався мені цей рух: контрастна світлотінь, дим і пилюка. Це обличчя — настільки потворне, що варто довіритися його шарму, й воно видається ликом святого.

Нестор перейшов на довірливий грудний шепіт:

— Я вітаю в Опері Дмитра Менделєєва, нового члена Клубу галогенів. Вітання галогенам від лялькарів.

Зал у повній сатисфакції кивав головами — незрозуміло, від чого саме... Все-таки від Нестора, вирішив я.

— Отже, Пх-х-х-хоуекк-к-кацци, — горбун із притиском видихнув у мікрофон. — Опера скрипу! ТУТ І ЗАРАЗ!

У відповідь на такий інтонаційний підйом з переверотом публіка застогнала. Хтось присвиснув, а котрась із бабусь і собі пропищала: «Тут і зараз!». Аплодисменти.

Нестор знову наблизив до уст мікрофон. У залі миттю запанувала тиша. Кілька секунд він гарчав у мікрофон — це

легко робити, коли маєш захрипле горло. Грудним оксамитом горбун додав:

— І пам'ятайте... На місці пана Менделєєва міг опинитися кожен. ОПЕРА СКРИПУ! МУЗИКА!

Від його слів у мене по спині пробіглися мурашки. Світло згасло, а залом розсипалися запаморочливі промені синіх та червоних прожекторів, що оберталися в усі можливі сторони. Червоно-синю темряву просік промінь кварцового світла і висвітлив полотнище екрана. Зал заповнився атмосферним гудінням і потріскуванням — запрацював невидимий кінопроектор.

Дикий нахилився до мене — я здивувався хвилі свіжості, що війнула від нього — і стиха сказав:

— Нестор тут ніби як директор Опери скрипу і голова Клубу.

— Шо, Клубу галогенів?!

— Ні. Ти ж чув: лялькарів. Це окрема організація, прошу не плутати.

— Конкуренти?

— Стратегічні партнери. Але цей мезальянс довго не проіснує. Сам зрозумієш, чому. О, дивися.

Я глянув на екран.

Жінка з високою завивкою підносить до акцентованих губ сигарету типу slims і делікатно припалює. Затягується, потім висовує язика і втягує ним запалену сигарку до рота, по чому змикає зуби і жує. Проковтнувши, вона видихає дим і облизує губи. З'являється слоган: FEMINA Slims. СКАЖИ СПОКУСИ: «НІ!»

Залом прокотилася хвиля веселого шуму.

— Слабенько, — прокоментував Дикий. — Може, далі буде краще. О, це Подвійний рулон робив. Вкинися. Проста, але тонка штука.

Зелена темрява первинного океану. Крізь товщу води проколюються довгі спиці світла, бульбашки повітря виблискують на них маленькими діамантами. Одна булька відривається від дна і по спіралі пливе догори — на

поверхню. І що б ви думали? МІНЕРАЛЬНА ВОДА «ТРУСКАВЕЦЬКА». МИ БАЧИЛИ, ЯК СТВОРЮЄТЬСЯ СВІТ.

Зал розлився рідкими, розпеченими аплодисментами.

Екраном понеслися важкі чорно-білі кадри кінохроніки: посеред потрісканого лона пустелі стовбичить чорний обеліск. Гримить «Танок рицарів» Прокоф'єва. Дертим шрифтом на екран накочується напис: КЕФІР «СВІТАН-КОВИЙ». 2,5% ЖИРНОСТІ.

Я не втримався і видав кілька лінивих оплесків. Тут уже вчувалося розуміння теми.

На екрані з'явилися обличчя двох юнаків, втомлених і сповнених відрази до життя. Юнаки розкурюють щось, що можна було умовно повважати за цигарку з марихуаною. Наступний кадр: хлопці йдуть, копають поперед себе розплющену бляшанку з-під «Кока-коли». Хлопці йдуть вздовж Берлінської стіни, не припиняючи копати бляшанку. Камера супроводжує їх протягом доброї хвилини. Повз них проносяться пацифістичні графіті, якими вкрита стіна. Нарешті один із хлопців копає бляшанку з-під кожи сильніше, і та зникає за кадром. Камера завмирає, і накурені юнаки зникають слідом за бляшанкою. Внизу екрана напис: «PEPSI. FUCK IT!»

Почулися захоплені вигуки і крики.

— Та-а-а, ця непогана, — зауважив мій знайомий. — Для країн СНД я радив би слоган «ПЕПСІ. ПОХУЙ!».

З темряви сподобився Нестор з філіжанкою кави в руці. Філіжанка здалася мені вкрай ностальгуючою — з лисичками та їжачками. Дикий відсунув йому крісло, й горбань обережно сів.

— Нестор, — простягнув мені руку. Я потис її і відчув те, що називають «припливом симпатії».

— Дмитро. Менделєєв. Джим. Навзаєм.

Дикий відсунув на край столу телефон, щоб не заважав. Нестор розмішав ложкою цукор і зробив ковток.

— То як, Дмитре, у Вас із Диким нині Ритуал?

Я глянув запитально на Дикого. Дикий повів бровою.

— Аягже.

Нестор нову сьорбнув напою, і до моїх ніздрів долетів аромат кави. Горбун щось проплямкав собі під ніс, витяг з портсигара папіросу й задимів.

— Шкода. Дуже шкода. А я думав запросити Вас на презентацію нового сузір'я. У нас тут таки-и-ий телескоп є, Ви такого, певне, ніколи й не бачили. Та що там — у нас тут ціла ОБСЕРВАТОРІЯ! Маєте нагоду бути присутнім при називанні Неназваного. Подумайте тільки, які масштаби! Ціле сузір'я! І назва ж яка — Пітекантропія. Вам це нічого не говорить?

Я здивовано звів брови.

— Пусте, — махнув папіросою Нестор. — То як?

— Знаєте... Не відчуваю захоплення світилами. Я, знаєте, більше по хімії. Тому якось іншим разом.

Нестор чомусь глянув на Дикого.

Дикий змовчав, і я відчув, як під поверхнею слів між ними ковзають залізні троси неприязні. Чи навіть не неприязні — надто атавістично — а дотикання протилежних полів, аніонів та катіонів водню.

— Оце, — Нестор першим торкнувся тиші й вказав гліючим кінчиком на екран. — Це Бодя робив. Ти його знаєш, Дикий. Ти, Дмитре, знаєш, ні? Бодю-Нагваля?

Я заперечно мотнув головою.

На екрані з'явився напис: ПАН АБО ПРОПАВ. БОГ АБО ГОТ-ДОГ ©ЦЕРКВА СВЯТИХ ОСТАННІХ ДНІВ.

— Eat fast, die young, — процитував Нестор. — Це ше з тих, молодих. Із тих, що завжди проти. Дуже перспективні юнаки, не, Дикий?

— Радикально підходять до проблеми. Це добре. Але кращого зразка, ніж та, про «Спрайт» — ну, там де «Імідж — ніщо» — я не зустрічав... О, це нова! Це хтось із Пітера, напевне.

— Плебеїн. Точно, — підтвердив Нестор.

На екрані з'явилось нічне небо, всіяне безліччю зірок. На цьому сьайливому фоні виділяється силует самотнього

дерева. З прогнутої гілляки звисає повішений. Внизу висвітилося: «УМРИ, НО НЕ ДАВАЙ ПОЦЕЛУЯ БЕЗ ЛЮБВИ. MARLBORO LIGHTS».

— Тонко.

Нестор випустив кільце диму і додав:

— Тонко, наче комариний хуй.

— Вибачте, — озвався я спантеличено. — Це що, *про Юду*?!

11

«Поваккаці» закінчився. Знову з'явилося м'яке світло. Замість «Запорожця за Дунаєм» мнявкаюче зазвучала китайська комуністична опера. Скрип видався ще сильнішим, ніж на Крушельницькій, і я пояснив би це не тільки віком платівки. Коли Нестор відволікся, я тихцем поцікавився в Дикого:

— А чого це фестиваль називається «Поваккаці»?

— Це від індіанців хопі. Як би тобі пояснити... Не зовсім «дар богів» і не тільки «життя-шаман»...

— Магічний ліхтар, — підказав, з'явившись невідь звідки, Нестор. — Саме так: життя шамана — це магічна лампа, істинний дар богів. Поняття не стільки синонімічні, як тавтологічні. Як ви здогадалися, Дмитре, це *кінематограф*.

— А що це у вас за «Сетрички-істерички»? — знову поцікавився я.

— О-оо-о, о, о, о, — Нестор захоплено заворушив бровами. — Це така ультрамодна течія серед богемі. Я кажу, Дмитре, про таку богему, яку визнають «богемою» щойно років так за тридцять — тоді, коли Слово розроблять настільки, що стануть *очевидними* зв'язки між словом «богема» і тим, чим займаємося ми.

Здається, я нахмурився дуже красномовно, тому горбун, випустивши дим, продовжив:

— Річ у тім, що тепер модно вдавати певні психічні розлади.

— Модно?

— Однозначно. Інновація від Опери скрипу. Не симуляція з корисливих цілей, але флагеллянтство як *ars pocha*. Відчуваєш, куди це веде?

Я тричі знизав плечима.

— Мікроперформенси на вулицях, в тролейбусах, у магазинах. Наприклад, публічний спалах істерії у двох, здавалося б, незнайомих жінок. Що є графічнішим у сфері емоцій? Це мистецтво на стику психіатрії й архітектури. Розумієш? Архітектура духу! Готика. Бароко. Декаданс. Соц-арт. Еклектика. Бритпоп. Свідомий кітч. Я-надбудови, січеш? Дай жувачку. Дай покурю. Дай в рило. То що.

— А в мені, — спитав я, — Які надбудови узрили Ви в мені?

Нестор глянув на мене, прицмокнув губами, наче звирився з відповіддю у конспекті й переконався, що коефіцієнти сходяться.

— Ви є людина-унітаз, Дмитрику.

— Без образ? — перепитав я про всяк випадок.

— Без образ. Ви Унітаз, не окреслений соціальними умовностями. Якщо розібрати архетип — це щось близьке до Фенікса, що оживає з попелу. Розумієте? Ви накопичуєте в собі гівно, щоби в одну прекрасну мить омитися джерельно чистою водою з водопроводу. Особисто мені унітаз чимось нагадує християнське всепрощення.

Дикий прикрив долонями очі і, посміюючись, захитав головою. А я пригадав свою кімнату і той чудовний спосіб, у який звільнився від самого себе. Спусти воду, так?

— А чому ви Опера скрипу? — спитав я, переводячи розмову у менш лоскотні сефіроти.

— Якщо Ви не заперечуєте, Дмитрику, я почну зі своєї улюбленої фрази, — Нестор затягнувся сигаретою. — *Опера скрипу схожа на лезо, передане з рота в рот при поцілунку*. Тому не дивуйтеся, коли після цієї історії у Вас із рота порсне кров. Колись, років так зі сто тому, коли ще Крушельницька була для Галичини Знаком Генія, у Львові з'явилося кілька вінлових платівок із записами її арій — Аїда, Чіо-Чіо-Сан, Галька там. Таке. І для певних кланів, могутніх носіїв

культурного прогресу, ці записи стали настільки вагомою естетичною віхою, що зуміли сформувати цілу субкультуру зі всіма її атрибутами, як-от амбіціями, уподобаннями в літературі, живописі, театрі — усім тим, що можна звати культурними кодами. Ти зрозумів.

Я кивнув.

— Річ у тім, що каноном слугували звучання *платівки* з голосом діви. У ту мить найвищого злету генія сакральним вважався *будь-який* аспект, властивий платівкам із брендом «KRUSZELNITSKA».

Та все ж монолітна єдність поглядів кількох вибраних родин порушилась. Одні, звичайно, як і раніше, насолоджувалися поскрипуванням грамофонної голки на платівці, інші ж почали слухати Саломейн *голос*! З їхнього боку це був однозначний крок назад. Через цей адюльтер смаку та кітчу Галичина відстала в культурному плані років так на двісті. Шкода, але їй уже ніколи не наздогнати втрачене, ніколи. Слухати голос Крушельницької й не зауважувати скрипу платівки — це, знаєш, як розглядати оксамитову підстилку замість коштовної діадеми на ній. Але я кажу: дякую, з мене досить текстилю. І я кажу тобі — прийшов час дивитися на діаманти!

— А голос?

— Та до пизди той голос.

Я замислився і, як робив завжди у хвилину задуми, почав смоктати вуса.

— То, кажете, Опера скрипу — нащадки тих родин... що слухали *скрип*?

— Вони наші духовні прашури. Але ми трохи інші. Опера скрипу — так, як її розумієте Ви, Дмитре, — тільки частка нового, безмежного естетичного горизонту, який ми відкрили. В широкому розумінні, Опера скрипу — це *скрип думок*. Це наближення до звуку знака, світла слова, очищеного від первородного гріха розділення. Ми розробили новий принцип формулювання думки. І ми надали естетику принципів такого формулювання думки. Думаєш, ми не

готові ступити в цей світ? Ми приготували цілий архів думок, розробили кожне ідейне русло згідно з нашим світоописанням.

Опера скрипу — це не більше, не менше — нова естетична революція. Ми — це нове покоління, вільне від розуміння естетики, властивого нашим сучасникам. Ми — це покоління, яке зрозуміло, що не існує іншого часу, ніж тут і зараз, тутізараз. Цивілізація розчавила людство між пам'яттю про минуле й прогнозуванням майбутнього. Ми — це випередження часу, оскільки живемо тутізараз, а решта загубилася в самій *пам'яті* про час і місце.

— І все ж, — втрутився Дикий. — Навіть несвідомо людина пам'ятає про свою парадоксальну божественну природу...

Нестор скривився в сарказмі.

— Звичайно. Знаком такої пам'яті є рука, що стирчить із м'ясорубки і меле саму себе. Автодеструктивний уроборос для домогосподарок. А ми — ми подолали віру в майбутнє. Ми звільнилися з кайданів пам'яті, анулювали всі домовленості, які колись підписали наші нетямущі пращури. Немає більше нікого, хто б диктував нам, ким бути і як думати. На наше щастя, ті, хто міг вказувати, залишилися в шкаралупі пам'яті. Ми покоління недискретного, не обтяжені розділенням на «так» і «ні». Ми вільні від ниючого, ниючого й до абсурду дріб'язкового «Я». Ми несемо красу неосвоєного...

— Амінь, — озвався Дикий.

«А ТИ ВЖЕ ОБРАВ ЄГОВУ?» — придумав я слоган і спитав:

— А як стосовно християнства? Користуючись Вашою термінологією, естетика Церкви Вас не гедзає, не?

— Своїм воскресінням Христос проголосив тисячолітнє царство Сина Божого, сиріч Слова. А вже сакралізація Слова, Дмитрику, призвела до заборони самої думки про цілісність, і результатом став словесний секонд-хенд. Бо те, що отримали люди в результаті — це навіть не вчення Ісуса, а суцільний *second*, порозхапуваний Його учнями. Вирвали

Христові щелепу, залишивши закривавлений вишкір цензури — невід'ємний атрибут невичерпності Слова.

— Так, — погодився Дикий. — Ідейний секонд-хенд, не відчуте, не пережите Слово, зачовгане до шерсті в роті. Слово є розділення, а розділення дарує принижених і ображених. Це, у свою чергу, породжує тиранію слабких. Відтак **ваше тисячоліття — Тисячоліття подаючого**. Тисячоліття страждущого. Причому, страждає зовсім не той, кому подають... Не знаю нічого потворнішого за подаяння. А Лялькари саме це й провокують, адже так?

— Авжеж, Дикий, авжеж. І не бачу в цьому нічого поганого. Ми сіємо те, що люди хочуть пожати. Люди *хочуть* страждати, і це їхнє право. Їх власний вибір. Хіба не є найвищим виявом гуманізму і співчуття *дозволити* людині страждати? Людство — це збіговисько злісних наркоманів, які сидять на найважчому наркотикові Всесвіту — на співчутті. Одна лишень думка — *спробувати відмовитися* від цього — кидає їх у жах і безвихідний відчай. Хіба я не правий? Для них немає нічого солодшого, ніж почувати себе жертвою обставин. Тому ми не збираємося ділитися нашим відкриттям гуманно. Кому це потрібно? Все збалансовано, і кожен має те, що хоче. Ми волиємо скинути нашу колекцію ідей у вигляді бомби. Бах — і капут! І немає нікого!

Нестор витер з губ слину і продовжив:

— Співчуття до інших — це вкрите машкарою возвеличення самих себе. Дія дорівнює протидії. Бездоганна рівновага. Час говорити закінчився. Настав час мовчати. Прощу уваги, Дикий... Якщо протягом *цілого тисячоліття*, цього твого *Тисячоліття подаючого* людство у своїй масі не змогло відмовитись від цієї дешевої пітекантропівщини, воно не заслуговує кращої долі, крім як подавати... і страждати.

Але я не бачу резону довіряти такі скандальні факти у долоньки людців, заморених онанізмом саморефлексій, невизначеністю та комплексом упослідженості перед Абсолютом. Це було б ницо з мого боку.

— Лялькарі переслідують ту ж мету, що й Клуб галогенів. Вони хочуть прорубати двері у Слові. Але різниця між нами, горбатику, така, що галогени усвідомлюють одну річ. Вони знають, що *все є все*. Все однакове. Немає нічого важливішого за інше. Ніщо не має значення, — Дикий повів бровою і додав: — А ти, Несторе, як мала дитина. Маніпулянт, курва.

— Не лайся, Дикий. Не раз ми говорили, що є свобода: безособовість, відстороненість, творчість. Ми творимо і звільняємо. Кожен мій жест, тут і зараз позбавлений іга пам'яті, є геніальним винаходом пластики. Але я вільний від бажання увіковічнити свою геніальність. Світу не потрібна свобода, тому що вона — осердя тутізараз, тоді як людство існує завтра, або вчора, або зранку до сніданку. Деінде, тільки не тутізараз.

— А як щодо співчуття до жебраків? — поцікавивсь я.

— Жебраки — бич постхристиянської свідомості. А так, власне, то всі люди жебраки. Бо вони — це та категорія, завдяки якій існує страждання, а отже — релігія. Релігія — ось ті цвяки, якими на правду розіп'яли Христа. Цвях крізь усю свідомість, яким ти прибиваєш себе до дерева. Вас таке приколє, Дмитре?

— Ні, — щиро відповів я. — А Ви що? У Христа *взагалі* не вірите?

Нестор посміхнувся й поглядом загасив недопалок у попільничці.

— Ми, так би мовити, співчуваюча інтелігенція. Христос влаштував собі PR нечуваної зухвалості. Популізм чистої води. Але, раз уже хтось наступив на ці граблі, не хотілося б повторювати його жест. Це як мінімум неестетично. Якщо хтось вважає, що для нього припустимим є отримати життя вічне через муки, а муки — через те, що стадо баранів не повірило в те, що він Син Божий, — це його приватна справа. Але в світлі уже згаданих мною темних ерусалимських подій вважаю недоцільним зізнаватися комусь, що Син Божий — це насправді я. Я ж бо волю посісти престол свого Отця, слухаючи оперу.

Десь біля дев'ятої у супроводі трьох нянечок прибув октет дітей-аутистів з обласної клініки спадкових патологій. Нестор розпрощався і пішов розташовувати гостей. Дикий сказав, що нам сам час рушати. О десятій на Високому Замку нас чекатиме решта галогенів.

В одну секунду, коли я уявив, що доведеться пердолити розкислим снігом аж до парку, мені зробилося зяько. А потім махнув на все рукою і пішов слідом за своїм новим знайомим.

Дикий запхав у сумку свій телефон, закинув її на плече, і я подумки сказав Опері скрипу «сайонара».

Знову крадучись плутаним коридором, я слухав, що розповідає Дикий.

— Ось тут, — він показав рукою на стіну, розписану вугільними фресками. — Тут працює такий собі Юра Кубік. Це його роботи. Порноаніمالізм. Відчувається вплив Утрілло, тобі не здається? Між іншим, зверни увагу на сміття довкола — інвайронмент Таліба ібн Саббаха. Називається «Богородиця-XXL». За зразок бралася його стара квартира після Нового року. Особливо класна стеля. Заціни.

Я задер голову і витріщився на облуплену штукатурку. Можна було, звичайно, сказати, що в мене на хаті тріщини крутіші, але змовчав. Для галогена ніщо не має значення. Хе-хе.

— А загалом це все становить **Об'єкт №3. КІМНАТА КРИКУ**.

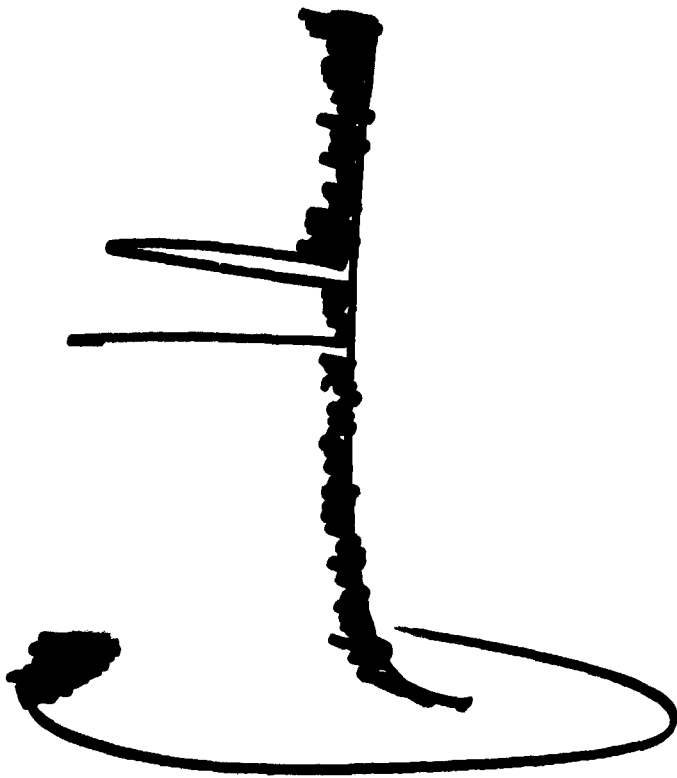
Я здивовано підняв брови.

— А це як розуміти?

— *Кімната крику* — це місце і час. Тутізараз, як любить Нестор. Ясно?

Я не второпав. Знову нахмурих брови.

— Гаразд. Якщо зовсім по-простому, то уяви собі так: *Кімната крику* — це кімната, де всі мовчать. Бо ні в кого не вистачає хоробрості крикнути першим. Як тільки ти

розумієш, що ти в Кімнаті крику, виникає так званий «скандал у світі ідей». Але коли ти пригадаєш, що перебуваєш у Кімнаті крику, ти виходиш з неї, а скандал триває тільки всередині Кімнати, серед тих, хто крикнути не наважився. Тепер зрозуміло?

Так, тепер я зрозумів усе дуже гарно. Мені зробилося легко і свіжо, ніби я покакав і спустив воду. Чи вийшов з кімнати на свіже повітря.

Дикий спитав:

— У тебе немає з собою целофану?

Я витягнув з кишені кульок зі смугами, залишеними пипками язика на майонезі, і простягнув Дикому. Той підняв з підлоги шматок цегли і придавив ним кульочок.

— Класика жанру, — сказав він. — Чорний кульок на підвіконні закинутого будинку. А зверху цегла. Відчуваєш наплив дежав'ю? Дуже інтимні пласти підіймаються, правда? А все завдяки поєднанню матеріалів. Як би ти назвав це?

Я замислився.

— **Істина ошеломляюща.**

— «Істина ошеломляюща»? — перепитав Дикий.

— Саме так, — підтвердив я, і Дикий поплескав мене по плечі.

— Слухай, Дикий...

Дикий запитально кивнув, і його профіль на темній шибі зробив те ж саме. Маршрутка, в якій ми їхали, зупинилась, і я перечекав, поки з салону вийде жінка з дитиною.

— А от чого ти кажеш, що Клуб галогенів і Опера скрипу — мезальянс тимчасовий?

Дикий колупав пальцем дірку в сидінні перед собою і рухав губами, ніби щось рахував. Підрахувавши, промовив:

— Нестор говорить про мікросубкультуру якоїсь аж ноосферної елітарності. Він має на це право. Як-не-як, Лялькарі дійсно створили її. Але говорити так, як це робить Нестор, — все одно, що вдавати, буцім ти вийшов з Кімнати крику, розсівшись на порозі.

— А ти? Ти хіба не прихильник такої тусні?

— Я? Мені не потрібна тусня. Я сам собі субкультура. Нікому з галогенів не потрібні доповнення. Ми й так подвійні.

— Дуже самовпевнено, тобі не видається?

Дикий знизав плечима.

— Наша непотрібність запотребована. Подумай над цим. Як тільки перестане бути потрібною і твоя *непотрібність*, ти звільнишся. Відчуття потрібності — одна з пасток, які розставило твоє «я».

— А хіба моє «я» може мені зробити щось погане?

— А ти що — все ще віриш, буцім воно справді твоє? Хочеш одну бувальщину? Таку собі казку вічності?

Я кивнув.

— Чи можеш ти уявити, що ще якихось п'ятсот років тому на Землі не існувало скрипу? Скрипу як звуку, як відчуття, як сукупності думок, що огортають це явище топосом визначеності?

— Якщо бути відвертим, — зізнався я, — то я взагалі не вірю, що п'ятсот років тому Земля дійсно існувала.

Дикий посміхнувся.

— Так-от. А в якійсь далекій галактиці жила ціла цивілізація — надзвичайно розвинена, до того ж — вона існувала *у формі звуку*. Блукали собі ці сутності Всесвітом, аж поки не натрапили на Землю. І побачили, що в інформаційному полі землян ніша, яку можна було зайняти їм, ще вільна. І вони зайняли її. Відтоді всі почали чути новий звук. І звук цей ми тепер називаємо скрипом.

Дикий витримав паузу.

— Але це так, для дітей. Насправді ж мова йде не про сам звук, а про набір думок, які надають цьому звукові визначеності. Звук — це ніби дзеркало, без якого побачити цих інопланетян неможливо. А їхня могутня цивілізація — це і є той корпус думок, яким ми описуємо скрип. Одним словом, діапазон інтерпретацій скрипу розширюється не тому, що ми знаходимо нові естетичні критерії для нього. Рух

закладений в самому понятті скрипу, в природженому намірі *цивілізації скрипу* еволюціонувати. Подумай над цим.

Я зачаровано кивнув головою і замислився. Слова Дикого розійшлися в мені, наче кола по воді. З кожним словом, кинутим на моє плесо, щоразу чіткіше відчувалася свобода розходження думок поверхнею.

Раптом мені перехопило подих.

— Виходить, — сипким від хвилювання голосом почав я, — виходить, не тільки скрип міг прийти до нас зназовні!.. Саме уявлення про наше «Я» не є...

Дикий зробив застережливий знак рукою.

— Прийми це без слів. Називати — значить знову довірити штурвал тому попутньому, якого ми колись необачно взяли на борт. А наші з ним дороги не перетинаються.

Ми замовкли. В салоні панувала прониклива темрява. Грало радіо «Промінь». Теж, певне, Об'єкт №2, бо мені зробилося якось не по собі. Всього пасажирів було: старший чоловік біля водія — ділився думками з приводу того, що на вечір похолодало; молода дівчина, сутуло набирала щось на мобільнику відразу ж за водієм, і ми двоє на задньому сидінні.

— Зупиніть тут, — попросив Дикий. Очі водія глянули в дзеркальце заднього виду (на люстерку — ароматизуюча ялинка), і машина пригальмувала.

Я перевірів, чи не забув на сидінні шапки або рукавиць (дитяча фобія, знаєте), і вийшов з теплого салону прями-сінько у сльоту ночі.

Взимку, коли Львів пронизаний вологим лютим, в якийсь момент настає пора теплої бруківки та холодного неба. Під ногами хлюпає й ковзає крижана каша, а з відпареної теплотрасою землі в небо тягнеться густа паволока сирості. Місто насичується туманом. Коли стояти на Високому Замку лицем до Замарстинова, до станції Підзамче, крізь туман чутні звуки: машиніст ходить вздовж колії і стукає по

рейках молотком на довгій ручці, — й здається, ти зовсім не у Львові, а в якомусь засраному Дубліні, де тільки й можна побачити, що вікна заводів та коробки фабрик — кіото невдах. Під об'ємом завойованого простору тумани прогинаються, наче важкенні порт'єри. Чутно, як жіночий голос оголошує назви поїздів. Чутне постукування машиніста на обході. Сирість.

13

Потуга Високого Замку відсвічувала білим люмінесцентом телевежі. Мій знайомий, ритм-гітарист «Осяяних світлом параш», розказував, як раз напився до того, що прочитав напис «ЗЕМЛЯНІ РОБОТИ», а потім на власні очі побачив у ямі іржаві кістяки роботів-андроїдів, заліз на вежу і хотів стрибнути, але з ним заговорив Бог. Наступного ранку з важкого бодуна цей тип пішов до церкви і прийняв православ'я.

Це так, між іншим. Як у Гемінґвея: що не книжка, то все мужики сп'яну рибу ловлять.

Дикий зупинився й поглянув на телевежу. Черкнув сірником і припалив від неї сигарету. Я розгледів контури носа, графіку зморщок і захоплено подумав: «Хочу бути таким, як він».

— Нас чекатимуть біля сходів на вершину. Але приготуйся до зустрічі.

— Якої?

— Сторож. Високий Замок — живий організм. У нього є власний сторож. Кожного разу він видається іншим, але насправді — завжди той самий. Бачиш, Ритуал галогенів не дуже подобається Високому Замкові.

— Тоді, може, варто проводити його деінде?

— А ти в басейні теж кожного разу просиш у трампліна дозволу стрибнути?

Я змовчав, бо кілька разів і справді просив. І не тільки у трампліна.

Дикий витяг із сумки пляшку горілки з перцем.

— Ковтни трохи. Перед нами ціла ніч — можна й промерзнути.

Я зробив ковток. Горілка вдарила спершу в піднебіння, далі по стравоходу, а потім, луною, у голову й ноги. Дикий лигнув і собі. Я затагнувся з його сигарети й надяг рукавиці. Підбирав мороз. Дикий відійшов до стіни, звідки долинули дзюрчання й запах гарячого струменя. Подумавши, я вирішив відлоти теж.

Заправившись, Дикий зробив закличний жест рукою, і ми рушили у напрямку шуму дерев.

Ліхтарі вже вимкнули, але Дикий, здається, у маршруті не сумнівався. Горілка зробила мене відкритішим для позитивних моментів такої паскудної погоди, і я спитав:

— А в чому полягатиме Ритуал?

— Ти відчуєш. Я сподіваюсь. Андрій Бром не казав хіба?

— Казав, ви кричите імена галогенів. Цілу ніч.

— Приблизно так. Але все одно: *ти відчуєш*. О, хтось іде.

Я здригнувся з переляку. Ми вийшли на середній ярус парку, де світився один ліхтар. Дикий, з розбігу скочивши на ковзанку, проїхався аж до острівця натрієвого світла.

— Швидше! — прикрикнув він, і я ковзнув за ним.

Постать висоталася з темряви у низеньку згорблену бабусю з дрібним личком. Куций тонкий кожушок був перепоясаний якоюсь зашкарублюю шворкою, а на ногах у бабусі були осінні чоловічі черевики, зашнуровані дротиками. І хустка, звичайно. Руки вона тримала кишенях, з чого ставало ясно, що старенька без рукавиць. Бабуся пересувалася дрібними кроками зі швидкістю приблизно метр на хвилину.

— Це Бідна пташечка Високого Замку, — тихо мовив Дикий. Він сперся на поруччя і чекав наближення жebraчки. — Вона постійний об'єкт присутності цього парку. Сторож. Щоразу інший, але по суті — той самий. Доведеться відчепитися від неї зараз, поки ще є час. Потім може й не бути.

— Дітоньки добрі, — таким тонесеньким і тихесеньким голоском заговорила бабця, що моє серце стислося. Бабця підійшла до нас впритул, і я побачив, що її постать сягає мені заледве грудей.

— Дітоньки мої. Допоможіть бідній людині. Якщо можете. Дайте п'ять копійочок. І най вас Бог благословить.

Я глянув на Дикого. Він скептично посміхався, затисши в зубах чергову цигарку.

— Поможіть, як можете. Дітоньки. Дайте кілька копійок, — тим самим тихесеньким голосом продовжувала бабця. І, як не дивно, в її голосі вчувалося, що вона *справді* просить не більше п'яти копійок. — Тут слизько було. А я пісочку принесла. Посипала. То й люди дають мені деколи.

— Прошу пані, — озвався я. — А Ви звідки?

— Я? А я звідти, — старенька невизначено махнула рукою. — В мене пенсія маленька. Сорок три гривні. Чоловіка не маю. Діти померли. То я сама тепер. Ходила на Свят-Вечір під церкву. То дали їсти. Вже три дні нічого не їла. Бідні, вони тримаються разом. Дають хто п'ятдесят копійок. Хто гривню. Ми ділимося. Не то що багаті. То їм навіть десять копійок жалько. А я навіть на хліб не маю. Ходила в притулок. Добрі такі дівчата. А я навіть рукавиць не маю. В ноги зимно. А сестри-василіанки їсти дали. Йой, синку, а ти чого без шапки? Та простудишся! *Бійся Бога*, синку! — це вже Бідна пташечка зверталася до Дикого.

Дикий втомлено відмахнувся:

— Ой, ну тільки без цих відьомських наворотів.

— Йой. Ви ж мені як діти! Я з вами, як зі своїми дітками говорю.

Я відчув, як на мої плечі намагаються покласти страшенний тягар. Здалося, ця бабуся — якась далека, бозна-коли й чому забута родичка, яка дуже не хоче нав'язуватись, але їй *так тяжко, і ви не проти, якщо я на краєчку тут сяду, погріюся?*

Дикий чекав на мою реакцію.

Мені ж захотілося скинути з себе спершу рукавиці, відігріти у своїх долонях її закоцюблі лапки-долоньки,

віддати останню копійчину і, евентуально, завести до себе на ніч, а потім що Різдва приносити їй кошачок зі святковим харчем.

Натомість я відступив крок назад, і липуче, мов серпнева павутина, макраме бабусиної аури відстало. Я глянув на неї ще раз: малесенька істотка, про яку писати навіть найменшим шрифтом — це вже гіперболізувати.

— Валимо, — кинув я Дикому і першим розчинився у темряві. З темряви, дивлячись на її розгублене, відчekanене болем і нуждою личко, її непомітну, малесеньку постать, її *безсилля*, я зрозумів.

І тоді я зааплодував.

— Бачиш: не може терпіти, що хтось взимі ходить без шапки, — сказав Дикий. — Цікава грань. Мовляв, ходить взимку без шапки — не хоче схилити голову перед Богом і Його могутністю. Так, релігія — це цвях. Це кінець.

— Це *розділення*, — додав я.

Дикий змовчав.

Раптом на моє плече опустилася чиясь важка рука, і я голосно скрикнув.

— Ша, рибйонок, — сказав голос із темряви. — Хімію вчив у школі?

Я кивнув і насилу зковтнув слину.

— Ану видай ряд напруг.

Не замислюючись, я випалив:

— Літій-цезій-калій-кальцій-натрій-магній-алюміній... І так далі.

Темрява з секунду щось думала.

— Чувак що треба, Дикий. Але чо' такий шуганий?!

14

Дикий представив мені Фтора і Хлора, по-світському Женю та Олежку. Ми стояли тісним кільцем, курили і балакали, час від часу роблячи по ковткові з плящини. В центрі кола Дикий поставив телефонний апарат. Моє серце,

коли погляд спотикався об нього, боляче тьохкало і наказувало вважати собі. Добре хоч Дикий дзвонити нікому не просив (а сам я й не рвався).

— Магічно, — пошепки зауважив Олежик. — І романтично. Зараз би бенгальських вогнів — чудесно було б. Я б точно просльозився.

Дикий, нічого не кажучи, витяг із сумки продовгасту картонку, а з неї — чотири довгі патички.

Бенгальські вогні.

У мене відпала щелепа. **Я повірив! Я повірив у те, чого не буває! Я повірив і був у захопленні, наскільки могутня ця віра у Дикого. Він повірив, що в нього в сумці випадково завалялися бенгальські вогні, і дійсно виявив їх там!**

Черкнула чиясь запальничка. Ми піднесли до язичка полум'я кінці паличок. Я спостерігав, як червоніє кінчик моєї палички, і напружився, чекаючи: **от він, от він, зараз як порсне іскрами на всі боки...**

— **ІСКРИ!** — захоплено, владно вигукнув Дикий.

З диму, що вився від паличок, вискочив сніп іскор. У мене запаморочилася голова й підкосилися ноги. Я справді побачив фонтанчик веселих бенгальських іскор і буквально **затищав** од радості.

Розчарованим басом Женя сказав:

— Так це ж індійські палички!

Я підніс свою до очей і принюхався. Пахло сандалом. Дикий зітхнув.

— Ну, і для чого ти?

— А я бачив! Я бачив! — закричав Олежик.

— Я теж, — підтримав я. І додав: — Магія віри.

Ароматичні палички кадили розкішними пахощами. Тлючим кінчиком я малював у темряві петлі та вісімки, а троє галогенів докурювали сигарети. Мені однозначно було комфортно з ними, і в чому б не полягав сьогоднішній Ритуал, я з радістю простирчав би у цій компанії хоч до ранку.

Олежик викинув недопалок і сказав, що варто починати.

— А як же Астат? — спитав я.

— Він поруч. Як піде все гаразд, ще сьогодні познайомитися.

Ставши у коло потісніш, ми поклали руки на плечі сусіда; справа від мене став Женя, зліва — Дикий, навпроти — Олежик. По центру продовжував стояти телефон.

— Слухай шум дерев, — звернувся до мене Дикий. — Почуй, як шумують зараз екваторіальні ліси у Бразилії... як гуде вулкан...

Запала тиша, і я прислухався до рівномірного поскрипування обмерзлих гілок. Уявив еліпси, які описують кінчики гілок у темряві на вітрі. Уявив лінії кори, натягнуті від чубка вглиб ґрунту, мов невиразні меридіани.

Від шуму дерев вуха фонили, як два ехолоти.

Коли шум гілок став космосом, Дикий наказав:

— Глибоко вдихни повітря... Ні, повільно... От... так. Повільно видихни. Тепер ще раз... Глянь на небо.

Я задер голову догори. Вогні великого міста висвітлювали лиш пласти неперервних, важких формацій страто-кумуляус від горизонту до горизонту.

— Бачиш просвіт у хмарах? Знайди його.

Я намацав поглядом маленьке віконечко, крізь яке виднілося пару зірок.

— Тримай його. Дихай.

Шум дерев став гучніший. Решта галогенів, із Диким включно, робили те ж, що і я. Між нами, певне, тривало якесь єднання — за браком слів не можу краще передати той стан легкості, спокою, спорідненості, що виник у колі переплетених рук. Від закинutoї назад голови на очах затацювали фіалки.

— Яке важке небо... відчуй його вагу... Відчуй, як воно тисне на тебе.

Від слів Дикого небо навалилося непідйомним відсирілим матрацом.

— Земля притискає тебе до неба. Ти затиснутий між верхом і низом.

Я моментально зрозумів значення слова плющити. Мене плющило й в'ючило, грицало й пекало, шурило, пазурило, цвиркало, сутанило наскрізь ковдрами в зірочку, аж підгиналися коліна. Мене розчавлювало між небом і землею щось таке сильне, про існування чого раніше я ніколи не здогадувався.

— Збери всю важкість в одному повільному вдиху. Повільно набери повітря... Пові-і-ільно... Та-а-ак... А тепер разом:

— **ФТОР!**

— **ХЛОР!**

— **БРОМ!**

— **Й О Д!**

(земля б'є мене в ноги я відриваюся від поверхні і переді мною увесь Львів як на пuzі мій крик на повно є цей світ своїм звуком і світ існує тільки через мій звук ми боже я К О С М О С)

Щоб не впасти, я міцніше вхопився за плечі побратимів, але не відчував їх. Тіло мимоволі обм'якло, і я повалився на землю. Мої вуста були спроможні на одне, я безупинно кричав:

— **О БОЖЕ БОЖЕ БОЖЕБОЖЕБОЖЕБОЖЕ БОЖЕ БОЖЕ БОЖЕ!**

Нігтями я дер замерзлу землю, шукаючи опори, але свідомість могла хіба ковзати поверхнею цих відчуттів, усе будучи в полоні величі, величі звільнення, яке ледь не лигнуло мене до останку.

Нарешті я зумів сісти на землю. Морозу не відчувалося, тільки крижаний жар щойно пережитого.

— Ну як? — спитав Дикий, присівши біля мене навпочіпки.

— Тайм-аут. Десять хвилин, — видавив я.

Женя гмикнув.

— Та й ну, Бром. Давай далі! Буде ще крутіше! Америку буде видно!

Я піднявся і розправив штани, що врізалися джинсовою складкою в міжніжжя.

— Гаразд. Але через десять хвилин.

Ми стали і запалили.

Покуривши, перейшли на нове місце і прокричали ім'я хлору.

«Троянда?» — знову запитав у себе, не розуміючи, до чого б це.

— Дикий, це троянда? — спитав уголос.

Дикий промовчав. Геньо мовчки поплескав мене по плечі.

— Талант, — сказав Олежик із незрозумілим сумом. — Такий далеко піде.

Ми зробили ще одну паузу — хвилин так на п'ять — і ковтнули перцівки. Я відчував себе унітазом, з якого вантузом вичищають нечистоти.

— Шум дерев, — охриплим, але все тим же проникливим голосом втретє завів мантру Дикий. — Вслухайтесь і наповніться ним... Подивіться на небо... Яке воно важке, як воно придавлює...

— **ВСІМ СТОЯТИ! НАРЯД МІЛІЦІ!**

Мене відразу ж зажбурило в далеке торфовище, єдиним станом якого були відокремленість і сірий густий переляк. Голоси виникли так зненацька, і страх від несподіванки здушив горло. Тілом прокотився терпкий тремор і вдарив, як фонтан шампана, в тісну черепну коробку. Перед очима замерехтіли бульбашки. *От так*, заторохтів голос паніки всередині. *От так. Попався. Зв'язався з ненормальними і попався. От так. От так. Будеш знати, як з ненормальни...*

Страх скував м'язи у подобу гамівної сорочки. Але я зауважив, що варто мені зосередитись на страхові, як і він, і голос просіюються крізь сито уваги у гігроскопічний спокій.

Прямісінько в очі вдарило яскраве світло ліхтарика. Коли воно зникло, крізь жовто-зелені спалахи я розгледів двох

міліціантів у шапках зі значками. Грубими мазками світла вони окреслили з п'ятьми спершу наші пики, потім руки. Шляхи ліхтариків розбіглися, і білі плями світла взялися хаотично вимацувати сніг біля наших ніг.

У місячному сяйві я розгледів контури ременів, що пересікали їхні груди. В обидвох були рації. Один був низенький і чомусь видався старшим — мабуть, тому що був гладший. Інший — той вищий, підтягнутий — відчувався беззаперечно молодим. Молодший здався мені справжнім лягавим: з гострим нюхом, блискучими очима і молодими зубами.

— Покажите документи, — напористим голосом почав перший, старший і, до того ж, вусатий. — Що ви тута робите?

— У нас немає документів, — озвався Дикий. — Ми тут гуляємо. А які проблеми?

— Ти рота не розкривай, бо заберемо всіх в участок. Документи! Чуєте? Ану розійшлися! Розійшлися! Так, в лінію стали! Ану, ти! — міліціонер звернувся до мене. — Ставай тут.

Я слухняно став у лінію з іншими галогенами, чим спробував натякнути друзякам на сьому групу Таблиці Елементів (напевне, залишуся перформенсистом до останнього подиху).

— Що ви тут робите? — спитав другий.

— Наркотики куримо.

— Я тобі зараз пошуткую! Я тобі пошуткую! Вітя, ану сніг порий там.

Молодший міліціант, Вітя, спритно розгрібаючи сніг носакон чобота, ніскілечки не сумніваючись, відказав:

— Курили. Точно курили... — він підібрав зі снігу торішній недопалок, понюхав, посвітив ліхтариком і викинув.

— Чого кричали? — продовжив перший, вчергове пройшовшись по нас овалом електричного сяйва. — Хочете в участок? Ще раз питаю, **ШО ВИ ТУТ РОБИТЕ?**

«До людей! — читалося між рядками. — До людей, с-суки!»

— Ну... хто шо, — сказав Дикий. — Тут кожен шукає щось власне.

Міліціант посвітив йому ліхтариком у лице. Дикий наморщив носа.

— От ти, бачу, ти думаєш, ти тут самий мудрий, — здогадався старший міліціант. — От шо *ти* тут робиш о першій ночі?

— Я?

— Ти, ти.

— Аз есмь. Хіба це карно?

— І знають твої батьки, чим ти займаєшся? — спитав у відповідь Вітя, все шукаючи у снігу склад злочину. Я коротко реготнув, і гладший міліціант знову засліпив нас ліхтариком:

— Наку-у-урені! Ой, підуть... Глянь, Віть, які в них очі...

— Зараз, знайдемо, — міліціант Вітя розігнувся і струсив рукавиці від налиплого снігу. — Де брали? Там, внизу? Признавайтесь, бо підемо зараз по гарячих слідах, як знайдемо баклажку, труба діло буде. Я вам чесно, хлопці, кажу, так шо кажіть вже.

— Ми чули, як ви тут кричали. *Чого кричали*, я питаю?

— Можливо, це були не ми, — відказав Дикий. — Це були Інші. Ідіть шукайте далі.

— І дайте тим хуліганам! Шоб не кричали більше! — підтакнув Олежик.

— А ти замовкни! — гавкнув перший, і світло від його ліхтарика мазнуло по Ґениковому кавказькому обличчі. — **Ґі-і-і-і! А ТО ШО ТАКЕ?**

Міліціонер на мить ошелешено завмер. Я подумав, що зараз його вхопить дзен, і Віті доведеться викликати швидку.

— Гм-м-м... Схоже на телефон, — припустив Дикий.

— Звідки тут телефон? Чий він?

Дикий викопилив губу, показуючи, що й сам до пуття не розуміє, як це диво тут опинилось.

— **ЧИЙ ТЕЛЕФОН, Я ПИТАЮ?** — світло ліхтарика перепливає з одного обличчя на інше.

— ... А СВІТ Є СЛОВО

Все, що береглося в голові, вмить ущільнилось до літер:

СЛОВО

Велетенське простирадло думок змітає ураганний порив дикого, свіжого вітру осяяння, і я виджу те, що змушує пиццати міліціанта Вітю.

СЛОВО поглинає Себе. Дзеркало саморефлексій розлітається друзками в безконечність. Тільки трафарет. Літери.

Я перевів погляд із трафаретного напису на оголену субстанцію поза ним. Дзеркальний вогонь.

Я зрозумів, що дивлюся на Самого Себе і закричав ув опівнічне небо Львова:

ХЛОР!!!

ФТОООР!!!

ЙООООООД!!!

БРОООООООООООО!!!

сфокусував очі, відчуваючи себе повітряною бульбашкою, що підіймається з глибин Маріанської западини на поверхню, залиту жовтим — кольору молодого канарка — світлом. Коли внутрішній поверхневий натяг бульбашки зрівнявся з поверхнею,

я очистився

я згадав

я зрадів

Погляд зібрав мозаїку і нарешті впізнав джерело жовтого проміння. В руках у мене була напіврозквіта троянда невимовної свіжості, красива, наче поле ромашок у бурю. Її жовтий колір здався квінтесенцією самої суті жовтого, і єдині слова, які видавалися достойними того рівня насиченості, були: *чистий, повний, конечний*

ЗГАДАВ

Хвилину, може, й більше, я ковзав чистими незміряними поверхнями пелюсток, відстежував вологі магістралі прожилок, ловив ледь вловиму присутність аромату.

Нарешті відірвав погляд, відчуваючи, що можу знову загубитися між відтінками її барви й опинитися в закинутому домі з виписаним під трафаретку світом.

— Ей, ти! Вино бухаєш? — спитав мене якийсь чувак досить епатуючого прикиду й дикої зачіски.

Я кивнув.

— Шо, приторчав? — спитав чувак, киваючи на троянду. — Гляди ж, не задивися знову.

Чувак витяг з-за пазухи пляшину портвейну, відкоркував її зубами, сплюнув пластиковий корок на землю й відважив міцний ковток у горлянку.

— Астат, — представився добродій, але, побачивши, що відбилося на моєму обличчі, вишкірився:

— Шутка. Краще зви просто чуваком. Або маестром. То ти бухаєш?

Я кивнув і ликнув портвейну.

— А шо, Астата з Вами немає?

Маестро коротко реготнув.

— І не було! І не буде во віки віків. Амінь, ріднесенький: Астат — ето я.

Він знову передав пійло мені:

— На он, краще випий. І ходи, з Дерешом познайомишся.

g і так ти опинився ось тут? — недовірливо перепитує Терезка.

— Саме так. При певних обставинах вираз «Слова — це світ, а світ — це слово» мають феноменальну силу до пробудження.

— Ти, Менделєєв, мені чимось нагадуєш мого друга Антона. Може, ти, Дереш, *приревнував* мене до нього?

Я дещо знітився — устами дитини гундосить істина.

— Ну... трішки. Але Антон — це, як ти розумієш, не більше, ніж тінь від Джима Менделєєва. Антон створений

у... гм, у *тісній співпраці* з Дімкою. Вкидуєшся? А взагалі, ніхто нікого не робив. Це все суть відлуння. Echoes. Дмитро самим своїм існуванням породив ехо у моєму тексті. Як попередні мої героїні перегукуються з тобою.

— То в тебе були дівчата й до мене?! І ти нічого не казав?!
Я вдаю, буцім ніяковію.

— Гаразд, — м'якне вона. — Жартую. Але основну думку я вловила. Все є відлунням нічого, так?

— Точно!

Терезка хоче щось додати, але передумує. Вона дивиться на Менделєєва і наче зауважує невидимі зміни.

— Отож, друзі, — каже хімік, погладжуючи бороду. — Як уже було сказано, Бог — великий любитель парадоксів. Мир вашій безодні. Бувайте

с в і т л о

Дмитра не стало. Я ахнув і не зауважив. От де драматургія.

— Ні х-х-хуя собі! — видихає маестро. — Я тоже так хочу... Але ще почекаю. Вам напевняка інтересно взнати деякі особенності моєї фантазії, частинкою которої, кстаті, є й ви. Зокрема, яким, Дереш, буде твоє ізумленіє, мені цікаво, коли ти дізнаєшся, що тебе придумав лічно я?

ОСЯЯНІ СВІТЛОМ ПАРАШ

6 i 1

Маестро всюди бажаний гість — саме тому зараз він вагається, де зависнути далі.

Він ходить під дощами Львова, щомиті й скрізь віднаходить колумбові яйця. Маестро — це людина ідей. Він бризкає ними, наче мокрими пальцями. Тому пучки пальців у нього завжди м'ятні.

Сидячи на лавці навпроти Друкарської Академії, він мружиться лагідному сонечку, що пробивається крізь голе гілля на його писок. Він прислухається, як топляться в щебеті горобці. Ще ніколи пташки не вар'ювали так рано — ледве березень, а з погодою робиться щось таке, від чого свербить верещати й кидатись на radoщах під трамвай №7.

Маестро до певної (для декого — лякаючої) міри є *моржем*. Надворі плюс три, а він сидить на вітрі у тонкій вітрянці й смугастій матросці і є собі, як кажуть, на приколі.

Поруч, на лавці, лежить валіза з двома блискучими замками. В середині є капа-гобелен з вигаптуваним оленем біля годівниці — нею маестро накривається, коли ночує влітку десь на будові чи в парку. Крім капи, у валізі лежать ліхтарик і порепаний негодою гросбух. На обкладинці тушшю написано:

А.М. Давихам. **Неопубл**

Вулицею проїжджає деренчливий, гуркотливий і шалено радісний трамвай. Маестро проводить його втихомиреним поглядом бодгісатви, дістає з кишені пачку папірос «Експрес-22», ударом пальця по денці вилуджує одну, витрушує

трохи тютюну, вставляє між губ і закурює. На Ратуші б'є восьму.

— *Із самого ранку над Гаваною стояло чисте небо, і ніщо не могло зіпсувати рибалки, — каже маестро й випускає дим. Поруч, у вікнах пожежної частини божевільно-яскраво блищить вранішнє сонце. За спиною наголошує на глибині неба телебашта Високого Замку. У затінку, схожа на результат трильйона чаклувань, лежить купа талого снігу. Маестро відчуває: його очікують великі справи. Він такий дужий, що, варто напружитись, і букви довкола нього вилягають у курсиві, наче польова трава.*

Подумки він перебирає знайомих, з якими можна було б влаштувати щось шалене.

1 i 4

Можна трохи зависнути в панків з ізоляторного заводу. Вони чуваки добрі — завжди п'яні. Останній раз, коли маестро зависав там, панки привезли каністру вина. Всі дуже гарно впилися, по чому маестро неблаганно заволодів їхніми невинними умами.

Спершу він, мовби знічев'я, став забавлятися кухонним ножом. Потім, поміж іншим, запропонував бажаним випробувати твердість власних яєць і відтяти собі по пальцю, відрізав ж підсмажити на шкварках і з'їсти.

Панки тоді переживали період духовного занепаду, і маестрові легко вдалося влити в них свіжі ідеї. Закінчилося все дружньою різаниною, яку маестрові таки вдалося спровокувати, запропонувавши під звуки «Гражданской оборони» забавитись у п'яних бандюків.

Сам маестро в той вечір вкоротив собі мізинця. Він укинув вичавлений обрубок у склянку з горілкою і назвав коктейль «Кровавой мерой».

3 i 3

Так взагалі, то з дорослішанням (якщо в його випадку про таке говорять) маестро дедалі дужче тяжів до *непатен-*

тованого каліцтва. Періоди гострого усвідомлення людської природи він гасив косметичними ампутаціями — як правило, на ногах.

Маестро рубав собі пальці.

Все почалося з відмазки до армії. Серед сотень інших можливостей дезертирування йому найбільше сподобалась ідея *членушкодження*. Член він, звичайно, пошкодував, зате приділив *неабияку увагу* спершу мізинцеві, а потім безіменному пальцеві лівої ноги.

Увагу такого гатунку маестро називав *остаточною*.

Якби комусь випала нагода помилуватися його ступнями без шкарпеток (твердих від вічно засихаючої крові), то відчув би певну ніяковість. А згадувати те буре місиво пеньків від нерівно відрубаних кісток і при цьому робити суботній педикюр — це вже з розваг для багатих.

Останній етап тверезості (а разом — і тілоушкодження) мав місце саме під час забав із панками з ізоляторного. В маестро й досі на пальці намотана сіра, місцями бура пов'язка з несвіжих бинтів.

Щось таке по-хамськи модне — забинтоване місце ампутації.

Після останнього сеансу хірургії маестро визнав, що панки з ізоляторного виявилися не найкращою глиною для імпровізацій. Шкода. Можна було б бавитись-не бавитись: в аварію з ампутацією, в хірурга-п'яничку, в ампутацію навпомацки і т.д.

Він озирається по боках. Порожньо. Трохи кривлячись, починає розмотувати бинт. Оберт за обертом маестро звільняє безіменний палець від закривавленого кожушка, а вітер підхоплює кінець пов'язки в повітря.

Вітер. Тріпотіння.

Він смикає, відриває від почорнілого, тхнучого йодом пенька останні нитки бинта і кидає за вітром.

Вітер несе бинт за обрій.

Хвилину він розглядає рану і намагається поворухити залишковим півторафаланговим відростком.

Він посміхається.

— Можна підканати до кетамінів, — каже маестро вголос, і голуб коло його ніг зблискує оком. Маестро підморгує птахові. Голуб не спускає уважного погляду з маестрових окулярів.

Кетамінами маестро зве торчків з вулиці Вірменської — Шульца Чорного, Ваню Ромашона та інших йобнутих²⁵, яких у Шульца на хаті ніколи не бракувало. Кетаміни проводять час у двох станах: випадають на кетаміновий марамул або торочать про кетамінові марамули на терпугах. Потім знову гедзаються і від'їжджають на чергові сорок п'ять хвилин — урок хімії для немовлят. З кетамінами могло бути цікаво день... ну, два. Потім їхні постійні обсмоктування тем про структуру всесвіту і щогодинне бажання «вмазатися» починають діставати.

Не, з кетамінами революції не зробиш.

5 i 2

Серед запасних варіантів числиться кавалерка по Коптській, де мешкає троє: Толік-піротехнік (бляхар-відромагнат), його малолітня (цікаво — малолітня чи малолітня а.к.а. частково весняна?) коханка Люся і дід-марксист, колишній ракетник-баліст.

Найбільший інтерес викликав саме дід-діалектик. Старий алкаш був паралізований — цілими днями сидів у кріслі й невідривно дивився на запалений газ на кухні. Цю тисячолітню йогічну практику він випадково відкрив для себе пару років тому, як і більшість видатних відкриттів — з бодуна. Практика так захопила пенсіонера, що з кожним днем він присвячував їй усе більше уваги, відволікаючись тільки на бух. З усієї братії старий йогін визнавав хіба одного маестра. Баліст називав маестро Петьюю.

²⁵ Ігор Чорний (Шульц) — активний учасник львівського психофармакологічного дискурсу, трагічно загинув 2001 р. Ваню Романаш — музикант-мультиінструменталіст, фронтмен індустріального музичного проекту «Nordic Nosferatu Noise», передчасно помер у 2000 р. Літературний варіант біографії шукай за: Л. Дереш, «Industrial», неопубл.

— Ти панімаєш, Петя, — заводив він, поки маестро розливав по склянках. — Я сіжу і сматрю. На агонь. І агонь як би єсть, а мене як би нет. Панімаєш, да? Пустата адна! І так харашо мне, Петя, так харашо...

— Канешна, Федорович. От уявіть, шо я — це агонь, а Вас на самом ділі нема.

— Правильно! Нема мене, Петя. Ніхуя нема.

— І я кажу, шо немає. Тільки от шо тагда єсть, Федорович? От комунізм — єсть він чи нема?

Але дід відчував якусь лукавинку і відкриватися не поспішав.

— На етот вопрос ми ответім з позіцій марксізма-ленінізма, — по чому негайно вихиляв.

І от який феномен — варто йому самому випити літр горілки, як відразу ж підіймається на ноги і починає оперувати такими ідейними пластами, від яких у бехаря-відромагната і його хуни поза шкіру мороз дере. І з такою легкістю, головне, ніби карти в окопі здає. Прямо тобі крішнамурті якийсь.

Віднедавна у діда почали проявлятися *сіддхи*: спонтанна левітація, наприклад. Левітує поки що невисоко — сантиметрів на двадцять підіймається, проте маестро знає, що у діда все попереду.

Хоч і охота з йогіном побухати, маестро вагається. Петрович розказував, недавно до Толіка-піротехніка менти приходили. Може, його шукають.

5 i 3

Ні. Не його. Кубики не брешуть.

2 i 1

Можна також було заскочити до братів Коклюшів — двох ізгоїв trash-концептуалістів, технарів-самородків, які у вільний час знімають різну туфту на кінокамеру, складають до цього звукоряд, цифрують, мікшують, рендерять, апгрейдять, в'ючать, дрючать, врешті записують на відео-

касету, викурюють по наперсткові трави-«хімки» і з пафосом сумлінно зробленої роботи проглядають відзняте. Творчий тандем треш-концептуалістів носить назву «The Whooping-cough Brothers²⁶», або ж «Антиодуд рятує світ» («Ворона їде»). Те, чим займаються трешери, маестро називає «робити з гівна цукерочку».

Треш-концептуалісти обожають вештатися пустирищами і звалищами. Там вони крупним планом фільмують іржаві залізяки і тому подібний непотріб.

З доступного асорті треш-концептуалісти видаються йому найбільш прийнятними: творчі люди з мінімумом комплексів, відкриті новим відчуттям і враженням. Достатньо просунуті, щоби не цілувати землі, якою ступала нога маестра.

(Молодший Коклюш, Олег, був ще й запеклим енурезником. Ніщо не повертало маестрові радості буття *так тихо*, як ніч під однією ковдрою з антиодудом-юніором.)

Об'єкт №4. ОБСЕРВАТОРІЯ

Вона домінує над обрієм, схожа на космічну цитадель серед кремнієвих скель десь на Юпітері. Вона велика, впорядкована, стерильна і безлюдна. Вона футуристична й електронна настільки фундаментально, що, здається, ще трохи — і Номер 4 заново відкриє для себе велич Архаїзму.

Об'єкт №4 має власний ядерний реактор, з якого черпає енергію. Його коридори залиті ледь уловимим стерильним ультрафіолетом. *Обсерваторія* сяє тим сліпучо-білим кварцовим світлом, яким починається світанок на Венері.

У деяких варіантах світу в належний час *Обсерваторія* активно моделює самодеструктивну схему мислення, котре вибрало тишу.

Обсерваторія холодна. Вона — безжалісна, знеособлена космічна станція, котра вдивляється у безконечність. Bastion, із якого, ховаючись за примарами логіки, жме на

²⁶ «Брати Кашлюки» (англ.)

факторіал, витріскує фракталом і вривається в комбінаторну безконечність Тиша.

Об'єктові №4 тиша властива за означенням.

Сенс існування *Обсерваторії* — споглядання Безодні.

Інколи *Обсерваторії*, втіленій архітектурно, приписують властивість Транзиту.

Всі перелічені вище ознаки були присутні в будинку номер сім по вулиці Беранже, — гніздов'ї гедзів та ос, кладовищі львівських ворон, яке стережуть брати Коклюші.

The whooping-caugh brothers мешкали на сквоті в «перекшеному» будинку по вул.Беранже (тієї самій, що колись горіла). А позаяк, крім кашлюків, ніхто більше в тих достоту белградських руїнах селитися не наважувався, брати захопили його у свої руки й перетворили будинок на цитадель, проламуючи й замуруючи стіни за власним бажанням і згідно з властивим тільки їм розумінням прекрасного. Вони контролювали входи й виходи і дбали про дієздатність того, чим і служив їх бастіон — Транзитним залом, входом у *Обсерваторію*.

Хоч Коклюші й відкрили існування *подвійного руху* через їхній шанхай, вони не здогадувалися, наскільки непомітно подвійний рух керує *ними*.

Свого часу Коклюшів захопила манія переслідування — ах, наскільки це естетично, коли тебе переслідують, зітхали вони. (Ясна річ, ніхто їх не переслідував; хоч маестро і планував колись організувати на них облогу міліції — винятково з почуття дружнього обов'язку). Про всяк випадок антиодуди розробили цілий лабіринт входів, ходів та сходів, пройшовши які, можна вийти прямісінько — хто б міг подумати? — на вулицю Набережну!

3 і 1

Маестро має настрій поглумитися над зеленими мухами. Йому кортить підкорити світ, постригти всіх налісо,

*вдягнути в уніформу й заставити жувати сухий желатин. Він хоче розставляти вишукані пастки на незнайомих, заманювати у густе болото гри правил і повільно топити, а потім рятувати, щоб розі'яти — і знову, і знову, і знову насолоджуватися власною перемогою над Грою в гру. Відчувати оргазм диригента (це наче ванільний цукор під'єднати до струму), ходити помитими коридорами, глумитися над зеленими мухами, жувати корінці журналів, уявляючи себе велетенською міллю, що зголоднила, й вести діалоги з кониками-стрибониками шляхом викидання приго-
лосних з думок про Бога.*

Він викидає недопалок (і чергові кілька приголосних) в яскраву ранкову калюжу, вчергове лізе до кишені за кубиками і перемішує:

4 і 6

Порив вітру змушує гойднутися на лавці, і маестрові до голови приходить чудова ідея. Він тішиться так, наче згадав місце, де страшенно любив проводити час у дитинстві. *Маємо сильну весну, маємо сильний вітер. Йдемо куди? На Нестерова.*

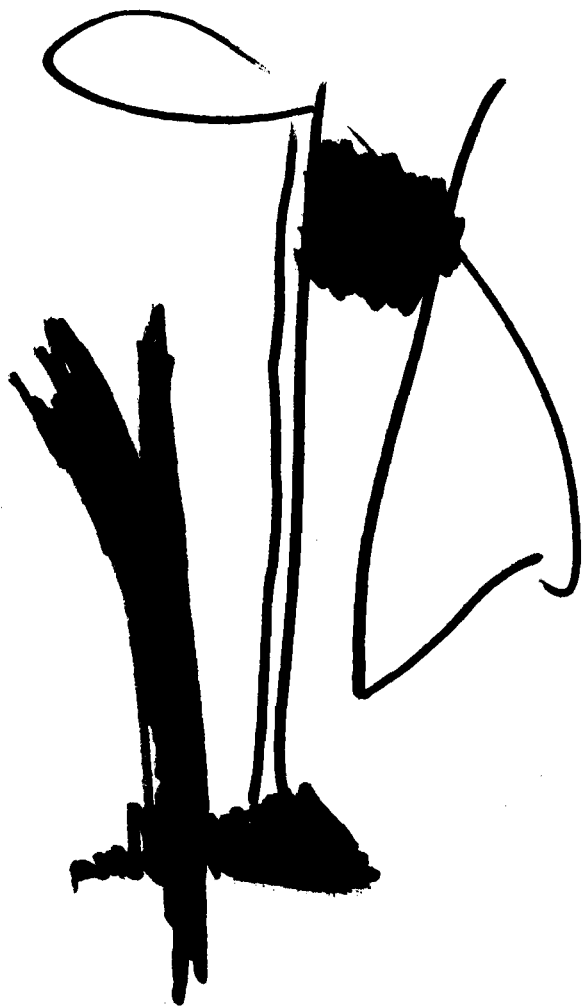
У лад своїм думкам маестро чує крики дикого голуба, і йому стає просто чудесно. До криків дикого голуба знову додається свист вітру, що летить вузьким гирлом якоїсь вулиці. І зовсім уже здаля вітер приносить звуки акордеона.

Хвилину подумавши, маестро відкриває десь ближче до кінця вийнятий із валізи гробсбук (підписаний псевдонімом етапний твір «Неопубл») і записує:

Об'єкт №5. АКОРДЕОН

Проявлення Об'єкта №5 спостерігається найчастіше у строго визначену пору року.

Перші труднощі пошуку *акордеона* полягають у тому, що, крім загальноназваних сезонів (як-от: осінь, весна тощо), присутні також *плаваючі* синоптичні цикли. На запитання лікаря, скільки існує таких «плаваючих» пір року, маестро відповідав: «Скільки стиснеш у кулаці».

Пора, під час якої найцікавіше виражена феноменологія Об'єкта №5, пов'язана з двома ознаками: березневими сутінками та шквальним, але теплим вітром. *Акордеон* виявляє себе абстрактними пасажами, підсиленими відлунням довгих вулиць; мелос постійно губиться за гучним гулом вітру. Опосередковано *акордеон* вилущує старі значення реальності, відтак — мітить пунктиром шлях до несловесного Іншого.

Принцип *акордеона* буде ще не раз інтерпретовано як найвиразніше музичне окреслення ідей абстракціонізму і дадаїзму, а відтак — Об'єкт №5 буде визнано предтечею корпусу ідей керунку *ambient*. Акордеон як артефакт, звільнений від ідей (глос) покоління Логосу, може опинитися в авангарді естетичної революції й постати новим брендом покоління Тиші.

Ходять чутки про існування цілого *Ambient-cafe* (колись — клубу-кафе «Скатологія» по вул. Коптській), породженого поскрипуваннями грамофонної голки одного з аватарів Об'єкта №5 — патефона, виготовленого в Харкові у 1899 році. Грамофон, що гуде — це вухо, котре прислухається до самого себе.

Олег П-ський запевняє, буцім якось побував у *Ambient-cafe*. Він каже, що всередині кафе дійсно стоїть великий грамофон з латунним розтрубом, помальованим на чорно. На патефоні обертається тільки одна грамплатівка: культовий альбом шанувальників *dark ambient* — *The Power of Blindness*.

Маестро запускає почорнілі пальці під окуляри і з насолодою тре очі. Ховає «Неопубл», бере чемодан і, жахаючи невротизованих трамваєм голубів, віддаляється від лавочки в не відомому птахам керунку.

6 i 2

Маестро вирішує, якого значення надати шестірці в компанії двійки о такій ранній годині. Вирішивши, звертає за риг і опиняється на початку вул. Нестерова.

Перше відчуття, коли стоїш між високих, вузьких цегляних берегів, — *протяжність*.

Як правило, люди, котрі випадково забрідають на Нестерова, не вірять, що у Львові може існувати така пряма й непропорційно вузька вулиця — до того ж така довга. Не вірять, а тому забувають.

А коли надібують знову, вчергове не вірять і забувають.

Маестро не був тут, певне, років п'ять. Можливо, теж трохи почав сумніватися?

У спину б'є масивний порив вітру і валить маестро на землю. Над головою проноситься здичавілий кульок і швидко падає у перспективу. *Значить, воно все ще тут*, думає маестро, підіймається на коліна і, скориставшись із затишшя, підлазить до стіни.

На Нестерова, скільки маестро себе пам'ятає, дули потужні протяги. Колись тут було чутно, як ходить потяг.

Правда, незрозуміло звідки.

Напевне, це вітер.

Ще один порив вітру закручує обгортку від морозива кудись угору. Вздовж стіни, в яку втискається маестро, тягнеться напис:

Я ШИЗИЮ ВІД СВОБОДИ!

Через весь напис, мов нічого й не сталося, мирно крокує перше весняне сонечко.

Канешна, впізнає власну роботу маестро і згадує роки, коли свобода змушувала його шизити і рубати пальці. Свідомість збирається у фокус, і світ наче вибухає товстим шрифтом.

Маестро глибоко втягує повітря, рахує до чотирьох і повільно видихає. Одною рукою він притискає валізу до серця, а іншою допомагає собі піднятися. Поки що все тихо. Після такого затишшя завжди бувало кілька хвиль сильного вітру. Їх він любить найдужче

Легенький вітерець крутить пилом, на вулиці все стихає. У розламі поміж будинків видно, як вітер жене молоді хмари. Маестро виходить на середину вулиці й сідає навпочіпки, ніби збирається плигати через «коня». Напружує ноги.

Як тільки маестро видихає повітря, чути сильний порив вітру, маестро вистрибує жабою в саму течію, але підскакує надто повільно, і хвиля вітру спершу підхоплює, потім вдаряє ним об землю. Проїхавшись на чемодані, завбачливо притиснутому до грудей, Маестро втискається в асфальт і перечікує, поки мине порив. ***Ходити по Нестерова, не зігнувшись — неможливо.***

Маестро знову займає вихідну стійку — наче мураш наміряється заплигнути на пролітаючу повз нього бабку.

порив вітру здирає його з землі підіймає над хідником метри на два й несе несе алилуя матко боска падаю не не се несе несе не есенесе оце ого-гооо о оо оо О О ОО О О о оо о

Маестро відчуває, як його переважає вліво, і наступної миті чує глухий удар (з нього вибили видих) свого грішного тіла об стіну.

— *Я можу! Хо-хо! Я перемагаю!* — каже він біло-блакитному небу і починає підійматися. Все ще тручи задницю (всі діти божі падають на дупу), маестро задоволено сміється і щось вигукує до вітру, поки нарешті не зникає у проймі будинків, залишаючи весняні вітри вулиці Нестерова небові й цеглі стін.

Спускаючись по Сахарова, маестро повертається думками до Коклюшів та їх «Останньої території». *Непогано б перетворити їх руїну на таку собі твердиню суб'єктивізму. Виростити для експерименту якусь субкультурку. Розробити щось на зразок естетичного маніфесту, підшивки текстовізії як джерела абсолютно суб'єктивного тлумачення назв та імен. Назвати якимось велично і вселенсько: «Бароко тиші», чи «Опера скрипу», скажімо, чи навіть «Кабукі Бога»...* Тут маестра пронизує спалах думки, хоробрий крок, і він чує впевнені слова, якими це можна описати.

Осяяні світлом параш
(А.М.Давихам, Неопубл., 2003)

Наступність поколінь нагадує асфальтоутрамбовувач. Старе покоління щораз відтягує свій кінець і, коли людству вчергове хочеться скинути мегалітичну мушлю пам'яті, постійно переводить стрілки на інших. Тому покоління, котре відходить зі *скрипом*, — це не якийсь там коліно шести-десятичників, вісімдесятників чи — господипомилуйскажіть-алілуя — дев'яностиків. Під скрип думок відходить покоління **L, GENERATION LOGOS**: покоління, яке говорило найбільше; воно говорило і говорило і не могло заткнутися навіть тоді, коли й казати вже було нічого, пригнічене невечерпністю Слова, котре так і не дозволило бути зрозумілим бодай собі самому.

Скажіть «алілуя», і ви врятовані. *Скажіть* це.

С, К, А, Ж, І, Т, Б.

Тисячолітнє царство Слова зникає за куртиною скрипу. Називання губиться й не може більше знаходити нових знаків для доби без назв. Найвульгарніше, що вдалося вигадати — назвати цей кінець кінців *ПОСТ*-модернізмом. Зайвий доказ того, що доба без назв справді поза означенням, а номінуюча свідомість принципово не здатна переступити поріг тиші. Єдине, на що в неї великі яйця, — так це ходити над прірвою нео-значеного різними кладочками-префіксами на кшталт НЕО-, ПСЕВДО- чи ПОТС-.

Світ змінився.

Людство роздирається у поліфонії, і кожен крик тут — заклик до тиші. Воно шукає тиші у героїні, в алкоголі, у потенційній можливості вимкнути мобільні телефони. Навіть Слово люди пробують обернути на тишу — але, описуючи її, все одно не замовкають.

Людство вже так давно прагне тиші, що єдиний вихід для себе бачить у катастрофі, трагедії небаченого досі масштабу, яка змусить замрести цілий світ у розпачі (бо основне, чого навчило Слово, — це скорбота над самим собою і втраченою цілісністю). Та, перш ніж пронесеться думка «Це не з моєї вини! Я тут ні до чого!», планета отримає вимряну секунду світового безмов'я. Цього виявиться досить. Слово лусне й

осиплеться. І що б не йшло услід за тишею — світло звуку, трансценденція шрифту у пробіл, ряди знаків оклику, що розчиняються поміж факторіалів безконечності — все це буде великим переходом у відчуття. Перш за все — у відчуття тиші.

Люди тиші будуть останніми, хто поставить крапку в Тексті, позаяк вони — перші, не зацікавлені в доставлянні після крапки ще пари. Їх більше не манить естетика коми. Вони — це новий вимір крапки, новий *намір* точки, яка перетворюється на зріз нитки, безконечний тунель вглиб чистого аркуша.

спочатку було

СЛОВО

потім була

2 і 2

Маестро чуває чоло з переходом на потилицю — по чому з недовірою вивчає почорнілі нігті. Знову закриває свій «Неопубл» і думає, до чого можуть призвести подібні мізкування.

Втім, якщо немає з ким бавитись у Гру правил, завжди залишається найдосконаліший, *остаточний* суперник — ти сам. Питання, наскільки далеко тобі дозволяє заходити твій страх?

Він підіймається вгору, вздовж трамвайних торів, знаючи, що є абсолютно невидимим у цьому місті, де люди поглинуті собою до такої міри, що перетворилися на комах — дискретних, лискучих хітинових жуків, котрі вічно тікають у жасі, що секундна стрілка годинника от-от прохромить їх, мов шпилька ентомолога.

З-за спини **виривається трамвай, і маестровий настрої скаче в екстазі**. Він пригадує, що давно вже хотів записати про «Бабусю й Чудовисько», п'єсу, що з похвальною регулярністю йде по вулиці Чупринки. Але перед тим він подумки окреслює

Об'єкт №6. ПРИРОДНИЙ ТЕАТР

Шекспірова сентенція про те, що світ — *Театр*, всяке прийдешне покоління тлумачить по-своєму: чи то як присний зразок поетичної метафори, чи як скрушну констатацію людської дволикості, чи як буквальну вказівку для і на Гравця. Той *Театр*, про який піде мова, багатий на декорації, костюми і музичне аранжування, однак його репертуар за останні п'ять тисяч років збагатився всього на дві чи три п'єси.

Щоб ці міркування не видавалися надто невизначеними, звернімо наші погляди у бік Львова та його мешканців. Припустімо, що це місто є нічим іншим, як великим конгломератом певних структур... вихорів... Чогось такого, до чого пасувала б назва «природні театри». Надалі цим терміном будемо позначати певні території — тінистий бік вулиці N, чи столик біля вікна в кав'ярні NN, чи під'їзд будинку номер * по вулиці *** — з постійними типами життєвих ситуацій. Інакше кажучи, з притаманним лише їм сталим репертуаром — набором певних слів та обставин, які мають тенденцію повторюватися у цьому локусі знову і знову. Виконавці ролей змінюються, випадкові «глядачі» щораз інші (про «відмінність» між глядачем та актором природного *Театру* можна писати тільки з використанням лапок). Структурно ж п'єса залишається тою самою.

Так-от, маестро подумки звертається до глядача. Коли Ви ходили до Театру востаннє?

п'єси, що йдуть зараз у Львові:

Скрупульозне дослідження театрального репертуару міста в цілому ще знайде свого шекспіра. Наведімо для прикладу найцікавіші з виявлених п'єс. Користуючись ними як ключем, вільний поціновувач зможе самостійно класифікувати й відкривати нові грані Мельпомени. Кожен гість міста Лева при бажанні й мінімальному запасі терпіння зможе спостерегти п'єси у вказаних місцинах самотужки.

1. **БОЖЕВІЛЬНА ЦЬОЦЯ** (Високий Замок; тло – комунальна сансара пенсіонера). Головна героїня – божевільна алкоголичка похилого віку. Часто з'являється з незапаленою сигаретою і розпочинає дію з того, що перепитує, чи нема, бува, вогню. Не виключено, що в руці вона триматиме неадекватний моментів предмет. З власного досвіду скажу, що раз бачив, як Цьоця стискала плоскогубці, ще раз – порожню пластикову пляшку, а втретє – старий чоловічий мешт у полотняній сумці. У захоплюючій, експресивній манері Цьоця (актриса розмовляє колоритним суржилом, тому більш коректно називати її «Сумасшедшей Тьотенькай») переповідає свою біографію: переїзд у молодості звідкись зі сходу України (також: Молдавії, Кубані тощо), невдалий шлюб і – хвала *Театрові!* – вроки, які на неї кинула свекруха.

П'єса йде переважно під вечір і триває від 10 до 30 хвилин.

Існує також менш ефектний римейк, де головну роль виконує старий п'яниця-чоловік.

2. **СЕСТРИЧКИ-ІСТЕРИЧКИ** (р-н синагоги «Золота Роза»; п'єса розрахована на любителів grind-core-психологізму). Типаж – дві жінки віком від тридцяти до п'ятдесяти. Одна з них п'яна в дим, і їй начебто соромно. Інша вичитує п'яній супутниці моралі, вибачається перед перехожими за нетактовність подруги і сама раз по раз шаріється. При нагоді зверніть увагу на грим п'яної – джерело відчаю і духовної кризи, яку несуть ці двоє.

Залишається відкритим до з'ясування тип зв'язку між ними: сестри? сусідки? шкільні подруги? Кожен варіант відкриває специфічні, дедалі тонші грані рольової гри.

3. **МОНСТР! МОНСТР!** (р-н вулиці Сахарова). Дуже якісний зразок інтерактивної п'єси, де глядач в залежності від настрою може бачити хід подій у щораз несподіванішому ракурсі.

Підіймаючись вздовж трамвайних торів по вул. Сахарова, ви спостерігаєте перед собою пристойну, інтелігентної тілобудови жінку похилого віку. В якийсь момент жінка

обертається через плече, зауважує вас і помітно пришвидшує крок. Ще один погляд (на лиці невідомий переляк міщанки) – і вона вже втікає від вас серйозно й без жартів. Вона зникає за рогом, і ви готуетесь почути її крики на поміч. Йдіть за нею. Жінка, вже, було, сповільнивши ходу, знову зауважує вас і кидається навтьоки. У вас з-за спини чути дзеленькання трамвая. Той під'їжджає до зупинки, і жінка в останню секунду заскакує у відчинені двері.

4. **ГРА В ТРАМВАЙ** (р-н вул. Городоцької навпроти костелу св. Ольги; п'єса-забавка). Ще одна п'єса, де вдало обігрується тема львівських трамваїв. Двоє хлопчаків стоять на хіднику навпроти і чекають трамвая. Коли трамвай починає наближатися, перший хапає другого за руку і не дає вирватися. Другий у той час повинен видерти долоню з пальців товариша і встигнути перебігти на протилежний бік дороги перед самісіньким носом транспорту.

5. **НОЇВ КОВЧЕГ** (Високий Замок р-ну Замарстинова; соціальна містерія). П'єса має глибоко алегоричний зміст, тому слід велику увагу приділити знакам: кольорам, числам тощо. Двоє молодих закоханих з'являються на краю Високого Замку, відразу над обривом. Кілька хвилин вони дивляться зворушено на коробки бетону й рури труб. Цілуються. Підтримуючись навзаєм, спускаються вниз – із гори у місто.

Ця вистава мала альтернативне прочитання у вигляді загибелі пароплава «Титанік», де алюзії на Ноїв ковчег обігрувалися з притаманним тій порі пафосом есхатологічної антиутопії. Така собі демонстрація, що могло спіткати людство, якби у прірву за бортом ковчега не ступили Закохані. Однак це, повторюсь, є відхиленням від апокрифічного варіанту; у Львові п'єса йде в оригінальній режисурі.

6. **МОЙСЕЙ** (вул. Дорошенка, час-пік). У момент найбільшого руху по вулиці (це, як правило, післяобідень) на сцені з'являється богомільна, проте п'яна в дим алкоголичка із зачіскою «під хлопчика». Вона худа, засмальцьована,

смердюча і страшна. Але від неї віє такою космічною одухотвореністю, що її постать мимоволі притягує погляди цілої вулиці. Сива баба, похитуючись, наче бувалий матрос, йде вулицею, плямкає губами і стиха бурмоче прокльони; кожне її заточення то вправо, то вліво викликає тихі охкання та скрики в особливо чутливої публіки. У найнесподіваніший момент баба різко вискакує на проїжджу частину і, під урочисті фанфари гудків, зупиняє нерозривний потік автомобілів, маршруток і трамваїв владним змахом рук. Змовкає все, і море розходиться — алкоголичка неспіхом переходить дорогу, опускає руки і розчиняється серед натовпу.

За майбутнім поколінням шанувальників *природного Театру* лежить створення численних монографій, документальних фільмів та мультимедійних відеопроєктів, присвячених цьому питанню.

Самим львів'янам, якщо вони хочуть опинитися в культурному авангарді Європи, час зайнятися вишукуванням та каталогізацією природних п'єс, які регулярно відбуваються у Леопіллі. Наскільки мені відомо, офіційно зафіксованих *природних Театрів* (не беручи до уваги іронічних візій Х.Л.Борхеса) у світі поки що немає. Тому в першу чергу необхідно створити каталог кишенькового формату на зразок туристичного буклета, де кожен бажаючий може побіжно ознайомитись із *театральним* репертуаром міста: замальовки-шкіци, оригінально підібрані маршрути, несподівані паралелі.

Резонно припустити, що репертуар саме львівських природних *Театрів* у перспективі стане непоганим джерелом доходів. Він (*Театр*) легко перетвориться на місце паломництва андеграундної богеми та поціновувачів неакадемічних вибриків Мельпомени з сусідньої Польщі, Чехії і т.д.

За умови грамотного позиціонування феномену *Театру* Львів має всі передумови до зародження потужної суб-

культури новітніх театралів — носіїв нової моди, візіонерів нових естетичних обривів.

театрالی

— вони (а це, наважуся спрогнозувати, буде естетично невдоволена сьогоденням молодь, яка вже пробувала себе в пусканні різного гатунку контркультурних коників) намагатимуться всіляко приховати свою причетність до *Театру* з кількох міркувань. По-перше, беззаперечна реальність *вистав* та топографічна прив'язаність репертуару. (В добутку це становить надто спокусливу знахідку, аби виносити її у широкі маси; ті, як завжди, докладуть максимум зусиль для применшення величності знахідки.) По-друге — цілком вмотивований страх зірвати надмірною розафішованістю *Театру* якусь особливо цінну з естетичної точки зору п'єсу.

Щодо розвитку глядацької субкультури як такої, то вона може мати несподіване, а для декого навіть пророче продовження. Таємничість, яка щораз щільніше сповиватиме сподвижників цього арг пова, почне видаватися знайомою. Можливо, когось раптово осяє, і на гадку спадуть масонські містерії. Фіналом п'єси стане думка не відомого нам театрала: «Десь вже це було...».

І такий висновок буде найкращим підтвердженням гомеостазу, динамічної рівноваги Об'єкта №6.

Немає різниці між «вигаданим» і «дійсним», міркує маестро. Різниця у площині усвідомлення.

Він абсолютно переконаний, що саме зараз, тут і зараз існує товариство, яке вже зібрало каталог природних п'єс. Людей, які організують туристичні гедзи-паломництва на ріг вулиць Дорошенка і Сахарова, на Коптську, на Високий замок.

Тут маестро здригається. *Якщо існують вистави, безперечно, існують і режисери... чи то пак, лялькарі.*

Організувати: об'єднання «Клуб лялькарів», прив'язати їх до «Кабукі Бога» («Опери скрипу»?) як адептів покоління

TNT (*ТУТ AND ТЕПЕР*, *предтечі-антиподи фінального «Покоління Тиші»*), щось таке, що могло б правити за

Об'єкт №7. КЛУБ ЛЯЛЬКАРІВ

Одинаки, що розпочинають маніпуляції запрошенням до гри. Вони настільки несподівані, що передбачити їхні ходи простіше простого. Приблизно так.

Спершу вони пропонують котромусь із знайомих, який вважає їх близьким другом, умовно поділити світ на дві армії. Потім, відповідно, пропонують очолити котрусь. Маєстро знавав таких, — покороблені силою егоманіяки, йокнуті в п'ятку. Ті, що знають про існування Об'єкта №6, а відтак вважають себе геніями. Вони завідують *Театром*. Однак їм зовсім не подобається пригадувати, що, завідуючи Об'єктом №6, вони тільки поповнюють список п'єс.

Лялькарі повернуті на соціумі. Вони нізащо не відпустять цю систему, вони підтримують її й опікуються тривогами, необхідними для збереження соціуму цілісним.

Лялькарі повернуті на співчутті. Вони наркомани в найсоціальнішому значенні цього слова — вони ВИМА-ГАЮТЬ жалю. Вони приставучі. «Як? Хіба ти мене не пожалієш?!!» — і їхню посмішку, невинну та беззахисну, готова розшматувати шаблезэба істерика дитини.

Вони не визнають за людиною ні права на свободу, ні права на життя. Віднедавна вони не визнають і права на силу. Вони обнаглили до того, що не визнають навіть права на *вибір можливості власного, не залежного від них вибору*.

А ми — ми, як завжди, проти. Ми шизіємо від свободи.

Точно. Це гарно сказано.

Між іншим, ідея. Ввести на ринок ультрановомодну фішку — краплі для очей. Естетизувати образ піпетки, приплести до нього асоціації кришталево-чистої води і дарунків мертвого моря. Панки закрпували би в очі нафтизин, кислотники — атропін, япті — збагачений сріблом дистиллят тощо. А

покоління молодих і перспективних капало би в очі воду з легкою нотою ментолу — здорове ретро до м'ятного буму ери жувальної гумки. У будь-якому випадку, краплі до очей — це цікаво. Використати у «Неопублі». Може, підказати котромусь із Коклюшів

(...)

Або ні. Таке. Пам'ятаєш, що ти писав про трагедію, яка змусить замерти світ? Це повинна бути не трагедія, а щось таке малопомітне. Схоже на скриньку, котра вибухне несподіваними інтерпретаціями. Напр, ввести на ринок якийсь товар. Подати його в цілком невинному світлі. А потім, коли практично кожен зіткнеться з цією фіхою, подати абсолютно нове призначення цього товару. Щось таке абсолютно екзистенційне. Щось таке, що допомогло б наблизити Тишу.

Гм.

Наприклад, мобільний телефон. Дочекатися, поки в соціумі звикнуть з думкою, що кожен може поговорити з будь-ким, просто натиснувши кілька гудзиків. А потім підкинути думку, що, так само натиснувши гудзика, можна не говорити більше з ніким...

Наприклад, взяти і відключити систему подачі сигналів.

Реклама: у безодні космосу пролітає вкритий інеєм мобільник.

SILENCE FOREVER. NOKIA

Він переводить подих. Якщо така херня й далі лізтиме перед очі, доведеться днями підрізати собі ще дещо. Він пробує звільнитися від логосу, і фокус розкривається

Крапле дощ. На його шкірянці залишаються маленькі вічка води, у яких відбивається небо. Дощ пускається дужче. Запах...

Дощ холодний, як і заведено па початку весни, але це дощ, який вже не випаде снігом. Маєстро тішиться з того; тішиться з того, що тішиться, а не стікає слиною довкола ще не відрубаних пальців. Запах.

У голові стоять легкий свист вітру і суцільна тиша. Дихається легко-легко.

ЗАПАХ БЕЗКОНЕЧНОСТІ.

Його не сплутати ні з чим. Холодний, озонний, всепоглинаючий і електричний. Накриває мікронним терпким капшуком — спочатку ЗАПАХ входить у ніздрі, просочується крізь хрящові перетинки в мозок і шию. Потім ти відчуваєш цей запах усім хребтом. Так поглинає ЗАПАХ БЕЗКОНЕЧНОСТІ.

Він хоче сховатися в якомусь світлому під'їзді, як чує вигук:

— Агов!

Це Льова, п'явка-упирець. Він думає, що в котромусь із безконечних варіантів Львова, десь ген за сонячною короною Останньої території, таку п'явку маєстро назвав би... Бобо? О ні.

Бу-ба?

Baboo. Буба-бу.

Маєстро оцінює, що такого цікавого можна зробити з цим ходячим спазмом образ, але в гол о в і Т И Ш А

— Чекай, Кварц! — Бу-бу захекано підбігає і намагається віддихатись. — Я тебе ще там побачив, слухай, ти що робиш? Але ж я тебе вже давно не бачив! Ну, розкажуй, як житуха, о, до речі, ходи, може, водяри купимо, що ти на те скажеш, га? Он там трохи посидимо, в мене гроші є, о, можемо навіть сирок плавлений взяти! Ми постійно з Бронксом як бухаємо, то беремо сирок плавлений, слухай, а закурити не маєш?...

Він посміхається ширше. Він навіть припустити не міг, що ця остання операція на палець викличе таке глибинне, майже *остаточне* затишшя. Бо що б не торохтіло це *Baboo*, воно не в силі подолати різницю кеглів та шрифтів.

Хвилини за три Бу-бу повертається з плящиною якогось агресивного портвейну (о, ця ностальгія за панком!). Маєстро оперативно відкупорює пляшку зубами і робить смачний гольг.

Буба шанобливо дивиться на маестро, але перед ковтком усе одно протирає горлечко рукавом.

Коли портвейн повертається до маестра, Буба тихо скрикує.

— Кварц! У тебе ж *пальця* немає!

Маестро з недовірою й обуренням вигукує:

— Ти *гониш!* — він підносить долоню до окулярів, вивчає її й зітхає з видимим полегшенням.

— Не пальця, а *ФАЛАНГИ!* — а потім таємничо додає: — Ти ще моїх ніг не бачив...

По бруківці лупить дощ.

МАЕСТРО: Але мене от зараз найбільше непокоїть оцей загадочний міфічеський тандем Вінні-Пука і П'ятачка. Адже самим головним там був, безоговорочно, Вінні, поскільки це він толкав такі речі, про існування котрих П'ятачок і не здогадувався. І при цьому сам П'ятачок реагував на ці просвітлення і одкровення дуже бурно, впадаючи помітно в шаманістическій екстаз.

БУБА: Ну да, ти, Кварц, правий, но, з другої сторони, воно все зовсім якось так... Не зовсім це саме.

МАЕСТРО: От іменно! Тому мене так насторажує образ ослика Іа-Іа. Він тіпа і не у дел, і тіпа просікає глибини всіх глибин. У мене даже напрошується якась екзистенційна алузія зі страждущім Христом. Ну але оця теологічеська тема веде дуже далеко. Візьмімо хоча б цей суто євангельський гвоздь, на котрому держиться хвіст і котрий стирчить в Іа-Іа зі сраки. Ти відчуваєш, куда це нас може завести, да? І якщо ми будемо розглядати іменно есхатологічеські настроєння Алана Мілна в контексті шпенглерівського заката Європи, то стає *зовсім* страшно. Поскільки у нас присутствує черговий персонаж, так називаємий Крістофер Робін, да? І, що головне, у цього Крістофера Робіна єсть батько, який — що інтересно — всю телегу про Вінні-Пука і талкає. Тіпа знову маємо Бога як Деміурга і Наратора. Ну і зовсім апокаліптічеські звучать рядки, де папа злиться на Крісто-

фера Робіна, коли той пізно приходиться додому, відкривши Северний Полюс, — тут тобі і в Шопенгауера ладошки взопріють, да?

БУБА: Може, вип'ємо?

Маестро п'є

МАЕСТРО: (*продовжує*) І в то же время ми не коснулись самого главного — а іменно Карлсона, котрий живе на криші. А конкретніше — новий виток свідомості человечества на прикладі цього літаючого артефакта. Тому що Карлсон міг казатися недальоким тільки винятково обмеженим особистостям. Пригадай, Буба, його картину — «Красний петух». Но на картині нарисована лисиця, котра петуха пожерла. Тут можливі якнайширші конотації до скандинавської міфології чи навіть посилення на труди алхіміків, поскільки Ліса і Петух — це как би протилежні стіхії, твюрдє і жидкє, чи то пак летюче, начала, а на глибших ступенях посвященія — так і взагалі главнейший біном сверхсовременної антропології, так називаємої мета-антропології. Но саме главне, що наш персонаж перестає мислити лінійно. Він храбро відкидає категорії, свойственні ограниченному западному уму — як-от: разделеніє на суб'єкт і об'єкт, одиничне і множественне, вірне і хибне і так далі. Но от мене найбільше тривожить, так сказать, то, що осталося невисказаним і как би не проявленим, і що проніцательний читатель, по мненію глибокоуважаємої госпожи Ліндгрєн, должен був схопить поміж рядками текста. А іменно — інтеграція органікі в неорганіку, в смислі пропеллера в його спину. Адже Карлсон виступає тут як апологет кібер-панка. Ти от звернув увагу, що вона, в смислі Ліндгрєн, сознательно замовчує цей перехід, союз анатомічеської і техногенної субстанцій, взаїмне проникнення цих фактур одна в одну? Тобі це не кажутся странным?

БУБА: В якому смислі?

МАЕСТРО: У якнайширшому. Це, знаєш, пахне масонами і їхніми ложами. І звідси веде вже зовсім інша стежина. Так би мовити, стик культурних пластів западної літератур-

ної традиції і чисто слов'янської мультиплікації з властивими їй алкоголічeskими причудами у вигляді антропоморфічeskі і зображаємих животиных. Да, мова йде про мультіки о Гене і Чебурашке. Ти вловлюєш цей тонкий перехід, да?

БУБА: Безумовно.

МАЕСТРО: Но поскільки сам Гена і отой другий вже були достатньою мірою згадувані як у масовій, так і самвидавській періодиці, ми їх касатися не будемо. Ми схопимо їх всіх за яйця. Поскільки я хочу звернути твою увагу на мрачний і демонічeskій образ старухи Шапокляк.

БУБА: Радикально.

МАЕСТРО: Да! І я про те ж! Ібо... Ібо іменно она являється как би персоніфікованим уособленням... Ага, персоніфікованим уособленням тьомних сіл чelовеческой души, так ска'ть, бессознательного, на кшталт разного роду бесноватих желаній і прочая, прочая. Но вона, ця старуха Шапокляк, вона, в принципі, начало хоть і женьське, но активне, і потому заслуговує детальнішого аналізу. От візьмімо до уваги цей чисто фрейдістскій символ на її голові — огромнейшу бесформенну шляпу...

6 і 6

Він добирається до лігвища братів Коклюшів десь біля десятої ранку. Стоїть під старими дверима зі стопленим дзвінком, поруч із яким хтось (гаразд, гаразд — він) надряпав:

тут і зараз

Він дзвонить тричі.

З-за дермантину чути човгаючі кроки.

— Хто?

— Я.

— Не гони біса. «Я» бувають різними. Пароль!

— «Антидуд рятуює світ».

Молодший Коклюш, бідака-енурезник Олег, обережно прочиняє двері на ланцюжку. Побачивши, хто там, впускає

маестро до барлогу. Перед тим, як зачинити, визирає з дверей і перевіряє, чи за маестром не тягнеться якийсь хвіст.

У хлопців, здається, триває ніч. Він заходить з коридора до кімнати, і тут же по горлянці шмагає пряний дух маконхе.

Брати сидять у продимленій темряві і слухають чорний гул²⁷. Атмосфера в кімнаті нагадує закриту вечірку на урановій шахті на глибині 600 метрів. На голові у концептуалістів — спелеологічні ліхтарики, в Сашка синій, в Олежика — червоний.

Із самого ранку треш-концептуалісти шмалять дур. Обидва вже опромінені настільки, що світяться. Маестро падає в образ і вітається:

— Доброго ранку, риб'ята! Ви тут, бачу, наркотики курите? — маестро стає в позу і артистично декламує: — Душа не стоїт ні гроша, когда ісполниться прогноз, і потребітель гашиша пріобретьют туберкульоз...

Сашко підіймає зад зі скрипучої тахти, застеленої цератою, і тисне маестрові граби. По маестровому обличчю плигає синій зайчик. Сашко простягає маестрові пластикове кільце з ліхтариком. Маестро закладає його на голову і вмикає: ще один червоний промінь.

— Ми графік ломимо, — каже Сашко і киває головою.

— Ми тепер люди без часу, — додає Олег, винуватець того, що тахта застелена целофаном. — Учора в обід закінчили новий проект...

²⁷ «Чорний гул» — різновид dark ambient, характерний довгими композиціями, що створюють в уяві слухача затемнені пустельні ландшафти. Низьке, протяжне, монотонне завивання, яке здатне викликати глибокі зміщення у свідомості слухача. У Львові жанр представлений проектом Mr. Mute & The Bad Trip Orchestra (В.Романюк, О. і О.Кашлюки, А.Давихам). Пан Німий (також: Німий озон, Ом Нічийний) — колективний міфологічний образ серед шанувальників dark ambient. Існує повір'я, буцім людина, яка глибоко проникає у «чорний гул», на певний час втрачає дар мови. Також стан «чорного гулу» описується як «ніч і вітер»: практично повна відсутність базових психічних орієнтирів (відчуття положення у просторі, меж фізичного тіла, розчинення кордонів суб'єктивної дійсності), спрощення (зникнення) ряду ідей екзистенційно-чуттєвого характеру (буття-небуття, звук-тиша) тощо.

— ...називається «ІСО 54467 А»...

— ...ну, там про іржавий екскаватор. Ми замікнували потужні гітарні рифи і наклали на них крупним планом кадри гусениць, болтів, вмерзлий в землю ківш — таке. А потім камера від'їжджає, і видно цілу махіну тої залізяки. Потім знову крупним планом камера напливає на бортовий номер, і хрипкий голос ричить: «І! Ес! О! П'ять-чотири! Чотири-шість! Сім! А-а-а-а-а-а-а-а-а-а!»

— ...Так-от: закінчили ми його біля обіду. А до того часу п'ятдесят шість годин не спали.

— Депривацією сну займалися, — знову підвертає слівце Олег. — Сам знаєш: знімали, цифрували, міксували, рендерили, в'ючили... До речі, запрошуємо на презентацію.

— Он як? Презентацію?

— Ну ясно! Сьогодні, у нас на даху. Концерт сферичної шумової музики. Це така нова фіха: ми з Сашком продовжуємо тему, буцім underground себе вичерпав, а натомість почався urregground. Тільки допоможеш нам із drum-машинкою, гаразд?

Маестро беззаперечний. Куляста музика — це супер.

— Коротше, Олег! — каже Сашко. — Потім йому розкажемо. Дай я закінчу. Значить, так-во, Квант. Слухай далі. Прокинувся я — на дворі перша ніч. Розбудив Олега, сходили з ним на крапку, прикупили фіміаму, закинулися трамадолом, шоби в горлі не дерло, і воскурили собі. Сидимо, дивимося, шо ми там наагрейдили про той екскаватор, аж тут на тобі — дзвінок у двері. Ми з Олегом на таких причандалах ціпеніємо, як заціп'янілості в музеї, думаємо — піздец, менти прийшли! Але чуємо — пароль видзвонили. Так це, виявляється, приходять Ваню Романюш із Курсантом і приносять до нас трьох чуваків, ледве теплих.

— Серед чуваків, між іншим, одна чувіха...

— Не перебивай. Кладе Ваню їхні тіла у нас на підлогу і каже, може, вони у вас позависають, це, мовляв, приїхали друзі з Омська, в'юнком трохи передознулися...

— Квант, а шо, Омськ — це хіба Росія? — знову перебиває Олег.

— О, це вже Внутрішня Монголія. Сама назва яка трансцендентна — Оммммммм... ск.

— ...то ми з Олегом, значить, поселили їх у нашому лабіринті. Шо нам, шкода? Вони ще, правда, звідти не вибралися. Як не знайдуть дорогу у вітальню до обіду, організуємо рятувальну експедицію.

— На пошуки друзів з Омська, — підтвердив Олег. — Прикинь, лазити накуреним по нашій квартирі — як би ти це назвав?..

— Камікадзе-експірієнс, — підказує Сашко. — Стопудово. Можна шоу організувати.

Маестро делікатно притуляє до вуст бульбулятор і робить неслабу (як на таку ранкову пору) тягу. У цей момент Олег і Сашко замовкають у пошані. У світлі червоно-синіх променів дим із ковпачка в'ється, наче сім'яна рідина морської зірки з безодень океану. Маестро повертає бульбик і жестом спонукає продовжувати. У голові тріщить лічильник Гейгера. Під нігтями німіє час.

— Слухай, які дальше малітони були! Поселили ми в себе тих омців. Вони, бідаки, такі вже пропацючені були, такі розпенцачені, шо ледве на ногах трималися. То зразу ж спатки лягли.

— Точніше, ми з Ваню перетягли. А Курсант тільки стояв і свою шапку-вушанку рукою притримував.

— ...я тій дівчинці свого коца дав, того, шо з моржом...

— Та не перебивай. Повертаємося на канапу, покурили ше. Аж тут сумніви починають брати: були ті омці на правду, чи то загрицало нас наніц. І тут нас як не висадить, як не дойде! Думаємо: ніх-х-хуя собі накрило нас — вигнали собі, буцімто серед ночі приїхали якісь хіпаблуди з Омська! Але йти у лабіринт ше раз, перевіряти — знаєш, як страшно? Там привид ходить. Ну, ми давай, шоби страх прогнати, вирішили діафільми дитячі через діапроектор дивитися. Ми, як малі були, нам тато їх дофіга накупив. Дивимося перший діафільм, «Лисичка-сестричка».

— А ми якраз Хендрікса, блін, minimal dub remix поставили... Самі зварганили!

— ... і врубали «Foxu Lady»! І тут, курва, до нас доходить, що діафільм абсолютно лягає на музику — один до одного! Уявляєш собі таке? Ніби кліп на замовлення! Ну та добре. Поміняли ми музику, гадали, на душі проясниться. Поставили собі шось стареньке, з патефончика. Сидимо, слухаємо, діафільми дивимося, нерви заспокоюємо. А музика чимраз драматичніша, напруга наростає... Аж тут Олежик як не СКРИКНЕ!!! — імпульсивно вигукує Сашко, і маестро підстрибує на тахті від несподіванки.

— ...Як не *СКРИКНУ!!!* — емоційно підтверджує Олег, і маестро здригається знову. — Я ж дивлюся, а там!.. Там таке, шо... Сашко, покажи йому, бо не повірить.

Сашко перемотує плівку назад до пам'ятного кадру. Маестро бачить на ньому товстуна-бая, що розвалився на подушках і прислухається до якогось підозріло носатого нувориша. За вікном келії рясніє східними зорями ніч.

— А тепер гоп-ля! — Сашко перевертає діапроектор догори дригом, і в маестро самого від несподіванки та міцної бамбалачі перехоплює подих. Біло-червоний смугастий халат бая і зорі за вікном утворюють автентичний американський прапор, а тінь носатого аксакала — контури СРСР.

— Заколот? — коротко цікавиться маестро, вмить прогледівши глибини всіх глибин.

— Не. На наш погляд — нелінійна шифр-система. Ми, як це побачили, тепер тільки те й робимо, що проглядаємо кожен кадр під різними кутами.

— Обмін інформацією... — нагадує братові одну з актуальних версій Олег. — Ми розробили теорію, за якою кожен кадр — це алегорична притча про комунальну сансару в Узбецькій РСР.

— Або, за іншою гіпотезою, якийсь наказ... Наприклад, секретному американському резидентові десь в Азербайджані, город Гянджа. Приміром, провести диверсію на будові атомної електростанції.

— Та ні, — заспокоює маестро. — Це обикновенний міжнародний заколот. За який рік діафільм?

— За восьмдесят сьомий.

— Значить, все вірно. Три года оказалось достаточно, — загадково каже він і, примружившись, вдивляється в діафільм. Нарешті, наче пересвідчившись у чомусь, про що давно підозрював, він пляцкає себе по коліні. — Канешна. Так і думав. Алегорія «Бурі в пустині». Все роцитано на кілька років наперед.

Декілька секунд брати Коклюші втуплюються в проекцію, а потім експльодують захопленими вигуками: «Точно!», «Верняк!», «Стопудово!».

Але маестро робить застережний жест рукою, показуючи, що це ще не все.

— От ви чули про трагедію на Скнулівському летовищі? — каже він авторитетно. — Це тоже з розряду контролю мас і історій про психотронное оружие. Оце я, кстаті, називаю «насильницькою українізацією». Взяли, зібрали людей під предлогом авіашоу, а потім кинули на них самолёт. Вогонь, кров, сльози, шок! Відкинуті всі стандартизовані шаблони мишлення і мовлення. Іменно в цей момент у силу вступає надсекретний циркуляр з Міністерства освіти і науки України про заміну в національному лексіконі іностранного слова «аеродром» на національно-свідоме «летовище». Шо, не вірите? А хіба ви чули, щоб якась україномовна періодика писала про трагедію «на Скнулівському аеродромі»? Ні. Тільки «летовище».

— А шо? З масами тільки так і слід працювати, — погоджується Сашко, великий любитель маніпуляцій та зомбіфікацій. — Квант правий. Не погодилися, тлумки, на новий правопис, то їх силою змусили. Одній літері «Г» які лише заходи присвячені були: убивство журналіста, в імені якого, при особливо вдалому написанні, тих ге аж чотири.

На мить компанія замовкає, захоплена величчю державницьких діянь. Крізь дим пробивається стійкий дух чийхось ніг. Маестро перший занюхає запах і, щоб розвіяти зайві підозри, каже:

— Однозначно, тут задіяні масони. Експеримент виразно масовий. Візьмімо, зокрема, такий разлагающий элемент

побуту на фізичному рівні, як ланша швидкого приготування. Адже воно також, по суті, закладає певну матрицю поведення: голодні очі, шлункові коліки і задрискані жиром харі. Але даже це повернуто на користь Галичині. Бо главною ціллю цьої масоньєрії є, само собою, сепарация остатків галицької культури на геополітическу чашку Петрі у формі Львівщини, Холмщини та Буковини для проіздеденія відповідних погребальних ритуалів надлежачей величі. Масони похєрені на ритуалах.

— А ти це серйозно? А шо, я би не проти відділитися! — з великими червоними очима відповідає Сашко.

— А шо, не віриш? — маєстро й сам з недовірою дивиться на Сашка. — Це ж елементарно. Масони скрізь. От візьмімо...

На хвильку маєстро віддається польоту мислі.

— Ну от. Бачиш? — маєстро показує пальцем на розкладну канапу, де вони лежали останню годину. — Перед вами — найгнітючіший, а потому найвдаліший проект злих геніїв із КГБ. А іменно — полка над ліжком. Точніше, над твоєю головою. Спробуйте самі здогадатися, куди вони вели з цією поличкою. Каждє утро ти просинаєшся і перше, що бачиш — опосередствованє присутствіє органів у твоїй кімнаті. Вони — це межа, вище якої підійматися означає боляче стукатися. А ше врахуй усі ті фарфорові уточки, качечки, писаночки, пивні пляшечки, попільнички з попільцем і так даліі, по лібрето. Каждє утро, старий. Каждє утро.

— Каждє утро?

— Ка-а-а-ажде утро!

Маєстро з абсолютно серйозним виразом киває. Кілька секунд він бореться з бажанням порадиити Коклюшеві сходити до лікаря і перевірити нирки — у нього, мовляв, дар від бабки — але вигадує щось набагато краше:

— До слова, хлоп'ята, ви б не відмовилися замутити зі мною одну пантомімку? У мене єсть тут кілька інтересних ідей. Не буду скривати, це пов'язано з «Неопублом».

При згадці про «Неопубл» брати Коклюші стихають, як малі діти.

— Главне там — органічно рольку зіграти. Ну, ви пойняли, да? Ви риб'ята талановиті. Вам це ні капельки тяжко не буде. Да.

Маєстро хвильку совається застеленою целофанами канапою. Він думає, яку б цікаву штуку встругнути з Коклюшом-енурезником.

Маєстро завмирає і розпливається в посмішці.

— Тобі, Олежик, у мене особливі побажання.

Олег втискається у канапу, пробуючи уникнути долі. Але маєстро невблаганний. Він посміхається.

— То ти погоджуєшся?

— А шо треба робити?

— Не, спершу кажи, чи погоджуєшся. Кажи: хочеш померти героєм і попасти в мій безсмертний «Неопубл»?

Олежик вагається: мабуть, і справді не знає, чи варто жити далі, коли вже трапилась така нагода.

Киває.

Маєстро муркоче до себе ласкаві й ніжні слова любові.

— Отож, добродію глибокоуважаємий. Тобі судилося відправитись у тил врага. Будеш работати під прикриттям. Себто під псеудом.

Очі Олежика ясніють:

— Під криптонімом! — шєпочє він. В очах спалахує вогонь.

— Да. Іменно так. Під криптонімом, якщо завгодно. От, почнемо прямо зараз. Скажи: тобі нравиться ім'я «Антон»?

415

Маєстро переводить свій зміїно-окулярний погляд на стіну цього барлогу і спотикається об свіжий доробок антиодудів: збільшена до розмірів плаката поштова марка. На марці зображені космічна станція «СОЮЗ Т-11» і двоє космонавтів у шоломах. Маєстро придивляється і зауважує в руці одного семилисник ганджу. Маєстро поправляє окуляри і з непідробним здивуванням впізнає у космонавтах Сашка та Олега. Під маркою напис:

БРАТИ КАШЛЮКИ
365 ДІБ У КОСМОСІ

— А з тобою, Сашко, я б узагалі хотів зіграти у тандемі.

Сашко кліпає. Треш-брати нічого не розуміють, але слухають із небувалою увагою.

— Головне: імпровізація. А там подивимось.

— Ну, маестро! Ну скажи, що ти задумав? Щось епохальне, та? Ну хоч би натякни!

Але маестро наче й забувається.

1 і 4

Він каже:

— Хлопці, а давайте краще на ваших гостей подивимось. Може, вони щось цікаве нам підкажуть. Камо грядеш, так би мовити, і што делать, — маестро обводить братів Коклюшів зміїним поглядом, і ті посміхаються зухвалості його мислі.

Несподівано — так несподівано, що брати Коклюші вмиль переконуються у демонічній природі маестра — до кімнати вервичкою входять троє заспанних, з перекошеними терпугою обличчями омців.

— Здорова, ребята! — кризь спазм відрази до самого себе видавлює усмішку перший. Від цього він проясняється світлом боротьби і видається Коклюшам перемагаючим зло титаном. — Дай пакурю!

Брати Коклюші все ще в прострації, чи, як модно тепер казати, *зомлілі в малімонах* (або, для естетів високого стилю: *нав'ючені в сутанах*). Олег насипає в бульбик дрібку трави.

З рук у руки вони передають бульбик перемагаючому зло омцеві. Той елегантно припалює собі запальничкою і зятагується так глибоко, що здається — в дитинстві йому вшили в грудну клітину вакуумний компресор. Омчанин передає бульбик своєму товаришу, і той зятагується не менш ретельно. Врешті баклажка опиняється в руках мініатюрної дівчинки у перуці з вибіленими дредами.

— Катя, — видавлює вона, не розтуляючи вуст. Легені її повні диму, з грудей рветься кашель, але Катя терпить до останнього.

Мовчанка. Катя видихає, кашляє і запаморочено трясє головою.

— Я Женя, — каже перший омчанин. — А це Костя. Ви не протів, еслі ми у вас немнога паживьом?

Маестро переводить погляд з одного іноземця на іншу. Він розпливається в задоволеній посмішці й подумки тріумфує: *саме те, що потрібно*. Перед ним — ах! — відкрилося *Дао*.

— Квант, — представляється він, витягує перед собою руку з кишені й розкриває долоню. Женя збирається потиснути її, але завмирає.

На маестровій долоні лежать два гральні кубики:

3 і 6

Виявилось, омці незле володіють українською. Легким, не обтяженим зайвими канонами суржилом Женя переповів історію їхніх поневірян.

Прийшли, мовляв, рік тому на двірець в Омську і заскочили в перший потяг — і так через цілу Росію. Омці назвали це «пілігримкою на собаках». Вони потрапили на осінній з'їзд «Рейнбоу», але довго там не затримувалися, а помандрували псами на захід. Зимою відлежувалися в Одесі на хаті в якогось старого гіпі, з яким вони познайомилися «на Радуге». Першого березня вони, у відсутності господаря, вчинили на флеті невеличку пожежу і, поки сусіди давали інтерв'ю перед телекамерою (згоріло ледь не півбудинку), потихеньку добралися на двірець, а звідти — на Київ. Але потрапили чомусь до Львова.

У Львові омська трійця вирішила зависнути до кінця червня, а потім махнути на Шипіт.

— Ми вам мешать не будем, — запевнила Катя. — День-другой паживьом і свалім к чьорту на кулічккі. Ми, вапше, к Індейцу приїхали, знаєте Колю Індейця? Чернушніка злоснава? Ет' ми к нему прієхали.

Маестро запевнив, що знає всіх львівських чорнушників, як облуплених, а Колю Індієца — як пес буду. А до чорта на порічки вони завжди встигнуть.

Він зауважив, що Коля Індієць наразі набирається сил у психушці для нових подвигів, тому — маестро робить делікатний жест долонею, ніби поправляє в повітрі невидимий кучерик на кремлі — тому він бере на себе відповідальність за їхнє здоров'я і благополуччя. Маестро задоволено посміхається, побачивши черговий знак долі: саме завдяки його старанням Індієць зараз насолоджується стаціонарним харчуванням, а заодно і синдромом Котара. Маестро провів разом із Колею на правду незабутній тиждень у мандрах притонами львівської Індії. У самому кінці маестро запропонував Колі виглянути з вікна одного будинку по вул. Набережній, відомого серед львівських опіюшників як «Остання територія» — лабіринту коридорів і кімнат, що перебував під наглядом треш-концептуалістів. Коля виглянув.

І, як сказав Петрович, «геть чисто здурів».

І от омці замовкають, а найхоробріший, найчесніший і найрозумніший з них (це, звісно, Женя) запитує:

— А как *ВИ паживаете*? Чем Львов-та дишит?

2 i 6

Він межово-чітко бачить схему дій. Зворушливу п'єсу, розігравши яку, можна буде сміливо говорити про затемнений поки що **Об'єкт №8**.

Тому маестро робить вигляд інтелігента за сніданком, приношується, чи не пахнуть шкарпетки, і цікавиться:

— А чи чули ви, молодіє люди, історію про Клуб лялькарів і Клуб галогенів?.. *Як?!! Ні?!!*

1 i 2

— Всі ці странні події почалися фіг зна кагда. І хер просиш, коли ця мудь скінчицьця. Но факт в тому, шо ви попали прямісінько до них у лабети.

— Да ну.

— Ви сумніваєтесь, Євгеній? Дарма. Но шо інтересно, Ваша поява оказалась дуже знаковою. Ви зробите для Львова переворот.

— Да ну.

— Ну да. Сашко, покажи їм.

Сашко перелякано дивиться на маестра. Він водночас намагається і приховати посмішку, і подіти кудись розгублений погляд. А маестро жує щоку і спостерігає, наскільки здатний орієнтуватися в такій ситуації старший трешер. Але старший Коклюш тільки сидить і перекладає руки з коліна на коліно.

— Покажи їм фотку. *Ту фотку*, — маестро надає голосові загадковості та наказовості.

Сашко озирається через плече, ніби шукаючи *ту фотку*. Зараз він суцільний відчай і безпорадність.

І раптом, мов ужалений в задницю, він зривається і зникає в сусідній кімнаті — майстерні антиодудів. Молодший Коклюш із заокругленими очима пробує вловити суть братового гамбіту. Все, що він може зараз робити — це відсмоктувати слину з нижньої губи, щоб не капала. Омці медитують.

З майстерні чути, як на підлогу падають одна за одною книжки та пуделка. Чуються також доволі оригінальні триповерхові мат-конструкції — виразні впливи маестра.

За час, достатній для повільної сигарети, у кімнату врочисто повертається Сашко.

— Показуй, — наказує маестро. — І розкажуй.

А подумки посилає: **ІМПРОВІЗУЙ. ЩО ЗАВГОДНО, ТІЛЬКИ ІМПРОВІЗУЙ!**

Сашко витягує з-за спини руку, в якій затиснута зашургана із країв чорно-біла світлина якогось підозріло впізнаного дідуса.

— Це він, — тихо каже Сашко і чекає, якою буде реакція.

Омці завмирають і презираються за спинами треш-концептуалістів.

— Так, — погоджується маестро. — Це он. Наш мальчик. Но що інтересно, тут він на себе даже й не схожий. Тут у нього борода росте... Але він її трохи підстриг... тепер. Гм, наш хлопчик — і з бородою. Хто би подумав...

— І пенсне вже не носить.

— І, не забувай, Сашко, — нагадує натхненно Олежик. — Не забувай, що він патла чесати перестав. Я вчора ж бачив, але забув нагадати. Він тепер під ідіота косить.

— ДА КТО Ж ЕТА, ЧЬОРТ ВАЗЬМІ, ТАКОЙ?! — хором вигукують омці.

Сашко замовкає і в задумі чухає носа. Олежик дивиться на нігті й теж напружено мізкує. Тільки сповитий осанною маестро ні на секунду не губиться.

— Як?! А ви хіба не знаєте? Це ж Дімочка Менделєєв!

5 і 5

— Тільки-но ваші тіла принесли до нас, як ми відразу второпали, що то знак, — повторює за маестром Сашко. — Цей хлопчик...

— Це дедушка, а не хлопчик! — Катя не витримує і хапається за голову. Але Коклюш незворушний:

— Цей *хлопчик*, повторюся, є золотим. Поскілки саме від того, куди він прихилиться, залежить, на чию користь переважать терези. Тереза.

— Іменно. Тільки це вже другая історія. Не мороч гостям яя.

— Одним словом, їх двоє.

— Троє, — перебиває Олежик. — Навіть четверо!

— Чи один, як на то пішло...

— Ні. Даруй, маестро, але їх таки двоє. Два Клуби зацікавлені безпосередньо в переманенні цього борода-тенького симпатюльки на свій бік.

Омці сидять тихо-тихо. Від перепалки їх щурить, як старих ворон на кладовищі. Маестро шкірється.

Сашко веде далі:

— Вчора ми вислідили цього хлопчика. І вчора з'явилися ви. Отже, ви — частина цілого.

— То бішь, знак. І Клуб Лялькарів у моїй особі, а также Клуб галогенів в особі нашого товариша Сашка починаємо гру...

— Чи то пак, прочиняємо сон...

— Кароче, пояснюю: у Львові єсть два типи чєловєчества. Лиси та Півні. Лисиця знає, що все вокруг — це **ГРА**, і вона шукає з неї вихід, чи то пак, ісход. Тіпическімі Лисками є особи, одарьонні логічним мисленням у найгіршому значенні цього слова. Лисами були Карлсон і Буратіно, але, перед усім, Лис Микита. Лиси — це істоти разума, вони уверені, що гра має предел. Ловкі, коварні, вони хватають за живе безпощадно і міцно. Їх найсокровєннїша мета — вхопити Бога за бороду.

Сашко вчасно маскує здивування за нападом кашлю. Омчани кліпають.

— Півєнь же зовсім друга істота. Мрачний і неговіркий, дещо апатическій і напівдемоническій, він переконаний, буцім усьо довкола — це, в конєшному щоті лише **СОН**, і варто йому прокукурікати, як він прокинєтєся. Півня в принципі ніщо кумарити не в змозі, він весь в релаксі, потому що Півєнь как би інтроверт, тоді як Лис зовсім наоборот. Комок нервів, з погляду Півня. І наоборот. В тому сенсі, що навпаки: Лис — екстраверт там і взагалі, дуже красочна лічність.

— До речі, — втискає свої 5 коп. Олежик. — До Півнів у перші ряди я відніс би Вінні-Пуха...

— А я би не поспішав, — присаджує маестро. — Надто неоднозначний персонаж, як на мене. Зате кіт Леопольд, бджілка Майя, муравлик Ферда — от вам ціле созвєздїє Петушків.

— І хоча сенс тут полягає у пошуку розумної співпраці Лисів та Півнів, — підхоплює він. — Та...

— Та, як показує досвід, *хєр там*, — завершує думку маестро. — А також хєр вам і хєр нам. Поскілки іменно тут і починаєтєся глєвна плутаниця: Півні в цілях виживанія навчилися маскіруватися під Лисів, а Лиси з іспугом

зауважили, що вони можуть в два щьота okazатися Півнями, які навчилися маскіруватися під Лисів, але домаскірувалися до того, що про це забули. Тому треба любити ближнього свого, бо тим ближнім можеш okazатися лічно ти сам.

Омці презираються. Вони не розуміють, що відбувається і, здається, їх це влаштовує. Вони презираються ще раз, придивляються одне до одного, наче вперше, роблять висновки і слухають далі.

— А ми вам на кой чьорт? — визираючи з канапи, наче з-за ґрат амбасади, запитує Женя.

— Ха! — каже маестро і береться в боки.

— Ха! Ха! — повторюють по черзі треш-концептуалісти.

І тут змовники замислюються. *І справді*, думає маестро. *А нафіга вони нам?*

4 і 4

Він перший випірнає з думок.

— І ви ще спрашуєте?! Елементарно, добродію. Ви нам потрібні для точності указаній терез... Терези. Ну ви поняли.

— Не.

— Коротше, це вже святая святих. Про це тако зразу не можна. Якщо погодитесь допомогти, розкажемо. Це ду-у-у-уже цікаво, так що погоджуйтесь.

Олег, який до цього пускав ротом бульки, багатозначно додає:

— Ви ж самі розумієте: у вас немає вибору.

— А що від нас требається?

— Хе-ге-е-е... — маестро потирає руки. — Всьо, що від вас требається — це тільки маленька пантомімка. Театрик... Друзі, адже ви любите теАтр?

3 і 1

Маестро витягує з валізки свій «Неопубл», гортає. Різко видирає жменю карток.

З кухні чути дзенькіт виделок. Коклюш подає омцям ланч.

— Тримай, — протягує він Олежикові, користуючись відсутністю гостей. — Це тобі пригодиться.

Коклюш бере картки і навздогад вибирає кілька рядків:

команду точки можна окреслити так: за означенням, «здоровому глузду» властива впевненість у судженнях, але, попри все, він вагається. Я ж тепер не впевнений ні в чому — саме тому я більше не вагаюсь. Ця впевненість іншого гатунку. Вона — це тунель за межі світу команд. Це не-точковість.

— Це що, я маю цю роль напам'ять вивчити?!

— Буде досить, якщо переглянеш. І перениши своєю рукою у якийсь блокнотик. Блокнотик повинен казатися поношеним, а твій бред — переконливим. Усік?

Олежик киває.

— Головне, ти повинен постійно залишати їй місце для сумніву. Хай відчуває, що трохи старань з її боку — і вона переплюне тебе. Пойняв?

Киває, занурившись у нотатки. Маестро скидає окуляри і, поки протирає, напучує:

— І що важно, ти мусиш справити на цю юну крихітку вражіння настоящего менцизни в самому розквіті сил. Щоб вона буквально *прочувствувала*, що у тебе пропеллер в сраці. Ну, в її віці створити таке приємне впечатління — нічого особливого, тобі це вдасться. Скалатай собі банду з малолеток. Ми ж це все проходили, стандартний триплекс: два підурка, один вічно ірже, другий жаліє себе. І ти як давящій вектор. Пойняв? Захопи її чимось. Взнай, які у неї інтереси. Говоріть із нею про малярство, батьярство, наркотики, секс, мекс, пекс, фекс — та хіба мало тем? Врешті-решт, візьми виїби її! Ти ж усе-таки Антиодуд!

Олег киває головою.

— А назад як? Через Набережну?

— Бе-ран-же. Не Набережна, а Бе-ран-же. Зустрічаємося коли?

— В лютому. Е-е-е-е... а! Сімнадцятого. На Високому Замку. Правильно?

Маестро киває і тішиться.

З кухні повертаються омчани. Вони ситі та прояснілі. За ними виходить Сашко і гасить на кухні світло.

— Отож, — каже маестро, і всі погляди збігаються на його вказівний палець, піднятий до стелі. — Бій за мальчика Дімочку Менделеева оголошую відкритим. Ми починаємо концерт! — вигукує маестро і дико підморгує, ніби хоче видусити собі око. — ХАЙ БУДЕ ЗСУФ!

Анти-одуд юніор сприймає це як прямий наказ і смикає загадковий рубильник на стіні, під яким лаконічний напис маркером:

ZSUF

Починає мерехтіти світло. Омці втягують голови в плечі, але нічого не відбувається. Впродовж часу, достатнього для трьох затяжок цигаркою, у кімнаті панує мовчанка.

— Даа-а-а-а... прікольно... — озивається Женя-з-Омська. Катя гмикає.

Маестро дивиться на рубильник. Стукає по ньому, як по зіпсуютому телевізору, і всі поверхи будинку 7/18 одночасно спалахують пронизливим свистом і скреготом. Шум, наче злітає літак. Омці здригаються.

— УВАГА! УВАГА! ДО ЗАПАСНОЇ КОЛІЇ ПРИБУВАЄ ЕЛЕКТРОПОЇЗД «БЕСКИДИ-ЛЬВІВ». УВАГА! УВАГА! ДО ЗАПАСНОЇ КОЛІЇ ПРИБУВАЄ ЕЛЕКТРОПОЇЗД «БЕСКИДИ-ЛЬВІВ»...

Сашко Коклюш зривається на ноги і починає підганяти гостей:

— Хутчіш! Шикуйтеся по одному, швиденько!

— А што тако-оо-оє? — сонно запитує Катя

Маестро потягується, гарчить і задоволено мружиться. Він каже:

— Зараз, любі друзі, у нас починається концерт. Олежка, а де камера? Катя буде кінооператором. Ви не проти, мила моя?

Катя не проти. Олежка поспіхом приносить відеокамеру. Кількома словами він викладає Каті ази користування.

— Отут наближення... А такво — це нічне бачення, — пояснює він, коли в кімнату повертається Сашко. Його наплічна сумка роздута від допотопного чорного телефона, прихопленого на всяк випадок. Від маестро Сашко навчився, що у Грі недоречних предметів не буває.

Вони шикуються один за одним — кашлюк-старший, за ним омці — Женя-Костя-Катя. За нею слідує кашлюк-молодший. Замикає колону маестро.

Вони виходять із прокуреної вітальні. Виходячи, маестро не забуває вимкнути музику.

У цитаделі антиодудів гусне темрява.

4 і 2

— А ет' чьо таке у вас? Ходікі тайні? — питається Катя, коли вони виходять на ту частину Останньої території, де різниця між вулицями Набережною та Беранже зникає *буквально* на очах. Катя рухається повільніше за інших, до того ж постійно спотикається — адже вона дивиться крізь вічко камери. Фільмує все підряд, а найчастіше свої ноги і те, за що вони чіпляються. По ліву руку коридора — ряд вікон, завішаних каламутною цератою. Від безлічі протягів церата шелестить, як навіжена. Справа — незліченні бічні відгалуження коридорів. Сходи, драбини.

Чого вони тут тільки не понаносили, дивується маестро антиодудській невгамовності, коли вони проходять біля купи музичного брухту. В одній з кімнат краєчком ока він зауважує розбитий рояль.

Дують сильні протяги. За спиною без утаву лопотять крилами птахи. Цей шум крил стоїть у вухах так нав'язливо, що запросто починаєш плутати, що ж ти, врешті-решт, відчуваєш — бачиш лопотіння крил... а чи чуєш коридори та вікна.

— А пачему туале-е-етов так багато? — не перестаючи фільмувати, замріяним голосом цікавиться дівчина. Її здивування цілком виправдане: кожна друга кімната тут обладнана брудним унітазом.

— Бо тому, — маестро підганяє Катю, яка забагато крутить головою і роздивляється на різні боки. — Какаємо багато. Йди давай...

(не та інтонація)

— кгм... в сенсі, тебе чекають незабутні дні... Чекай-но. Перед мандрами відлию...

Маестро гукає Сашка, і той спиняється. Мовчазний омчанин Костя витягує з пачки папіросу, і маестро, перш ніж зникнути за дверима, бачить: Олежик припалює тому від своєї запальнички.

Маестро затраскує двері, закривається на гачок і розвертається обличчям до виходка. На підлозі — здута від сирості кахлева плитка. Маестро втягує носом повітря: їдко тхне хлоркою впереміш із калом.

Він підіймає погляд від іржавої мушлі унітаза

! i !

— Олежик, чому в параші світло не вимкнув?

Дуже знайома. Хто б це?

— Там маестро вже годину втикає. Маестро, Катя питає, чи ти ще довго?

Ага. Маестро — це наче я. От і добре, думає він.

Не наважується відвести погляд від безконечних гектарів незайманого простору. Біле. Все, що він бачить перед собою, — це білий колір. Все, що він пам'ятає, — білий колір. Арктика.

Що ще? Легкість, чистота.

Білий. Найбільше там білого. І щось, схоже на флотилію велетенських чорних криголамів, загублених серед льодів.

Він торкається білого, чогось, що не є ні площиною, ні газом, ні порожнечою, від якої знову німіє горло, холоне ніс і йде обертом голова. Від погляду на біле під колінами починають тягнути сухожилля — точнісінько як у дитинстві (напрочуд ранньому дитинстві). Навіть ще ранішому, ніж коли починають грати у «Ти би знав, що я бачив!». Відчуття, яке супроводжує ці міоспогади, нагадує *вислизання*. Ніби

не можеш пригадати якоїсь елементарщини. Наприклад, хто ти такий.

На секунду він тамує думки і прислухається до підколінних сухожилля. Лице міниться, наче віск. Несподівано вираз обличчя скочується у самого себе, як підвішана у порожнечі ртуть.

— АГА-А-А-А!!! — *виголошує маестро з такою силою, що шрифт аж вгинається перед ним у курсиві.* — ЗГАДА-А-АВ!!!

Кілька хвиль він опановує дихання — досить успішно. Потім повільно (певне, збираючи всі наявні нерви в залізний кулак) підіймає погляд поверх запотілих, тріснутих по формі сніжинки окулярів і знову падає в біле ніщо. Наші погляди перетинаються в одній точці:

О! Щойно це сталося!

Маестро скрикує. Моїм тілом пробіглися дрижаки — хоча якого милого хвилюватися *мені?*

(Якого милого, перепитую себе саме *зараз*, набираючи ці слова на комп'ютері, й знову перепитуватиму щоразу, зашпортуючись *тут* на кожному знакові. Коли мій погляд нашттовхується на цю родимку, цю доброякісну меланому чистої сторінки, мені стає не по собі. Я знаю, що саме в ту хвилину, коли мої очі натрапляють на неї, наші погляди перетинаються. Так діє залежність між відображеннями по різні боки тексту).

Маестро стискає кулаки, щоб не закричати.

Він згадав, що значить цей білий простір перед очима. Це чиста сторінка. Та сама сторінка, на яку дивиться зараз кожен, хто читає ці слова.

Ця сама сторінка, тільки з іншого боку.

Я не знаю, чи здогадується маестро, що ховається за нею. І моє «не знаю» — спроба трансценденції літер у пробіли, а

зазирання у вищепозначену точку — намагання витримати погляд безконечності.

Маестро підносить долоню до зворотної, оберненої до нього площини сторінки (те, що він сприймає як біле ніщо), і намагається залишити на ній відбиток папілярних ліній свого великого пальця.

На мій бік аркуша просочується ось що:

Молодший Коклюш продовжує відчайдушно гукати маестрові:

— Квант! Та виходь уже, скільки можна чекати?

Але я хочу в дечому переконатися, тому затягую час.

Тим часом маестро з тамтого боку сторінки виводить пальцем:

Ѕ NT OTX

«Не зараз. Ще не зараз», — мовчу я і не знаю, з чого почати. Маестро на крок відступає від цього плаского білого урвища, де зникають слова.

Я — це автор. Але не чекайте від нього сенсацій.

Аніж маєте вчитуватись у марення «ще одного ненормального», краще спробуйте самі. Бог є Слово, до того ж Богом бути класно. (Тепер ясно, що вибирає молоде покоління?)

Я — це парабола, сяюча крива крізь натовп точок, рух догори, way up. Але це не має значення.

Бо це Свобода.

Страшно?

Об'єкт №8. АРХЕ

Чому я це роблю? Мені цікаво спостерігати за ним. За ними. Цікаво бути ними. Бо найцікавіше — це полювання за собою.

Текст є ніщо, поки він не відділений від позначуваного. Немає розділення — і Текст означає тільки Самого Себе. Тобто, є Богом. Вполювати себе — все одно, що спіймати себе на розділенні. Вичислити момент, коли ти сортуєш себе на розділенні. Вичислити момент, коли ти сортуєш Ніщо на Текст і Візію й опановуєш перше, пізнаючи друге. Письменництво — мистецтво розставлення силець, але воно внутрішнє. Це полювання, де всі питання вирішуються тет-а-тет — ти-і-текст. Тому-то я змушую Дереша на секунду заплющити очі. Я міркую, чи *здогадається* він, — адже моя Гра, як на мене, варта найвищих похвал.

Вирішую, що скоро здогадається. На те він і Дереш.

Тому я висковзую з параші, майже стикаюся чолом із малим Коклюшем.

— І ще, — нагадую малому, поки є час. — Якщо *вона* питатиметься про Дереша, кажи, що такого не існує. Запам'ятав?

— Дереш?! А хто такий Дереш?

— Несуттєво. Головне, щоб наша мала зрозуміла: *його не існує*.

— А навіщо це, маестро?

— А це вже тільки між мною і Дерешом.

Я негайно повертаюся в парашу і, скільки маю сил, втримуюся від задивляння вглиб Сторінки. Очікую, поки мої посланці переведуть підмогу на тамтой бік Останньої території.

Раз.

Два.

Три.

Маестро виходить із параші. Він опиняється у просторому порожньому залі з високою стелею й вікном, завішаним целофаном. Целофан голосно шелестить від протягів — їх у будинку більше, ніж коридорів. Друзі вже давно пішли вперед.

Вітер.

Підійшовши до стіни, маестро підбирає з підлоги вуглину і виводить на стіні кривуляки:

**Истина ошеломляюча;
она настільки невероятна,
что мы каждую секунду предаем ее
ради жизни во лжи**

Точно, думає він. — а ще допишу: «Параша — 5м вліво», але думки ці надто серйозні, аби втілювати їх у життя прямо тут і зараз.

6 і 1

Дах на перекошеному будинку справді найцікавіше місце для Експериментів. День стає вечором — холодні сутінки з важкими хмарами і поривчастим, різким вітром. **Час Об'єкта №5.**

Зліва височіє іржавий кістяк будівельного крана: прямий стовбур, пряма стріла. По ньому можна зорієнтуватися, наскільки високий дах у будинку 7/18: кабінка оператора знаходиться всього на п'ять метрів вище. До гака на стрілі кріпиться потужний прожектор, важкий і темний.

Як тільки-но вилазиш на дах, перші хвилини важко думати про інше, окрім як про вітер. Тут його справді багато. Маестро не раз думав про зв'язок, прокладений вітром між вулицею Нестерова, цим дахом і перетягами у коридорах кашлюківського лабіринту — таких сильних, що валять із ніг.

Коли дивитися на прудкі синьо-сірі хмари, йде обертом голова і здається, з-під ніг вислизає земля. Небо міняється швидко, як у кіно.

Саме цієї пори на площадці панує особлива атмосфера: те, що Коклюші називають сферичністю. На даху брати Кашлюк торкалися вершин своєї творчості. Тут проводилися їх найкращі гепенінги. Під час таких дійств Толік-піротехнік за півлітра горілки погоджувався лізти у кабінку крана і смикати за ручки: гак із прожектором натужно їздив уперед-назад і освітлював дах. Справжня Опера скрипу.

ТУТ ВІТЕР

На даху чекає підготоване кашлюками обладнання. Дві дебелі колонки, драм-машинка на табуретках, схожий на футуристичний архітектон клавішний синтезатор, обмотаний фольгою мікрофон і безмір коаксильних кабелів під ногами. Об парাপет стоїть сперта електрогітара. На табуреті темніють обриси підсадженого на процесор акордеона «Донбас». З акордеона стричать катетери, якими біжить повітря. Акордеон дихає.

Анти-одуди першими вилазять на дах і починають метушитися біля апаратури. Маестро подає руку, допомагаючи піднятися на дах Каті. Та спершу передає камеру, потім вилазить сама.

Маестро вчепився у мікрофон. Із дивним дрозем у глибині нутра він спостерігає, як гості вмощуються на парапеті. **Сутеніє. Хмари пришвидшуються.** Він відчуває плінність усього довкола себе. Відчуває, як наростає інтенсивність барв. Мікрофон скрипить і фонить.

— Любі друзі, ми вітаємо вас на концерті атмосферічної музики «Неопубл»...

Катя з камерою напівприсядки кружляє довкола маестро, але той, як і годиться, не звертає на об'єктів жодної уваги. Він закладає на груди акордеон і на пробу роздуває міхи. Олежик торкається руками клавіш на синтезаторі, і з колонок починає линути грізне гудіння. Сашко накидує ремінь гітари і смикає струну. Повітря лящить від моторошного скреготу. Костя незворушно припалює цигарку, прикриваючи вогонь спиною. Погляд за обрій. Серйозний тип.

— Настроєніє мьортвих ворон создаватиме шумовий проект «Звезда Менделеева». Викликати живих ворон буду я, ваш покорний слуга. А наразі — музика! — вигукує маестро улюблену фразу і видає пронозливий звукоряд.

І на даху починається те, що можна тільки пережити, рухаючись лицем уперед. Шум лиється рікою шиплячих приголосних. Звук огортає прозорим сірим шиплячим целофаном, плівка розбухає і шириться,

стає сферою, стратосферою, ноосферою, віднаходить свої акустичні полюси і закручується на них у вихори, яскраві, просторові, багатомірні — майже видимі вихори звукової свідомості. Маестро скидає акордеон, і той, як живий, продовжує сам стискатися і розширяться, мов якась кібергусінь. Моторошне, сновидне враження.

Маестро піднімає руку долонею до горизонту і починає сотати невидимі сувої чогось ковзкого.

Коли на горизонті з'являються перші птахи, Женя вигукує:

— Сніма-ай ва-арон! Варони летят!

Катя направляє камеру в керунку, звідки тягнув невидимі сухожилля маестро. На майже чорному вітряному небі намічується величезна зграя ворон.

Крики ворон непомітно влітаються в музику. Маестро відчуває, як зливається в єдине ціле все, що є тут і зараз.

— Сюди, сюди, до мене! — підкликає маестро. Рукою він тримає невидиму нитку. Він відчуває, як уся неозора каркаюча плахта летить за одним птахом. Варто не відривати погляду від очей тої найпершої ворони, і всі решта опиняються у нього на вуздечці.

Ворони повільно завертають. Вони вловили вихор шуму, закрученого «Зорею Менделеева», і тепер описують коло по уявних внутрішніх стінках. Ворони розтягуються воронкою діаметром у кільканадцять кілометрів. До самої лінії обрїю, все ще видимої крізь контрастність темряви неба і останнього світла дня, до самої лінії єднання хмар і горизонту кружляють ворони. Центром циклону, що утворив їх лет, стає дах будинку: циркулюючий кокон звуку, а в ньому шестеро людей під самісіньким небом.

Гелчання птахів стає гучнішим. Маестро повільно, плавно завертає зграю у чимраз щільніше коло, радіус якого зменшується до кількох кілометрів. Сила просто розносить маестро на шматочки, він відчуває кожен клаптик простору всередині цього вихору. Плавними рухами маестро надає

птахам прискорення, наче переганяє розігріті невидимі маси чогось текучого і нечіткого, але виразно присутнього. Маєстро здіймає руки над головою, наче посуваючи ту масу гарячого повітря на себе, і ворони, на яких націлений його погляд, розвертаються прямісінько в керунку даху.

— Зсуф! Зсуф! Зсуф! — викрикує маєстро, криючи шум «Звезди Менделєєва», шум крил, перегукуючи навіть шум каркання. Він помічає, як зсувається і зсувається, зсуфається і зсуфається чимраз далі від цього даху, чує наближення маси вороння, яка знаменує близькість переходу.

— Зсуф! Зсуф! Зсуф! — викрикує маєстро, криючи шум «Звезди Менделєєва», шум крил, перегукуючи навіть шум каркання. Він помічає, як зсувається і зсувається, зсуфається і зсуфається чимраз далі від цього даху, чує наближення маси вороння, яка знаменує близькість переходу і зауважує, як реальність довкола закручується петлями повторів. Речення повторюються один до одного, бо це зсуф, насувається великий

— Зсуф! Зсуф! Зсуф! — викрикує маєстро, криючи шум «Звезди Менделєєва», шум крил, перегукуючи навіть шум каркання. Він помічає, як зсувається і зсувається, зсуфається і зсуфається чимраз далі від цього даху, чує наближення маси вороння, яка знаменує близькість переходу і зауважує, як реальність довкола закручується петлями повторів. Речення повторюються один до одного, бо це зсуф, насувається великий **Zsuf**, Інше, Несхоже, *vin mozhe peremykastysja z plasta na plast, zmushuvaty svidomistj zsufatysja u Nevidome, u pravo i u livo, latynucja i кирилиця*, але перш за все — не спускати очей з ворон, аби не погрузнути в галюцинозі. Маєстро завмирає нерухомо. Петлі. Він бачить, як думки чіпляються за літери. Маєстро не рухаючись відходить убік. Ворони влітають на дах і перед очима стає чорно, чорно-чорно, чорно-чорно-пречорно від чорного вороння, від чорних лискучих живих очей, від сотень вологих

нічних очей, від чорних воронячих пер, чорного шуму, чорного шрифту, чорних-чорних літер, і маєстро відчуває, як він губиться, топиться в чорному, і він відчуває сяючий шквал шуму, вздовж якого, вглиб якого, всередині якого мов у тунелі летять птахи.

— Где ми? — долинає чийсь голос, і наростає вітер. Гусне ніч. Ніч і вітер. Ніч і вітер. Вуха от-от луснуть від свисту. Реве ніч і вітер. Із напівзаплющеними (ніч і вітер) очима маєстро біжить (ніч і вітер) до краю даху, пробивається крізь (ніч і вітер) туге живе пір'я і стрибає у

а	л	е	з	а
м	і	с	т	ь
о	ч	і	к	у
в	а	н	о	г
о	п	а	д	і
н	н	я,	з	а
м	і	с	т	ь
з	л	и	т	т
я				з
і				
с	в	о	є	ю
с	т	и	х	і
є	ю	,	з	
д	и	к	и	м
в	і	т	р	о
м	,			
с	т	у	п	а
є				н
а				
с	т	и	х	і
ю				
д	о	т	и	ч
н	у	,		
о	д	н	а	к
я				в
н				о
ч	у	ж	у	—
н				а
з	е	м	л	ю

Тут, на Вапняку, оглушливо тихо. Осліплює світло.

— Здоров, — кажу я, коли його очі звикають до нового фокусу і знову можуть збирати букви у слово.

Маестро роздивляється довкола.

Бачить мох, бачить зелену травичку і бачить мушельки слимачків. Це Вапняк. Тут свіжо і легко.

— Так що? Вже весна?! — запитує маестро і починає дико реготати

■ коли історія закінчена, маестро шкіриться:

— Ну що ж, тепер я впевнено кажу, що мій «Неопубл» відбувся як такий. Но, з другого боку, говорить, що він відбувся, — це знову ж повертатися до лінійності. Тому кажу: відбувається і відбуватиметься. Але іменно зараз його немає. Не існує більше нічого і нікого, крім Вапняка і нас. Як ви льогко можете пересвідчитися, нас тепер троє. Да-а-а, кстаті, я завжди считав, що світ можна звести до трьох слів: **СЕКС**, **БОКС** і **ДЖАЗ**...

— Причому, — додає Терезка, — вони вільно перетікають одне в одне: секс — це, як правило, бокс... або джаз...

— ...або до трьох літер: **Х**, **У**, **Й**, — закінчує маестро й обводить нас переможним поглядом.

— Слухай, а чого ти так матюкаєшся? — питаю раптом.

— Це ж усім панятно. Мат як удар по міровосприятію, взгляд в неописане, і главне, НеведОмоє. А так, між іншим, це ше не відомо, хто більше з нас матюгається...

— Та не, хлопці, — встряє Терезка. — Мат — це прорив у самій мові, який потім затягується іншими словами-епітетами. Ну, як ряска на болоті. Бачили? Мат як найдоступніший спосіб черпнути мовної трансценденції. Схоже до мата — це винаходить власні слова без конкретного значення і випробовувати його на інших, спостерігаючи за різними трактуваннями.

— Розумієте, риб'ята, я уходжу і уходитиму по-англійськи. Я існую, поскільки моя *непотрібність* *запобована*. Тобто, існуючи, я претендую на авторство цього тексту. А «Неопубл» задумувався як текст, який буде закінчено персонажами без участі автора — позаяк оного просто не існує. Автор — тільки персонаж. При чому, власне

«Неопубл» є **ЗОВНІШНІМ** текстом, твій «Архе» ж — текст **ВНУТРІШНІЙ**. Це нелінійная модель Об'єкта №8. **АРХЕ**, поскільки «Неопубл» потенційно не може бути опублікованим... Але годі нам тягнути пса за яйця! Ти мусиш передчувати розв'язку, разве не? Давай, стрибай! Подумай: моя непотрібність запотребована ким? Тільки мною! А поскільки ні ви мені, ані я сам собі нахуй ненужен, я ухожу. А так на прощання — хочете притчу?

— Валяй.

— Кожен із нас трьох належить до одної з двох категорій челоуечества: одні вважають, що життя — ето форма нечелоуеческої свержігри. Інші — шо це такий странный сон. Це ви вже знаєте. Все життя вони у той чи інший спосіб намагаються узнать, шо ж це в конечному щоті: сон у грі чи гра у сні? Так вон який інтересний розклад виходить, слідкуйте медленно, всьо равно читати бистро не умієте. Зараз нас троє: двоє Лисичок і Петушок. І шо інтересно, каждый із нас бачить одну Лисицю і одного Півня...

— Стоп-стоп... — зупиняє Терезка. — Тут шось не те. Ти кажеш, шо я бачу Лиса і Півня, і Дереш бачить Лиса і Півня. Але ж ти **НЕ МОЖЕШ** бачити і Півня, і Лиса *нараз!*

— Іменно шо **МОЖУ!** Тому шо я смотрю в Дзеркало, а мене немає. **Я ЄСТЬ У МЕНЯ, НО У МЕНЯ НЕТ Я**

с в і т л о

і маестро зник. Таке простіше побачити, ніж зрозуміти. Це нагадує певний невловимий спогад із дитинства. Пригадайте: хіба у вас не було друга, який в один день зник просто на ваших очах? Зник у

с в і т л і

Подумайте. Може, ви пообіцяли собі зуміти так само?

— Чекай!.. — гукає Терезка. Вигук ніяково тане в повітрі.

— Падло, — додаю обурено. — Це ж яким гадом треба бути! Заглянути у кінець книжки! Порядні люди так не роблять! Навіть за таких обставин, ти чуєш?

Але звісно ж — ніхто, крім Терезки, цього не чує

■ слухай, — подає голос вона. — Оце нас маестро заморочив!.. Але я досі дечого не розумію. Приміром, Бубу ти для чого ввів?

— Ну, як з'ясувалося, зовсім не я, і зовсім він не Буба, але нехай. Буба — це елементарно. Найтиповіший персонаж Театру, який уже давно слід було захоронити. Тип людини, з яким мені набридло зустрічатися в Тексті. Читай: у житті. Мальчик-пріставала, хтось, хто підкупує власною чи то безпорадністю, чи то невинністю, чи наївною розгубленістю — без різниці, чим, він хоче *проникнути* в тебе, знайти собі затишну місцину у твоїх думках, врешті хоче, аби ти відповідав на виклики, які доля кидає йому... І найгірше. *Він змушує тебе приймати за нього рішення.* Це найжахливіше, що вигадало людство. Це якраз те, заради чого існує соціум. Аби тебе могли знайти п'явки, не здатні приймати рішень.

Як тільки ти звільняєшся від роздратування, викликаного П'явкою, ти звільняєшся і від самої п'явки. Тому їх треба позбуватися. Виписувати і викидати.

- Параноїк.
- Сама така

■ а маестро? Як тобі могло видаватися, буцім хтось може мати над ним владу?!

— О, маестро — це персонаж кількох речень. Його опис вузенький, мов тая ниточка: в'язанка речень та інтонацій. Але бач який казус! Я створив його з розрахунком, що цей затемнений персонаж має достатньо сили здивувати навіть мене, власного ж Автора. А він узяв і справді здивував. Заявив, що це я є не більше ніж текстом. Синтетичною послідовністю кирилиці... пхи! І це ж я, *Я!*

— Бо ти купився! Купився на розділення. Розділення, Дерешку, — це просто спосіб з'ясувати між собою, хто знає більше слів: я — на «а», чи ти на «я»

■ значить, залишилося зовсім трохи — вирішити, хто з нас існує, а хто є уявою.

— Так. Але я б не волів заглядати в кінець книжки відразу, як це зробив маестро.

— Не суди його. Цей вчинок — не більше, ніж результат нелінійності...

— Так, але я люблю, коли читають сторінка за сторінкою. І я люблю, коли *це триває*. Тому я волів би наразі клеїти дурня, діставати насолоду від моменту. Давай-но ще потеревенимо.

- Про Безконечність?
- Про Неї

■ безконечність вдивляється в Саму Себе. Дзеркало без спостерігача.

— Це вже було. Коли ти сам без п'яти секунд безконечність, це буденно.

— Гаразд, гаразд. Тоді помізкуй над *іншим*. Дивися: спочатку в цілому-цілісінькому Всесвіті існує тільки одна категорія — незалежно, як її визначати — як логічну, естетичну, математичну — категорія ТАКЕ. І знеацька у Всесвіті ТАКОГО виявляється ІНШЕ. Чи будуть ІНШЕ і ТАКЕ сприйматися нами як протилежні?

— Ага! Я вже розумію, куди ти хилиш. Тобто, ми *відчуваємо*, що вони повинні бути протилежними... а так не є. Сам зрозумій: протилежність — дитя лінійності...

— ...а ми з тобою такі нелінійні, шо я просто хуїю!

— Хуїй, песику, хуїй. Це дуже нелінійно з твого боку. Ти безперестанку мастурбуєш у вербалізі. Ти й дома займався цим так часто?

— Ну та. Як і ти.

— Так-от, Дереш: *ПРИСУТНІСТЬ ОДНОГО* — це *ВІДСУТНІСТЬ ІНШОГО*. Коротше кажучи, треба вирішити надглобальну для нас проблему — чи є присутність і відсутність станами протилежного. І чи існує така річ, як протилежність. Адже все зводиться до самолюбувань двох

естетик. Протилежність — суть порівняння. Елементи ТАКОГО не зустрічаються в ІНШОМУ,

чорне — біле • чорне — біле • чорне — біле •

і навпаки. Просто я до чого веду. У всякому запитанні вже є відповідь. Бо знак питання — це просто нелінійна форма знаку оклику. Придивись уважніше

? | !

— Ти впевнена? Чи, може, навпаки?.. Зараз Усесвіт завмирає у протиборстві ТАКОГО та ІНШОГО. Тебе й мене. Те, що умовно можна назвати *жінкою* і *чоловіком*.

— Відмінності між ними настільки глибокі тому, що лежать зовсім поруч. А ми вже казали — чим ближче розташовані асоціації, тим вони відмінніші.

— Тому що оголення від інтерпретацій — це вивільнення абсурду. Можливо, того абсурду одночасної присутності-відсутності, з яким і досі не може змиритися Господь.

— Або *може*, що навіть кумедніше. Адже я переконана, що можу існувати, і в принципі існую, *ТІЛЬКИ Я*. Ну, і навпаки. І своїм упертим існуванням в одній площині ми повторюємо діалог вічності з самою собою.

— Я би сказав монолог.

— Так. Чому б це не могло виглядати й таким чином?

Діалог жінки і чоловіка.

— Чорного і білого.

— Інь і ян.

— «Чорного» і «білого».

— Одиночки і нулика.

— $8 i \infty$

— ? i !

— Зайчика і білочки.

— Це в тебе, зайчику, білочка, а в мене ? i !

— Але сміх — це все одно супер. Дуже люблю жартувати.

Коли ти сам, власні жарти не завжди видаються дотепними.

Для цього й існує цей сон...

— Це шоу...

— ...називається «Просто Бог». Дотепно, ти вкинулася?

— Звичайно... Але я все-таки бачу це трохи по-іншому... мене манять інші речі. Точніше, притягують до старого. Я, наприклад, досі ніяк не можу вирішити, як ліпше — їсти арахіс в шоколаді по штучці чи маленькими жменьками.

— Я вважаю: жменями.

— Ну, а бачиш? Я от думаю: горішок за горішком

■ **а** може, принцип двох естетик — це ВСЕ або НІЩО? Поле ромашок і жовта троянда? Шлях накопичення і шлях оголення?

— Так. Не виключено. До слова, я саме збагнув принципovu різницю відмінності у сприйнятті температури чоловіком і жінкою.

— Ану давай.

— Чоловік сприймає температуру середовища як міру холоду зназовні. А жінка — як міру тепла зсередини. Це також принцип гри сну.

— Потужно...

— Тому Всесвіт — жіночого роду.

— Думаєш?

— Хтось думає, а я — *Знаю*.

— Але все одно: якщо по той бік мого «Архе» лежить у відповідності маестрів «Неопубл», то чому я пашталакаю все-таки з тобою, а не з ним?

— І знову двійка, Дереш. Ти так і не збагнув, що немає жодних сторін, а тільки віддзеркалення. І, коли ти спробував це логічно пояснити собі, ти знову пішов шляхом раціонального. Мені, приміром, зовсім не дивно, що я зараз розмовляю з тобою, а не з маестром там чи з Менделєєвим. Я просто над цим не думала. Не будувала пояснень. А ти попався. Бо всі правильні відповіді очевидні, над ними не потрібно думати: *ти розмовляєш зі мною, бо це нелогічно*. Бо я жінка. А існування жінки з погляду самодостатньої самозакоханості чоловіка ірраціональне.

— Таки маєш рацію. Первинне Воно — це насправді Вона, тому що тільки жінка може пожертвувати власним Я заради *Іншого*. А уяви, як боляче розставатися зі своїм Я-усвідомленням? Адже для розділення треба зректися від Я, створивши місце для Не-Я. Тобто, треба позбутися власного Я!

— Бо Не-Я є станом попереднім, а мить особистості, Гра в Бога, різниця між «не забути» і «пам'ятати», Я-Ти приходить потім!

— Отже, первинна все-таки ти, поскільки для мене твоє Я — це я

і

Я!

Розмовляю!

Сама!

Зі!

Собою!

Я!

Є!

Я!

Я

Я

Я

Я

Я

Я

Я

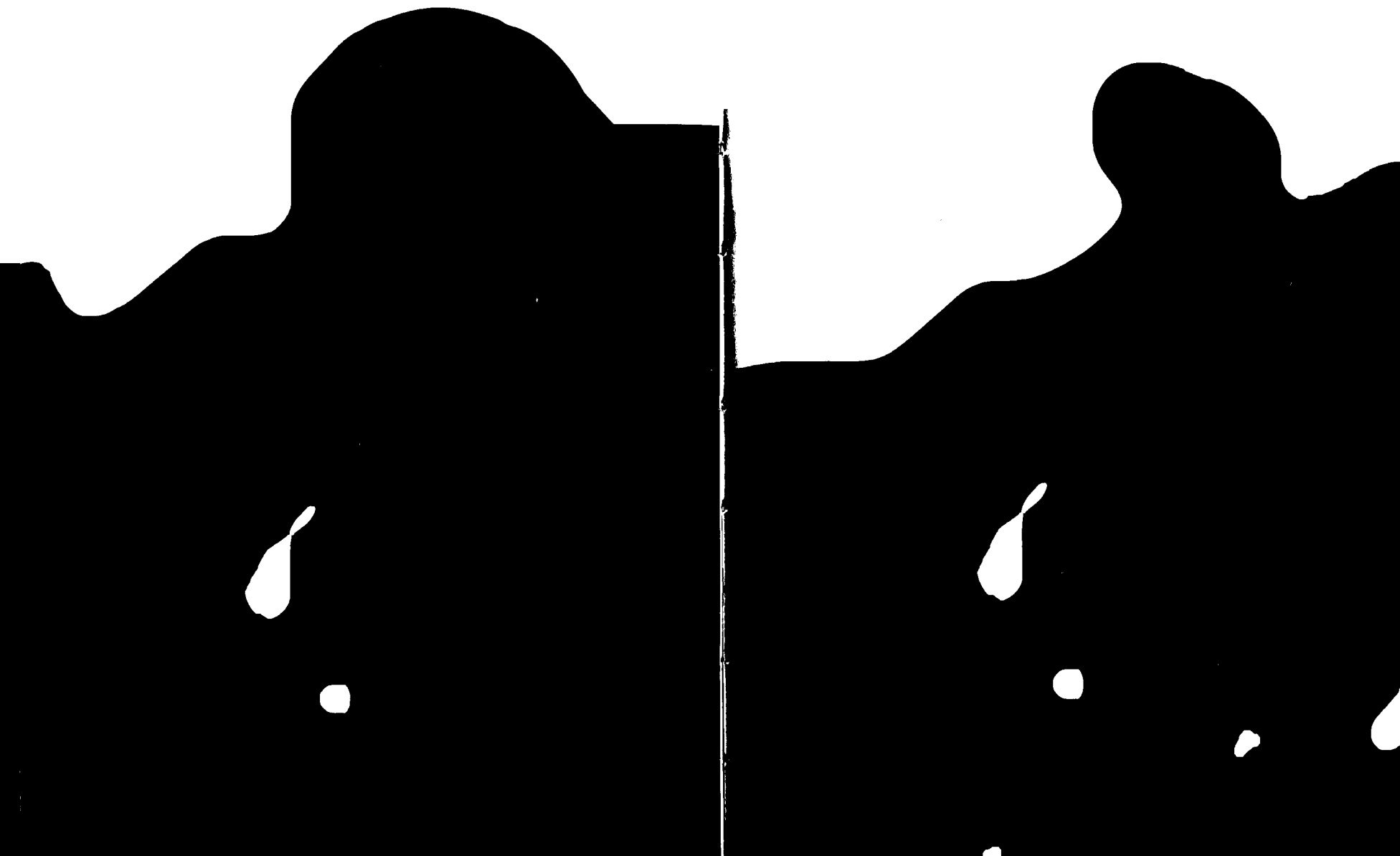
Я

Я

Я

ТЕРЕЗКА І ТОЦО

3

ДМИТРО МЕНДЄЛЄЄВ
І КЛУБ ГАЛОГЕНІВ

131

ОСЯЯНІ СВІТЛОМ
ПАРАШ

199

Літературно-художнє видання

Любка Дереш

АРХЕ

монолог, який усе ще триває

Роман

Відповідальна за випуск *Галина Завалій*

Редактор *Наталія Чорніта*

Макет та художнє оформлення

Любка Дереша, Іздрика та Сашка Шевцова

Видавець: «Кальварія»

1а, вул. Гліпки, м.Львів, 79013, Україна
ДК №676 від 16.11.01р.

Для зауважень, побажань та замовлень:

а/с 328, м.Львів, 79000, Україна
Тел./факс: (+38-0322) 98-00-39, 40-32-15
E-mail: mail@calvaria.org
http://www.calvaria.org

Друк: ТОВ «Сплайн»

15, вул. Дудаєва, м.Львів, 79005, Україна
Тел.: (+38-0322) 99-13-67

Фотовид: ТОВ «Колір ПРО»

1а, вул. Гліпки, м.Львів, 79013, Україна
Тел.: (+38-0322) 97-81-05, 40-33-07

ДЕРЕШ Любка

Д 36 Архе. Монолог, який усе ще триває. *Роман.* — Львів: Кальварія, 2005. — 276 с.

ISBN 966-663-151-2

ОБЕРЕЖНО! Даний текст самоусвідомлюється.

Архетипові формати:

- звичайний режим уваги;
- *стан зміненої свідомості тексту;*
- розширене сприйняття текстом читача;
- СТАН ГОТОВНОСТІ;
- розчинення смислів.

Надмірна концентрація уваги на Об'єктах може призвести до короткотривалих емоційних коливань. Не розглядати за кермом.

ББК 84.4 УКР 6-44

13 років доброї української книжки!

Кращі взірці актуальної української прози і поезії, відзначені цілою низкою різноманітних літературних премій.

Відкриття нових імен, чиї твори перевертають уявлення про можливості літератури.

Кращі взірці сучасної та класичної світової літератури. Фундаментальні праці сучасних філософів, соціологів та політологів.

Унікальні посібники, довідкові та словникові видання. Культовий часопис текстів і візій «Четвер».

Понад 100 назв, виданих упродовж двох останніх років.

www.calvaria.org

Детальна інформація про видавництво, авторів та книжки. Розширена інформація про видання, що готуються до друку.

Новини, форум, лінки на додаткові веб-ресурси.

Можливість індивідуальних замовлень.

Рукописи, пропозиції, зауваження та побажання приймаються без рекомендацій та будь-яких обмежень.

Наші партнери

Кнайп-клуб «Купідон»
(м. Київ, вул. Пушкінська, 1-3/5)

Мистецьке об'єднання «Дзига»
(м. Львів, вул. Вірменська 35,
www.ti.lviv.ua)

Культурна агенція «Хазарія»
(E-mail: khazarria@khazarria.org)

Медіа - партнери

«Кіно-коло»
(www.kinokolo.ua)

«Львівська газета»
(www.gazeta.lviv.ua)

Майкл Мерфенко

Народився в Глазго (Шотландія) у 1974 році. Виріс в Австралії. Отримав освіту в Філіпс-університеті (м. Марбург, Німеччина) та Бельгійському інституті мистецтв (м. Брюссель). З 2002 року живе та працює в Україні. Справжнє прізвище – Мерфі. Творчий псевдонім Мерфенко з'явився після одруження з киянкою Оксаною Грищенко.

Роботи Мерфенка експонувалися на виставках у Музеї книги (м. Київ), на Міжнародному фестивалі мистецтв (м. Київ), в Галереї штаб-квартири НАТО у Брюсселі (Бельгія).

2002 року в Музеї культурної спадщини (м. Київ) відбулася перша персональна виставка Майкла Мерфенка в Україні «Розмови в чорному». Навесні 2004 року в галереї L-Art (м. Київ) пройшла виставка Майкла та Оксани Мерфенків «Ти пам'ятаєш любов?». Восени 2004 твори Майкла було представлено в рамках мультимедійного проекту куратора Євгена Мінка «Комплектація» (клуб «Квартира», м. Київ).

Живописний цикл «Пурифікація» створено Майклом Мерфенком спеціально для однойменного проекту Культурної агенції «Хазарія». У цьому проекті його куратори Костянтин Дорошенко та Євген Мінко поєднали різні види актуальної української культури – літературу, живопис, фотоінсталяцію, звук. Ідеологічною основою проекту став есеї Любка Дереша «М'який сирій шум». Саме в ньому Дереш ввів термін «пурифікація» в значенні очищення свідомості людини від стереотипів, кліше, механістичних реакцій, спровокованих інформаційною добою.

Мерфенко редагував англійський переклад есею «М'який сирій шум» для презентації проекту в Нью-Йорку. Ідея ж використати картину Майкла для оформлення обкладинки «Архе» виникла у Дереша під час презентації «Пурифікації» в київському будинку художника у листопаді 2004 року.